

วารสารราชนครินทร์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

Journal of Rajanagarindra

Vol. 22 No. 1

January - June 2025

ISSN 2774 - 1230 (Online)

วารสารราชนครินทร์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Journal of Rajanagarindra

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2568)

ISSN (Online) 2774 – 1230

เจ้าของ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

ที่ปรึกษา อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
รองอธิการบดีวิชาการและมาตรฐานวิชาชีพ

- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความวิชาการของคณาจารย์นักศึกษา ในสาขาวิชาต่าง ๆ
 2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ และประสบการณ์การวิจัยจากคณาจารย์ นักศึกษา ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย
 3. เพื่อส่งเสริมเครือข่ายนักวิจัยและความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัย
 4. เพื่อรายงานผลการดำเนินงานด้านวิจัย ด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

การพิจารณาบทความ

1. บทความทุกบทความจะต้องผ่านการประเมินก่อนการเผยแพร่จากผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในศาสตร์ด้านต่าง ๆ อย่างน้อย 3 ท่าน
2. บทความได้รับการตรวจประเมินแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้ประเมิน (double-blind review)
3. บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ทั้งหมดได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ศาสตราจารย์ ดร.ปานมนัส ศิริสมบุรณ์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รองศาสตราจารย์ ดร.ธรร สุนทรายุทธ	(ข้าราชการบำนาญ) มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ ศิริวรรณ	(ข้าราชการบำนาญ) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร	(ข้าราชการบำนาญ) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ฉวีวรรณ แก้วไทรฮะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา วิไลลักษณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์บังอร อนุเมธางกูร	(ข้าราชการบำนาญ) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ	(ข้าราชการบำนาญ) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

บทบรรณาธิการ

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ได้ดำเนินการจัดทำวารสารราชชนครินทร์ ซึ่งเป็นวารสารด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มาเป็นปีที่ 22 แล้ว ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ศูนย์ TCI) ได้ทำการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการ และได้ประกาศผลวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 5 ในเดือนกุมภาพันธ์ 2568 ซึ่งวารสารราชชนครินทร์ ได้รับรองคุณภาพเป็นวารสารกลุ่มที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2568 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2572 เป็นระยะเวลา 5 ปี

วารสารราชชนครินทร์ มีการเผยแพร่บทความอย่างต่อเนื่องปีละ 2 ฉบับ เป็นประจำทุกปีคือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม ซึ่งฉบับนี้เป็นวารสารปีที่ 22 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความวิชาการของคณาจารย์ นักศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์การวิจัยจากคณาจารย์ นักศึกษา ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมเครือข่ายนักวิจัยและความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัย และเพื่อรายงานผลการดำเนินงานด้านวิจัย ด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ในรูปแบบวารสารออนไลน์ ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 11 บทความ ซึ่งบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ ได้ผ่านการพิจารณาประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์ด้านต่าง ๆ จำนวน 3 ท่าน ต่อ 1 บทความ จึงถือว่าบทความที่ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิเป็นบทความที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อวงการศึกษไทย และสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยต่อไปในภายภาคหน้า

วารสารราชชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความ (Peer review journal) กองบรรณาธิการวารสารราชชนครินทร์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน และขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่กรุณาส่งบทความมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ ทำให้วารสารราชชนครินทร์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ในโอกาสนี้กองบรรณาธิการใคร่ขอเชิญชวนผู้ที่สนใจส่งบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ลงวารสารราชชนครินทร์ โดยส่งต้นฉบับมาตามคำแนะนำของวารสารหรือติดต่อมายังฝ่ายจัดการวารสารตามที่อยู่ท้ายเล่ม

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

การศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	1-14
อังคณา กุลนาคล สรรเสริญ หุ่นแสน กฤษฎา พลอยศรี อติเรก เยาววงศ์ และ พิกุล ประดับศรี	
อิทธิพลของการจัดการทางการเงินต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของธุรกิจจังหวัดสงขลา.....	15-32
วรกร ภูมิวิเศษ และ นาเดีย ยะไ้	
การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรม วงล้อแก้ปัญหา TASC.....	33-45
ภัทรกร นักเจริญ พอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ และ หนึ่งฤทัย เมฆวาท	
การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล.....	46-62
แมน เชื้อบางแก้ว และ ดวงตา อินทรนาค	
ผลของการใช้กิจกรรมตามหลักการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสารต่อทักษะภาษาจีนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	63-73
ฐานิดา งามขำ พิกุล ประดับศรี ปิยพร สีสันต์ และ อังคณา กุลนาคล	
การศึกษาจริยธรรมทั่วไปของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี.....	74-88
ดวงตา อินทรนาค และ แมน เชื้อบางแก้ว	
การเปิดรับสื่อและทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา.....	89-99
ภัททิรา กลิ่นเลขา	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อวงจการเงินสดของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดการลงทุนทางเลือก (MAI) ในประเทศไทย.....	100-114
พรรณนา เชื้อบาง จูติวรดา แสงสว่าง สุทธิรัตน์ พลอยบุตร สิริเนตร วรรณจักร์ และ กรรณิการ์ ธรรมสร้างกูร	
แนวทางการสร้างคุณค่าตราสินค้าวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระเปียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	115-125
ปรัชญาเมธี เทียนทอง และ ทักษิณาฏ สมบูรณ์	
ผลของโปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม.....	126-144
ศุภนิดา เอ็งนิรันดร์ พิษชาดา ประสิทธิ์โชค และ พิษญาณี พูนพล	
ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ภาวะซึมเศร้าและพฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.....	145-156
วิภาณต์ดา ไหม่มมาตย์ พิณนันทน์ สุสวัสดิ์ทองคำ ไศรยา นุ่มสร้อย และ ธนากร ก้อนทอง	

การศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา
The Study of School Administrators' Skills in the Digital Era of the
Educational Opportunity Extension Schools under the Office of the Basic
Education Commission, Chachoengsao Province

อังคณา กุลนพาดล^{1*}, สรรเสริญ หุ่นแสน², กฤษฎา พลอยศรี³, อติเรก เยาววงศ์⁴ และ พิกุล ประดับศรี⁵

Aungkana Koolnapadol^{1*}, Sansern Hunsan², Krisada Ploysri³, Adirek Yaowong⁴

and Pikun Pradabsri⁵

^{1, 2, 3, 4} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

^{1, 2, 3, 4} Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University

⁵ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

⁵ Faculty of Education, Surindra Rajaphat University

*Corresponding email: Aungkanakool@gmail.com

Received: February 21, 2025.; Revised: May 8, 2025.; Accepted: May 22, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยมีการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ .87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.15) เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ทักษะพลเมืองดิจิทัลและความฉลาดทางสังคม ($\bar{X}$ = 4.20) รองลงมา คือ ทักษะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการคิดเชิงนวัตกรรม ($\bar{X}$ = 4.15) ทักษะดิจิทัลในการบริหารจัดการองค์การทั้งระบบ ($\bar{X}$ = 4.14) และ ทักษะภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ($\bar{X}$ = 4.12)

คำสำคัญ : ทักษะ, ดิจิทัล, โรงเรียนขยายโอกาส

ABSTRACT

This research aimed to study the skills of school administrators in the digital era at the educational opportunity expansion schools under the Office of the Basic Education Commission, Chachoengsao Province. The sample group consisted of administrators and teachers in the Educational Opportunity Expansion School under the Office of the Basic Education Commission, Chachoengsao Province, academic year 2024, totaling 302 people. The instrument used for data collection was a questionnaire. The reliability of the questionnaire was measured using the Cronbach's alpha coefficient method, which was equal to .87. The statistics used to analyze the data included the mean and standard deviation.

The research results found that the skills of school administrators in the digital era, according to the opinions of school administrators and teachers in the educational opportunity expansion schools under the Office of the Basic Education Commission, Chachoengsao Province, were overall at a high level ($\bar{X}$ = 4.15). When ranked from the highest to lowest average, they were digital citizenship skills and social intelligence ($\bar{X}$ = 4.20), followed by innovative leadership skills and innovative thinking ($\bar{X}$ = 4.15), digital skills in managing the entire organization ($\bar{X}$ = 4.14), and technological leadership skills ($\bar{X}$ = 4.12), respectively.

Keywords: skills, digital, educational opportunity expansion school

บทนำ

เมื่อสังคมโลกก้าวเข้าสู่ยุคสารสนเทศอันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าของวิทยาการความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ทำให้การดำรงชีวิตของคนในสังคมโลกมีความสลับซับซ้อน (ไตรรัตน์ โภคพลารักษ์, 2554 หน้า 103) องค์การทางการศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญต่อชาติ ได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมทั้งโรคอุบัติใหม่ โควิด-19 กลายเป็นแรงผลักดันบังคับให้เกิดการปรับตัวและนำมาซึ่งเทคโนโลยีและนวัตกรรมรูปแบบการศึกษาใหม่ ๆ ที่ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยรูปแบบที่แตกต่างกลายเป็นโมเดลใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ทั่วโลก การเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง ผลักดันให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีศักยภาพในการบริหาร การศึกษาและการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล รวมถึงภาวะผู้นำยุคดิจิทัลซึ่งถือเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อน องค์การทางการศึกษาอันจะส่งผลให้นักเรียนมีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป (ปทุมณัฐรา มาเชค, 2565)

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญและส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษาที่มีขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาด้วยงานทั้ง 4 ฝ่าย ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานบริหารทั่วไป ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่จะบริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษา

ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่เนื่องด้วยในยุคดิจิทัลทำให้การใช้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการบริหารงานแบบเดิม ๆ อาจจะไม่เพียงพอต่อการทำให้เป้าหมายของสถานศึกษาไปถึงได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร ซึ่งสมศักดิ์ เจริญพานิชเสรี (2558,ออนไลน์) และโยธิน นิลคช (2561, ออนไลน์) ได้กล่าวสอดคล้องกันว่า คุณลักษณะของผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ สร้างวัฒนธรรมองค์กรคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นนักสื่อสารพัฒนาตนเอง เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ มีศักยภาพด้านเทคโนโลยีและเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงนอกจากนี้ สุกัญญา แซ่มชัย (2561, ออนไลน์) กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการใช้ ICT ให้เหมาะสมเกิดประโยชน์สูงสุดอย่างคุ้มค่าแท้จริง

ดังนั้น ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณภาพ ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองมีความเป็นผู้นำความเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการใช้ทักษะการบริหารได้เป็นอย่างดีโดยอาศัยความสามารถด้านวิชาการ การสื่อสารและเทคโนโลยี การเป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์และประกอบการ นักสร้างพลังสร้างแรงบันดาลใจเชิงบวก ตัวแบบที่ดีและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 หรือที่เรียกว่ายุคดิจิทัล พบว่า ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย ทักษะภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี ทักษะดิจิทัลในการบริหารจัดการองค์การทั้งระบบ ทักษะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการคิดเชิงนวัตกรรม ทักษะพลเมืองดิจิทัลและความฉลาดทางสังคม ขวัญหล้า น้อยนวล (2563, หน้า 182) Ribble, M., & Park, M. (2022)

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือ โรงเรียนที่สอนระดับประถมศึกษาและขยายชั้นเรียนโดยเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในพื้นที่ห่างไกลจากโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เยาวชนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่สามารถเดินทางไปศึกษาต่อในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาได้ ได้มีโอกาสเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเปิดโอกาสหรือขยายโอกาสให้เยาวชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ห่างไกลได้มีพื้นฐานการศึกษาที่สูงขึ้น แต่ในสภาพปัจจุบัน พบว่า ผู้บริหารต้องปฏิบัติงานหนัก ทั้งการบริหารระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาไปด้วยกัน จะมุ่งเอาแต่องานระดับใดระดับหนึ่งไม่ได้ ต้องใส่ใจทั้งสองระดับเป็นหลัก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543) ซึ่งในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 87 โรงเรียน พบว่า บทบาทและภาวะผู้นำของผู้บริหารจะต้องเป็นผู้วางแผนกำหนดแนวทางการปฏิบัติ และออกคำสั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตาม เน้นผลผลิต เน้นสัมพันธภาพของผู้ร่วมงาน การติดตามประเมินผล ครูต้องทำงานเพิ่มนอกเหนือจากงานสอนในหน้าที่ประจำ ครูต้องรับผิดชอบงานมากขึ้นทั้งงานสอนและงานอื่น ๆ เพราะมีอัตราค่าจ้างที่จำกัด ทำให้ครูขาดความคล่องตัวในการทำงานในการปฏิบัติงานได้ไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ครูขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดความเบื่อหน่าย ท้อถอยเฉื่อยชา จึงเป็นปัญหาที่โรงเรียนขยายโอกาส

จากแนวคิดและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการวางแผน หาแนวทางปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพและส่งผลต่อนักเรียนโดยตรง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 87 โรงเรียน รวมผู้บริหารและครู จำนวน 1,462 คน แบ่งเป็นผู้บริหารจำนวน 87 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,375 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการเปิดตารางของ เครจซี่ และมอแกน (Krejcie and Morgan, 1970, p.6) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 302 คน แล้วดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี ทักษะดิจิทัลในการบริหารจัดการองค์การทั้งระบบ ทักษะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการคิดเชิงนวัตกรรม ทักษะพลเมืองดิจิทัลและความฉลาดทางสังคม ขอบเขตการทำวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2566-30 กันยายน 2567 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับมาจากงานวิจัยของ กาญจนา นามวงศ์ (2566) และนำมาศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ทักษะภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี 2) ทักษะดิจิทัลในการบริหารจัดการองค์การทั้งระบบ 3) ทักษะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการคิดเชิงนวัตกรรม และ 4) ทักษะพลเมืองดิจิทัลและความฉลาดทางสังคม

การพัฒนาและการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า แบบสอบถามของ กาญจนา นามวงศ์ (2566) สอดคล้องกับปัญหาวิจัยที่กำลังศึกษา จึงนำมาปรับใช้ในขอบเขตการศึกษา นำแบบสอบถามดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ตลอดจนความชัดเจนของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ด้วยการวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องของรายการประเมินกับตัวแปรที่ศึกษาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) จำนวน 3 คน ได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .50 – 1.00 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .87 และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 302 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์โดยการลงรหัส ให้คะแนนตาม

นำนักคะแนนแต่ละข้อ บันทึกข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.00 – 1.50 หมายถึง การศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทราอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.51 – 2.50 หมายถึง การศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทราอยู่ในระดับน้อย

2.51 – 3.50 หมายถึง การศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทราอยู่ในระดับปานกลาง

3.51 – 4.50 หมายถึง การศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทราอยู่ในระดับมาก

4.51 – 5.00 หมายถึง การศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทราอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา มีผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพการดำรงตำแหน่ง		
1. ผู้บริหาร	17	5.63
2. ครูผู้สอน	284	94.37
ประสบการณ์การทำงาน		
1. น้อยกว่า 10 ปี	189	62.58
2. ระหว่าง 10-20 ปี	93	30.79
3. มากกว่า 20 ปี	20	6.63
ภาพรวม	302	100.00

ตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 302 คน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.63 และครูผู้สอน จำนวน 284 คน คิดเป็นร้อยละ 94.37 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 62.58 ประสบการณ์การทำงานอยู่ระหว่าง 10-20 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 30.79 ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.63

ตาราง 2 ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวม

ด้าน	ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	n = 302			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1	ทักษะภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี	4.12	0.70	มาก	4
2	ทักษะดิจิทัลในการบริหารจัดการองค์การทั้งระบบ	4.14	0.68	มาก	3
3	ทักษะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการคิดเชิงนวัตกรรม	4.15	0.68	มาก	2
4	ทักษะพลเมืองดิจิทัลและความฉลาดทางสังคม	4.20	0.69	มาก	1
ภาพรวม		4.15	0.68	มาก	

ตารางที่ 2 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.15) เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ทักษะพลเมืองดิจิทัลและความฉลาดทางสังคม ($\bar{X}$ = 4.20) รองลงมา คือ ทักษะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการคิดเชิงนวัตกรรม ($\bar{X}$ = 4.15) ทักษะดิจิทัลในการบริหารจัดการองค์การทั้งระบบ ($\bar{X}$ = 4.14) และ ทักษะภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ($\bar{X}$ = 4.12)

ตาราง 3 ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ทักษะพลเมืองดิจิทัลและความฉลาดทางสังคม

ด้าน	ทักษะพลเมืองดิจิทัลและความฉลาดทางสังคม	n = 302			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1	ผู้บริหารมีทักษะทางดิจิทัล นำความรู้ที่มีมาบริหารจัดการองค์การ และมีความฉลาดทางอารมณ์	4.17	0.70	มาก	6
2	ผู้บริหารสามารถทำงานร่วมกับบุคลากรในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.24	0.67	มาก	3
3	ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานและชุมชน	4.29	0.66	มาก	1
4	ผู้บริหารสามารถประสานงาน ให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่ดีกับบุคลากรในองค์กร	4.25	0.72	มาก	2
5	ผู้บริหารมีความสามารถในการเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน	4.16	0.70	มาก	7

ตาราง 3 ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ทักษะพลเมืองดิจิทัลและความฉลาดทางสังคม (ต่อ)

ด้าน	ทักษะพลเมืองดิจิทัลและความฉลาดทางสังคม	n = 302			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
6	ผู้บริหารมีความสามารถและมีความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการองค์กรภายใต้ความแตกต่างของบุคลากร	4.20	0.68	มาก	5
7	ผู้บริหารสามารถสร้างความร่วมมือให้กับผู้ร่วมงานให้เกิดความสามัคคี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร	4.23	0.67	มาก	4
ภาพรวม		4.20	0.69	มาก	

จากตาราง 3 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ทักษะพลเมืองดิจิทัลและความฉลาดทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานและชุมชน ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมา ผู้บริหารสามารถประสานงาน ให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่ดีกับบุคลากรในองค์กร ($\bar{X} = 4.25$) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้บริหารมีความสามารถในการเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.16$)

ตาราง 4 ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ด้านทักษะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการคิดเชิงนวัตกรรม

ด้าน	ทักษะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการคิดเชิงนวัตกรรม	n = 302			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
2	ผู้บริหารมีการคิดเชิงนวัตกรรม และมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อพัฒนากระบวนการบริหารจัดการองค์กร	4.16	0.70	มาก	4
3	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรนำแนวคิดเชิงนวัตกรรมมาพัฒนาวิชาชีพด้านการปฏิบัติงาน	4.18	0.65	มาก	2

ตาราง 4 ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ด้านทักษะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการคิดเชิงนวัตกรรม (ต่อ)

ด้าน	ทักษะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการคิดเชิงนวัตกรรม	n = 302			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
4	ผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการนำแนวคิดเชิงนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนางานและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	4.13	0.68	มาก	5
5	ผู้บริหารมีกระบวนการคิดเชิงนวัตกรรมที่แปลกใหม่และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.07	0.68	มาก	7
6	ผู้บริหารมีความคิดเชื่อมโยงด้านนวัตกรรมได้อย่างเป็นระบบ	4.12	0.68	มาก	6
7	ผู้บริหารมีการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกล้าสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ	4.21	0.68	มาก	1
ภาพรวม		4.15	0.68	มาก	

จากตาราง 4 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ด้านทักษะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการคิดเชิงนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.15) เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารมีการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกล้าสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ($\bar{X}$ = 4.21) รองลงมา ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรนำแนวคิดเชิงนวัตกรรมมาพัฒนาวิชาชีพด้านการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 4.18) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้บริหารมีกระบวนการคิดเชิงนวัตกรรมที่แปลกใหม่ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X}$ = 4.07)

ตาราง 5 ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ด้านทักษะดิจิทัลในการบริหารจัดการองค์การทั้งระบบ

ด้าน	ด้านทักษะดิจิทัลในการบริหารจัดการองค์การทั้งระบบ	$n = 302$			
		$\bar{X}$	<i>S.D.</i>	ระดับ	อันดับที่
1	ผู้บริหารมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการองค์การอย่างเป็นระบบ	4.08	0.73	มาก	7
2	ผู้บริหารสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบริการจัดการฝ่ายงานบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.11	0.74	มาก	6
3	ผู้บริหารสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบริการจัดการฝ่ายงานบริหารงานงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.13	0.68	มาก	5
4	ผู้บริหารสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบริการจัดการฝ่ายงานบริหารงานบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.17	0.67	มาก	2
5	ผู้บริหารสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบริการจัดการฝ่ายงานบริหารงานทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.16	0.64	มาก	3
6	ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาองค์กรให้ทันสมัยและมีประสิทธิผล	4.15	0.71	มาก	4
7	ผู้บริหารส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนและองค์กรให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน	4.20	0.62	มาก	1
ภาพรวม		4.14	0.68	มาก	

จากตาราง 5 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ด้านทักษะดิจิทัลในการบริหารจัดการองค์การทั้งระบบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนและองค์กรให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมา ผู้บริหารสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบริการจัดการฝ่ายงานบริหารงานบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.17$) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้บริหารมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการองค์การอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.08$)

ตาราง 6 ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ด้านทักษะภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี

ด้าน	ทักษะภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี	n = 302			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี	4.10	0.75	มาก	7
2	ผู้บริหารสามารถใช้เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว	4.13	0.70	มาก	6
3	ผู้บริหารนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.15	0.73	มาก	3
4	ผู้บริหารนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสื่อสารในองค์กร ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน	4.17	0.68	มาก	2
5	ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ทันท่วงทีและยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง	4.26	0.72	มาก	1
6	ผู้บริหารสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาสื่อการจัดการเรียนการสอน	4.13	0.65	มาก	4
7	ผู้บริหารสามารถเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนและพัฒนางานในด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.13	0.67	มาก	5
ภาพรวม		4.12	0.70	มาก	

จากตาราง 6 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ด้านทักษะภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.12) เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ทันท่วงทีและยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง ($\bar{X}$ = 4.26) รองลงมา ผู้บริหารนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสื่อสารในองค์กร ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ($\bar{X}$ = 4.17) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ($\bar{X}$ = 4.10)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าทักษะโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sheninger (2017) ที่เสนอ "7 เสาหลักของภาวะผู้นำดิจิทัล" ซึ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมและชุมชนในโรงเรียน ทักษะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการคิดเชิงนวัตกรรมที่ได้รับการประเมินในระดับมากเช่นกัน แสดงถึงความสามารถของผู้บริหารในการนำแนวคิดใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการและพัฒนา

โรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wu & Li (2021) ที่พบว่า การสื่อสารดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการนำเชิงนวัตกรรมในสภาพแวดล้อมการศึกษา ทักษะดิจิทัลในการบริหารจัดการองค์การทั้งระบบและทักษะภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีที่ได้รับการประเมินในระดับมาก แสดงถึงความสามารถของผู้บริหารในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาองค์กร

ผลการวิจัยเกี่ยวกับทักษะพลเมืองดิจิทัลและความฉลาดทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alenezi (2022) ที่ชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการบูรณาการเทคโนโลยีในกระบวนการเรียนการสอน การที่ผู้บริหารนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสื่อสารในองค์กร ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับมาก แสดงถึงความสามารถของผู้บริหารในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wu & Li (2021) ที่พบว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารและการประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน สำหรับทักษะด้านวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ทันท่วงทีและยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง แม้จะมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในกลุ่มทักษะทั้งหมด แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารมีความสามารถในการมองการณ์ไกลและเตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sheninger (2017) ที่เน้นความสำคัญของวิสัยทัศน์ดิจิทัลในการบริหารจัดการสถาบันการศึกษา

ผลการวิจัยเกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Brynjolfsson & McAfee (2014) ที่พบว่าการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรองค์กรในยุคดิจิทัล สำหรับทักษะการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการฝ่ายงานบริหารงานทั่วไปที่ได้รับการประเมินในระดับต่ำที่สุดในกลุ่มทักษะทั้งหมด ยังสะท้อนถึงความจำเป็นที่ผู้บริหารต้องพัฒนาทักษะด้านนี้ให้มากขึ้นเพื่อให้การบริหารงานทั่วไปมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ OECD (2020) ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะดิจิทัลในทุกภาคส่วนของการบริหารจัดการองค์กร

ผลการวิจัยเกี่ยวกับทักษะดิจิทัลในการบริหารจัดการองค์การทั้งระบบของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ทักษะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างสรรค์นวัตกรรมและการกระตุ้นให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถของผู้บริหารในการส่งเสริมบรรยากาศแห่งนวัตกรรมในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ He, F. & Fang, X. (2021) ที่พบว่ากระตุ้นให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์สามารถนำไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรมในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่ผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการนำแนวคิดเชิงนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนางานและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Avolio, B. J. & Bass, B. M. (2020) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้นำที่เป็นแบบอย่างสามารถกระตุ้นการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ OECD (2020) ได้เน้นถึงความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อให้สามารถปรับตัวและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จในยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ผลการวิจัยเกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าทักษะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์และการปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yildirim, S. & Şimşek, A. (2022) ที่เน้นว่าภาวะผู้นำที่เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันช่วยให้ผู้นำสามารถบริหารจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Murphy, J. & Seashore Louis, K. (2020) ที่พบว่า ภาวะผู้นำที่มีความสามารถในการสื่อสารและประสานงานช่วยเพิ่มความร่วมมือและประสิทธิภาพในองค์กร ทักษะพลเมืองดิจิทัลและความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารได้รับการประเมินในระดับต่ำสุด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาทักษะเหล่านี้เพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า การศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมอยู่ระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จะเห็นได้ว่า ทักษะภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งน่าสนใจ หากหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการจัดอบรม สัมมนา (Work Shop) ควรสอดแทรกเนื้อหาการยกระดับทักษะดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน ประถมศึกษา/โรงเรียนขยายโอกาส ในตัวแปรหรือองค์ประกอบอื่น เช่น อายุ วุฒิการศึกษา ทรัพยากรในโรงเรียน เป็นต้น

ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ทักษะพลเมืองดิจิทัลและความฉลาดทางสังคมซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญ และแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารต้องสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการบริหารงาน

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา นามวงศ์. (2566). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ขวัญหล้า น้อยนวล. (2563). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาสุโขทัยเขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(7), 176-189.

- ไทรรัตน์ โภคพลากรณ์. (2554). **แนวคิดและทฤษฎีการบริหารการเปลี่ยนแปลง**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ปยุตต์ ฐิตา มาเชด. (2565). **การบริหารองค์การทางการศึกษาในยุคดิจิทัล**. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โยธิน นิลช. (2561,ออนไลน์.). **คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21**. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2566
แหล่งที่มา: <http://58.181.147.25/ojsjournal/index.php/miniconference/article/view/1634>.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). **การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- สมศักดิ์ เจริญพานิชเสรี. (2558, ออนไลน์). **ผู้บริหารยุคออนไลน์**. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2567.
แหล่งที่มา: <http://www.suphannapoom.com/boss-Article.html>.
- Avolio, B. J., & Bass, B. M. (2020). **Full range leadership development**.
<https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780429206232/full-range-leadership-development-bernard-bass-bruce-avolio>
- Alenezi, A. (2022). Digital leadership in schools during the COVID-19 pandemic: School heads' integration of technology for teaching and learning. **Journal of Educational Technology Development and Exchange**, 15(1), 53-66.
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8825317/>
- Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). **The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies**. MIT Press. <https://mitpress.mit.edu/books/second-machine-age>
- He, F., & Fang, X. (2021). **The role of innovation in educational management: A case study approach**. ScienceDirect.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877050919300266>
- Krejcie, R.V. and. D.W.Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Education and Psychological Measurement**, 30, 6
- Murphy, J., & Seashore Louis, K. (2020). **Educational Leadership in an Age of Accountability**. SpringerLink. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-53347-2>
- OECD. (2020). **The digital transformation of education systems: Policy brief**. OECD Publishing.
<https://www.oecd.org/publications/the-digital-transformation-of-education-systems-2d8f8754-en.htm>
- Ribble, M., & Park, M. (2022). **The digital citizenship handbook for school leaders: Fostering positive interactions online**. International Society for Technology in Education.
- Sheninger, E. (2017). Seven pillars of digital leadership in education. **HMH Blog**. Retrieved from <https://www.hmhco.com/blog/pillars-of-digital-leadership-in-education>

Wu, J., & Li, P. (2021). The role of digital communication in educational leadership: A case study.

Journal of Educational Leadership and Technology, 29(3), 243-257.

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7824681/>

Yildirim, S., & Şimşek, A. (2022). **Leadership in Digital Transformation: Understanding Human Nature in Changing Times**.

<https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780429206232/full-range-leadership-development-bernard-bass-bruce-avolio>

อิทธิพลของการจัดการทางการเงินต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน
ของธุรกิจในจังหวัดสงขลา
Influence of Financial Management Practices on the Financial
Performance of the Businesses in Songkhla Province

วรกร ภูมิวิเศษ^{1*} และ นาเดีย ยะโก๊ะ²
Worakorn Pumiviset ^{1*} and Nadia Yakoh²

¹อาจารย์ สาขาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

¹Lecturer, Department of Accounting, Faculty of Management Sciences, Songkhla Rajabhat University

²นักศึกษา สาขาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

²Student, Department of Accounting, Faculty of Management Sciences, Songkhla Rajabhat University

*Corresponding email: worakorn.pu@skru.ac.th

Received: March.9, 2025.; Revised: May.10, 2025.; Accepted: May.23, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาอิทธิพลของการจัดการทางการเงินต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของธุรกิจในจังหวัดสงขลา เน้นการจัดการทางการเงิน 3 ประการ ประกอบด้วย การจัดการเงินทุนหมุนเวียน การจัดการงบประมาณการลงทุน และการจัดการสินทรัพย์ โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องที่สามารถให้ข้อมูลได้ของธุรกิจในจังหวัดสงขลา จำนวน 159 แห่ง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert scale) อธิบายข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนาด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง รวมทั้งพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันเพื่ออธิบายความสัมพันธ์พื้นฐานของตัวแปร และการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยด้วยโมเดลสมการโครงสร้าง ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงโมเดลสมการโครงสร้างมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และการจัดการทางการเงินส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน โดยการจัดการทางการเงินที่ดีช่วยส่งเสริมธุรกิจให้มีความสามารถในการแข่งขันซึ่งส่งผลที่ดีต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของธุรกิจ และช่วยส่งเสริมธุรกิจให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศไทยได้ด้วยการจัดการทางการเงินที่ดี นอกจากนี้ยังสามารถเติมเต็มช่องว่างการศึกษา โดยเฉพาะงานศึกษาที่สนับสนุนการบริหารเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจทางธุรกิจ

คำสำคัญ : การจัดการทางการเงิน, ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, ผลการดำเนินงาน

ABSTRACT

This study investigates the influence of financial management practices on the financial performance of the businesses in Songkhla province, concentrating on three dimensions: working capital management, investment budget management, and asset management. We gathered data from executives and relevant individuals who provided information about 159 businesses in Songkhla province. The sample group in this study employed a convenience sampling strategy, with a Likert scale questionnaire as the instrument. The data was summarized using simple statistics like percentages, averages, and measures of variation, along with the Pearson correlation coefficient to show the basic relationships between the variables and the research goals by examining the structural equation model (SEM). The study's results indicate that the structural equation model fits the empirical data and that financial management practices positively influence the financial performance of businesses in Songkhla province. Effective financial management techniques enhance competitiveness, positively impacting financial performance and supporting sustainable corporate development, hence, generating economic value for Thailand. Furthermore, this research can bridge the gaps in previous studies, especially those that support the role of management accounting in enhancing company decision-making.

Keywords : Financial management practices, Performance, SMEs

บทนำ

ในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มีความสำคัญในระบบเศรษฐกิจทั้งในประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา (Karadag, 2015) โดยสามารถผลักดันให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน เป็นธุรกิจที่สร้างมูลค่าแก่ระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งการกระจายรายได้ต่าง ๆ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ให้กับประเทศ (นิตยา โพธิ์ศรีจันทร์ และศิริวรรณ เพชรไพร, 2565) สำหรับประเทศไทยในปี 2566 GDP ของ SMEs คิดเป็นสัดส่วน 35.2% ของ GDP รวมทั้งหมด (ฝ่ายวิเคราะห์สถานการณ์และเตือนภัยทางเศรษฐกิจ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2566) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญทางเศรษฐกิจของ SMEs ในประเทศไทย

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาและการเติบโตของ SMEs คือความท้าทายที่ SMEs ต้องเผชิญในการเข้าถึงทรัพยากรทางการเงิน เช่นเดียวกับการใช้เงินทุนที่ได้รับอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การมีระบบการจัดการเงินสดที่ดีก็มีความสำคัญต่อการอยู่รอดของ SMEs (Karadag, 2015) และนักวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า SMEs มีอัตราความล้มเหลวสูงประมาณ 90% ทั่วโลกซึ่งเกิดจากการจัดการทางการเงินที่ไม่ดี (Zada, Yukun, & Zada, 2021) และจากการศึกษาของฐิตา เกกานนท์ (2562) พบว่า SMEs ในประเทศไทยเผชิญปัญหาสำคัญ คือ ต้นทุนธุรกิจสูงและผันผวนอันเนื่องมาจาก

ปัจจัยต่าง ๆ และหนึ่งในปัจจัยคือการขอสินเชื่อ การบริหารจัดการ รวมถึงปัญหาความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงิน ทำให้การเข้าถึงแหล่งเงินทุนเป็นอุปสรรคสำคัญ เนื่องจากถูกมองว่ามีความเสี่ยงสูงเพราะประวัติการเงินไม่ชัดเจน ดังนั้น การจัดการทางการเงินได้กลายเป็นประเด็นที่น่าสนใจเนื่องจากมีหลักฐานเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับบทบาทสำคัญที่มีต่อการกำหนด ความเป็นอยู่ที่ดีขององค์กรและกลายเป็นประเด็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 (Abakah, 2019; Zada, Yukun, & Zada, 2021) โดยการกำหนดกลยุทธ์ทางการเงินมีความสำคัญสำหรับ SMEs เช่นเดียวกับบริษัทขนาดใหญ่ เนื่องจากต้องแข่งขัน ด้วยทรัพยากรที่จำกัดในบริบทที่มีความเสี่ยงและความไม่แน่นอนสูง (Karadag, 2015) ซึ่งธุรกิจต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีการปรับตัวรอบด้านโดยการนำระบบการจัดการทางการเงินที่มีประสิทธิภาพมาใช้ ซึ่งข้อมูลพื้นฐานทางการจัดการ การเงินจะช่วยให้ผู้ประกอบการ SMEs ที่มีศักยภาพสามารถเข้าถึงสินเชื่อได้มากขึ้นอีกด้วย (ฐิตา เกษานนท์, 2562)

ช่วงเวลาที่ผ่านมามีจังหวัดสงขลากำหนดเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของภาคใต้ โดยมุ่งเน้นการเป็นศูนย์กลางในด้านต่าง ๆ ทั้งการค้าการลงทุน การท่องเที่ยวของภาคใต้ตอนล่าง การศึกษา และการแพทย์ โดยในปี 2564 จังหวัดสงขลาเป็นขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดของภาคใต้ นอกจากนี้เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด สงขลา 20 ปี พ.ศ. 2566-2585 ยังคงมีแผนผลักดันด้านเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบ บูรณาการ, 2566) โดยจากข้อมูลพื้นฐานของสถานประกอบการในจังหวัดสงขลาปี 2565 สถานประกอบการส่วนใหญ่ ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการขายปลีก รองลงมาเป็นการบริการอาหารและเครื่องดื่ม การผลิตและอื่น ๆ พิจารณานาขนาดของ สถานประกอบการส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการขนาดเล็ก จำนวนคนทำงาน 1-15 คน สูงถึงร้อยละ 97.73 และ รูปแบบ การจัดตั้งตามกฎหมายพบว่าร้อยละ 87.09 มีรูปแบบการจัดตั้งเป็นส่วนบุคคล รองลงมาในรูปแบบการจัดตั้งเป็น บริษัทจำกัดและอื่น ๆ (สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา, 2565) และจากข้อมูลของปี 2567 มีการขยายตัวของภาคบริการ จากจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมจาก ผลิตภัณฑ์ยางพารา รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของการบริโภคของภาคเอกชน ซึ่งส่งผลให้เศรษฐกิจจังหวัดสงขลาขยายตัวเมื่อ เทียบกับช่วงเวลาเดียวกันกับปีก่อน โดยดัชนีชี้วัดผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดเป็นอันดับที่ 14 จาก 77 จังหวัด ถึงแม้ว่า นิติบุคคลจัดตั้งใหม่ลดลง แต่จำนวนธุรกิจ SMEs รวม มีจำนวนเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อน (สำนักงานคลังจังหวัดสงขลา, 2568)

ด้วยความสำคัญทางเศรษฐกิจของภาคใต้ และธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ก็เป็นพื้นฐาน ของเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ หากธุรกิจในจังหวัดสงขลาสามารถปฏิบัติตามการจัดการเงินไปใช้อาจจะช่วยส่งเสริม ธุรกิจมีความสามารถในการแข่งขันซึ่งส่งผลที่ดีต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน และส่งเสริมธุรกิจให้มีการพัฒนาอย่าง ยั่งยืนซึ่งสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศไทยได้ด้วยการจัดการทางการเงินที่ดีโดยการศึกษาสนับสนุน ทางทฤษฎีฐานทรัพยากร (Resource-Based View: RBV) ถึงความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการปฏิบัติของการจัดการ การเงินและผลการดำเนินงานขององค์กร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาอิทธิพลของการจัดการทางการเงินต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของธุรกิจในจังหวัดสงขลา

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ทฤษฎีมุมมองฐานทรัพยากร (Resource-Based view: RBV)

ทฤษฎีมุมมองฐานทรัพยากร (RBV) อธิบายการมีทรัพยากรหรือความสามารถบางอย่างของธุรกิจช่วยให้ธุรกิจได้เปรียบทางการแข่งขันและบางอย่างช่วยให้มีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นในระยะยาว (Dyer & Singh, 1998) การศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษาปัจจัยภายในซึ่งได้แก่การจัดการทางการเงินที่ประกอบไปด้วย จัดการเงินทุนหมุนเวียน การจัดการงบประมาณการลงทุน และการจัดการสินทรัพย์ ซึ่งเป็นความสามารถในการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่แต่ละธุรกิจมีความสามารถที่แตกต่างกัน ซึ่งการจัดการทางการเงินจากการศึกษาที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อความสามารถทางการแข่งขันที่แสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่แตกต่างกันได้ จากแนวคิดของ Barney (1991) ทรัพยากรของธุรกิจซึ่งรวมถึงสินทรัพย์ ความสามารถ กระบวนการ คุณลักษณะ และความรู้ที่บริษัทมีอยู่สามารถนำมาใช้เพื่อกำหนดและใช้กลยุทธ์ในการแข่งขันของธุรกิจได้ ธุรกิจมุ่งเน้นการแสวงหากำไรโดยใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายนี้ ตามทฤษฎี RBV (Resource-Based view) บริษัทที่มีทรัพยากรเฉพาะ (ทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้) จะมีความได้เปรียบเชิงการแข่งขันและมีประสิทธิภาพเหนือกว่าบริษัทที่ไม่มีทรัพยากรและความสามารถดังกล่าว (Yang et al., 2018)

การจัดการทางการเงิน (Financial management practices)

การจัดการทางการเงินคือวิธีการในการจัดการเงินซึ่งกล่าวถึงการกำหนด การจัดหา การจัดสรร และการใช้ทรัพยากรทางการเงิน โดยปกติแล้วการจัดการทางการเงินมีเป้าหมายเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์บางอย่าง (Abakah, 2019) โดยแนวปฏิบัติในการจัดการทางการเงิน คือชุดของขั้นตอนมาตรฐานที่พัฒนาขึ้นเพื่อจัดการกับการรายงานทางการเงิน โดยการจัดการเงินทุนหมุนเวียน การจัดการงบประมาณ และการจัดการสินทรัพย์ ได้รับการระบุเป็นส่วนประกอบของแนวปฏิบัติในการจัดการทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับเงินทุนของบริษัท ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการบริหารทรัพยากรทางการเงินและการตัดสินใจทางการเงิน (Otoo, 2024)

1) การจัดการเงินทุนหมุนเวียน (Working capital management)

การจัดการเงินทุนหมุนเวียน เกี่ยวข้องกับการจัดการสินทรัพย์หมุนเวียนในธุรกิจโดยมีวัตถุประสงค์คือเพื่อให้มีสภาพคล่องเพียงพอและเหมาะสม (Ahmed, 2022; Mang'ana, Hokororo, & Ndyetabula, 2024) การจัดการเงินทุนหมุนเวียนเกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายสินทรัพย์หมุนเวียนและการจัดหาเงินทุนสำหรับสินทรัพย์หมุนเวียน (Ahmed, 2022) เงินทุนหมุนเวียนถือว่ามีสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของธุรกิจ การรักษาสภาพคล่องที่เพียงพอจะทำให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างราบรื่น โดยทั่วไปเชื่อกันว่าเมื่อองค์กรมีเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ จะไม่สามารถใช้ทรัพย์สินถาวรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Zada, Yukun, & Zada, 2021) นอกจากนี้การจัดการเงินทุนหมุนเวียนมีความสำคัญโดยเฉพาะธุรกิจในตลาดเกิดใหม่ เนื่องจากบริษัทที่ดำเนินงานเป็น SMEs ที่มีการเข้าถึงตลาดทุนระยะยาวจำกัด (Karadag, 2015) เช่นเดียวกับประเทศไทย ในการศึกษาครั้งนี้พิจารณาการจัดการเงินทุนหมุนเวียนจากการจัดการเงินทุนที่ดี การประมาณการกระแสเงินสด การจัดการบัญชีเจ้าหนี้อย่างถูกต้อง การมีระบบการติดตามลูกหนี้ และการมีกระแสเงินสดที่เพียงพอต่อความต้องการในแต่ละวัน

2) การจัดการงบประมาณการลงทุน (Capital budget management)

การจัดการงบประมาณการลงทุน คือ กระบวนการประเมินและตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการลงทุน การจัดทำงบประมาณเงินทุนยังเกี่ยวข้องกับการประเมินว่ากระแสเงินสดที่คาดการณ์จากการลงทุนที่เสนอว่ามีความเหมาะสมเพียงพอในการทำการลงทุนดังกล่าวหรือไม่ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงความเสี่ยงและความไม่แน่นอนของ

กระแสดิจิทัล (Alleyne, Armstrong, & Chandler, 2018) ซึ่งแนวปฏิบัติในการจัดทำงบประมาณเงินทุนเป็นสิ่งสำคัญต่อการอยู่รอดและการเติบโตขององค์กร โดยการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ SMEs สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานจากการจัดการที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณได้ (Al Wahaibi et al., 2024; Mang'ana, Hokororo, & Ndyetabula, 2024) และเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ตัดสินใจควรเข้าใจวิธีการประเมินโครงการอย่างถูกต้องเพื่อให้สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม และการจัดทำงบประมาณลงทุนถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับ SMEs เมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรขนาดใหญ่ เนื่องจาก SMEs ไม่มีการเข้าถึงตลาดสาธารณะมากนักเพื่อขอรับเงินทุน (Zada, Yukun, & Zada, 2021) ในการศึกษาครั้งนี้พิจารณาการจัดการจัดทำงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอต่อการทำธุรกรรมที่เกิดขึ้น การจัดทำรายงานทางการเงิน การจัดทำงบประมาณตามกิจกรรม และการวิเคราะห์ทางการเงิน

3) การจัดการสินทรัพย์ (Asset management)

การจัดการสินทรัพย์เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเชิงกลยุทธ์ กลยุทธ์การจัดการสินทรัพย์ที่เหมาะสมจะนำไปสู่การจัดการความเสี่ยงและวงจรชีวิตของสินทรัพย์ทางกายภาพที่ดียิ่งขึ้น โดยกิจกรรมภายในระบบการจัดการสินทรัพย์ รวมถึงการวางแผน การดำเนินการ การติดตาม และการตรวจสอบ โดยองค์กรสามารถได้รับประโยชน์ในด้านค่าใช้จ่าย ประสิทธิภาพ และความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ (Maletić et al., 2018) ในการศึกษาครั้งนี้พิจารณาการดูแลและจัดเก็บสินทรัพย์ไว้ในสภาพที่ดี มีการกำหนดการขายสินทรัพย์ การประมาณการค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ และการที่กิจการปรับปรุงทะเบียนสินทรัพย์ให้เป็นปัจจุบัน

ผลการดำเนินงานทางการเงิน (Financial performance)

ผลการดำเนินงานขององค์กร หมายถึง ผลลัพธ์ที่แท้จริงของการกระทำหรือกิจกรรมที่ดำเนินการโดยสมาชิกขององค์กรเพื่อวัดว่าองค์กรได้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถขององค์กรในการตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการอยู่รอดในการแข่งขัน (Ha, & Lo, 2018) ซึ่งผลการดำเนินงานแสดงให้เห็นถึงศักยภาพการพัฒนาขององค์กร รวมถึงการประมาณการการเติบโตในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคาดการณ์การเติบโตที่อิงจากผลการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งมีตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่แตกต่างกันมากมายที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานขององค์กร (Le Thi Kim, Duvernay, & Le, 2021) โดยการศึกษาครั้งนี้พิจารณา ผลการดำเนินงานทางการเงิน (Financial performance) ในการวัดผลการดำเนินงานของธุรกิจในจังหวัดสงขลา การที่กิจการมีผลตอบแทนจากสินทรัพย์เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว การเติบโตของยอดขายเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว การทำกำไรได้เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว การปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว และการที่กิจการมีต้นทุนการผลิต/ต้นทุนการบริการ/ต้นทุนขายที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว

การพัฒนาสมมติฐาน

การศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการจัดการทางการเงิน ในการศึกษาของ Otoo (2024) ประเมินอิทธิพลของแนวปฏิบัติด้านการจัดการทางการเงินต่อประสิทธิภาพขององค์กรในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งเก็บรวบรวมจากบริษัทขนาดเล็ก 45 แห่ง และบริษัทขนาดกลาง 72 แห่ง ในประเทศกาน่า วิเคราะห์ข้อมูลตามหลักสมการโครงสร้าง โดยอธิบายการจัดการทางการเงิน (Financial management practices) ที่ประกอบด้วยการจัดการเงินทุนหมุนเวียน (Working capital management) การจัดการงบประมาณการลงทุน (Capital budget management) และการจัดการสินทรัพย์ (Asset management) แยกเป็นรายด้าน ผลการศึกษาพบว่าการจัดการเงินทุนหมุนเวียนและการจัดการงบประมาณการลงทุนมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อผลการดำเนินงานขององค์กร อย่างไรก็ตามการจัดการสินทรัพย์ไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร และได้แนะแนวทางการบริหารงานของ SMEs ที่จะต้องพัฒนา

ระบบการจัดการทางการเงินที่ชัดเจนและเชิงรุกเพื่อให้แน่ใจว่ามีความสามารถในการแข่งขัน ความยั่งยืน ความสามารถในการดำเนินงาน และความสามารถทางการเงินได้

สำหรับการศึกษาการจัดการทางการเงินในประเทศไทยส่วนใหญ่จะพิจารณาแนวทางการดำเนินงานการบริหาร ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามแนวทางการตัดสินใจ การสั่งการ และการวางแผนทางการเงิน ซึ่งเป็นการนำข้อมูลการบริหารมาใช้ในการกระบวนการหรือกิจกรรมดำเนินงาน โดยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตในการบริหารที่เหมาะสมเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกิจการ (นิตยา โพธิ์ศรีจันทร์ และศิริวรรณ เพชรไพร, 2565) ซึ่งแนวทางดังกล่าวส่งผลต่อผลการดำเนินงานหรือความสำเร็จขององค์กร พิจารณาจากผลการศึกษาที่ผ่านมาของหยาดพิรุฬห์ สิงหา และประเวศ เพ็ญภูมิกุล (2559), นิตยา โพธิ์ศรีจันทร์ และศิริวรรณ เพชรไพร (2565), ญ์นันท์ ฐิตยาปราโมทย์ (2565) และในการศึกษาของ สุนันท์ เฟ่งจินดา, วสุรัตน์ ทรงบรรพต และวัชร สุนทรนนท์ (2567)

นอกจากนี้ในการศึกษาที่ผ่านมาการจัดการเงินหมุนเวียนส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (Abakah, 2019; Ahmed, 2022; Amram, Habidin, & Basri, 2023; Eton, Mwosi, & Mpora, 2022; Mang'ana, Ndyetabula, & Hokororo, 2023; Eton, Mwosi, & Mpora, 2022; Tharmini, & Lakshan, 2021; Zada, Yukun, & Zada, 2021) การจัดการงบประมาณการลงทุนส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานทาง (Al Wahaibi et al., 2024; Mang'ana, Ndyetabula, & Hokororo, 2023) และการจัดการสินทรัพย์ส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (Maletič et al., 2018)

การศึกษานี้พิจารณาการจัดการทางการเงิน ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญของการบริหารทรัพยากรทางการเงิน และการตัดสินใจทางการเงินขององค์กร โดยกลุ่มผู้วิจัยพิจารณาแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทางการเงินที่ประกอบด้วยจัดการเงินหมุนเวียน การจัดการงบประมาณการลงทุน และการจัดการสินทรัพย์ที่ธุรกิจควรปฏิบัติตามทั้ง 3 แนวทางดังกล่าว เพื่อให้แต่ละแนวทางส่งเสริมการดำเนินงานซึ่งกันและกัน ซึ่งหากองค์กรปฏิบัติตามแนวทางทั้ง 3 แนวทางอาจจะส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการเงินขององค์กรที่ดีที่ให้องค์กรยั่งยืนได้ โดยการวิจัยตั้งสมมติฐาน ดังนี้

H1: การจัดการทางการเงินส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการทางการเงินต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของธุรกิจในจังหวัดสงขลาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลปฐมภูมิโดยใช้แบบสอบถาม จากผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องที่สามารถให้ข้อมูลได้ของธุรกิจในจังหวัดสงขลา ซึ่งประชากรในการศึกษานี้จะดำเนินงานในลักษณะเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience sampling)

การสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ คือแบบสอบถามซึ่งประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสอบถามและธุรกิจ ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการทางการเงินซึ่งประยุกต์คำถามมาจากการศึกษาของ Otoo (2024) ซึ่งประกอบไปด้วย การจัดการเงินทุนหมุนเวียน การจัดการงบประมาณการลงทุน และการจัดการสินทรัพย์ ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานทางการเงินซึ่งประยุกต์คำถามมาจากการศึกษาของ Ha, & Lo (2018) โดยทั้งส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นคำถามมาตรวัดประเมินค่า (Rating scale) แบบลิเคิทรสเกล (Likert scale) มีเกณฑ์การให้คะแนนตามระดับความคิดเห็นระดับ 1, 2, 3, 4, 5 จากไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1 คะแนน) ถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง (5 คะแนน) ตามลำดับ และมีการตรวจสอบเครื่องมือในส่วนของความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ซึ่งพบว่าค่าดัชนีมากกว่า 0.50 ซึ่งเหมาะกับการนำไปใช้ นอกจากนี้มีการหาความเชื่อมั่นโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากแบบสอบถามไปทดลองใช้ภาคสนาม (Try out) จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ของข้อคำถามและเครื่องมือทั้งชุด (Item-total correlation) โดยมีค่าระหว่าง 0.713 - 0.902 มากกว่าเกณฑ์ในการพิจารณา 0.30 (Hair et al., 2019) และพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.891 - 0.951 มากกว่าเกณฑ์ในการพิจารณา 0.70 (Cortina, 1993) โดยเบื้องต้นข้อคำถามของแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ด้วยวิธีการวิเคราะห์โดยสมการโครงสร้าง (SEM) กำหนดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำตามแนวทางของ Loehin (1992) อ้างถึงใน อิศริฐฐ์ รินโรสง (2561) สำหรับเกณฑ์อัตราส่วนจำนวนตัวอย่างไม่ควรน้อยกว่า 8 เท่า โดยตามกรอบแนวคิดการศึกษานี้มีตัวแปรสังเกตได้ 19 ตัวแปร ตัวอย่างขั้นต่ำเพื่อการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเท่ากับ 152 ตัวอย่าง ($8 \times 19 = 152$) และจากการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการลงพื้นที่ในจังหวัดสงขลาเพื่อเก็บข้อมูลของธุรกิจในช่วงเดือนกันยายน 2567 สามารถเก็บข้อมูลได้ 162 ตัวอย่าง และมีข้อมูลครบถ้วนเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล 159 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ตัวอย่างขั้นต่ำในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural equation modeling: SEM) แบบ 2 ขั้นตอนคือ การตรวจสอบโมเดลการวัด (Measurement model) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) ด้วยวิธีการประมาณการพารามิเตอร์ด้วยวิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum likelihood estimation: ML) โดยสถิติเชิงพรรณนาอธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและอธิบายข้อมูลพื้นฐานของตัวแปร ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) รวมทั้งพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์พื้นฐานของตัวแปร

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 159 คน อายุน้อยที่สุด 25 ปี อายุที่มากที่สุด 69 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยอายุผู้ตอบแบบสอบถาม 37.54 ปี และจากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีตำแหน่งงานอื่น ๆ (เจ้าของกิจการ/ผู้บริหาร ผู้จัดการ/หัวหน้า (ผู้จัดการทั่วไป ผู้จัดการศูนย์บริการ ผู้จัดการฝ่ายผลิต ผู้จัดการสาขา ผู้จัดการหอพัก หัวหน้าฝ่ายบุคคล

หัวหน้าฝ่ายขาย) พนักงาน (พนักงานแคชเชียร์ พนักงานจัดซื้อ พนักงานทั่วไป เสมียนร้าน เจ้าหน้าที่ส่วนงาน HR พนักงานการเงิน พนักงานการตลาด) และไม่ตอบ) จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 53.46 รองลงมามีตำแหน่งงานเป็นพนักงานจัดทำบัญชี มีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 36.48 อันดับสามมีตำแหน่งงานเป็นหัวหน้าฝ่ายบัญชี มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.66 อันดับสี่มีตำแหน่งงานเป็นผู้จัดการฝ่ายบัญชี มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.77 และสุดท้ายมีตำแหน่งงานเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.63 ในส่วนของระดับการศึกษาโดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามจบการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 71.07 มีประสบการณ์ทำงาน 5 - 10 ปี ร้อยละ 35.85 รองลงมาประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 33.95 หากจำแนกตามประเภทธุรกิจของผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มโรงแรม/ที่พัก ร้อยละ 36.48 รองลงมาคือผลิตสินค้า/อุตสาหกรรม ร้อยละ 22.64 และค้าปลีก/ค้าส่ง ร้อยละ 20.13 และอยู่ในธุรกิจอื่น ๆ (ศูนย์ซ่อมสีและรถยนต์ สำนักงานบัญชี ซ่อมอะไหล่ คาเฟ่ และบริการอื่น ๆ) ร้อยละ 20.75 โดยธุรกิจมีรูปแบบการดำเนินธุรกิจโดยส่วนใหญ่มีลักษณะเจ้าของคนเดียว ร้อยละ 42.77 รองลงมาบริษัทจำกัด ร้อยละ 27.67 และดำเนินธุรกิจในรูปแบบอื่น ๆ รวมกันร้อยละ 29.56

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลธุรกิจ (n=159)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่งงานปัจจุบัน		
พนักงานจัดทำบัญชี	58	36.48
หัวหน้าฝ่ายบัญชี	9	5.66
ผู้จัดการฝ่ายบัญชี	6	3.77
ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี	1	0.63
อื่น ๆ ประกอบด้วย	85	
เจ้าของกิจการ/ผู้บริหาร	14	8.80
ผู้จัดการ/หัวหน้า	16	10.06
พนักงาน	48	30.20
ไม่ตอบ	7	4.40
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	29	18.24
ปริญญาตรี	113	71.07
สูงกว่าปริญญาตรี	17	10.69
ประสบการณ์การทำงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	54	33.95
5 - 10 ปี	57	35.85
11 - 20 ปี	32	20.13
21 - 30 ปี	12	7.55
มากกว่า 30 ปี	4	2.52

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทของธุรกิจ		
โรงแรม/ที่พัก	58	36.48
ผลิตสินค้า/อุตสาหกรรม	36	22.64
ค้าปลีก/ค้าส่ง	32	20.13
อสังหาริมทรัพย์/ก่อสร้าง	13	8.18
บริการอื่นๆ	11	6.91
ไม่ตอบ	9	5.66
รูปแบบของกิจการ		
เจ้าของคนเดียว	68	42.77
ห้างหุ้นส่วนสามัญ	13	8.18
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	30	18.86
บริษัทจำกัด	44	27.67
บริษัทมหาชนจำกัด	4	2.52

จากตารางที่ 2 อธิบายค่าตัวแปรทางสถิติเชิงพรรณนา โดยตัวแปรมีค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ในช่วง 4.19 ถึง 4.44 ในขณะที่ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: SD) อยู่ในช่วง 0.5289 ถึง 0.8454 ในบริบทของการแจกแจงแบบปกติ ข้อมูลของตัวแปรต้องไม่มีความเบ้ (Skewness) หรือความโด่ง (Kurtosis) ที่ผิดปกติ โดยความเบ้ต้องน้อยกว่า 3 และความโด่งต้องน้อยกว่า 10 (Kline, 2016) โดยผลการศึกษาค่าสัมบูรณ์ของความเบ้อยู่ในช่วง 0.4393 ถึง 1.4173 ในขณะที่ค่าสัมบูรณ์ความโด่งอยู่ในช่วง 0.0462 ถึง 2.5732 ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การแจกแจงปกติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 2 สถิติเชิงพรรณนา (ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเบ้ และค่าความเบ้)

ตัวแปร	Minimum	Maximum	Mean	SD	Skewness	Kurtosis
FP	2.40	5.00	4.27	0.6083	- 0.7111	0.4029
FP1	2.00	5.00	4.29	0.7057	- 0.8051	0.6117
FP2	2.00	5.00	4.24	0.7067	- 0.8126	0.9269
FP3	2.00	5.00	4.19	0.7727	- 0.6733	- 0.0295
FP4	2.00	5.00	4.39	0.6455	- 0.7253	0.1896
FP5	1.00	5.00	4.23	0.7891	- 1.0655	1.5298
FMP	2.71	5.00	4.33	0.5289	- 0.6506	0.0147
WC1	3.00	5.00	4.33	0.6430	- 0.4393	- 0.6825
WC2	2.00	5.00	4.28	0.6573	- 0.5093	- 0.0742
WC3	3.00	5.00	4.39	0.6927	- 0.6965	- 0.6743
WC4	1.00	5.00	4.23	0.8338	- 1.1771	1.8413
WC5	2.00	5.00	4.44	0.6413	- 0.8776	0.4154

ตัวแปร	Minimum	Maximum	Mean	SD	Skewness	Kurtosis
WC	2.80	5.00	4.34	0.5421	- 0.5843	- 0.0462
CB1	2.00	5.00	4.41	0.7135	- 1.1031	1.0045
CB2	2.00	5.00	4.35	0.6842	- 0.6872	- 0.1446
CB3	2.00	5.00	4.41	0.7310	- 1.0077	0.3109
CB4	1.00	5.00	4.22	0.7684	- 0.8237	0.8799
CB5	1.00	5.00	4.33	0.7929	- 1.1344	1.3073
CB	2.00	5.00	4.34	0.5894	- 0.8485	0.6368
AM1	1.00	5.00	4.42	0.7495	- 1.4173	2.5732
AM2	1.00	5.00	4.28	0.8261	- 1.2380	1.6577
AM3	1.00	5.00	4.24	0.8454	- 1.2427	1.9202
AM4	1.00	5.00	4.31	0.7872	- 1.3163	2.2719
AM	2.34	5.00	4.32	0.6305	- 0.9577	0.6800

ตารางที่ 3 เมทริกซ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) แสดงให้เห็นว่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างตัวแปรอิสระที่สังเกตเห็นได้อยู่ภายในขีดจำกัดที่สำคัญ โดยค่าต่ำสุดคือ 0.442 ค่าสูงสุดคือ 0.736 และไม่มีตัวแปรใดที่เกิน 0.80 สิ่งนี้บ่งชี้ว่าไม่มีความกังวลอย่างร้ายแรงเกี่ยวกับ Multicollinearity ระหว่างตัวแปร (Hair et al., 2010)

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ตัวแปร	FP	FMP	WC	CB	AM
FP	1				
FMP	.508**	1			
WC	.480**	.870**	1		
CB	.454**	.928**	.736**	1	
AM	.442**	.901**	.642**	.767**	1

การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างในครั้งนี้ มีการตรวจสอบโมเดลการวัด (Measurement model) ซึ่งเป็นการพิจารณาความสัมพันธ์เชิงการวัดของตัวแปรแฝงด้วยตัวแปรสังเกตได้ ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) เพื่อยืนยันความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) ของเครื่องมือที่สร้างขึ้น โดยการตรวจสอบความกลมกลืนโดยรวมของโมเดลหลังปรับโมเดลโดยการพิจารณาค่าดัชนี (Modification indices) จากโปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดในตารางที่ 4 ซึ่งมีค่า $\chi^2 = 276.434$, $df = 143$, ค่า $\chi^2 / df = 1.93$, CFI = 0.926, TLI = 0.912, RMSEA = 0.077 และ SRMR = 0.059 ซึ่งมีค่าเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ยอมรับได้ (Hair et al., 2010) สรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 4 ค่าความกลมกลืนของโมเดล

Fit indicator	Acceptable Fit	ก่อนปรับโมเดล (MOD)	หลังปรับโมเดล (MOD)
1. χ^2/df	< 3	353.624/148=2.39 *P-value0.00	276.434/143=1.93 *P-value0.00
2. CFI	> 0.90	0.886	0.926
3. TLI	> 0.90	0.869	0.912
4. RMSEA	< 0.08	0.093	0.077
5. SRMR	< 0.08	0.064	0.059

ในการตรวจสอบโมเดลการวัด (Measurement model) มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ของตัวแปรสังเกตได้และตัวแปรแฝง โดยพิจารณาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการตรวจสอบน้ำหนักของตัวชี้วัด (Factor loading of the indicators) ซึ่งเป็นตัวแปรที่สังเกตได้ พิจารณาค่าความเชื่อมั่นองค์ประกอบหรือค่า CR (Composite reliability) และค่าความแปรปรวนที่ถูกสกัดเฉลี่ย AVE (Average variance extracted) ก่อนการพิจารณาโมเดลสมการโครงสร้าง (SEM)

ตารางที่ 5 ค่าน้ำหนักตัวชี้วัด (Factor loading) และ Cronbach's alpha

ตัวแปร	Factor loadings	Cronbach's alpha
ตัวแปรอิสระ (X)		
การจัดการทางการเงิน (Financial management practices: FMP)		0.925
การจัดการเงินทุนหมุนเวียน (Working capital management: WC)		0.836
1. กิจกรรมจัดการการเงินที่ดี (WC1)	0.664	
2. กิจกรรมประมาณการกระแสเงินสด (WC2)	0.716	
3. กิจกรรมจัดการบัญชีเจ้าหนี้ได้อย่างถูกต้อง (WC3)	0.719	
4. กิจกรรมมีระบบการติดตามลูกหนี้ (WC4)	0.678	
5. กิจกรรมมีกระแสเงินสดที่เพียงพอต่อความต้องการในแต่ละวัน (WC5)	0.740	
การจัดการงบประมาณการลงทุน (Capital budget management: CB)		0.857
1. กิจกรรมมีการจัดทำงบประมาณ (CB1)	0.748	
2. กิจกรรมมีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอต่อการทำธุรกรรมที่เกิดขึ้น (CB2)	0.756	
3. กิจกรรมมีการจัดทำรายงานทางการเงิน (CB3)	0.791	
4. กิจกรรมมีการจัดทำงบประมาณตามกิจกรรม (CB4)	0.701	
5. กิจกรรมมีการวิเคราะห์ทางการเงิน (CB5)	0.750	
การจัดการสินทรัพย์ (Asset management: AM)		0.857
1. กิจกรรมมีการดูแลและจัดเก็บสินทรัพย์ไว้สภาพที่ดี (AM1)	0.667	
2. กิจกรรมมีการกำหนดการขายสินทรัพย์ (AM2)	0.793	

ตัวแปร	Factor loadings	Cronbach's alpha
3. กิจกรรมมีการประมาณการค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ (AM3)	0.811	0.894
4. กิจกรรมมีการปรับปรุงทะเบียนสินทรัพย์ให้เป็นปัจจุบัน (AM4)	0.861	
ตัวแปรตาม (Y)		
ผลการดำเนินงานทางการเงิน (Financial performance: FP)		
1. กิจกรรมมีผลตอบแทนจากสินทรัพย์เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว (FP1)	0.783	
2. กิจกรรมมีการเติบโตของยอดขายเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว (FP2)	0.865	
3. กิจกรรมทำได้กำไรได้เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว (FP3)	0.843	
4. กิจกรรมปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว (FP4)	0.676	
5. กิจกรรมมีต้นทุนการผลิต/ต้นทุนการบริการ/ต้นทุนขาย ที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว (FP5)	0.801	

โดยตัวชี้วัดซึ่งเป็นตัวแปรสังเกตได้ ทั้งหมด 19 ตัวบ่งชี้ ซึ่งพบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวชี้วัดมีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.664 – 0.865 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 ตามเกณฑ์ค่ามาตรฐานขั้นต่ำ (Hair et al., 2019) และพิจารณาความสอดคล้องภายในจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) จากจำนวนตัวอย่างทั้งหมด โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของตัวแปรการจัดการทางการเงินเท่ากับ 0.925 การจัดการเงินทุนหมุนเวียน เท่ากับ 0.836 โดยการจัดการงบประมาณการลงทุนและการจัดการสินทรัพย์มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากัน โดยมีค่าเท่ากับ 0.857 ในส่วนของผลการดำเนินงานทางการเงินเท่ากับ 0.894 โดยเกณฑ์ในการพิจารณาควรมีค่ามากกว่า 0.70 (Cortina, 1993)

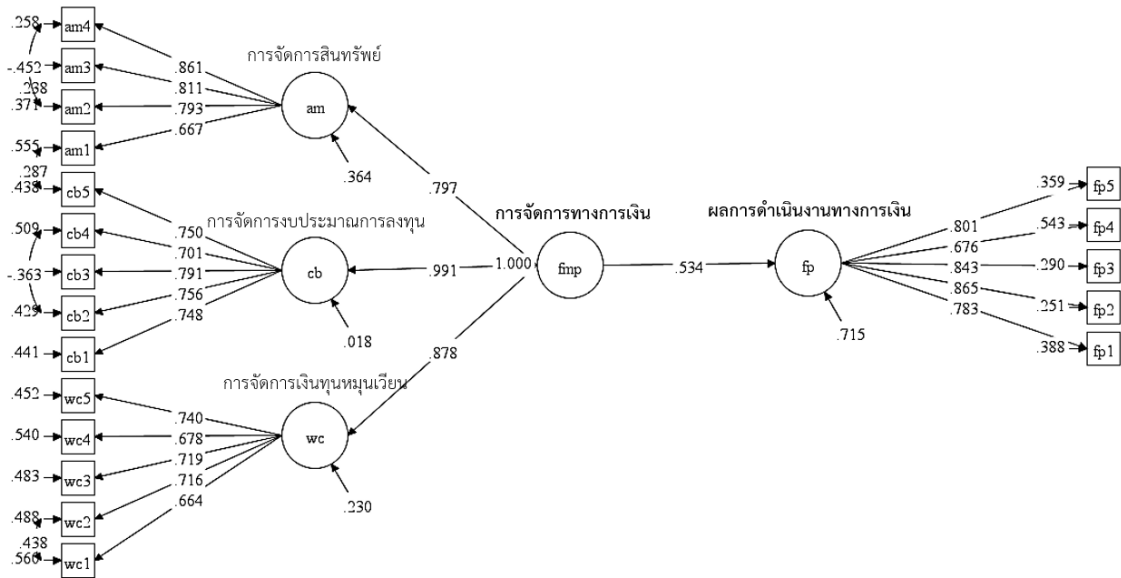
ตารางที่ 6 Constructs validity

ตัวแปรแฝง	CR	AVE	FP	WC	CB	AM
FP	0.896	0.634	0.796			
FMP	0.921	0.796	0.258			
WC	0.831	0.501	0.230	0.708		
CB	0.865	0.562	0.206	0.542	0.750	
AM	0.866	0.618	0.195	0.412	0.588	0.786

หมายเหตุ: Values in the diagonal indicate the square root of each AVE, the off-diagonal values are the squared correlation.

สำหรับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงสอดคล้องจากค่าความเชื่อมั่นองค์ประกอบหรือค่า CR ควรมีค่ามากกว่า 0.70 และค่าความแปรปรวนที่ถูกสกัดเฉลี่ย AVE ควรมีค่ามากกว่า 0.50 (Fornell & Larcker, 1981; Hair et al., 2019) โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งค่า CR และ AVE มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้รายละเอียดในตารางที่ 6 พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant validity) พิจารณาค่าบนเส้นทแยงมุมแสดงถึงรากที่สองของแต่ละ

AVE (The square root of each AVE) ต้องมีค่ามากกว่าค่าที่ไม่อยู่บนเส้นทแยงมุมคือค่าความสัมพันธ์กำลังสอง (Squared correlation) (Cheung et al., 2024; Fornell & Larcker, 1981) ซึ่งพิจารณาได้ว่าโมเดลการวัดนี้มีความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant validity) ดังนั้นโมเดลการวัดนี้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นที่เพียงพอสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโมเดลสมการโครงสร้างในขั้นตอนต่อไป

ภาพที่ 2 โมเดลสมการโครงสร้างจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

พิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลโมเดลสมการโครงสร้างในตารางที่ 7 พบว่าการจัดการทางการเงินส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน (Std. Est = 0.534, $P < 0.001$) ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 และพบว่าโมเดลการจัดการทางการเงินส่งผลต่อผลการดำเนินงานอธิบายได้ร้อยละ 28.50 ($R^2 = 0.285$)

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลอิทธิพลทางตรง

สมมติฐาน	Std. Est	SE	p-value	R^2
H1 FMP -> FP	0.534***	0.067	0.000	0.285

หมายเหตุ: Significant; *** = $p < 0.001$ (2 tailed)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าการจัดการทางการเงินส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญ หากธุรกิจมีการจัดการทางการเงินที่ประกอบด้วยการจัดการเงินทุนหมุนเวียน การจัดการงบประมาณการลงทุน และการจัดการสินทรัพย์ที่ดีจะส่งผลที่ดีต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมา (Abakah, 2019; Ahmed, 2022; Al Wahaibi et al., 2024; Amram, Habidin, & Basri, 2023; Eton, Mwosi, & Mpora, 2022; Maletić et al., 2018; Mang'ana, Ndyetabula, & Hokororo, 2023; Tharmini, & Lakshan, 2021; Otoo, 2024; Zada, Yukun, & Zada, 2021) ซึ่งอธิบายด้วยทฤษฎีมุมมองฐานทรัพยากร (RBV) ซึ่งเน้นว่าทรัพยากรและความสามารถเฉพาะของธุรกิจ เช่น สินทรัพย์ กระบวนการ ความรู้ และคุณลักษณะต่าง ๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานที่ดี (Barney, 1991; Dyer & Singh, 1998)

ในการจัดการทางการเงินที่ดีธุรกิจควรรักษาระดับเงินทุนหมุนเวียนให้เหมาะสม การจัดการเงินทุนหมุนเวียนยังช่วยให้การดำเนินงานของธุรกิจเป็นไปอย่างราบรื่นซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับธุรกิจซึ่งส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพทางธุรกิจส่งผลให้ประสบความสำเร็จในอนาคต (Amram, Habidin, & Basri, 2023) หากธุรกิจขาดแคลนเงินทุนจะทำให้เสี่ยงต่อความสามารถในการดำเนินธุรกิจ (Ahmed, 2022) ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการจัดการทางการเงินที่ไม่ดี การจัดสรรงบประมาณที่ไม่เพียงพอ และต้นทุนการดำเนินงานที่สูง ซึ่งธุรกิจควรตัดสินใจทางการเงินที่ดีที่สุดเพื่อปรับปรุงผลการดำเนินงานทางการเงิน ธุรกิจควรดำเนินกลยุทธ์การจัดการทางการเงินที่ช่วยให้ธุรกิจของพวกเขาพัฒนาในด้านส่วนแบ่งการตลาดและความสามารถในการทำกำไร (Eton, Mwosi, & Mpora, 2022) และการจัดการเงินทุนหมุนเวียนและแนวทางการจัดหาเงินทุนเป็นส่วนสำคัญของกลยุทธ์การจัดการทางการเงินของธุรกิจ (Mang'ana, Ndyetabula, & Hokororo, 2023) นอกจากนี้ในการจัดการทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการจัดการงบประมาณเงินทุนเป็นสิ่งที่แสดงถึงคุณภาพของการวางแผนทางการเงินสำหรับการใช้จ่ายในอนาคตในโครงการต่าง ๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้น ในส่วนของการวางแผนงบประมาณเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญที่ต้องอาศัยข้อมูลทางด้านต้นทุนตามวัตถุประสงค์ (ณัฐนันท์ จิตติยาปราโมทย์, 2565) ไม่เพียงแต่ช่วยให้บริษัทอยู่รอดและยั่งยืนเท่านั้น แต่ยังสามารถใช้ข้อมูลเพื่อให้สามารถตัดสินใจลงทุนและบรรลุผลลัพธ์ที่ดีได้ ซึ่งสนับสนุนความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจได้เป็นอย่างดี (Al Wahaibi et al., 2024; Mang'ana, Ndyetabula, & Hokororo, 2023; Otoo, 2024; Zada, Yukun, & Zada, 2021) และในส่วนของจัดการทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสินทรัพย์ ผู้บริหารระดับสูงควรมีการกำหนดนโยบายการจัดการสินทรัพย์เพื่อให้กรอบการตั้งเป้าหมายการจัดการสินทรัพย์และเพื่อปรับปรุงระบบการจัดการสินทรัพย์อย่างต่อเนื่อง ระบบการจัดการสินทรัพย์สนับสนุนองค์กรในการจัดการความเสี่ยงและต้นทุนของสินทรัพย์ในลักษณะที่มีโครงสร้างอย่างมีประสิทธิภาพ (Maletić et al., 2018)

นอกจากนี้ในการศึกษาของ Tharmini, & Lakshan (2021) ระบุอุปสรรคหลักที่ธุรกิจต้องเผชิญในการนำแนวปฏิบัติการจัดการทางการเงินไปใช้คือการเตรียมชุดงบการเงินที่สมบูรณ์ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงในการจ้างนักบัญชีที่มีคุณสมบัติและการขาดความรู้ด้านบัญชีของเจ้าของผู้จัดการ ซึ่งควรพัฒนาทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการจัดการทางการเงินในใจของผู้จัดการเจ้าของธุรกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเงิน อย่างไรก็ตามองค์กรธุรกิจควรลงทุนเวลาและเงินมากขึ้นในการให้ความรู้และทักษะการจัดการทางการเงินพื้นฐานแก่ตนเองและพนักงาน เพื่อรองรับความยั่งยืนทางธุรกิจ ซึ่งธุรกิจขนาดเล็กควรเข้าร่วมการฝึกอบรมการจัดการการเงินเพื่อพัฒนาทักษะทางการเงินและปรับปรุงการดำเนินงานประจำวันของพวกเขา (Eton, Mwosi, & Mpora, 2022) ดังนั้นธุรกิจจะต้องพัฒนาระบบการจัดการทางการเงินที่ชัดเจนและเชิงรุกเพื่อให้แน่ใจว่ามีความสามารถในการแข่งขัน ความยั่งยืน ความสามารถในการดำเนินงาน และความสามารถทางการเงิน ความสำเร็จขององค์กรขึ้นอยู่กับแนวทางการจัดการทางการเงินที่องค์กรนำมาใช้ (Otoo, 2024; Zada, Yukun, & Zada, 2021) โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่มีแนวทางและวิธีการที่แตกต่างกันในการจัดการการเงิน และต้องตัดสินใจทางการเงินที่เหมาะสมเกี่ยวกับเงินทุนหมุนเวียน การจัดทำงบประมาณเงินทุน และโครงสร้างเงินทุนและเงินปันผล องค์กรที่ไม่ใส่ใจข้อมูล เครื่องมือ และเทคนิคอาจจะต้องเผชิญกับความล้มเหลวทางธุรกิจได้ (Zada, Yukun, & Zada, 2021) ดังนั้นการจัดการทางการเงินที่ดีช่วยส่งเสริมธุรกิจให้มีความสามารถในการแข่งขันซึ่งส่งผลที่ดีต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน และผลการศึกษายังส่งเสริมธุรกิจให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยการจัดการทางการเงินซึ่งสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศไทยได้ด้วยการจัดการทางการเงินที่ดี นอกจากนี้ผลการวิจัยสามารถเติมเต็มช่องว่างการศึกษา โดยเฉพาะงานวิจัยที่สนับสนุนการบัญชีบริหารเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจทางธุรกิจต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

จากผลการวิจัย เพื่อเพิ่มศักยภาพการดำเนินงานทางธุรกิจโดยเฉพาะ SMEs ควรดำเนินงานตามแนวทางการจัดการทางการเงินที่เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจควรมีการจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่เพียงพอ มีการจัดทำประมาณเงินทุนเพื่อการวางแผน มีการกำหนดนโยบายการจัดการสินทรัพย์ นอกจากนี้ ควรสนับสนุนให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบและแนวทางการจัดการทางการเงินของธุรกิจเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะทางการเงิน เช่น หลักสูตรการเงินสำหรับการเริ่มต้นธุรกิจ หลักสูตรการบริหารจัดการทางการเงินขององค์กรเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน โครงการอบรมการเงินสำหรับผู้บริหาร เป็นต้น เช่นเดียวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการควบคุม ดูแล และสนับสนุนธุรกิจ เช่น กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมสรรพากร หอการค้าจังหวัด ควรจะออกแบบหลักสูตรหรือโครงการเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจถึงการจัดการทางการเงินที่ทันสมัยหรือการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อมาช่วยสนับสนุนการจัดการทางการเงินของธุรกิจ ซึ่งหากธุรกิจมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นก็จะส่งผลที่ดีต่อเศรษฐกิจในภาพรวมได้ นอกจากนี้ผลการศึกษามีข้อสังเกตที่ควรพิจารณาในส่วนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพนักงานซึ่งอาจจะไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ แต่พนักงานส่วนใหญ่เป็นพนักงานบัญชีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการทางการเงินในทางปฏิบัติและเป็นผู้ให้ข้อมูลทางการเงินและบัญชีที่ดีที่ช่วยในการบริหารจัดการธุรกิจได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างธุรกิจในจังหวัดสงขลาเท่านั้น และอธิบายการจัดการทางการเงินใน 3 มุมมองซึ่งประกอบด้วยการจัดการเงินทุนหมุนเวียน การจัดการงบประมาณการลงทุน และการจัดการสินทรัพย์ อย่างไรก็ตามในการจัดการทางการเงินยังมีมุมมองอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเช่น การรายงานและการวิเคราะห์ทางการเงิน การควบคุมภายในทางการเงิน เป็นต้น ซึ่งหากพิจารณาร่วมกับประเภทธุรกิจอย่างเหมาะสมสามารถปรับใช้ในการศึกษาครั้งต่อไป เพื่อเติมเต็มช่องว่างการวิจัยที่สามารถใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานของธุรกิจ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การจัดการทางการเงิน โดยการจัดการเงินทุนหมุนเวียน การจัดการงบประมาณลงทุน และการจัดการสินทรัพย์สามารถส่งผลที่ดีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจในพื้นที่จังหวัดสงขลาได้ ซึ่งการจัดการดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของการบริหารทรัพยากรทางการเงินและการตัดสินใจทางการเงินของกิจการ ซึ่งธุรกิจในพื้นที่จังหวัดสงขลาสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินงานของกิจการได้

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ. (2566). **เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสงขลา 20 ปี (พ.ศ. 2566 – 2585)**. https://www.songkhla.go.th/files/com_news_develop_plan/2023-06_8e5a039fe5ac788.pdf
- ฐิตา เอกกานนท์. (2562). **ปลดล็อก SMEs ไทย ปรับตัวอย่างไรให้เติบโต โครงการศึกษาด้านโครงสร้างเศรษฐกิจไทย ที่มีนัยต่อการดำเนินนโยบาย สายนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย**. https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/research-and-publications/research/discussion-paper-and-policy-paper/SMEs_paper.pdf
- ณัฐนันท์ ฐิตยาปราโมทย์. (2565). ผลกระทบของคุณภาพการตัดสินใจทางการบัญชีบริหารที่มีต่อความอยู่รอดของกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. **วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, 14(2), 105-124.
- นิตยา โพธิ์ศรีจันทร์ และศิริวรรณ เพชรไพร. (2565). ผลกระทบของการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารเชิงรุก ที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดนครพนม. **วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ**, 9(1), 19-30.
- ฝ่ายวิเคราะห์สถานการณ์และเตือนภัยทางเศรษฐกิจ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2566). **รายงานสถานการณ์ MSME ปี 2567**. <https://www.sme.go.th/knowledge/>
- สุนันท์ เฟ่งจินดา, วสุรัตน์ ทรงบรรพต และวัชรีย์ สุนทรนนท์. (2567). การบัญชีบริหารและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการค้าสมัยใหม่ในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในกรุงเทพมหานคร (ธุรกิจ SMEs). **วารสารรัชต์ภาคย์**, 18(58), 132-149.
- สำนักงานคลังจังหวัดสงขลา. (2568). **รายงานภาวะเศรษฐกิจการคลังจังหวัดสงขลา ปี พ.ศ. 2567**. <https://www.cgd.go.th/>
- สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา. (2565). **สำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. 2565 ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดสงขลา**. <https://songkhla.nso.go.th/images/stitic/society/5businessindustrialcensus2022.pdf>
- หยาดพิรุฬห์ สิงหา และประเวศ เพ็ญภูมิกุล. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารกับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคใต้. **วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 11(2), 373-383.
- อิศรภรณ์ รินไธสง. (2561). **โมเดลสมการโครงสร้างสำหรับการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Abakah, H. (2019). **Influence of financial management practices on organizational performance of non-governmental organizations in biodiversity**, ACCRA [Master of business administration degree in finance dissertation]. University of Cape Coast. <http://hdl.handle.net/12346789/4241>

- Ahmed, A. Y. (2022). **Working capital management and financial performance of small and medium enterprises in Garissa County, Kenya** [Master of business administration degree in Finance, Kenyatta university]. Kenyatta University. <https://irlibrary.ku.ac.ke/server-/api/core/bitstreams/0808d731-cf26-4ea6-be33-dc7ea8b26567/content>
- Alleyne, P., Armstrong, S., & Chandler, M. (2018). A survey of capital budgeting practices used by firms in Barbados. **Journal of Financial Reporting and Accounting**, 16(4), 564-584.
- Al Wahaibi, M. A. K., Hussainy, S. S., Rajan, R., & Younas, A. (2024). SMEs capital budgeting practices: A review article. **Journal of Ecohumanism**, 3(7), 2426-2430.
- Amram, N. R., Habidin, N. F., & Basri, M. F. (2023). The relationship between working capital management and business performance in Malaysia SMEs family business. **International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences**, 13(9), 963-974.
- Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. **Journal of management**, 17(1), 99-120.
- Cheung, G. W., Cooper-Thomas, H. D., Lau, R. S., & Wang, L. C. (2024). Reporting reliability, convergent and discriminant validity with structural equation modeling: A review and best-practice recommendations. **Asia Pacific Journal of Management**, 41(2), 745-783.
- Cortina, J. M. (1993). What is coefficient alpha? An examination of theory and applications. **Journal of applied psychology**, 78(1), 98-104.
- Dyer, J. H., & Singh, H. (1998). The relational view: Cooperative strategy and sources of interorganizational competitive advantage. **Academy of management review**, 23(4), 660-679.
- Eton, M., Mwosi, F., & Mpora, E. B. (2022). Financial management practices and small-scale businesses' profitability, from the viewpoint of kabale municipality, **Uganda. Annals of Management and Organization Research**, 3(3), 165-178.
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. **Journal of Marketing Research**, 8(1), 39-51.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). **Multivariate data analysis (7th ed.)**. Upper Saddle River, New Jersey.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). **Multivariate data analysis (8th ed.)**. Cengage.
- Ha, S. T., & Lo, M. C. (2018). An empirical examination of knowledge management and organisational performance among Malaysian manufacturing SMEs. **International Journal of Business Innovation and Research**, 17(1), 23-37.
- Karadag, H. (2015). Financial management challenges in small and medium-sized enterprises: A strategic management approach. **Emerging Markets Journal**, 5(1), 26-40.

- Kline, R. B. (2016). Principles and practice of structural equation modeling. Guilford publications.
- Le Thi Kim, N., Duvernay, D., & Le Thanh, H. (2021). Determinants of financial performance of listed firms manufacturing food products in Vietnam: Regression analysis and Blinder–Oaxaca decomposition analysis. **Journal of Economics and Development**, 23(3), 267-283.
- Maletič, D., Maletič, M., Al-Najjar, B., & Gomišček, B. (2018). Development of a model linking physical asset management to sustainability performance: An empirical research. **Sustainability**, 10(12), 4759; <https://doi:10.3390/su10124759>
- Mang'ana, K. M., Hokororo, S. J., & Ndyetabula, D. W. (2024). An Investigation of the extent of implementation of the financial management practices of agri-SMEs in developing countries: Evidence from Tanzania. **Sustainable Technology and Entrepreneurship**, 3(1), 100049; <https://doi.org/10.1016/j.stae.2023.100049>
- Mang'ana, K. M., Ndyetabula, D. W., & Hokororo, S. J. (2023). Financial management practices and performance of agricultural small and medium enterprises in Tanzania. **Social Sciences & Humanities Open**, 7(1), 100494; <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2023.100494>
- Otoo, F. N. K. (2024). Assessing the influence of financial management practices on organizational performance of small-and medium-scale enterprises. **Vilakshan-XIMB Journal of Management**. 21(2), 162-188.
- Tharmini, T., & Lakshan, A. M. I. (2021). Impact of financial management practices on performance of small and medium enterprises–Legitimacy theory perspectives. **Kelaniya Journal of Management**, 10(1). 43-64. <https://doi.org/10.4038/kjm.v10i1.7666>
- Yang, S., Ishtiaq, M., & Anwar, M. (2018). Enterprise risk management practices and firm performance, the mediating role of competitive advantage and the moderating role of financial literacy. **Journal of Risk and Financial Management**, 11(3), 35; <https://doi.org/10.3390/jrfm11030035>
- Zada, M., Yukun, C., & Zada, S. (2021). Effect of financial management practices on the development of small-to-medium size forest enterprises: Insight from Pakistan. **Geo Journal**, 86(3), 1073-1088.

การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
ด้วยชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC
Development of Problem-Solving Ability in Early Childhood Children
through Organized Experiences Using the TASC Problem-Solving Wheel
Activity Set

ภัทรกร นักเจริญ^{1*}, พอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ² และ หนึ่งฤทัย เมฆวาท³

Pattarakorn Nakjaroen^{1*}, Phochet Thamsirikhwan² and Nuengruthai Mekwathat³

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

¹Program in Curriculum and Instruction Rajabhat Rajanagarindra University

^{2, 3}อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

^{2, 3} Lecturer, Faculty of Education Rajabhat Rajanagarindra University

*Corresponding email: pattarakorn245696@gmail.com

Received: March 13, 2025.; Revised: May 14, 2025.; Accepted: May 27, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยระหว่าง ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ 1) กลุ่มหาประสิทธิภาพ จำนวน 30 คน 2) กลุ่มทดลอง คือเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ห้อง 3/2 โรงเรียนบางพลีพัฒนศึกษาลัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรปราการ ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) ด้วยการจับฉลาก จำนวน 1 กลุ่ม รวมจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC 4 ชุด และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test for dependent sample)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC มีประสิทธิภาพ 82.83/83.61 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ พบว่า คะแนนหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงว่าการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC ของเด็กปฐมวัย ทำให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนาความสามารถ, การคิดแก้ปัญหา, ชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC

Abstract

The research purposes were to 1) create and find the efficiency of the TASC problem-solving wheel activity set according to the 80/80 criteria; and 2) compare the problem-solving ability of early childhood children before and after the experience with the TASC problem-solving wheel activity set. The sample group was 1) The efficiency test group 30 student 2) The experimental group consisted of kindergarten year 3 class 3/2 at Bangpleepattanasuksalai School, first semester of academic year 2024, under the office of the Private Education Commission, Samutprakan Provincial Education Office, by cluster random sampling method with drawing lots I group, total of 30 people. The research tools were 4 sets of TASC problem-solving wheel activity, and a problem-solving ability test. The statistics used for data analysis were mean, percentage, standard deviation, and The t-test for dependent samples was conducted.

The research results found that: 1) The TASC problem-solving wheel activity had an efficiency of 82.83/83.61. which met the 80/80 criterion. 2) The results of the comparison of early childhood children's problem-solving ability before and after the experience revealed that the scores after the experience were higher than before the experience, with a statistical significance level of .05, indicating that the experience with the TASC problem-solving wheel activity set for early childhood children resulted in children having higher problem-solving ability.

Keywords : Ability Development, Problem-Solving, the TASC Problem-Solving Wheel Activity Set

บทนำ

การจัดการศึกษาของประเทศไทยมุ่งเน้นที่การพัฒนานุชนอย่างมีคุณภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบันในทุก ๆ ด้าน ซึ่งกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวดที่ 5 มาตราที่ 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กปฐมวัยได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560, หน้า 14) และยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ได้วางเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้วมั่นคง มั่งคั่ง ในปี 2580 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการพัฒนาคนในช่วงวัยให้ต่อเนื่องให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพต่อทางสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, หน้า 91)

จากสองศตวรรษที่ผ่านมาการศึกษาในระดับปฐมวัย ยังคงพบปัญหาของนักเรียนจำนวนมากเกี่ยวกับด้านทักษะพื้นฐาน จากการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันอย่างรวดเร็ว ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มาใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานตามหลักที่กำหนดในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีการพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยเป็นเรื่องสำคัญที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า ๑) โดยต้องพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี พ.ศ. 2563, 2564 ที่มุ่งพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 32) ที่เน้นให้เด็กมีความสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมตามวัย ยิ่งไปกว่านั้นระบบการจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยต้องเน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีระบบ สราวุธ สุตะวงศ์ (2562, หน้า 13) ซึ่งจะช่วยให้เด็กสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์ตรง นำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการพัฒนาทางด้านสติปัญญา เป็นการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา จากกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสื่อต่าง ๆ ด้วยตนเองกับสิ่งที่ป็นรูปธรรม สามารถแก้ปัญหาด้วยเหตุผล จากประสบการณ์ที่ได้รับรู้ ทำให้เกิดความเข้าใจ ความคิดหลายทิศทาง และตัดสินใจจากข้อมูล ซึ่งพัฒนาการด้านสติปัญญา อธิบายว่า “เด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะและความสามารถจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ ตามพัฒนาการตามวัย และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและค่านิยมทางสังคมที่เด็กได้รับ” การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย มีความสำคัญยิ่งในการเตรียมเด็กให้มีความพร้อมตามพัฒนาการ ตามวัย และศักยภาพแต่ละคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กปฐมวัยพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 2)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ ไวโกตสกี กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้พัฒนาการทางสติปัญญาเกิดขึ้นเมื่อมีปฏิสัมพันธ์ และทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ เช่น ผู้ใหญ่ ครู เพื่อน จะให้ข้อมูลสนับสนุนให้เด็กเกิดขึ้นในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) หมายถึง สภาวะที่เด็กเผชิญปัญหาท้าทาย เมื่อได้รับการช่วยเหลือแนะนำจากผู้ใหญ่หรือเกิดจากการทำงานร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่า เด็กจะสามารถแก้ปัญหานั้นได้ และเกิดการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง (ณัฐพร สาธิสกุล, 2557, หน้า 13) รวมทั้งทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ เพียเจต์ ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางด้านความคิดของเด็กมีขั้นตอนหรือกระบวนการตามพัฒนาการด้านสติปัญญาตามวัยต่าง ๆ เป็นลำดับขั้น พัฒนาการเป็นสิ่งที่ไปตามธรรมชาติ ไม่ควรที่จะเร่งเด็กให้ข้ามจากพัฒนาการขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง เพราะจะทำให้เกิดผลเสียแก่เด็ก แต่การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในช่วงที่เด็กกำลังพัฒนาไปสู่ขั้นที่สูงกว่า สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว (ทิตนา แคมณี, 2562, หน้า 64-65)

การคิดแก้ปัญหา เป็นประสบการณ์ที่มีหลายรูปแบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาด้วยตนเองร่วมกับผู้อื่น ในปัญหาเล็กหรือใหญ่ เราต้องกำหนดเป้าหมายให้ตัวเอง เผชิญกับปัญหา และพยายามทำความเข้าใจเพื่อเอาชนะปัญหาเหล่านั้นให้ได้ (Watanabe Ken, 2019, p.11) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ

อรกช อุดมสาลี (2555, หน้า 9) ที่ได้กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกเพศทุกวัยทั้งในอดีตและปัจจุบัน การคิดแก้ปัญหาจึงมีความสำคัญในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะในด้านการศึกษาในเด็กทุกคน และเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยที่สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

การคิดแก้ปัญหาเป็นทักษะสำคัญที่จำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัยในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเต็มไปด้วยความท้าทายและวิกฤตการณ์หลากหลายรูปแบบ การฝึกให้เด็กได้ฝึกคิดวิเคราะห์เพื่อรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะในโลกปัจจุบันการที่มนุษย์มีเพียงความฉลาดทางปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) อาจยังไม่เพียงพอสำหรับความสำเร็จในชีวิตและอาชีพการงาน หากขาดการคิดระดับสูง เช่น การคิดวิเคราะห์เชิงวิจารณ์ (Critical Thinking) เอนนิส (Ennis, 1967, p. 81) ได้เสนอองค์ประกอบสำคัญของการคิดวิจารณ์ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญไว้ 5 ประการ ได้แก่ 1) ความถูกต้องเหมาะสมในการนำไปใช้ (Practical) 2) การคิดไตร่ตรอง (Reflective) 3) ความมีเหตุผล (Reasonable) 4) ความเชื่อ (Belief) และ 5) การปฏิบัติ (Action) ซึ่งช่วยให้บุคคลสามารถพิจารณาปัญหา วิเคราะห์สถานการณ์ และตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพในบริบทที่หลากหลายและซับซ้อน อุษณีย์ โพธิสุข (2558, หน้า 96-97) เน้นว่า การเป็นมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ครูจำเป็นต้องออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพราะเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เด็กสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม การจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้เผชิญสถานการณ์ที่ต้องใช้ทักษะการคิด การไตร่ตรอง และการร่วมมือแก้ปัญหา จึงเป็นกระบวนการที่มีคุณค่า และส่งผลต่อการเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต การคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัยนั้นว่าเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เด็ก ๆ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556, หน้า 13) ได้กล่าวว่า การปูพื้นฐานและส่งเสริมความสามารถทางการคิดให้แก่เด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัยไปจนถึงระดับสูง จะช่วยพัฒนาความคิดให้ก้าวหน้า สติปัญญาเฉียบแหลม เป็นคนรอบคอบ ตัดสินใจได้ถูกต้อง สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้ดี

การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย เป็นการส่งเสริมทักษะการคิดและการแก้ปัญหา ในเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากวัยปฐมวัยเป็นช่วงเวลาที่เด็กมีความพร้อมทางพัฒนาการและเปิดรับการเรียนรู้จากประสบการณ์รอบตัวได้อย่างรวดเร็วและลึกซึ้ง แนวทางหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะนี้ คือ กระบวนการ TASC (Thinking Actively in a Social Context Wheel Model) ซึ่งพัฒนาโดย เบลล์ วอลเลซ (Wallace, 2000, p.76) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ผ่านการคิดและลงมือทำร่วมกับผู้อื่นภายใต้บริบทของสังคม TASC เป็นแบบจำลองกระบวนการเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อช่วยให้ผู้เรียน โดยเฉพาะเด็กในช่วงขั้นต้น เช่น ระดับอนุบาลจนถึงประถมศึกษาตอนต้น ได้ฝึกฝนทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ มีลำดับขั้น และได้มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในกระบวนการเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบหลัก 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นรวบรวมข้อมูล ขั้นระบุภาระงานขั้นสร้างความคิด ขั้นตัดสินใจ ขั้นลงมือทำ ขั้นประเมินผล ขั้นการสื่อสาร ขั้นเรียนรู้จากประสบการณ์ ในแต่ละขั้นตอน เด็กจะได้ฝึกคิดอย่างมีเป้าหมาย ทดลองลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน และสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งช่วยส่งเสริมทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ต่อยอดไปสู่การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในระดับปฐมวัย การออกแบบกิจกรรมที่ผสมผสานกระบวนการ TASC ยังสามารถประยุกต์กับกิจกรรมด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ รวมทั้งกิจกรรมสร้างเสริมพหุปัญญา และพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม และร่างกายของเด็กอย่างรอบด้าน ผลการวิจัยของ Wallace et al. (2012) พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ

TASC ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ Davies (2008, pp. 305–314) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมที่มีการสรุปทบทวนโดยใช้แผนที่ความคิด และให้ผู้เรียนสืบค้น สร้างคำถาม และประเมินผลงานของตนเอง จะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้ อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556, หน้า 13) ยังกล่าวว่า การปูพื้นฐานทางความคิดตั้งแต่วัยปฐมวัย เป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะจะทำให้เด็กมีความคิดที่เฉียบแหลม รอบคอบ ตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม และสามารถรับมือกับ สถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีในอนาคต

โรงเรียนบางพลีพัฒนศึกษาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดสมุทรปราการ ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามที่ผ่านมา โดยพบว่า “จุดที่ควรพัฒนา” สำหรับเด็ก ปฐมวัยคือ การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการคิดสร้างสรรค์ และการคิดแก้ปัญหา โดยเฉพาะเรื่องราวเกี่ยวกับ ธรรมชาติรอบตัวและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก (โรงเรียนบางพลีพัฒนศึกษาลัย, 2555, หน้า 2) จากสภาพปัญหาและความ จำเป็นนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นการศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยออกแบบกิจกรรมการ เรียนรู้ที่ใช้กระบวนการวงล้อแก้ปัญหา TASC (Thinking Actively in a Social Context) เป็นแนวทางหลักในการ จัดการเรียนรู้กระบวนการ TASC ได้รับการพัฒนาโดย เบลล์ วอลเลซ (Wallace, 2001) โดยมีแนวคิดว่าการคิดที่มี ประสิทธิภาพเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และเรียนรู้ผ่านบริบททางสังคมร่วมกับ ผู้อื่น โดยผู้เรียนต้องมีโอกาสเผชิญปัญหาจริง แลกเปลี่ยนความคิด ตัดสินใจ และสรุปทบทวนจากการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับเด็กปฐมวัยที่เรียนรู้ผ่านการเล่น การพูดคุย และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม วงล้อแก้ปัญหา TASC ประกอบด้วย 8 ขั้นตอนที่เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ ได้แก่ ขั้นรวบรวม ขั้นระบุภาระงาน ขั้นสร้างความคิด ขั้นตัดสินใจ ขั้นลงมือทำ ขั้นประเมิน ขั้นการสื่อสาร ขั้นเรียนรู้จากประสบการณ์ กระบวนการนี้มีจุดเด่นที่ให้ความสำคัญ กับการลงมือคิด ลงมือทำ และการสะท้อนตนเอง ซึ่งช่วยพัฒนาทั้ง ทักษะการคิดอย่างมีระบบ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเด็กปฐมวัยที่อยู่ในวัยแห่งการพัฒนาและสร้าง รากฐานสำคัญด้านความคิด ดังนั้น จากสภาพปัญหาที่โรงเรียนบางพลีพัฒนศึกษาลัยต้องการพัฒนาเด็กในด้านการคิด สร้างสรรค์และการคิดแก้ปัญหา ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการวงล้อแก้ปัญหา TASC ของเบลล์ วอลเลซ เป็นแนวทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของเด็กปฐมวัย โดยคาดว่ากระบวนการนี้จะช่วยให้เด็กสามารถ พัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์ตรง และนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิด แก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยใช้กระบวนการ TASC เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิด ทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC ของเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยระหว่าง ก่อนและหลังการจัด ประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการ วิจัยกลุ่มเดียวที่มีการทดสอบก่อนและหลัง (One Group Pretest – Posttest Design) โดยแบ่งวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 อายุ 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบางพลีพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 4 ห้อง มีนักเรียนทั้งหมด 109 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 อายุ 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรปราการ ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยการจับฉลากห้องเรียน จำนวน 2 ห้องเรียน คือ 1) ห้องอนุบาล 3/1 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มหาประสิทธิภาพ กับ 2) ห้อง อนุบาล 3/2 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC ประกอบด้วย 4 หน่วย หาค่าความเหมาะสมของชุดกิจกรรมโดยใช้มาตราส่วน 5 ระดับ โดยเกณฑ์ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสม อยู่ที่ 4.89 - 4.95 ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 และแต่ละชุดกิจกรรม แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ชื่อกิจกรรม ส่วนที่ 2 คำชี้แจง และส่วนที่ 3 แผนการจัดประสบการณ์

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยแบ่งออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ ด้านรวบรวมน ด้านการระบุภาระงาน ด้านสร้างความคิด ด้านตัดสินใจ ด้านลงมือทำ ด้านประเมิน ด้านการสื่อสาร และด้านเรียนรู้จากประสบการณ์ ข้อสอบมี 8 ด้าน แต่ละด้านมี 2 ข้อ ๆ ละ 3 คะแนน จำนวน 16 ข้อ คะแนนเต็ม 48 คะแนน หาค่าเฉลี่ยความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามรายข้อกับจุดประสงค์ (IOC) ซึ่งผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ค่า IOC ทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทั้งฉบับเท่ากับ 0.62 ค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.58 - 0.77 และค่าอำนาจจำแนก (D) อยู่ระหว่าง 0.21 - 0.64 แบบทดสอบเป็นแบบที่ผู้วิจัยถามเกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ แล้วให้เด็กตอบตอบได้อย่างอิสระ ภายในเวลา 30 วินาที มีเกณฑ์ในการให้คะแนน คือ 3 คะแนน หมายถึง คำตอบถูกต้องประเด็นที่ถาม มีการอธิบายชัดเจน เป็นเหตุเป็นผล เสนอวิธีแก้ปัญหาที่น่าสนใจ ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสม 2 คะแนน หมายถึง คำตอบถูกต้องประเด็นที่ถามเพียงบางส่วน มีการอธิบายไม่ชัดเจน เป็นเหตุเป็นผล เสนอวิธีแก้ปัญหาที่เรียบง่าย ใช้ภาษาพอเข้าใจได้ แต่มีข้อผิดพลาดเล็กน้อย และ 1 คะแนน หมายถึง คำตอบไม่ถูกต้องตามเนื้อหา ขาดการอธิบายไม่ชัดเจน การเสนอวิธีแก้ปัญหาที่ไม่น่าสนใจ ใช้ภาษายากต่อการเข้าใจ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดเตรียมการเรียนการสอน ประกอบด้วยแผนการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

2. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในห้องเรียน ในการจัดประสบการณ์ โดยใช้ชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC ให้เข้าใจบทบาทของเด็กจะได้ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

3. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนกับเด็กกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล จำนวน 16 ข้อ

4. ผู้วิจัยดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC กับเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดประสบการณ์ชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC กับเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 4 หน่วย หน่วยละ 5 กิจกรรม เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 5 กิจกรรม จัดในกิจกรรมเสริมทักษะ เวลา 14.20 – 15.10 น.

5. เมื่อครบกำหนด 4 สัปดาห์แล้ว ให้เด็กทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียน จำนวน 16 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบในการคิดแก้ปัญหาฉบับเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน

6. จากนั้นนำผลข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และข้อ 3 มาวิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC ของเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ตารางที่ 1 แสดงผลประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC ของเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์ 80/80

ประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1)				ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2)
หน่วยที่ 1 น้ำ	หน่วยที่ 2 พืช	หน่วยที่ 3 ภาษา	หน่วยที่ 4 เวลา	83.61
ประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) = 82.83				ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) = 83.61
$E_1/E_2 = 82.83/83.61$				

จากตารางที่ 1 พบว่า ชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพกระบวนการ E_1 เท่ากับ 82.83 และประสิทธิภาพผลลัพธ์ E_2 เท่ากับ 83.61 แสดงว่าชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.83/83.61

2. เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC

ตารางที่ 2 แสดงผลคะแนนการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยแต่ละด้านหลังการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC

การคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยแต่ละด้านหลังการจัดประสบการณ์									
เลขที่	รวบรวม (6)	ระบุภาระงาน (6)	สร้างความคิด (6)	ตัดสินใจ (6)	ลงมือทำ (6)	ประเมิน (6)	การสื่อสาร (6)	เรียนรู้จากประสบการณ์ (6)	รวม (48)
1	6	5	6	5	6	5	5	5	44
2	6	4	5	6	5	5	5	5	43
3	5	5	6	5	6	5	5	5	45
4	5	5	6	5	5	5	5	5	45
5	5	5	6	6	5	5	6	5	43
6	5	5	5	6	5	5	6	5	42
7	5	5	5	5	5	5	5	5	40
8	5	5	5	6	5	5	6	5	42
9	6	5	6	6	5	5	6	5	44
10	6	6	6	6	5	5	6	5	45
11	5	5	5	5	5	5	5	5	40
12	5	5	5	5	5	4	6	5	40
13	6	5	6	6	5	5	6	5	44
14	5	5	5	6	5	5	6	5	42
15	5	5	6	6	5	6	6	5	44
16	5	6	6	6	5	6	6	5	45
17	5	6	5	6	5	5	6	5	43
18	5	5	6	6	5	6	6	5	44
19	5	5	5	5	5	5	5	5	40
20	4	5	5	6	4	5	6	5	40
21	5	5	6	6	5	6	6	5	44
22	5	5	5	6	5	5	6	5	42
23	5	5	6	5	4	5	5	5	40

การคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยแต่ละด้านหลังการจัดประสบการณ์									
เลขที่	รวบรวม (6)	ระบุภาระงาน (6)	สร้างความคิด (6)	ตัดสินใจ (6)	ลงมือทำ (6)	ประเมิน (6)	การสื่อสาร (6)	เรียนรู้จากประสบการณ์ (6)	รวม (48)
25	4	5	6	6	5	5	6	5	42
26	5	6	6	6	6	5	6	5	45
27	5	5	6	6	5	6	6	5	44
28	5	6	6	6	6	6	6	5	46
29	5	5	5	6	5	5	6	5	42
30	5	5	5	6	4	5	6	5	41
รวม	153	154	167	171	151	155	172	150	1283
$\bar{X}$	5.10	5.13	5.57	5.70	5.03	5.17	5.73	5.00	42.77
ร้อยละ	85.00	85.56	92.78	95.00	83.89	86.11	95.56	83.33	89.10
24	5	5	6	5	5	5	6	5	42

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบหลังการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC ของเด็กปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ยภาพรวมที่ 89.10 โดยมีคะแนนเฉลี่ยรายด้านเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการสื่อสารเฉลี่ยร้อยละ 95.56 ด้านตัดสินใจเฉลี่ยร้อยละ 95.00 ด้านสร้างความคิดเฉลี่ยร้อยละ 92.78 ด้านประเมินเฉลี่ยร้อยละ 86.11 ด้านระบุภาระงานเฉลี่ยร้อยละ 85.56 ด้านรวบรวมเฉลี่ยร้อยละ 85.00 ด้านลงมือทำเฉลี่ยร้อยละ 83.89 และด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์เฉลี่ยร้อยละ 83.33

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนจัดประสบการณ์	30	48	31.15	2.96	21.07	0.00
หลังจัดประสบการณ์	30	48	42.77	1.89		

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนก่อนการจัดประสบการณ์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.15 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.96 และหลังการจัดประสบการณ์มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 42.77 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.89 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนจัดประสบการณ์และหลังจัดประสบการณ์ พบว่า คะแนนหลังการจัดประสบการณ์ สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 นั่นแสดงว่า การจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC ทำให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการสร้างชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในครั้งนี้ ได้จัดประสบการณ์โดยใช้ชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC ให้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 ตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า ชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 82.83/83.61 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดประสบการณ์มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และเด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดประสบการณ์คำนึงถึงสถานการณ์ที่ใกล้ตัวเด็ก เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจสถานการณ์ได้ดีขึ้น ครูเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กได้คิดและสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รวมถึงกระบวนการสร้างชุดกิจกรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมตามขั้นตอนโดยเริ่มจากการศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี วิเคราะห์เนื้อหา กำหนดจุดประสงค์ และหน่วยการเรียนรู้ของชุดกิจกรรม ศึกษารูปแบบ หลักการ วิธีการ และรายละเอียดที่เกี่ยวกับการสร้างชุดกิจกรรม ศึกษาเอกสาร หลักการ วิธีการของวงล้อแก้ปัญหา TASC กำหนดกรอบผลการเรียนรู้ แผนการจัดประสบการณ์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล วางแผนการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับชุดกิจกรรม จัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่ต้องการสอน และผู้วิจัยได้นำชุดกิจกรรมไปทดสอบหาประสิทธิภาพ จำนวน 3 ครั้ง เพื่อค้นหาข้อบกพร่อง ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะที่เด็กทำกิจกรรม รวมทั้งหาความเหมาะสมของเวลา เนื้อหา และกระบวนการจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน โดยแต่ละครั้งได้มีการปรับปรุงเนื้อหา วิธีการดำเนินกิจกรรม และสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ตลอดจนขอเสนอแนะจากครูผู้สอนและผลการประเมินในแต่ละรอบ การดำเนินการในลักษณะนี้เป็นการทดลองและปรับปรุงซ้ำหลายครั้ง เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมให้มีคุณภาพสูงสุดก่อนนำไปใช้จริง โดยมุ่งหวังให้ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ทั้งในด้านการเรียนรู้ระหว่างทำกิจกรรม (E_1) และผลสัมฤทธิ์หลังทำกิจกรรม (E_2) ซึ่งผลจากการทดลองทั้งสามรอบพบว่าชุดกิจกรรมมีค่าประสิทธิภาพเฉลี่ยเท่ากับ 82.83/83.61 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราลี วัฒนชาติ และนภัส ศรีเจริญประมง (2562, หน้า 73) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมทักษะการคิดเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมนั้นมีกระบวนการสร้างสื่อประกอบการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดสร้างสรรค์ที่มีประสิทธิภาพ และจัดกิจกรรมไว้อย่างเป็นระบบในชุดหรือกล่องเดียวกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าด้วยตนเองอย่างเป็นขั้นตอน มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของทั้งชุดกิจกรรม คือ E_1/E_2 มีค่าเท่ากับ 81.86/82.85 สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐนิชา มณีพฤษ (2565, หน้า 137) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะที่บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนนั้นได้นำเทคโนโลยีที่หลากหลายมาเป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิด จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ ผ่านการใช้งานบนอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ผู้เรียนคุ้นเคยในชีวิตประจำวัน เช่น สมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ต มาผสมผสานกับกระบวนการทางศิลปะเพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการสร้างสรรค์งาน

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยระหว่าง ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC พบว่า คะแนนหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัด

ประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญ .05 แสดงให้เห็นว่าการจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC พัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC ส่งผลต่อทักษะการคิดแก้ปัญหา เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง ได้ใช้ความคิดได้ตอบคำถาม ได้สื่อสารกับเพื่อนและครู ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง โดยครูมีบทบาทในการเตรียมความพร้อมและกระตุ้นให้เด็กเกิดข้อสงสัย สงเกตและคิดหาคำตอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิพย์ ศรีสิงห์ และคณะ. (2558, หน้า 101) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้เกมการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้เกมการศึกษา มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัย จงจิต คำสิม และคณะ. (2564, หน้า 11) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบร่วมมือจากนิทาน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบร่วมมือจากนิทาน มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในระดับเหมาะสมมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญญา แก้วสูงเนิน และคณะ. (2566, หน้า 95 - 96) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC ซึ่งเน้นการฝึกให้เด็กคิดอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ควรปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับตารางเวลาและจัดสถานการณ์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดให้หลากหลายมากขึ้น มีความท้าทาย และสอดคล้องกับระดับพัฒนาการของเด็กในแต่ละระดับชั้น เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง
2. สำหรับบางกิจกรรมที่ใช้เวลาค่อนข้างนาน ครูควรวางแผนและกำหนดระยะเวลาสำหรับแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมให้รัดกุม ตลอดจนติดตามดูแลความคืบหน้าของเด็กอย่างใกล้ชิด
3. ใช้เทคนิคการเสริมแรง กรณีพบว่า เด็กเริ่มเกิดพฤติกรรมขาดวินัย ขาดความรับผิดชอบในงานที่ได้รับ เช่น เด็กเริ่มคุยกันในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม เป็นต้น
4. เนื้อหาในชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC สามารถนำไปใช้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะด้านคณิตศาสตร์ ทักษะด้านวิทยาศาสตร์ เป็นต้น
5. เวลาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์สามารถปรับให้เข้ากับกิจกรรมการจัดประสบการณ์ของแต่ละหน่วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC ทำให้เด็กพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ครูผู้สอนสามารถนำแนวทางการจัดประสบการณ์ดังกล่าวไปปรับใช้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยด้านอื่น ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น

2. ควรศึกษาการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์อื่น ๆ มาใช้ร่วมกันกับการจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดกิจกรรม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การใช้ชุดกิจกรรมวงล้อแก้ปัญหา TASC สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ทั้งด้านการคิด การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ และการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทจริง โดยกิจกรรมที่มีโครงสร้างตามขั้นตอนของ TASC สามารถประยุกต์ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังเป็นการประยุกต์ใช้แนวคิดของ Wallace (2000) สู่บริบทปฐมวัยในประเทศไทย ซึ่งยังมีงานวิจัยในลักษณะนี้อย่างจำกัด งานวิจัยฉบับนี้จึงสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับครู นักวิจัย และนักพัฒนาหลักสูตรที่ต้องการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาสำหรับเด็กในวัยก่อนประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จงจิต คำสิม, วิราณี สุขทรัพย์, อัญชลี ชัยรัชตกุล, เพ็ญจันทร์ บุพศิริ และสุริยาภรณ์ ทิพมงคล. (2564). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบร่วมมือจากนิทาน. **วารสารวิจัยการศึกษาและจิตวิทยา**, 11 (1), 11-22.
- ณัฐนิชา มณีพุกข. (2565). การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะที่บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพร สาทิสกุล. (2557). การทำการวิจัยเสริมประสบการณ์การวิจัยเทคโนโลยี สังกตต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนวัยอนุบาล. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แหมมณี. (2562). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). **ภาษาและอำนาจ: การวิเคราะห์ในมิติภาษาศาสตร์สังคมและวาทกรรม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนบางพลีพัฒนศึกษา. (2555). **รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม** (บทสรุปผู้บริหาร).
- รุ่งทิพย์ ศรีสิงห์, พรชัย ทองเจือ และผ่องลักษณ์ จิตต์การุญ. (2558). **การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้เกมการศึกษา**. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วรลณี ถนอมชาติ และณภัส ศรีเจริญประมง. (2562, กรกฎาคม - ธันวาคม). การพัฒนาชุดกิจกรรมทักษะการคิดเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี. **วารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี**, 9 (1), 79-91.
- ศราวุธ สุตะวงศ์. (2562). **สอนคิดตามคำแนะนำ Thinking School**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์ ฟังก์ชั่น.

- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน **ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (OBEC'S POLICY 2020)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อภิณญา แก้วสูงเนิน, ธนาพูน วงศ์ฯ, เพชรไพลิน วีรวัฒน์จูงาม และอัมพัตร ป้อมแก้ว. (2566). **ผลการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย**. การประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏเลยวิชาการ ครั้งที่ 9.
- อรกช อุดมสาลี. (2555). **พฤติกรรมและการแก้ปัญหาของเด็ก ปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้สถานการณ์จำลอง**. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุษณีย์ โพธิสุข. (2558). **การวิเคราะห์หาทฤษฎี: แนวคิด วิธีการ และการประยุกต์ใช้**. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Davies, H. M. (2008). **An overview of an investigation into the effects of using TASC strategies in the development of children's thinking and problem-solving skills in science**. Gifted Education International, 24 (2-3), 305-314.
- Ennis, R. H. (1967). **A Concept of Critical Thinking: A Proposed Basis for Research in the Teaching an Evaluation of critical thinking ability**. Chicago: Rand McNally and Company.
- Watanabe, K. (2019). Problem solving 101: A simple class for complex thinking (A. Asavanant, Trans.). Bangkok: WE LEARN. (Original work published 2007)
- Wallace, B. (2000). **Teaching thinking and problem-solving skills**. Educating able Children, 4, 20-24.
- Wallace, B. (2001). **Teaching Thinking Skills Across the Primary Curriculum**. London: David Fulton Publishers.
- Wallace, B., Bernardelli, A., Molyneux, C., & Farrell, C. (2012). **TASC: Thinking Actively in a Social Context. A universal problem-solving process**. Gifted Education International, 28(1), 58-83.

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล The Development of Learning Management Model to Promote Interpersonal Relationship

แมน เชื้อบางแก้ว¹ และ ดวงตา อินทรนาค^{2*}
Man Chuabangkaew¹ and Duangta Intaranak^{2*}

¹อาจารย์พิเศษ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยตาปี

¹Special Lecturer, Graduate Diploma Program in Teaching Profession, Faculty of Liberal Arts, Tapee University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยตาปี

²Lecturer, Graduate Diploma Program in Teaching Profession, Faculty of Liberal Arts, Tapee University

*Corresponding email: duangta@tapee.ac.th

Received: March 19, 2025.; Revised: May 22, 2025.; Accepted: May 29, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และ 2) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยตาปี ระดับชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน โดยสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตาม รูปแบบ 2) แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และ 3) แบบวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที (*t-test*)

ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) แนวคิด/ทฤษฎี/หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) รูปแบบการจัดการ เรียนรู้ มี 5 ขั้นตอน คือ 3.1) ขั้นตอนเงื่อนไขของความสัมพันธ์ (The Conditions of a Relationship) 3.2) ขั้นตอนกระบวนการ ของความสัมพันธ์ (The Process of a Relationship) 3.3) ขั้นตอนกระบวนการปรับปรุงความสัมพันธ์ (The Process of an Improving Relationship) 3.4) ขั้นตอนผลลัพธ์ของความสัมพันธ์ (Outcomes of an Improving Relationship) และ 3.5) ขั้นกฎของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (A Law of Interpersonal Relationships) การนำเสนอผลงาน การ ประเมินผล และ 4) ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ และรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความ เหมาะสมในค่าเฉลี่ย 4.58 ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด และค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เฉลี่ย 0.95 ในระดับที่ สามารถนำไปปฏิบัติได้ 2. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่า ผู้เรียนในกลุ่มทดลองมีผล ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าเฉลี่ยเจตคติ ต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบเท่ากับ 4.00 อยู่ในระดับความคิดเห็นเห็นด้วย

คำสำคัญ : รูปแบบ, รูปแบบการจัดการเรียนรู้, ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop and implement the Learning Management Model to Promote Interpersonal Relationships, and 2) to experiment with a Learning Management Model to Promotes Interpersonal Relationships. The sample group used in the research was 30 first-year students in the Diploma in Teaching Profession program at Tapee University, academic year 2023, selected by cluster random sampling. The researcher-developed tools consisted of 1) a lesson plan based on the learning management model, 2) interpersonal relationships scale, and 3) an attitude measurement form towards learning management according to the model. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and *t-test*.

The findings of this research were as follows: 1. Development of Learning Management Model to Promotes Interpersonal Relationships, was comprised of four major components: 1) concept/theory/principle of the model, 2) the purpose of the model, 3) the learning management model has 5 steps: 3.1) the conditions of a relationship 3.2) the process of a relationship 3.3) the process of an improving 3.4) outcomes of an improving relationship and 3.5) a law of interpersonal relationships, and 4) the results that occur to learners from organizing learning according to the model. And the learning management model is most appropriate at the mean of 4.58 at the most opinion level and the content validity (IOC) value is 0.95 at the level that can be applied. 2. The results of using the Learning Management Model to Promote Interpersonal Relationship found that the students in the experimental group had significantly higher interpersonal relationships after learning than before learning at a statistical significance level of .05. And the students in the experimental group had an average attitude towards learning management according to the model equal to 4.00, which was at the level of agreement.

Keywords : Model, Learning Management Model, Interpersonal Relationship

บทนำ

การดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมของคนเรานั้น มีการติดต่อประสานงานกันในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภายในครอบครัว การศึกษา การประกอบอาชีพการงาน การทำธุรกิจ การลงทุนและการติดต่อระหว่างประเทศ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเราซึ่งต้องใช้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นรากฐานในการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพเป็นตามแนวคิดของ Rogers (1959: 240) ในกฎเบื้องต้นของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (A Tentative Law of Interpersonal Relationships) มีแนวคิดว่าคุณค่าที่มีความเต็มใจร่วมกันเพียงเล็กน้อยที่จะติดต่อและรับการสื่อสาร ยิ่งการสื่อสารสอดคล้องกับประสบการณ์ การรับรู้ และพฤติกรรมในส่วนของบุคคลหนึ่ง ความสัมพันธ์ที่ตามมาจะเกี่ยวข้องกับแนวโน้มในการสื่อสารซึ่งกันและกันที่มีคุณสมบัติเดียวกัน ความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันเกี่ยวกับการสื่อสาร มีการปรับตัวทางจิตใจที่ดีขึ้นและการทำงานในทั้งสองฝ่ายราบรื่นและมีความพึงพอใจร่วมกันในความสัมพันธ์ ในทาง

กลับกัน ยิ่งการสื่อสารที่ไม่ลงรอยกันในประสบการณ์ ความตระหนักรู้ และพฤติกรรมมากเท่าไร ความสัมพันธ์ที่ตามมาก็จะยิ่งเกี่ยวข้องกับการสื่อสารต่อไปด้วยลักษณะเดียวกัน คือการสลายตัวของความเข้าใจที่ถูกต้อง การปรับตัวทางจิตใจของทั้งสองฝ่ายน้อยลง และความไม่พอใจซึ่งกันและกันในความสัมพันธ์

การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้กับเยาวชนของชาติสามารถทำได้โดยใช้กระบวนการทางการศึกษา โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ โดยผู้สอนนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไปใช้ในการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ตามความเหมาะสม สัมพันธ์กับความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship) หมายถึง การที่คนเข้าไปเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กัน ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ของกันและกันอาจก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดี เช่น มีน้ำใจต่อกัน มีความรัก ความพอใจ หรือมีความรู้สึกไม่พึงพอใจซึ่งกันและกันได้ ในทางการศึกษา สัมพันธภาพระหว่างบุคคลภายในโรงเรียนมีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การได้เป็นอย่างดี (ราชบัณฑิตยสภา, 2564: 381) ความสัมพันธ์หรือสัมพันธภาพระหว่างบุคคล คือ การที่บุคคลมากกว่าสองคนขึ้นไป มีการเกี่ยวข้องกันทางด้านต่าง ๆ เช่น การทำงาน การประสานงาน เป็นต้น เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่บุคคลต่าง ๆ ได้วางไว้ ของแต่ละบุคคล โดยมีหลักพรหมวิหารธรรม เป็นตัวเชื่อมระหว่างบุคคลต่อบุคคลเพราะการที่มีหลักธรรมเป็นตัวเชื่อมจะทำให้เกิด ความสัมพันธ์หรือมิตรภาพที่มั่นคง ยั่งยืน และยาวนาน (พระครูศรีธรรมวิเทศ ปญโญภาโส, 2567: 193) ในการศึกษาเล่าเรียนนักศึกษาที่มีการเข้ากลุ่มค้นคว้า ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยซึมซับทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ และจากการศึกษาคุณลักษณะด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและรับผิดชอบของบัณฑิตพัฒนา ชุมชนที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า บัณฑิตจากสถานศึกษานี้ มีจุดเด่น คือ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นได้ดีเข้าใจการทำงาน ปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานและชาวบ้าน ได้ดีควรส่งเสริมและบูรณาการในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในลักษณะภาคีเครือข่ายในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งพัฒนาคุณภาพและคุณลักษณะบัณฑิตที่สอดคล้องกับการทำงานและการพัฒนาชุมชน (เดโช แชน้ำแก้ว และคณะ, 2564: 110)

ในกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ทำให้มีการซึมซับทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ใดบ้างที่สามารถนำทางในเรื่องนี้ได้ ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง สภาพ หรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอนโดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้าไปช่วยทำให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ (ทิตนา แชนมณี, 2566: 222) และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนที่นำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจง (Gunter, Estes & Mintz, 2007: 63) รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ นำทางให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่เป้าหมายและบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่ต้องการ สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นผลิตภัณฑ์ของครูที่นำทางให้พวกเขาและให้ความกระจ่างบางอย่างที่เราสามารถเริ่มต้นการค้นคว้าข้อมูลของเรา ครูทุกคนสามารถสร้างบทบาทของการปฏิบัติตามที่ปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนและสร้างสถานการณ์ให้เป็นสภาพแวดล้อมกับผู้เรียนให้เป็นไปตามที่ต้องการให้การศึกษา การปฏิบัติเหล่านี้กลายเป็นจุดหมายของทางการศึกษาที่ครูจะวิจัยและเจียรนัย และกลายเป็นโมเดลที่เราสามารถใช้พัฒนาทักษะวิชาชีพที่เรานำมาใช้กับการเรียนการสอน (Joyce, Weil, & Calhoun, 2004: 6) รูปแบบการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นไปที่สภาพแวดล้อมและพฤติกรรมของชั้นเรียนที่ครูผู้สอนต้องแสดงบทบาทกับผู้เรียน โดยที่รูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าครูผู้สอนต้องการเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหา ไม่ใช่เป็นส่วนหนึ่งของปัญหา มีพื้นฐานความเข้าใจว่าผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันในการนำไปสู่ความเข้าใจที่สมบูรณ์ของความคิด (Lasley II, Matczynski & Rowley, 2002: 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ช่วยให้ครูพบกับความต้องการของ

ผู้เรียนที่แตกต่างกัน เพราะในปัจจุบันนี้ผู้เรียนในชั้นเรียนมีสภาพที่แตกต่างกันมากขึ้น (Gunter et al., 2007: 64) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แสดงฝั่งที่จะช่วยครูใหม่ในการเตรียมการจัดการเรียนรู้ว่า ควรเตรียมการจัดการเรียนรู้อย่างไร โดยมีการวิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ว่ามีตัวแปรสำคัญอะไรบ้าง และควรจะเริ่มและจบบทเรียนอย่างไร รูปแบบการจัดการเรียนรู้จะช่วยครูให้มีความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้และเป็นผู้ที่เตรียมการสอนเพื่อช่วยผู้เรียนให้เรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และจะช่วยแก้ปัญหาเรื่องการจัดห้องเรียนได้ ครูที่ได้ชื่อว่าเป็นครูที่สอนดีและมีประสิทธิภาพ ไม่จำเป็นจะต้องมีอัจฉริยะหรือพรสวรรค์ของการเป็นครูดิดตัวมาแต่กำเนิด แต่มีอัจฉริยะในการที่จะเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ สามารถวิเคราะห์ได้ด้วยตนเอง และวางแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2565: 22)

สำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้บัณฑิตบรรลุผลสำเร็จในการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ทิพย์วิมล วังแก้วศิริ, และคณะ (2562: 113-114) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูและสมรรถนะการสอน ทศพร ดิษฐ์ศิริ (2563: บทคัดย่อ) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักศึกษาวิชาชีพครู พนม จงเฉลิมชัย (2563: บทคัดย่อ) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู และวลิตา อุ่นเรือน (2563: บทคัดย่อ) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาควมมีบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ของรอกเจอร์ส ซึ่งได้นั้นเกี่ยวกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสำคัญโดยให้ผู้เรียนมีอิสระในการทำงาน ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นที่ปรึกษา อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน (Boeree, 2006: 7; ทิศนา ขมมณี, 2566: 70) และตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ของฌ็อง ปิอาเจ ที่ว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาของบุคคลในการสร้างความรู้และความหมายของสิ่งต่าง ๆ ที่ตนได้รับผ่านกระบวนการซึมซับ และการปรับกระบวนการรู้คิด การเรียนรู้เป็นกระบวนการภายในที่แต่ละบุคคลต้องเป็นผู้สร้างด้วยตนเองและจะสามารถทำได้ดียิ่งขึ้น หากได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากผู้อื่น (ราชบัณฑิตยสภา, 2564: 143)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่ควรพัฒนาอย่างยิ่ง เพราะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสามารถนำไปใช้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อมีการปลูกฝังให้กับเยาวชน และบัณฑิตจะเป็นทักษะที่ติดตามตัวไปส่งผลให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ต้องการของสังคม ครูผู้สอนจึงมีการวางแผน ออกแบบในการปลูกฝังความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนี้แก่นักเรียนและนักศึกษา และบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนก็ต้องเอื้อต่อการเรียนการสอนอีกด้วย การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทำได้โดยให้นักเรียนและนักศึกษามีความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งใช้เวลาในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลออกมา ผู้สอนสามารถทำการวัดและประเมินความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้จากกิจกรรม การเรียนรู้ กระบวนการทำงานและชิ้นงานของผู้เรียน นอกจากนี้ในการเรียนการสอนผู้สอนยังต้องมีการสร้างบรรยากาศที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้อีกด้วย ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการทำวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
2. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสามารถส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของผู้เรียนหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้
2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบอยู่ในระดับเห็นด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้
2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนี้ เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนที่จะนำไปสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ อีกต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นำไปใช้ในการสอนรายวิชาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน เป็นระยะเวลา 24 คาบ และได้ใช้มหาวิทยาลัยตาปีเป็นสถานที่ในการวิจัย เนื่องจากมีนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูซึ่งมีส่วนสำคัญในการอบรมสั่งสอนปลูกฝังเยาวชนของชาติให้มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดีต่อไป ประชากรที่ใช้ในครั้งนี้เป็นนักศึกษาวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ประจำปีการศึกษา 2566 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน จากมหาวิทยาลัยตาปี

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษาในการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบ หมายถึง แบบแผนการดำเนินงานที่สร้างขึ้น เพื่ออธิบายข้อเท็จจริง และแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เข้าใจง่ายขึ้น
2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แบบแผนการดำเนินการสอนอย่างเป็นระบบ ตามทฤษฎี/หลักการที่รูปร่างนั้นยึดถือ และได้รับการพิสูจน์ว่ามีประสิทธิภาพที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง แบบแผนการดำเนินการจัดการเรียนรู้ ที่มีทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทฤษฎีการสร้างความรู้ และทฤษฎีการเรียนรู้ของรอร์เจอร์สเป็นทฤษฎีพื้นฐาน โดยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) แนวคิด/ทฤษฎี/หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเงื่อนไขของความสัมพันธ์ (The Conditions of a Relationship) ขั้นตอนกระบวนการของความสัมพันธ์ (The Process of a Relationship) ขั้นตอนกระบวนการปรับปรุงความสัมพันธ์ (The Process of an Improving Relationship) ขั้นตอนผลลัพธ์ของความสัมพันธ์ (Outcomes of an Improving Relationship) และขั้นกฎของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (A Law of Interpersonal Relationships) และ 4) ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ
4. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship) หมายถึง ความสามารถในการใช้ทักษะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills) ทักษะการปรับตัว (Adaption Skills) ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ทักษะการวางแผน (Planning Skills) ทักษะการเป็นผู้นำ (Leadership Skills) ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม (Teamwork Skills) วัดได้โดยใช้แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
5. แบบสอบวัดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationships Test) หมายถึง ความคิดเห็นของนักศึกษาที่แสดงถึงความสามารถในการใช้ทักษะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills) ทักษะการปรับตัว (Adaption Skills) ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ทักษะการวางแผน (Planning Skills) ทักษะการเป็นผู้นำ (Leadership Skills) ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม (Teamwork Skills)
6. เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ หมายถึง ความรู้สึกที่ผู้เรียนมีต่อการจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ซึ่งวัดได้จากแบบวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ

วิธีดำเนินการวิจัย

การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยเป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยตาปี
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นเป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยตาปี ระดับชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน ผู้เรียนที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random sampling) การเลือกนักศึกษาปีที่ 1 มาเป็นกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากเป็นการเริ่มต้นของนักศึกษาที่เข้ามาในสถานศึกษา และในชั้นเรียนนักศึกษาเริ่มต้นในความสัมพันธ์ จึงควรมีการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้นักศึกษาดังกล่าว

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สนับสนุนแบบการจัดการเรียนรู้ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดองค์ประกอบของแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2. ดำเนินการสร้างแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตามองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ ที่กำหนดไว้ คือ แนวคิด/ทฤษฎี/หลักการของแบบ วัตถุประสงค์ของแบบ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามแบบ

3. นำเอกสารแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบการจัดการเรียนรู้

4. นำผลจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน จากแบบประเมินความเหมาะสมและค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมากำหนดค่าความสอดคล้อง โดยยึดค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (Rovinelli & Hambleton, 1976: 1-35; ไพศาล วรคำ, 2565: 269) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความเหมาะสมในค่าเฉลี่ย 4.58 และค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เฉลี่ย 0.95

5. นำผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุง ได้แก่ หลักการและแนวคิด และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามแบบ ที่ไม่ชัดเจนได้ปรับแก้ไขให้ชัดเจนขึ้น จากการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลฉบับสมบูรณ์ที่มีพร้อมจะนำไปทดลองใช้จริงต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
2. แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ผู้วิจัยสร้างเอง
3. แบบวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามแบบที่ผู้วิจัยสร้างเอง

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รูปแบบการดำเนินการ เป็นแบบกลุ่มทดลองวัดก่อน-หลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) (Gall, Borg, & Gall, 1996: 486; McMillan, & Schumacher, 2006: 264)

2. นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3. กลุ่มทดลองเป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยตาปี ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

4. ผู้เรียนกลุ่มทดลองได้เรียนในเวลาของรายวิชาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม พ.ศ. 2567 เวลาที่ใช้ในการทดลอง 12 สัปดาห์ จำนวน 24 คาบ

5. ทดสอบก่อนการเรียนด้วยแบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับกลุ่มทดลอง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

6. ดำเนินการสอนวิชาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับผู้เรียนกลุ่มทดลอง

7. ทดสอบหลังการเรียนรู้ด้วยแบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และแบบวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบกับผู้เรียนกลุ่มทดลอง เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์ทางสถิติ

8. นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนจากการสอบวัดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มทดลอง (Ary, Jacobs, Razavieh, & Sorensen, 2006: 133-136; ไพศาล วรคำ, 2565: 324-325)

2. ทดสอบความแตกต่างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มทดลอง โดยทดสอบความแตกต่างที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 โดยใช้สถิติ *t-test* (Ary et al., 2006: 194-196; ไพศาล วรคำ, 2565: 350)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

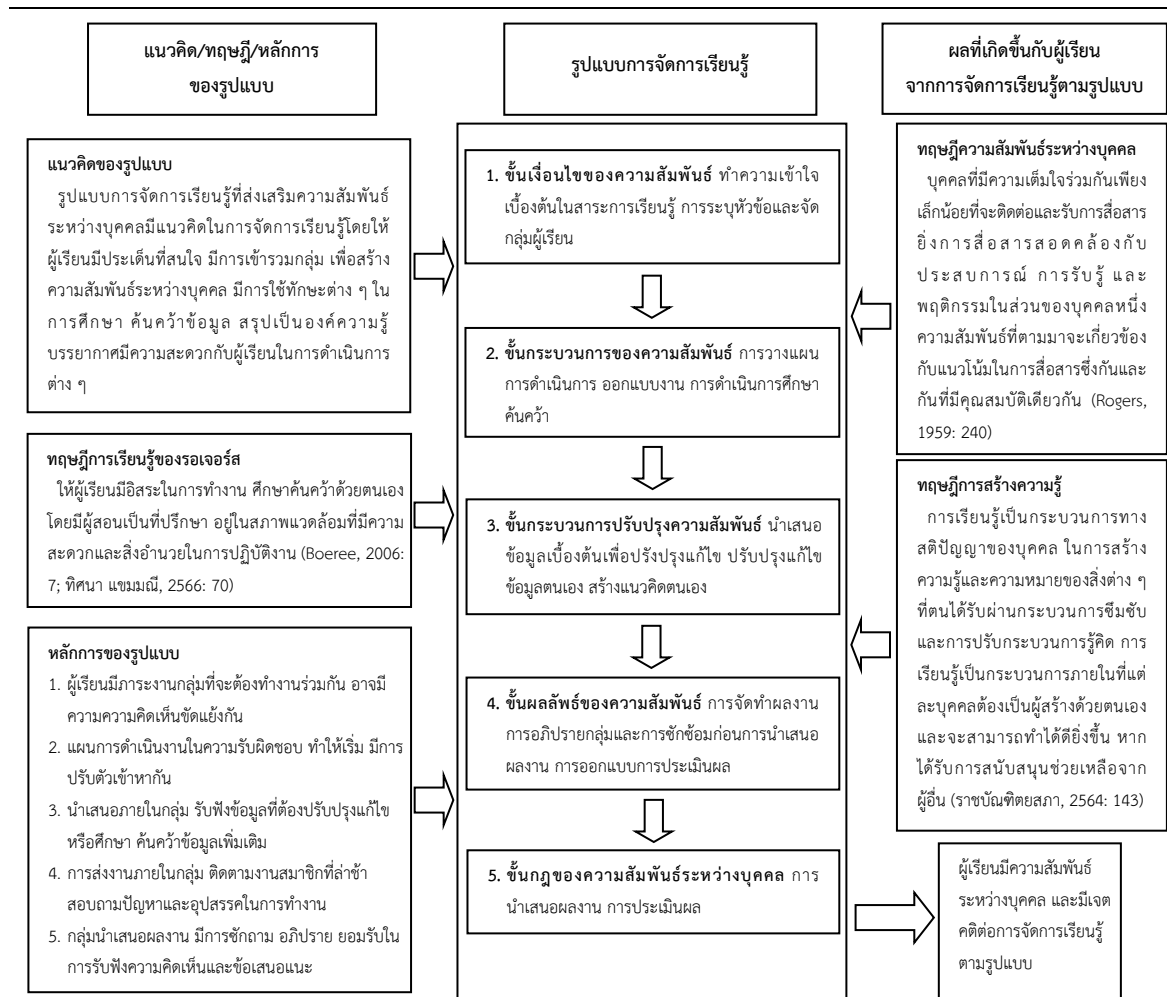
ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จากการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญด้วยแบบประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความเหมาะสมในค่าเฉลี่ย 4.58 และค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เฉลี่ย 0.95

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้รูปแบบที่มีองค์ประกอบในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือ 1) หลักการ/ทฤษฎี/แนวคิดของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของผู้เรียน 3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเงื่อนไขของความสัมพันธ์ (Conditions of a Relationship) ขั้นตอนกระบวนการของความสัมพันธ์ (Process of a Relationship) ขั้นตอนกระบวนการปรับปรุงความสัมพันธ์ (Process of an Improving Relationship) ขั้นตอนผลลัพธ์ของความสัมพันธ์ (Outcomes of an Improving Relationship) และขั้นกฎของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (A Law of Interpersonal Relationships) และ 4) ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ ดังตารางที่ 1 และภาพที่ 1

ตารางที่ 1 การจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

รูปแบบการจัดการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
1. ขั้นตอนเงื่อนไขของความสัมพันธ์ ทำความเข้าใจเบื้องต้นในสาระการเรียนรู้ การระบุหัวข้อและจัดกลุ่มผู้เรียน	1.1 ทำความเข้าใจเบื้องต้นในสาระการเรียนรู้ ด้วยการทบทวนความรู้เดิม แล้วเชื่อมโยงความรู้ใหม่ด้วยคำถาม ยกตัวอย่าง อภิปราย ฯลฯ 1.2 การระบุหัวข้อและจัดกลุ่มผู้เรียน ผู้เรียนศึกษาสาระการเรียนรู้ ระบุปัญหา หัวข้อที่สนใจ อภิปรายหัวข้อ แล้วจัดกลุ่มผู้เรียนตามหัวข้อที่สนใจ
2. ขั้นตอนกระบวนการของความสัมพันธ์ การวางแผนการดำเนินการ ออกแบบงาน การดำเนินการศึกษาค้นคว้า	1.1 การวางแผนการดำเนินการ หัวข้อที่สนใจมีวิธีการศึกษา ค้นคว้าอย่างไร และมีวัตถุประสงค์อะไรที่ทำการสืบค้นหัวข้อนี้ 1.2 ออกแบบงาน ผู้เรียนออกแบบผลงานที่จะนำเสนอ เช่น ในรูปแบบพับ ป้ายนิเทศ เพาเวอร์พอยท์ วีดิทัศน์ ฯลฯ โดยพิจารณาจากวิธีการศึกษานำมาเป็นสคริปต์ในการถ่ายทอด 1.3 การดำเนินการศึกษา ค้นคว้า กลุ่มผู้เรียนรวบรวมข้อมูล อภิปราย วิเคราะห์และสรุปข้อมูล โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาและอำนวยความสะดวก

รูปแบบการจัดการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
3. ขั้นกระบวนการปรับปรุงความสัมพันธ์ นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นเพื่อปรับปรุงแก้ไข ปรับปรุงแก้ไขข้อมูลตนเอง สร้างแนวคิดตนเอง	3.1 นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นเพื่อปรับปรุงแก้ไข ผู้เรียนอภิปรายร่วมกันในหัวข้อที่ผู้เรียนสืบค้นกับสาระการเรียนรู้ในบทเรียนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดมโนทัศน์ ครูผู้สอนคอยดูแลให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกตามความประสงค์ของผู้เรียน 3.2 ปรับปรุงแก้ไขข้อมูลตนเอง ผู้เรียนทำการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม ด้วยตนเองหรือเพื่อนแบ่งปัน แนะนำแหล่งข้อมูล โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา 3.3 สร้างแนวคิดตนเอง ผู้เรียนและครูอภิปรายร่วมกันในสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้า เพื่อให้ผู้เรียนเกิดมโนทัศน์ แล้วให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดขณะเรียน ครูคอยดูแลให้คำปรึกษา
4. ขั้นผลลัพธ์ของความสัมพันธ์ การจัดทำผลงานการอภิปรายกลุ่มและการซักซ้อมก่อนการนำเสนอผลงาน การออกแบบการประเมินผล	4.1 การจัดทำผลงาน ผู้เรียนจัดทำผลงานการนำเสนอโดยรวบรวมข้อมูลที่ศึกษา ค้นคว้า และปรับปรุงแก้ไขแล้ว มาจัดกระทำตามทีออกแบไว้ เช่น รายงาน วิดีทัศน์ power point หรือ ป้ายนิเทศ ฯลฯ ให้ผู้เรียนมีเวลาในการจัดทำผลงานเพื่อนำเสนอ 4.2 การอภิปรายกลุ่มและการซักซ้อมก่อนการนำเสนอผลงาน สร้างสถานการณ์จำลอง การนำเสนอในกลุ่มก่อนการนำเสนอผลงานจริงในห้องเรียนตามที่ผู้เรียนออกแบบไว้ซึ่งทำในรูปแบบที่หลากหลาย เนื้อหาสาระที่นำเสนอเกี่ยวข้องกับความสนใจของผู้ฟัง และผู้ฟังมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนำเสนอตามเกณฑ์ที่กำหนดในชั้นเรียน 4.3 การออกแบบการประเมินผล ผู้เรียนและครูร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันออกแบบและกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดและประเมินผลในการนำเสนอผลงาน
5. ขั้นกฎของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การนำเสนอผลงาน การประเมินผล	5.1 การนำเสนอผลงาน ผู้เรียนนำเสนอผลงานในห้องเรียนตามที่ผู้เรียนออกแบบไว้ซึ่งทำในรูปแบบที่หลากหลาย เนื้อหาสาระที่นำเสนอเกี่ยวข้องกับความสนใจของผู้ฟัง และผู้ฟังมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนำเสนอตามเกณฑ์ที่กำหนดในชั้นเรียน 5.2 การประเมินผล ผู้เรียนและครูร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนร่วมกันให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับหัวข้อ งานที่ทำ และความรู้สึกลงในประสบการณ์ที่ได้รับ

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด/ทฤษฎี/หลักการของรูปแบบ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติ ที ทดสอบความแตกต่างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ก่อนและหลังการเรียนรู้ของผู้เรียนในกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน

ทักษะ	ก่อน		หลัง		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ทักษะการสื่อสาร (5)	3.88	0.69	4.17	0.58	2.63*
ทักษะการปรับตัว (5)	4.00	0.69	4.22	0.50	2.67*
ทักษะการเรียนรู้ (5)	3.79	0.71	4.09	0.50	2.77*
ทักษะการวางแผน (5)	3.98	0.62	4.16	0.74	2.50*
ทักษะการเป็นผู้นำ (5)	3.80	0.65	4.18	0.53	6.03*
ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม (5)	4.09	0.52	4.28	0.59	2.54*
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (5)	3.92	0.12	4.18	0.06	8.25*

*p < .05

จากตารางที่ 2 ก่อนและหลังการเรียนรู้ของผู้เรียนในกลุ่มทดลองซึ่งเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พบว่า ผู้เรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อแยกเป็นทักษะย่อย พบว่าผู้เรียนในกลุ่มทดลองมีทักษะการสื่อสาร ทักษะการปรับตัว ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการวางแผน ทักษะการเป็นผู้นำ และทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบและระดับความคิดเห็น

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านสาระการเรียนรู้	3.55	0.88	เห็นด้วย
ด้านการจัดการเรียนรู้	3.96	0.89	เห็นด้วย
ด้านการวัดและประเมินผล	4.35	0.7	เห็นด้วย
ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	4.14	0.68	เห็นด้วย
เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ	4.00	0.30	เห็นด้วย

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้เรียนในกลุ่มทดลองซึ่งเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบเท่ากับ 4.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ค่าเฉลี่ยด้านการวัดและประเมินผลเท่ากับ 4.35 ค่าเฉลี่ยด้านการนำไปใช้ประโยชน์เท่ากับ 4.14 ค่าเฉลี่ยด้านการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 3.96 และค่าเฉลี่ยด้านสาระการเรียนรู้เท่ากับ 3.55

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีองค์ประกอบสำคัญ คือ
 - 1) แนวคิด/ทฤษฎี/หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มี 5 ขั้นตอน คือ
 - 3.1) ขั้นตอนเงื่อนไขของความสัมพันธ์ (The Conditions of a Relationship) ทำความเข้าใจเบื้องต้นในสาระการเรียนรู้ การระบุหัวข้อและจัดกลุ่มผู้เรียน
 - 3.2) ขั้นตอนกระบวนการของความสัมพันธ์ (The Process of a Relationship) การวางแผน การดำเนินการ ออกแบบงาน การดำเนินการศึกษา ค้นคว้า
 - 3.3) ขั้นตอนกระบวนการปรับปรุงความสัมพันธ์ (The Process of an Improving Relationship) นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อมูลตนเอง สร้างแนวคิดตนเอง
 - 3.4) ขั้นตอนผลลัพธ์ของความสัมพันธ์ (Outcomes of an Improving Relationship) การจัดทำผลงานการอภิปรายกลุ่มและการซักซ้อมก่อนการนำเสนอผลงาน การออกแบบการประเมินผล และ
 - 3.5) ขั้นตอนกฎของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (A Law of Interpersonal Relationships) การนำเสนอผลงาน การประเมินผล และ
 - 4) ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการจัดการ

เรียนรู้ตามรูปแบบ และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีความเหมาะสมในค่าเฉลี่ย 4.58 ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด และค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เฉลี่ย 0.95 ในระดับที่สามารถนำไปปฏิบัติได้

2. การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พบว่า

2.1 ผู้เรียนในกลุ่มทดลองมีผลความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อแยกเป็นทักษะย่อย พบว่าผู้เรียนในกลุ่มทดลองมีทักษะการสื่อสาร ทักษะการปรับตัว ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการวางแผน ทักษะการเป็นผู้นำ และทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม หลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผู้เรียนในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบเท่ากับ 4.00 อยู่ในระดับความคิดเห็นเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผู้เรียนในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ค่าเฉลี่ยด้านการวัดและประเมินผลเท่ากับ 4.35 ค่าเฉลี่ยด้านการนำไปใช้ประโยชน์เท่ากับ 4.14 ค่าเฉลี่ยด้านการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 3.96 และค่าเฉลี่ยด้านสาระการเรียนรู้เท่ากับ 3.55 ซึ่งอยู่ในระดับความคิดเห็นเห็นด้วยทุกด้าน

อภิปรายผล

จากการวิจัยอภิปรายผลที่เกิดขึ้น ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้รูปแบบมีความเหมาะสมในค่าเฉลี่ย 4.58 ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด และค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เฉลี่ย 0.95 ในระดับที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีระบบที่ชัดเจน เริ่มต้นด้วยการมีแนวคิด/ทฤษฎี/หลักการของรูปแบบ (ทิสนา แคมมณี, 2566: 221-222) นำทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Rogers, 1959: 240) ทฤษฎีการสร้างความรู้ (ราชบัณฑิตยสภา, 2564: 143) และทฤษฎีการเรียนรู้ของรอร์เจอร์ส (Boeree, 2006: 7-8; ทิสนา แคมมณี, 2566: 70) แล้วทำการกำหนดวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เมื่อนำไปใช้แล้วจะให้เกิดการพัฒนาสิ่งใดกับผู้เรียน จากนั้นออกแบบขั้นตอนในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบเพื่อส่งผลการพัฒนาการเรียนรู้ไปยังผู้เรียนในการกำหนดขั้นตอนในกระบวนการจัดการเรียนรู้นั้นจะต้องมีทฤษฎีการเรียนรู้มาเป็นพื้นฐานรองรับขั้นตอนที่กำหนดขึ้น นอกจากทฤษฎีการเรียนรู้แล้วยังนำทฤษฎีต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้มาใช้ร่วมด้วย มีผลทำให้ขั้นตอนในกระบวนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการที่จะส่งผลไปยังผู้เรียนและผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการเรียนรู้ตามรูปแบบก็เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบที่กำหนดไว้ (Joyce et al., 2004: 219-227; Eggen, & Kauchak, 2006: 18) ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ควรบ่งบอกวิธีการ อธิบายส่วนสำคัญ รวมทั้งการทำนายสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (Keeves, 1997 cited by Keeves, 2002: 121) สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาแบบของ Kemp (1985: 10) ที่ว่า กระบวนการออกแบบ การจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ในทุก ๆ รูปแบบ โดยมีคำถามและคำตอบ คือ พัฒนาโครงการนี้สำหรับใคร (ลักษณะเฉพาะของผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการศึกษา) ต้องการให้ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการศึกษาเรียนรู้หรือสามารถทำอะไร (วัตถุประสงค์) วิธีการใดที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาหรือทักษะได้ดีที่สุด (วิธีการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้) วิธีการตัดสินผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ (ขั้นตอนการประเมินผล) ในด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีการกำหนดบทบาทของผู้เรียนและผู้สอนไว้อย่างชัดเจน โดยเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ ศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นที่ปรึกษา สอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎี การเรียนรู้ของรอร์เจอร์ส ได้เน้นเกี่ยวกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสำคัญ คือ มีอิสระในการทำงาน ศึกษา

ค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นที่ปรึกษา และสภาพแวดล้อมที่มีความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน (Boeree, 2006: 7-8; ทิศนา ขัมมณี, 2566: 70) สอดคล้องกับแนวคิดของ Rogers (1959: 240) ในทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กล่าวถึงเกี่ยวกับกฎเบื้องต้นของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีแนวคิดที่ว่า บุคคลที่มีความเต็มใจร่วมกันเพียงเล็กน้อยที่จะติดต่อและรับการสื่อสาร ยิ่งการสื่อสารสอดคล้องกับประสบการณ์ การรับรู้ และพฤติกรรมในส่วนของบุคคลหนึ่ง ความสัมพันธ์ที่ตามมาจะเกี่ยวข้องกับแนวโน้มในการสื่อสารซึ่งกันและกันที่มีคุณสมบัติเดียวกัน ความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันเกี่ยวกับการสื่อสาร มีการปรับตัวทางจิตใจที่ดีขึ้นและการทำงานในทั้งสองฝ่ายราบรื่น และมีความพึงพอใจร่วมกันในความสัมพันธ์ ในทางกลับกัน ยิ่งการสื่อสารที่ไม่ลงรอยกันในประสบการณ์ ความตระหนักรู้ และพฤติกรรม มากเท่าไร ความสัมพันธ์ที่ตามมาก็จะยิ่งเกี่ยวข้องกับการสื่อสารต่อไปด้วยลักษณะเดียวกัน คือการสลายตัวของความเข้าใจที่ถูกต้อง การปรับตัวทางจิตใจของทั้งสองฝ่ายน้อยลง และความไม่พอใจซึ่งกันและกัน ในความสัมพันธ์ สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนมีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งนำเสนอผลงาน และการประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้วยการฝึกทักษะย่อยตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาสมรรถนะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือ การแยกและฝึกฝนทักษะย่อยหรือทักษะย่อยที่สำคัญก่อนที่จะนำองค์ประกอบต่าง ๆ มารวมกันและสังเคราะห์เป็นหน่วยพฤติกรรมที่ใหญ่ขึ้น ทักษะย่อยที่สามารถนำเข้าสู่การพัฒนาสมรรถนะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Hayes, 2002: 21-22) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมของและบรรยากาศ ในการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงออกในการใช้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สอดคล้องกับแนวคิดของรอร์เจอร์ส ที่กล่าวถึงพื้นฐานระบบการทำงานของสิ่งมีชีวิตที่มีวิวัฒนาการว่าเป็นคุณค่าของระบบสิ่งมีชีวิต การประเมินเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นการมองในแง่ดี เป็นการประเมินของคนที่เป็นการมองตนเองในแง่ดี สังคมของคนเราต้องการอยู่กับสภาพแวดล้อมที่มีประโยชน์ บนเงื่อนไขที่ว่าเป็นสภาพแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ และนำไปสู่สภาพแวดล้อมที่ดีสำหรับตนเอง (Boeree, 2006: 4-5) หมายความว่า มนุษย์จะสามารถพัฒนาตนเองได้ดีหากอยู่ในสภาพการณ์ที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระ การจัดบรรยากาศการเรียนที่ผ่อนคลายและเอื้อต่อการเรียนรู้) และเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้สอนเป็นที่ปรึกษาและทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนและการเรียนรู้จะเน้นกระบวนการ (Schunk, 2012: 355; ทิศนา ขัมมณี, 2566: 70) และลักษณะผู้เรียนตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ของรอร์เจอร์ส ควรเป็นผู้ที่มีความเชื่อตรงต่อประสบการณ์ที่ได้รับ มีการดำรงชีวิตที่เหมาะสม เป็นบุคคลที่เชื่อถือได้ มีอิสระในการทำงาน และมีความสามารถในการสร้างสรรค์ (Boeree, 2006: 7-8)

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2.1 ผู้เรียนในกลุ่มทดลองมีผลความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อแยกเป็นทักษะย่อย พบว่าผู้เรียนในกลุ่มทดลองมีทักษะการสื่อสาร ทักษะการปรับตัว ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการวางแผน ทักษะการเป็นผู้นำ และทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ได้ให้ผู้เรียนมีการทำงานเป็นกลุ่ม ในกระบวนการทำงานเริ่มต้นด้วยการเลือกเรื่องที่สนใจศึกษา จากนั้นผู้เรียนที่มีความสนใจร่วมกันมารวมกลุ่มศึกษา ค้นคว้า อภิปราย ปรับปรุงงาน รวบรวมผลงาน นำเสนอผลงานและการประเมินผลงาน ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Rogers (1959: 235-252) ในขอบข่ายของการสร้างทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลคือความพยายามที่จะกำหนดลำดับสิ่งที่ปรากฏให้เห็นในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารระหว่างบุคคล แต่ละบุคคลก็มีลักษณะเฉพาะตัวในด้านต่าง ๆ ราชบัณฑิตยสภา (2564: 498) เรียกว่า บุคลิกภาพ (Personality) เป็นพฤติกรรมรวมในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ส่งผลต่อการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม จนเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลนั้น เช่น ท่วงทีวาจา การแต่งกาย วิธีแก้ปัญหา สภาพอารมณ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรู้สึก

นักคิดที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนและการจัดการศึกษา บุคลิกภาพของผู้สอนมีผลต่อผู้เรียน ผู้สอนต้องเข้าใจความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถปรับปรุงบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ ผู้บริหารควรปรับปรุงบุคลิกภาพของตนและเข้าใจบุคลิกภาพของบุคลากรในองค์กร เพื่อให้สามารถทำพันธกิจได้บรรลุเป้าหมายในการศึกษาค้นคว้าผู้เรียนมีการทำงานร่วมกันเป็นไปตามเงื่อนไขความสัมพันธ์ที่ Rogers (1959: 224) กล่าวถึงการสื่อสารเพิ่มขึ้นและความสัมพันธ์ดีขึ้น โดยมีเงื่อนไขของความสัมพันธ์ที่ดี คือ บุคคลมีความเต็มใจที่จะติดต่อและรับการสื่อสารซึ่งกันและกัน บุคคลมีความต้องการสื่อสารและติดต่อซึ่งกันและกัน บุคคลมีความสอดคล้องกันในองค์ประกอบระดับสูง ได้แก่ ประสบการณ์ของบุคคลในเรื่องของการสื่อสารซึ่งกันและกัน สัญลักษณ์ของประสบการณ์ในการรับรู้ที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของบุคคล และการแสดงออกทางการสื่อสารของบุคคลเกี่ยวกับประสบการณ์นั้น สอดคล้องกับงานวิจัยในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่ง วไลดา อุ่นเรือน (2563: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นจัดกิจกรรมตามสภาพจริงให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดระหว่างผู้เรียนที่มีความสามารถที่ต่างกันไปเพื่อเป็นการเติมเต็มความรู้ให้แก่กันและกัน ผู้สอนกระตุ้นท้าทายให้เกิดการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ร่วมกัน ชูติมา ทศโร (2561: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ พบว่าผู้เรียนกลุ่มทดลองมีคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าผู้เรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพนม จองเฉลิมชัย (2563: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่าผลการประเมินทักษะการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผู้เรียนในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบเท่ากับ 4.00 อยู่ในระดับความคิดเห็นเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผู้เรียนในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ค่าเฉลี่ยด้านการวัดและประเมินผลเท่ากับ 4.35 ค่าเฉลี่ยด้านการนำไปใช้ประโยชน์เท่ากับ 4.14 ค่าเฉลี่ยด้านการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 3.96 และค่าเฉลี่ยด้านสาระการเรียนรู้เท่ากับ 3.55 ซึ่งอยู่ในระดับความคิดเห็นเห็นด้วยทุกด้าน สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้เรียนมีอิสระในการทำกิจกรรม มีการศึกษาค้นคว้า อภิปราย ปรับปรุง นำเสนอผลงาน และมีส่วนร่วมในการประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2566: 51) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนแบบลองผิดลองถูกบ้าง (เมื่อพิจารณาแล้วว่าไม่ถึงกับเสียเวลามากเกินไปและไม่เป็นอันตราย) ตามหลักการจัดการศึกษาตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นดิก จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในวิธีการแก้ปัญหา จดจำการเรียนรู้ได้ดี และเกิดความภาคภูมิใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ พรณี ชูทัย เจนจิต (2550: 310) ที่กล่าวว่า เจตคติสามารถพัฒนาได้โดยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลในทุกแง่มุมเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ผู้เรียนกำลังเรียนอยู่ จัดประสบการณ์ใหม่ในการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน และเร่งให้ผู้เรียนเกิดอารมณ์กลัวจากการที่ไม่สนใจเรียนซึ่งจะทำให้ผลการเรียนไม่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติมา ทศโร (2561: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ พบว่าผู้เรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.40) พงษ์ลักษณ์ สิบแก้ว, ธนศ พงศ์ธีรรัตน์, และปิยะรัตน์ ขาวอบทม (2562: 684) ได้ศึกษาเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO เรื่อง ระบบประสาท ของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่าเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO เรื่อง ระบบประสาท มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และวิจิตร หลานวงศ์, ไพโรจน์ เต็มเตชาติพงศ์, และณณกุล อินทร์ประสิทธิ์ (2563: บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย : กรณีศึกษา โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก พบว่าผลจากการวัดเจตคติหลังเรียนของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย พบว่านักเรียนทุกคนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาไทยสูงทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เนื่องจากผลการดำเนินการครั้งนี้ปรากฏว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ จึงขอเสนอแนะให้ผู้สอนวิชาต่าง ๆ ได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนี้ ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ
2. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไปใช้ผู้ใช้จะต้องศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก่อนที่จะนำไปใช้กับผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

จากการสังเกตหลังจากผู้เรียนทำกิจกรรมนำเสนอเสร็จสิ้นเมื่อมีการประเมินจากเพื่อนและผู้สอนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้เรียนแต่ละกลุ่มมีความมุ่งมั่น มีแรงจูงใจที่จะปรับแก้ผลงานของตนเองให้ได้เนื้อหาสาระที่ถูกต้อง และมีความเข้าใจลำดับในการนำเสนอผลงาน ตามคำแนะนำของผู้สอนเป็นอย่างยิ่ง และยังมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี จึงมีแนวคิดว่าควรมีการทำการวิจัยในเรื่องต่อไปนี้

1. ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสังคม
2. การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม
3. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปรับปรุงพัฒนางาน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยเป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เมื่อผู้เรียนดำเนินการฝึกฝนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นการใช้ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของตนเอง ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills) ทักษะการปรับตัว (Adaption Skills) ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ทักษะการวางแผน (Planning Skills) ทักษะการเป็นผู้นำ (Leadership Skills) ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม (Teamwork Skills) ในการทำงานร่วมกันและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพได้

เอกสารอ้างอิง

- ชุติมา ทศโร. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. ดุษฎีนิพนธ์, การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เดโช แชน้ำแก้ว, เชษฐา มุทะหมด, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, ดำรงพันธ์ ใจห้าววีระพงศ์, และบุญยิ่ง ประทุม. (2564). คุณลักษณะด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและรับผิดชอบของบัณฑิตพัฒนาชุมชนที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2561. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(12), 110-122.
- ทิพย์วิมล วังแก้วศิริ, และคณะ. (2562). รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูและสมรรถนะการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 17(1), 113-132.
- ทศนา แหมมณี. (2566). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ทศพร ดิษฐ์ศิริ. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักศึกษาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์, ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พนม จงเฉลิมชัย. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์, ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระครูศรีธรรมวิเทศ ปญญาโส. (2567). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตามหลักพรหมวิหาร. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 7(2), 186-194.
- พรรณี ชูทัย เจนจิต. (2550). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. นนทบุรี: เกรท เอ็ดดูเคชั่น.
- พงษ์ลักษณ์ ลิ้มแก้ว, ธเนศ พงศ์ธีรัตน์, และปิยะรัตน์ ชาวอบทม. (2562). เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO เรื่อง ระบบประสาท ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *งานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562*, (26 เมษายน 2562), 677-686.
- ไพศาล วรคำ. (2565). *การวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 13). มหาสารคาม: ดักสิลาการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสภา. (2564). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับบัณฑิตยราชสภา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- วลิดา อุ่นเรือน. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์, การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิจิตร หลานวงศ์, ไพโรจน์ เต็มเตชาติพงศ์, และณฤมล อินทร์ประสิทธิ์. (2563). กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย: กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลสวนสนุก. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 7(2), 73-86.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2565). *จิตวิทยาการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Ary, D., Jacobs, L. C., Razavieh, A., & Sorensen, C. (2006). **Introduction to Research in Education**. Australia: Thomson Wadsworth.
- Boeree, C. G. (2006). **Carl Rogers (1902 – 1987): Personality Theories**.
<https://webspace.ship.edu/cgboer/Rogers.pdf>
- Eggen, P. D., & Kauchak, D. P. (2006). **Strategies and Models for Teachers: Teaching Content and Thinking Skills**. Boston, MA: Pearson Education, Inc.
- Gall, M. D., Borg, W.R., & Gall, J. P. (1996). **Educational Research: An Introduction**. (6th ed). New York: Longman Publishers USA.
- Gunter, M. A., Estes, T. H., & Mintz, S. L. (2007). **Instruction: A Models Approach**. Boston, MA: Pearson Education, Inc.
- Hayes, J. (2002). **INTERPERSONAL SKILLS AT WORK**. (2nd ed.). New York: Routledge.
- Joyce, B., Weil, M., & Calhoun, E. (2004). **Model of Teaching**. (7th ed). Boston: Pearson Education, Inc.
- Keeves, J. (2002). Learning in Schools: A Modeling Approach. **International Education Journal**, 3(2), 114 – 124.
- Kemp, J. E. (1985). **The Instructional Design Process**. London: Harper & Row, Publishers, Inc.
- Lasley II, T. J., Matczynski, T. J., & Rowley, J. B. (2002). **Instructional Models: Strategies for Teaching in A Diverse Society**. Australia: Wadsworth Group.
- McMillan, J. H., & Schumacher, S. (2006). **Research in Education: Evidence-Based Inquiry**. (6th ed). Boston: Pearson Education, Inc.
- Rogers, C. R. (1959). A Theory of Therapy, Personality, and Interpersonal Relationships: As Developed in the Client-Centered Framework. In S. Koch (ed.), **Psychology: A Study of a Science. Formulations of the Person and the Social Context** (Vol. 3, pp. 184-256). New York: McGraw Hill.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1976). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity. **Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association (60th, San Francisco, California, April 19-23, 1976)**, 1–35. <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED121845.pdf>
- Schunk, D. H. (2012). **Learning theories: an educational perspective**. (6th ed). Boston, MA: Pearson Education, Inc.

ผลของการใช้กิจกรรมตามหลักการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสารต่อทักษะภาษาจีนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

The Effects of Using Activities Based on Communicative Language Teaching Approach based on the Chinese Skills of Third-Grade Primary School Students

ฐานิดา งามขำ^{1*}, พิกุล ประดับศรี², ปิยพร สีสันต์³ และ อังคณา กุลนพาดล⁴

Thanida Ngamkhan¹, Pikun Pradabsri², Piyaporn Season³ and Aungkana Koolnapadol⁴

^{1,2,3}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

^{1,2,3}Faculty of Education, Surin Rajaphat University

⁴คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

⁴Faculty of Education, Rajanakarin Rajaphat University

*Corresponding email: thanida.n@sru.ac.th

Received: February 28, 2025.; Revised: May 16, 2025.; Accepted: May 29, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมตามหลักการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร Communicative Language Teaching : CLT) ต่อพัฒนาการด้านทักษะการฟัง การพูด และการอ่านภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 ให้มีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด และ (2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนที่ใช้กิจกรรมตามแนวทาง CLT ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง จำนวน 7 ห้องเรียน รวม 204 คน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 36 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster purposive sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง CLT จำนวน 5 แผน รวม 25 ชั่วโมง แบบประเมินความสามารถด้านภาษาจีน และแบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้างสำหรับสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านทักษะภาษาจีนเพิ่มขึ้น คะแนนเฉลี่ยของทักษะการฟัง พูด และอ่านเท่ากับ 35.94 จากคะแนนเต็ม 50 คิดเป็นร้อยละ 71.88 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 63.89 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และคะแนนเฉลี่ยของทักษะการเขียน เท่ากับ

8.14 จากคะแนนเต็ม 10 คิดเป็นร้อยละ 81.40 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 72.22 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้ ผลการสัมภาษณ์พบว่านักเรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อกิจกรรมที่ใช้ นักเรียนส่วนใหญ่ระบุว่ากิจกรรมการเล่าเรื่อง การสนทนาเป็นคู่ และเกมภาษามีส่วนช่วยพัฒนาทักษะภาษาของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยเพิ่มความมั่นใจในการใช้ภาษาจีน

คำสำคัญ: การเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร, ทักษะภาษาจีน

ABSTRACT

The objectives of this study were: (1) To examine the effects of Communicative Language Teaching (CLT) activities on the development of listening, speaking, reading and writing skills in Chinese among third-grade students, ensuring that the average score met the 60% of total scores threshold and at least 60% of students passed the proficiency criteria. (2) To explore students' perceptions of learning through CLT-based activities.

The study population consisted of 204 third-grade students from seven classrooms in a primary school. The sample comprised 36 students from one classroom, selected using cluster purposive sampling, with classrooms as the unit of selection. Research instruments included five CLT-based lesson plans (totaling 25 hours), a Chinese language proficiency assessment, and a semi-structured interview to gather students' opinions. Data analysis utilized percentage mean statistics and content analysis.

The findings revealed that students demonstrated significant improvement in their Chinese language skills. The average score for listening, speaking, and reading skills was 35.94 out of 50 (71.88%), with 23 students (63.89%) meeting the proficiency criteria, aligning with the study's expectations. The average writing score was 8.14 out of 10 (81.40%), with 26 students (72.22%) meeting the 60% proficiency criteria, also aligning with the study's expectations. Furthermore, interview results indicated that students had positive attitudes toward the CLT-based activities. Most students reported that storytelling, pair discussions, and language games effectively enhanced their language skills while also boosting their confidence in using Chinese.

Keywords: Communicative Language Teaching, Chinese language skills

บทนำ

การเรียนการสอนภาษาจีนในระดับประถมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากภาษาจีนเป็นหนึ่งในภาษาที่มีผู้ใช้จำนวนมาก (ภัชณีย์ เสาวภาคพฤกษ์ และพงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒนะ, 2565 : 85) ทักษะทางภาษาที่สำคัญสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสื่อสารและการเรียนรู้ภาษาจีน (นันทิวัน อินทาคกรวด และคณะ, 2562 : 2) อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนภาษาจีนในระดับประถมศึกษา ยังคงเผชิญกับปัญหาหลายประการ เช่น การจัดทำหลักสูตรและการเรียนการสอนของแต่ละโรงเรียนที่แตกต่างกันทำให้แต่ละโรงเรียนมีปัญหาคือแตกต่างกัน ผู้เรียนไม่สามารถพัฒนาสมรรถนะได้ตามเป้าหมาย (ภัชณีย์ เสาวภาคพฤกษ์ และพงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒนะ, 2565 : 85) รวมทั้งปัญหาด้านครูผู้สอนรายวิชาภาษาจีนของโรงเรียนระดับประถมศึกษาด้านเทคนิควิธีการสอนที่ทันสมัยและน่าสนใจ (ธีรพงษ์ แก้วมณี และวรรณภา เหล่าเขตกิต, 2567 : 59) ครูผู้สอนจึงต้องแสวงหาแนวทางการสอนเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารพื้นฐาน คือ การ ฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย นำไปใช้ในการสื่อสารได้ ปัจจุบันแนวทางการสอนภาษาจีนที่มีหลักการในการพัฒนาด้านทักษะการสื่อสารที่ได้รับความนิยมคือ หลักการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ซึ่งแนวทางที่เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะภาษาโดยใช้การสื่อสารจริง แทนการท่องจำไวยากรณ์เพียงอย่างเดียวซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาที่เรียนไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนภาษาจีนยังขาดทักษะที่จำเป็นในการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะทักษะการฟังและการอ่านซึ่งเป็นทักษะสำคัญของการสื่อสาร (ภัชณีย์ เสาวภาคพฤกษ์ และพงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒนะ, 2565 : 85) อย่างไรก็ตาม ทักษะด้านการสื่อสารจำเป็นต้องพัฒนาสอดคล้องกันทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน เขียน เนื่องจากทักษะทั้ง 4 ด้าน ส่งเสริมซึ่งกันและกัน การอ่านและเขียน ช่วยเสริมการฟังและพูด ในแง่ของการเพิ่มคลังคำ การเห็นภาพของโครงสร้างของภาษา ช่วยให้การนำคำไปใช้ได้ถูกต้อง ส่งผลต่อการพูดที่ถูกต้องและมั่นใจ ซึ่งทักษะเหล่านี้ต้องได้รับการพัฒนาและฝึกฝน แต่การเรียนแบบดั้งเดิมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้โดยครูผู้สอนเพียงอย่างเดียวส่งผลให้นักเรียนขาดโอกาสในการฝึกฝนภาษาในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ และทำให้เกิดความไม่มั่นใจเมื่อต้องใช้ภาษาจริง (Wen, X, 2016 : 120) หากปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไข นักเรียนอาจไม่สามารถใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการทางภาษาของพวกเขาในระยะยาวและทำให้เกิดความท้อแท้ในการเรียนรู้ภาษา นอกจากนี้ การขาดทักษะด้านภาษาอาจทำให้นักเรียนมีความเข้าใจที่จำกัดต่อเนื้อหาภาษาและวัฒนธรรมจีน ส่งผลให้ขาดความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้ต่อไป ดังนั้น การพัฒนาวิธีการสอนที่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมและสามารถนำภาษาที่เรียนไปใช้ได้จริงจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง ทักษะการฟัง การพูด และการอ่านภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสามารถวัดได้จากความสามารถในการทำความเข้าใจเนื้อหาภาษาจีน การออกเสียงที่ถูกต้องและความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ เขียนสื่อสารความเข้าใจที่ถูกต้องตามอักขรวิธี ทักษะเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนของนักเรียนในระยะยาว (Richards, 2006 : 92) การปรับปรุงทักษะดังกล่าวจะช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาจีนได้อย่างมั่นใจและสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การเลือกใช้กิจกรรมตามหลักการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสารในงานวิจัยนี้ เนื่องจากได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นิธิพงษ์ โยธชัย และ พชร อุตมะพันธุ์, 2567 : 567) โดยการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาในสถานการณ์จริงผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น บทสนทนา เกมภาษา และการทำงานเป็นกลุ่ม กิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การใช้ภาษาจริง ลดความกลัวในการพูดภาษาใหม่ และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน (Savignon, 2002 : 100) การนำ CLT มาใช้ในการเรียนการสอนจึงเป็นทางเลือก

ที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาที่พบในการเรียนภาษาจีนของนักเรียนระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ หลักการของ CLT ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถทางภาษาในบริบทที่เป็นธรรมชาติ เน้นการสื่อสารมากกว่าการท่องจำ โครงสร้างไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว การมีปฏิสัมพันธ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนช่วยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และทำให้พวกเขาสามารถใช้ภาษาได้อย่างมั่นใจมากขึ้น การใช้กิจกรรมตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสารสามารถช่วยเสริมสร้างทักษะทางภาษาของนักเรียนในระดับประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ภาษาจีน ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการสื่อสารในชีวิตจริง (กรกษ ฉวีวรรณชล และคณะ, 2565 : 82) หากยังคงใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิมที่เน้นการท่องจำและขาดการใช้ภาษาในบริบทที่แท้จริง อาจทำให้นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนและไม่สามารถพัฒนาทักษะทางภาษาของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ การศึกษาในครั้งนี้จึงมีความสำคัญในการนำเสนอแนวทางการเรียนรู้ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางภาษาจีนได้อย่างเป็นธรรมชาติและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียนยังมีผลโดยตรงต่อความสามารถในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในโลกยุคโลกาภิวัตน์ (Byram, M, 1997 : 85) การศึกษานี้ไม่เพียงแต่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในระดับประถมศึกษา แต่ยังเป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการสอนให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียน การใช้ CLT ทำให้การเรียนภาษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาของนักเรียน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยเฉพาะในบริบทที่นักเรียนอาจไม่มีโอกาสใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวัน งานวิจัยนี้จึงเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายด้านการศึกษาระดับประถมศึกษาและแนวทางการสอนที่คำนึงถึงปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมที่เน้นการสื่อสาร (Communicative Language Learning : CLT) ต่อพัฒนาการด้านทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีคะแนนเฉลี่ย ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ขึ้นไป ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ขึ้นไปจากจำนวนนักเรียนทั้งหมด
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนที่ใช้กิจกรรมตามหลักการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแห่งหนึ่ง จำนวน 7 ห้อง จำนวน 204 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ห้อง 36 คน ได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster purposive) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรต้นคือกิจกรรมตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร ตัวแปรตามคือทักษะการฟังการพูดการอ่าน และทักษะการเขียน ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมตามหลักการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร จำนวน 5 แผน แผนละ 5 ชั่วโมง รวมเวลาสอน 25 ชั่วโมง ใช้กิจกรรม ได้แก่ การเล่าเรื่อง (Storytelling), การสนทนาเป็นคู่ (Pair Discussion), การแก้ปัญหาผ่านภาษา (Problem-Solving Tasks), และเกมภาษา (Language Games) โดย เน้นกิจกรรมการสื่อสาร เช่น การจำลองสถานการณ์ การเล่นเกมภาษา และการทำงานเป็นกลุ่ม โดยมีตารางกิจกรรมดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางกิจกรรมการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาจีน

แผนที่	ระยะเวลา	เนื้อหา	กิจกรรม
1	5 ชั่วโมง	เรื่อง 今天几月几日? วันนี้วันที่เท่าไร - ตัวเลขในภาษาจีน - คำศัพท์วันทั้ง 7 ในสัปดาห์ - คำศัพท์เดือนทั้ง 12 - ประโยคจากคำศัพท์วันเดือน วันที่ และวันเกิด - บทสนทนาเรื่อง “วันนี้วันที่เท่าไร”	- เกมภาษา “ฉันคู่กับเธอ” นักเรียนตามหาคู่คำศัพท์ภาษาจีนและความหมายภาษาไทยจากการ์ดคำศัพท์ - การสนทนาเป็นคู่ ถามตอบวันเกิดโดยใช้คำศัพท์เกี่ยวกับวันเดือนและวันที่ และบทสนทนาในบทเรียน
2	5 ชั่วโมง	เรื่อง 现在八点半? ตอนนี้ 8 โมงครึ่ง - ตัวเลขในภาษาจีน - คำศัพท์ช่วงเวลา - คำศัพท์ที่ใช้ในการบอกเวลา - ประโยคจากคำศัพท์ช่วงเวลา และบอกเวลา โมง นาที - บทสนทนาเรื่อง “ตอนนี้ 8 โมงครึ่ง”	- เกมภาษา “นาฬิกากระต่าย” นักเรียนสร้างนาฬิกากระต่ายจากประโยคบอกเวลาภาษาจีน - การสนทนาเป็นคู่ ถามตอบวันเวลาโดยใช้คำศัพท์เกี่ยวกับวันเดือนและวันที่ และบทสนทนาในบทเรียน
3	5 ชั่วโมง	เรื่อง 今天的天气怎么样? วันนี้อากาศเป็นอย่างไร - คำศัพท์ใช้ถาม - คำศัพท์ฤดูกาล - คำศัพท์สภาพอากาศ - ประโยคจากคำศัพท์ฤดูกาลและสภาพอากาศ - บทสนทนาเรื่อง “วันนี้วันที่เท่าไร”	- เกมภาษา “วงล้อคำศัพท์” นักเรียนพูดคำศัพท์สภาพอากาศจากวงล้อฤดูกาลที่หมุนได้ - การเล่าเรื่องลักษณะภูมิอากาศ และความแตกต่างของสภาพอากาศประเทศไทยและจีน นักเรียนเล่าเรื่องสภาพอากาศของบ้านเกิดตนเองในแต่ละฤดูกาล
4	5 ชั่วโมง	เรื่อง 陈老师教我们中文课 เงินเหล่าซือสอนวิชาภาษาจีนฉัน - คำศัพท์ชื่อวิชา - คำศัพท์หมวดคำกริยาในห้องเรียน - ประโยคจากคำศัพท์ในบทเรียน - บทเรียนเรื่อง “เงินเหล่าซือสอนวิชาภาษาจีนฉัน”	- เกมภาษา “ทายคำ” นักเรียนอ่านคำศัพท์จากการ์ดคำศัพท์ - การเล่าเรื่อง เขียนเรียงความสั้นเรื่อง “เหล่าซือของฉัน” โดยใช้คำศัพท์ในบทเรียน - การแก้ปัญหาผ่านภาษา นักเรียนตั้งปัญหาด้วย 5W1H จากเรื่อง “เหล่าซือของฉัน”

แผนที่	ระยะเวลา	เนื้อหา	กิจกรรม
5	5 ชั่วโมง	เรื่อง 我给妈妈一件礼物 ฉันให้ของขวัญแม่ 1 ชิ้น - คำศัพท์หมวดคำลักษณะนาม - คำศัพท์สิ่งของต่าง ๆ - ไวยากรณ์ 给 ให้ - ประโยคที่มีคำลักษณะนาม - บทเรียนเรื่อง “ฉันให้ของขวัญแม่ 1 ชิ้น”	- เกมภาษา “อ่านไวแปลไว” แบ่งกลุ่มนักเรียนอ่านและแปลคำศัพท์จากการ์ดคำศัพท์ - การแก้ปัญหาผ่านภาษา นักเรียนตั้งปัญหาด้วย 5W1H จากบทเรียนเรื่อง “เหล่าซือของฉัน”

หลังจากดำเนินการสอนโดยใช้กิจกรรมตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสารครบ 25 ชั่วโมง ผู้วิจัยใช้แบบประเมินความสามารถด้านการฟังพูดและอ่านภาษาจีน เป็นแบบปรนัยเติมคำ และจับคู่ 50 ข้อ 50 คะแนน และแบบประเมินความสามารถด้านการเขียนภาษาจีน เป็นแบบปรนัยเติมคำและจับคู่ 10 ข้อ 10 คะแนน เพื่อประเมินทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ของนักเรียน จากนั้นนักเรียนจะได้รับการสัมภาษณ์เพื่อสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการสัมภาษณ์จะมุ่งเน้นไปที่ความรู้สึกของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ การรับรู้ถึงพัฒนาการด้านทักษะภาษาจีน และความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้รับ คำถามสัมภาษณ์จะครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ เช่น นักเรียนรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับกิจกรรมที่ใช้ในห้องเรียน กิจกรรมใดที่นักเรียนคิดว่าช่วยพัฒนาทักษะการฟัง การพูด และการอ่านได้มากที่สุด นักเรียนมีความมั่นใจมากขึ้นในการใช้ภาษาจีนหรือไม่ และเพราะเหตุใด นักเรียนมีข้อเสนอแนะอะไรเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่สามารถปรับปรุงได้

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ความสามารถด้านการฟังพูดและ อ่าน โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด วิเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

การพัฒนาและการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วพัฒนาเครื่องมือดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร 2) แบบประเมินทักษะด้านการฟังการพูดและการอ่าน 3) แบบประเมินทักษะด้านการเขียน จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ตลอดจนความชัดเจนของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ด้วยการวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องของรายการประเมินกับตัวแปรที่ศึกษาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) จำนวน 3 คน ได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .50 – 1.00 นำเครื่องมือที่ผ่านการปรับปรุงไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน หาความเชื่อมั่นของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะการฟังพูดและอ่านภาษาจีน และแบบประเมินทักษะการเขียนภาษาจีน (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความสอดคล้อง ดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .80 2) แบบประเมินทักษะ ด้านการฟังการพูดและการอ่าน ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .80 และ 3) แบบประเมินทักษะด้านการเขียน ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .87 และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นบันทึกข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดย การหาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย เพื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าการใช้กิจกรรมตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสารต่อทักษะการเรียนรู้ภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า

1. คะแนนทักษะการฟังพูดและอ่านภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 35.94 จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 71.88 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 63.89 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินทักษะการฟังพูดและอ่านภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 3

จำนวน นักเรียน ทั้งหมด	คะแนนเต็ม	เฉลี่ย คะแนนที่ สอบได้	ร้อยละ	จำนวนนักเรียนที่ผ่าน เกณฑ์		จำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่าน เกณฑ์	
				คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
36	50	35.94	71.88	23	63.89	13	36.11

2. คะแนนทักษะการเขียนภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 8.14 จากคะแนนเต็ม 10 .คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.4 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 60 จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 72.22 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินทักษะการเขียนภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 3

จำนวน นักเรียน ทั้งหมด	คะแนนเต็ม	เฉลี่ย คะแนนที่ สอบได้	ร้อยละ	จำนวนนักเรียนที่ผ่าน เกณฑ์		จำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่าน เกณฑ์	
				คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
36	10	8.14	81.4	26	72.22	10	27.78

3. ผลการสัมภาษณ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนการสอนที่ใช้กิจกรรมตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร

หลังจากใช้กิจกรรมตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร (CLT) ในการสอนภาษาจีน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยเลือกนักเรียนโดยการสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systematic Sampling) จากนักเรียนรายชื่อลำดับที่ 4, 8, 12, 16, 20, 24, 28, 32, และ 36 ได้นักเรียนจำนวน 9 คน จาก 36 คน เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการรับรู้ของตนเอง โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) ความรู้สึกต่อกิจกรรมที่ใช้ในการเรียน (2) การพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน (3) ความมั่นใจในการใช้ภาษาจีน ผลการสัมภาษณ์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบกิจกรรมที่ใช้ในชั้นเรียน กิจกรรมที่เรียนช่วยให้ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ดีขึ้น และมีความมั่นใจในการใช้ภาษาจีนมากขึ้น ดังคำพูดจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

3.1 ความรู้สึกต่อกิจกรรมที่ใช้ในการเรียน

นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติในเชิงบวกต่อกิจกรรมที่ใช้ในการเรียน โดยให้ความคิดเห็นว่า

"หนูชอบเล่นเกมคำศัพท์และบทบาทสมมติค่ะ สนุกและไม่เบื่อเลยค่ะ" (นร.หญิง)

"เวลาทำงานกลุ่มได้คุยกับเพื่อน มันช่วยให้เข้าใจคำศัพท์ใหม่ ๆ มากขึ้นครับ" (นร.ชาย)

"แต่ก่อนเรียนภาษาจีนรู้สึกยากมาก แต่พอได้ทำกิจกรรมเยอะ ๆ หนูรู้สึกสนุกขึ้นค่ะ" (นร.หญิง)

อย่างไรก็ตาม นักเรียนบางคนระบุว่าต้องใช้เวลาปรับตัวกับกิจกรรมที่ต้องพูดภาษาจีนบ่อยขึ้น เช่น

"ตอนแรกไม่กล้าพูดเลยครับ แต่พอทำบ่อย ๆ ก็เริ่มพูดได้มากขึ้น" (นร.ชาย)

3.2 การพัฒนาทักษะการฟัง การพูด และการอ่าน

นักเรียนสะท้อนว่ากิจกรรมที่ใช้ช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาของพวกเขา โดยเฉพาะการฟังและ

การพูด

"เมื่อก่อนฟังไม่ค่อยออกค่ะ แต่ตอนนี้เริ่มเข้าใจคำที่ครูพูดมากขึ้น" (นร.หญิง)

"การได้ฝึกออกเสียงในบทบาทสมมติช่วยให้ผมพูดคล่องขึ้นครับ" (นร.ชาย)

"เกมจับคู่คำศัพท์ช่วยให้หนูอ่านได้เร็วขึ้นค่ะ" (นร.หญิง)

3.3 ความมั่นใจในการใช้ภาษาจีน

การเรียนการสอนที่เน้นการสื่อสารช่วยเพิ่มความมั่นใจในการใช้ภาษาจีนของนักเรียน โดยหลายคน

กล่าวว่า

"เมื่อก่อนกลัวพูดผิด แต่ตอนนี้กล้าพูดมากขึ้นครับ" (นร.ชาย) "ครูให้ออกาสหนูพูดเยอะขึ้น

หนูเลยมั่นใจมากขึ้นค่ะ" (นร.หญิง)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การใช้กิจกรรมตามหลักการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสารส่งผลเชิงบวกต่อทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สอดคล้องกับแนวคิดของ Richards, J.C. (2006 : 104) และ ผลงานของ นิธิพงษ์ โยธชัย และ พชร อุดมะพันธุ์ (2567 : 568) ที่ระบุว่าการเรียนรู้ภาษาควรมุ่งเน้นการใช้งานจริงผ่าน กิจกรรมโต้ตอบเพื่อลดความตึงเครียดในการเรียนรู้และเสริมสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษา ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับ งานวิจัยของ กรกช ฉวีวรรณชล และคณะ (2565 : 79) ที่พบว่าการใช้กิจกรรมสื่อสารช่วยเพิ่มทักษะการฟังและพูดของ ผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งยังสนับสนุนข้อค้นพบของ นฤภรณ์ วุฒิพันธุ์ (2565 : 26) ที่ระบุว่ากิจกรรมแบบโต้ตอบ มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการใช้ภาษามากขึ้น

จากผลการวิจัย คะแนนทักษะการฟังพูดและอ่านภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 35.94 จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 71.88 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 63.89 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และคะแนนทักษะการเขียนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.14 จากคะแนนเต็ม 10 คิดเป็นร้อยละ 81.4 และมีนักเรียนที่ผ่าน เกณฑ์ร้อยละ 60 จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 72.22 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยใช้ หลักการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร ทำให้ ทักษะทั้ง 4 ด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้รับการพัฒนาดีขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะ การจัดการเรียนการสอนตาม หลัก CLT ทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะสื่อสารผ่านกิจกรรมหลากหลายที่ทำให้สื่อสารได้จริง เกิดประสบการณ์ทางภาษา

ซึ่งส่งเสริมการฟัง พูด อ่าน และเขียน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wang, Y (2018 : 211) ซึ่งพบว่าการใช้กิจกรรมที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนสามารถช่วยพัฒนาทักษะการอ่านและการทำความเข้าใจเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับความรู้สึกต่อกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติในเชิงบวกต่อกิจกรรมที่ใช้ เช่น เกมคำศัพท์และบทบาทสมมติ ซึ่งทำให้การเรียนรู้สนุกสนานและช่วยให้จดจำคำศัพท์ได้ดีขึ้น ดังที่นักเรียนหญิงคนหนึ่งกล่าวว่า “หนูชอบเล่นเกมคำศัพท์และบทบาทสมมติค่ะ สนุกและไม่เบื่อเลยค่ะ” ความสนุกสนานและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า CLT มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาในบริบทที่เป็นธรรมชาติ ซึ่งช่วยลดความเครียดในการเรียนและส่งเสริมความมั่นใจในการใช้ภาษา (Richards,J.C, 2006 : 110) ในด้านการพัฒนาทักษะทางภาษา นักเรียนสะท้อนว่ากิจกรรมช่วยให้พวกเขาพัฒนาทักษะการฟังและการพูดได้ดีขึ้น ตัวอย่างเช่น นักเรียนชายคนหนึ่งกล่าวว่า “การได้ฝึกออกเสียงในบทบาทสมมติช่วยให้ผมพูดคล่องขึ้นครับ” การใช้กิจกรรมที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ เช่น การสนทนาในสถานการณ์จำลอง ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติและสามารถพัฒนาทักษะการพูดได้ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการมีโอกาสฝึกฝนในบริบทจริงช่วยลดความกลัวในการใช้ภาษาและส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง (Savignon,S.J, 2002 : 95) สำหรับความมั่นใจในการใช้ภาษาจีน นักเรียนหลายคนให้ความเห็นว่าพวกเขากล้าพูดภาษาจีนมากขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร ตัวอย่างเช่น นักเรียนชายคนหนึ่งกล่าวว่า “เมื่อก่อนกลัวพูดผิดแต่ตอนนี้กล้าพูดมากขึ้นครับ” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wen,X (2016 :130) ที่ระบุว่า การเรียนรู้ภาษาที่ส่งเสริมการใช้จริงสามารถช่วยเพิ่มความมั่นใจของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า CLT ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตรและปลอดภัย ทำให้ผู้เรียนกล้าที่จะลองใช้ภาษาโดยไม่กลัวความผิดพลาด (Wang,Y, 2018 : 220) ผลจากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด CLT มีผลเชิงบวกต่อความรู้สึกของนักเรียน ความสามารถทางภาษา และความมั่นใจในการใช้ภาษาจีน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายฉบับที่ยืนยันว่า การเรียนการสอนที่เน้นการสื่อสารสามารถช่วยพัฒนาทักษะภาษาของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Richards,J.C, 2006 : 115; Savignon,S.J, 2002 :. 105)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าการใช้กิจกรรมตามหลักการของ CLT มีส่วนช่วยพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และทักษะการเขียน ภาษาจีนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นข้อเสนอแนะที่ควรนำไปปรับปรุงได้แก่

1. ควรมีการปรับระดับความยากของกิจกรรมให้เหมาะสมกับพื้นฐานภาษาของนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างมั่นใจ
2. ควรจัดให้มีสื่อการสอนที่หลากหลาย โดยอาจเพิ่ม สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิดีทัศน์ เกมบัตรคำดิจิทัล และแอปพลิเคชันการเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. โรงเรียนควรนำแนวทาง CLT ไปใช้กับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในระดับประถมศึกษาให้มากขึ้น
2. ครูผู้สอนควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการออกแบบกิจกรรมตามหลักการของ CLT เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ผู้พัฒนาหลักสูตรหรือโปรแกรมการเรียนภาษาควรบูรณาการเทคนิคการสอนแบบ CLT กับหลักสูตรภาษาจีนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลกระทบของ CLT ในระยะยาวเพื่อตรวจสอบความคงทนของทักษะที่พัฒนา
2. ควรเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ระหว่างการใช้ CLT กับวิธีการสอนแบบดั้งเดิมเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจน
3. ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนภาษาจีนของนักเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การใช้ CLT ในการสอนภาษาจีนให้แก่ผู้เรียนระดับประถมศึกษา จะต้องยึดหลักการที่เน้นการสื่อสารและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านบริบทจริง (Contextual Learning) ใช้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน เช่น การซื้อของ การพักอาศัย หรือการเล่าเรื่อง และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Active Participation) ส่งเสริมให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ เช่น การทำกิจกรรมกลุ่ม การเล่นเกมภาษา และการแสดงบทบาทสมมติ และช่วยให้พวกเขาได้ฝึกใช้ภาษาจีนอย่างเป็นธรรมชาติ โดยครูผู้สอนจะต้องออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการสื่อสาร เช่น การเล่าเรื่อง บทบาทสมมติ การสัมภาษณ์ หรือการทำโครงการภาษา ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้ผ่านเกม การใช้ภาพประกอบ และการเรียนรู้แบบร่วมมือ และสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร เพื่อให้เด็กกล้าพูดและใช้ภาษาจีนโดยไม่กลัวผิด

เอกสารอ้างอิง

- กรกช ฉวีวรรณชล, ปริญญญา ทองสอน และ ปานเพชร รมไทร. (2565). การพัฒนาทักษะการฟังและทักษะการพูดภาษาจีนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร CLT ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร วิทยาเขตแพร่*, 8 (2), 78-90.
- ธีรพงศ์ แก้วมณี และ วรณา เหล่าเขตกิจ. (2567). วิจัยสำรวจสภาพปัญหาและคุณภาพด้านครูผู้สอนภาษาจีนโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศไทย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ปริทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 12 (1), 69-85.
- นิธิพงษ์ โยธชัย และ พชร อุตมะพันธุ์. (2567). การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 9 (1), 561-569.

- นันทิวรรณ อินทาครวด, วรชวัลย์ วงศ์กำแหง, สุภัตชา จำปา, พีรพัฒน์ พวงจิตร และเสาวภา อินทร์แก้ว. (2562). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยใช้สื่อประสมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนบ้านแม่ดาวแพะ. **รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 6 สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร**, 1-11.
- นฤภรณ์ วุฒิพันธุ์. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาจีนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. **ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. 6 (2), 16-30.
- ภัชณีย์ เสาวภาคพฤษ และ พงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒน์. (2565). การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและการอ่านภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ใบงานเชิงปฏิสัมพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชวัดวิทยา. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี**. 16 (2), 83-92.
- Byram, M. (1997). **Teaching and assessing intercultural communicative competence**. Clevedon, UK : Multilingual Matters.
- Richards, J. C. (2006). **Communicative language teaching today**. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Savignon, S. J. (2002). **Interpreting communicative language teaching: Contexts and concerns in teacher education**. New Haven, CT: Yale University Press.
- Wang, Y. (2018). **Effective language learning strategies for young learners**. Abingdon, UK: Routledge.
- Wen, X. (2016). **Teaching Chinese as a second language: Theories and applications**. Cham, Switzerland: Springer.

การศึกษาจริยธรรมทั่วไปของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู
ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี

The General Study of Ethics of Graduate Diploma in Teaching Profession
Students, Academic Year 2024, Tapee University

ดวงตา อินทรนาค¹ และ แมน เชื้อบางแก้ว^{2*}
Duangta Intaranak¹ and Man Chuabangkaew^{2*}

¹อาจารย์ประจำหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยตาปี

¹Lecturer, Graduate Diploma Program in Teaching Profession, Faculty of Liberal Arts, Tapee University

²อาจารย์พิเศษ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยตาปี

² Special Lecturer, Graduate Diploma Program in Teaching Profession, Faculty of Liberal Arts, Tapee University

*Corresponding email: mans_model@hotmail.com

Received: March 28, 2025.; Revised: May 21, 2025.; Accepted: May 30, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาจริยธรรมทั่วไปของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี 2) หาคุณภาพแบบสอบถามจริยธรรมที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 จำนวน 116 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามจริยธรรมที่พัฒนาขึ้น สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที (*t-test*) และค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's α - Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี มีจริยธรรมอยู่ในระดับเห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยจริยธรรม เท่ากับ 4.312 สำหรับจริยธรรมในแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับ คือ ลำดับที่ 1 ด้านความสัมพันธ์ในชุมชนสังคม ($\bar{X}$ = 4.420) ลำดับที่ 2 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X}$ = 4.419) ลำดับที่ 3 ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}$ = 4.304) ลำดับที่ 4 ด้านสาธารณประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.239) ลำดับที่ 5 ด้านการพัฒนาตนเอง ($\bar{X}$ = 4.194) และลำดับที่ 6 ด้านความกรุณาปรานี ($\bar{X}$ = 4.178) ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วยทุกด้าน และ 2) แบบสอบถามจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นเป็นแบบสอบถามที่มีคุณภาพ 2.1) มีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ (IOC เฉลี่ย = 0.93) และ 2.2) มีค่าอำนาจจำแนกในช่วงค่า *t* เท่ากับ 2.05 - 22.19 และมีความเชื่อมั่น (Cronbach's α - Coefficient) เท่ากับ .90

คำสำคัญ : แบบสอบถาม, จริยธรรม, แบบสอบถามจริยธรรม

Abstract

This research aimed to 1) study the general ethics of students in the Graduate Diploma in Teaching Profession Program, Academic Year 2024, Tapee University. 2) examine the quality of the developed ethics questionnaire. The sample group used in the research was 116 students in the Graduate Diploma in Teaching Profession Program, academic year 2024, by purposive sampling. The research instrument used was an ethics questionnaire developed by the researcher. The statistics used included mean, standard deviation, t-test, and Cronbach's α - coefficient. The research results found that 1) Students in the Graduate Diploma in Teaching Profession Program, Academic Year 2024, at Tapee University exhibited a generally agreed level of ethics, with an average score of 4.312. The average scores of each aspect of ethics, ranked in descending order, were as follows: Community and Social Relations ranked first ($\bar{X}$ = 4.420), Honesty and Integrity ranked second ($\bar{X}$ = 4.419), Environmental Ethics ranked third ($\bar{X}$ = 4.304), Public Mind ranked fourth ($\bar{X}$ = 4.239), Self-Development ranked fifth ($\bar{X}$ = 4.194), and Compassion and Kindness ranked sixth ($\bar{X}$ = 4.178). All aspects were at the agree level. And 2) The developed general ethics questionnaire was a high-quality instrument. 2.1) The Content Validity Index (IOC) was at an acceptable level, with an average IOC score of 0.93, and 2.2) the discrimination power (t-values) ranged from 2.05 to 22.19, with a reliability coefficient (Cronbach's α) of .90.

Keywords : the questionnaire, general ethics, ethics questionnaire

บทนำ

การอยู่ร่วมกันของคนเราในสังคมมีการปฏิบัติตนตามกฎเกณฑ์ของระบบในสังคม มีการศึกษาในการสร้างศักยภาพของตนเองเข้าสู่ระบบการทำงาน การทำธุรกิจต่าง ๆ ร่วมกัน การจัดการศึกษาให้กับเยาวชน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560: 61-71) ได้ศึกษาระบบการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมระบบการศึกษายังมีปัญหาด้านคุณภาพ และมาตรฐานในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศ จากการศึกษาปัญหาและความท้าทายที่เกิดจากระบบการศึกษาพบว่า 1) คุณภาพของคนไทยทุกกลุ่มวัยยังมีปัญหา 2) การจัดการศึกษายังขาดคุณภาพและมาตรฐานในทุกระดับ 3) ระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังเป็นจุดอ่อน 4) การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษายังไม่เหมาะสม และขาดความคล่องตัว 5) โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาที่ยังมีความเหลื่อมล้ำ 6) คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ สำหรับปัญหาและความท้าทายที่เกิดจากระบบการศึกษาข้อที่ 6 นับว่าเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของประชาชนในสังคมไทย

การศึกษาระดับอุดมศึกษามีความสำคัญมากในการผลิตบุคลากรที่มีศักยภาพในการแก้ปัญหา ตามที่ กฎกระทรวง มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 (2565: 29) ในผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา ทุกระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาต้องมีย่าน้อยสี่ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะ 3) ด้านจริยธรรม และ 4) ด้านลักษณะบุคคล จากปัญหาและความท้าทายที่เกิดจากระบบการศึกษาที่สัมพันธ์กับพื้นฐานในการดำรงชีวิตของ ประชาชนในสังคมไทยให้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข พบว่า คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริตและการมีจิตสาธารณะ ในปัญหาด้านจริยธรรมที่เกิดขึ้นได้มี การเตรียมพร้อมทั้งสถานการณ์ปัญหาโดยผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในด้านจริยธรรมด้วยเช่นกัน การมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม เป็นคุณลักษณะผู้นำที่มี จริยธรรม มีจิตสำนึก เจตคติและพฤติกรรมที่นำหลักเกณฑ์จริยธรรมมาใช้ในกระบวนการบริหารจัดการ และรับผิดชอบใน การพัฒนาจริยธรรมทั้งของตนเองและผู้อื่น (ราชบัณฑิตยสภา, 2564: 260) การมีจริยธรรมอันดีงามเป็นสิ่งที่สังคมไทย ต้องการให้ทุกคนมีการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในการดำรงชีวิต การทำงานในการประกอบอาชีพต่าง ๆ จึงมีการปลูกฝัง จริยธรรมอันดีงามโดยสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา ในสถาบันการศึกษามีบุคลากรในการสอน อบรมเยาวชนให้ เป็นผู้มีความรู้และจริยธรรมอันดีงาม ตามประมวลจริยธรรมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564: 67) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตนเพื่อรักษาจริยธรรมที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ ดังนี้ 1) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และต่อผู้เกี่ยวข้องใน ฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก และกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบ ธรรม 4) มีจิตอาสา จิตสาธารณะ มุ่งประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้อง 5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ ที่สะท้อนถึงคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการศึกษา 6) ปฏิบัติหน้าที่ อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ 7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา 8) เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คำนึงถึงสิทธิเด็ก และยอมรับความแตกต่างของบุคคล

ในกลยุทธ์เสริมสร้างการเป็นพลเมืองให้แก่ผู้เรียน การอุดมศึกษามุ่งสร้างบัณฑิตและพัฒนากำลังคนในทุกช่วงวัยในด้านหนึ่งคือให้เป็นผู้มีจริยธรรม (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565: 77) และ มีการศึกษาด้านจริยธรรมของนักการศึกษา พบว่า การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา มีระดับพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ปาริชาติ ชีระวิทย์, 2561: 31; รพีพร หิงโธสง และ คณะ, 2562: 44; พระครูปลัดจักรพล สิริธโรและคณะ, 2564: 89; สุกรี บุญเทพและคณะ, 2565: 404) สำหรับปัญหาทางจริยธรรม พระครูพิศาลจริยากร เลขธมโม, และสุชน ประวัติดี (2562: 131) ได้นำเสนอบทความเรื่อง จริยธรรม: ปัญหาพฤติกรรมและการจัดการในปัจจุบันของสังคมไทย สรุปได้ว่า จริยธรรมเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติ ที่อาศัย หลักการด้านศีลธรรม เป็นเหตุเป็นผลให้คนในสังคมมีการแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องควรทำและสิ่งที่ผิดไม่ควรทำ ไม่เบียดเบียน กันเห็นแก่ประโยชน์ตนเองและผู้อื่น เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเป็นปกติสุข สาเหตุของความเสื่อมทางจริยธรรมของ สังคมไทยเป็นเพราะขาดการขัดเกลาทางสังคม สถาบันทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัวไม่ส่งเสริมคุณค่าทางจริยธรรม ด้วยความรัก ความผูกพัน การไม่เคารพซึ่งกันและกันด้วยคุณธรรมเพราะการไม่เห็นคุณค่าทางจริยธรรม ขาดเหตุผลใน การตีความ การวิเคราะห์แยกแยะพฤติกรรมดีชั่วเพราะถูกรอบงำ หลงใหลในการเสพวัตถุสิ่งของต่างๆซึ่งจะต้องหามาได้ ด้วยการใช้จ่ายเงินซื้อตามระบบทุนนิยมเป็นสถานการณ์ที่ทำลายสังคมไทยให้หันมาตระหนักถึงการจัดการแก้ปัญหาทาง จริยธรรมของสังคมที่จะกำหนดอนาคตของประเทศชาติว่าจะให้ดำเนินต่อไปในทิศทางใด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การอุดมศึกษามุ่งสร้างบัณฑิตและพัฒนากำลังคนในทุกช่วงวัยในด้านหนึ่งคือให้เป็นผู้มีจริยธรรม มีการกำหนดให้จริยธรรมเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษามุ่งหวังให้นักศึกษาเป็นบุคคลที่มีจริยธรรมในการศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมของนักศึกษา พบว่าระดับพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่าจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการให้นักศึกษานำไปใช้ในการประกอบอาชีพและดำรงตนในสังคมและในภาพรวมระบบการศึกษายังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการทำวิจัย เรื่องการศึกษาจริยธรรมทั่วไปของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี เพื่อศึกษาจริยธรรมทั่วไปของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาจริยธรรมทั่วไปของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี
2. เพื่อหาคุณภาพแบบสอบถามจริยธรรมที่พัฒนาขึ้น

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี มีจริยธรรมทั่วไปอยู่ในระดับเห็นด้วย
2. แบบสอบถามจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นเป็นแบบสอบถามมีคุณภาพจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ
3. แบบสอบถามจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นมีค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นที่เชื่อถือได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. การศึกษาจริยธรรมทั่วไปของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี ส่งผลถึงการบรรลุผลของนักศึกษาเป็นไปตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา โดยให้บัณฑิตมีจริยธรรม
2. แบบสอบถามจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นนี้ เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนที่จะนำไปสร้างแบบวัดแบบอื่น ๆ อีกต่อไป
3. การนำแบบสอบถามจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาจริยธรรมทั่วไปของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี ได้ใช้มหาวิทยาลัยตาปีเป็นสถานที่ในการวิจัย เนื่องจากมีนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูซึ่งมีส่วนสำคัญในการอบรมสั่งสอนปลูกฝังเยาวชนของชาติให้มีจริยธรรมต่อไป ประชากรที่ใช้ในครั้งนี้เป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี จำนวน 116 คน และใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 116 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษาในการศึกษาจริยธรรมทั่วไปของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ จริยธรรมทั่วไปของนักศึกษา คุณภาพของแบบสอบถาม จริยธรรมที่พัฒนาขึ้น จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจริยธรรมที่พัฒนาขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบสอบถาม หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งอยู่ในรูปของชุดข้อความที่จัดเรียงเป็นระบบตามวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ศึกษา ให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมายตามระดับความคิดเห็น
2. จริยธรรม (Ethics) หมายถึง การแสดงออกตามแนวคิดเป็นพฤติกรรมของบุคคลในสังคมถึงหลักการปฏิบัติอันถูกต้องดีงามเป็นที่ยอมรับของสังคม ในการพัฒนาตนเอง ความสัมพันธ์ในชุมชนสังคม ความซื่อสัตย์สุจริต ความกรุณาปราณี ด้านสาธารณประโยชน์ และด้านสิ่งแวดล้อม
3. แบบสอบถามจริยธรรม หมายถึง ความคิดเห็นของนักศึกษาที่แสดงถึงแนวคิดเป็นพฤติกรรมของบุคคลในสังคมถึงหลักการปฏิบัติอันถูกต้องดีงามเป็นที่ยอมรับของสังคม ในด้านการพัฒนาตนเอง ด้านความสัมพันธ์ในชุมชนสังคม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความกรุณาปราณี ด้านสาธารณประโยชน์ และด้านสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยเป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี จำนวน 116 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นเป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี จำนวน 116 คน โดยสุ่มแบบเจาะจงเพราะมีลักษณะตรงกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามจริยธรรม

การสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถามจริยธรรม มีการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาจริยธรรมในการแสดงออกตามแนวคิดเป็นพฤติกรรมของบุคคลในสังคมถึงหลักการปฏิบัติอันถูกต้องดีงามเป็นที่ยอมรับของสังคม ในการพัฒนาตนเอง ความสัมพันธ์ในชุมชนสังคม ความซื่อสัตย์สุจริต ความกรุณาปราณี ด้านสาธารณประโยชน์ และด้านสิ่งแวดล้อม มาเป็นหัวข้อหลักในการจัดทำแบบสอบถามจริยธรรม
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจริยธรรม จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างประโยคข้อความเกี่ยวกับจริยธรรม ทั้งเชิงบอกเล่าและเชิงปฏิเสธ เป็นแบบสอบถามจริยธรรมมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert, 1932, p.47; Ary, Jacobs, Razavieh, & Sorensen, 2006: 226-234; ไพศาล วรคำ, 2565: 252) โดยนักศึกษาจะแสดงความคิดเห็นในข้อความเชิงบอกเล่าว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย

ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง คะแนนที่ได้จะเป็น 5, 4, 3, 2 หรือ 1 ตามลำดับ และแสดงความคิดเห็นในข้อความเชิงปฏิเสธว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง คะแนนที่ได้จะเป็น 1, 2, 3, 4 หรือ 5 ตามลำดับ จำนวน 48 ข้อ

ในการประเมินผลจริยธรรม วิเคราะห์จากคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อคำถามแต่ละข้อ ไปสู่ระดับความคิดเห็นที่กำหนดไว้ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.50 - 5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.50 - 4.49	เห็นด้วย
2.50 - 3.49	ไม่แน่ใจ
1.50 - 2.49	ไม่เห็นด้วย
1.00 - 1.49	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. นำแบบสอบถามจริยธรรม เสนอให้ผู้ร่วมงานพิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อนำผลการแนะนำไปปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามจริยธรรม ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ร่วมงานเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (Rovinelli, & Hambleton, 1976: 1-35; ไพศาล วรคำ, 2565: 269) มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) 0.6-1.00 และปรับปรุงแก้ไขการใช้ภาษา ได้แก่ ข้อที่ 4, 6, 11, 15, 21, 25, 29, 32, 39 และ 46 ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้แบบวัดจริยธรรม จำนวน 48 ข้อ

5. นำแบบสอบถามจริยธรรม ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว จำนวน 48 ข้อ ไปจัดพิมพ์แบบสอบถามจริยธรรม ฉบับสมบูรณ์ ที่ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 48 ข้อ เพื่อนำไปใช้กับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง เก็บข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ผล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี จำนวน 116 คน ในการทำแบบสอบถามจริยธรรม

2. กำหนดเวลาในการเก็บข้อมูล ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามจริยธรรมที่ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 48 ข้อ ในช่วงเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568

3. ดำเนินการทดสอบด้วยแบบสอบถามจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์ทางสถิติ

4. นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนจากการสอบถามจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง (Ary, Jacobs, Razavieh, & Sorensen, 2006: 133-136; ไพศาล วรคำ, 2565: 324-325)

2. หาค่าอำนาจจำแนก (ค่าอำนาจจำแนกในค่า t ที่ยอมรับได้ คือ ค่า $t > 1.75$) (Ewards, 1957 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ, 2543: 94-95) และค่าความเชื่อมั่น (ค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ คือ $\alpha > .70$)

(ไพศาล วรคำ, 2565: 288 และ 297) ของแบบสอบถามจริยธรรมที่พัฒนาขึ้น ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกในช่วงค่า t เท่ากับ 2.05 – 22.19 และค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's α – Coefficient) เท่ากับ .90

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการประเมินจริยธรรม

ผลการประเมินจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี จำนวน 116 คน

ที่	ตัวแปรตาม	$\bar{X}$	S.D.	Rank
1	ด้านการพัฒนาตนเอง	4.194	0.637	5
2	ด้านความสัมพันธ์ในชุมชนสังคม	4.420	0.550	1
3	ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	4.419	0.424	2
4	ด้านความกรุณาปราณี	4.178	1.064	6
5	ด้านสาธารณประโยชน์	4.239	0.605	4
6	ด้านสิ่งแวดล้อม	4.304	0.640	3
รวม	จริยธรรม	4.312	0.367	-

จากตารางที่ 1 นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี มีค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจริยธรรม เท่ากับ 4.312 และ 0.367 สำหรับจริยธรรมในแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับ คือ ลำดับที่ 1 ด้านความสัมพันธ์ในชุมชนสังคม ($\bar{X} = 4.420$) ลำดับที่ 2 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 4.419$) ลำดับที่ 3 ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.304$) ลำดับที่ 4 ด้านสาธารณประโยชน์ ($\bar{X} = 4.239$) ลำดับที่ 5 ด้านการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.194$) และลำดับที่ 6 ด้านความกรุณาปราณี ($\bar{X} = 4.178$)

ตอนที่ 2 ผลการหาคุณภาพแบบสอบถามจริยธรรม

ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามจริยธรรมด้วยแบบประเมินแบบสอบถามจริยธรรม ปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าแบบสอบถามจริยธรรม มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ (IOC เฉลี่ย = 0.93) สำหรับค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจริยธรรม ผลปรากฏดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจริยธรรม

แบบสอบถามจริยธรรม	ค่าอำนาจจำแนก		ค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's α - Coefficient)
	t ต่ำสุด	t สูงสุด	
จัดทำ 48 ข้อ	0.51	22.19*	.89**
ใช้ได้ 45 ข้อ	2.05*	22.19*	.90**

* $t > 1.75$

** $\alpha > .7$

จากตารางที่ 2 แบบสอบถามจริยธรรม จากการจัดทำ 48 มีค่าอำนาจจำแนก ในช่วงค่า t เท่ากับ 0.51 – 22.19 และค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's α - Coefficient) เท่ากับ .89 และจากการคัดเลือก 45 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ในช่วงค่า t เท่ากับ 2.05 – 22.19 และค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's α - Coefficient) เท่ากับ .90

ตารางที่ 3 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นจำนวน 45 ข้อ

ข้อคำถาม	ค่าอำนาจจำแนก (t)
ด้านการพัฒนาตนเอง	
1. เรียนรู้ ทัศนศึกษาและใช้ความเป็นอิสระทางวิชาการที่เรียนรู้มาใช้ในการประกอบอาชีพ โดยปราศจากความครอบงำด้วยอิทธิพลหรือผลประโยชน์	2.15*
2. ริเริ่ม คิดค้น และพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งผลลัพธ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ	5.34*
3. ฝึกปฏิบัติทางทักษะในทุกด้านที่สามารถนำมาใช้ในการทำงานและความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน	3.50*
4. ฝึกฝนทักษะ และความสามารถในสาขาวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอ	5.56*
5. มีความพร้อมในการรับรู้สิ่งต่างในทางที่เสริมสร้างความรู้และทักษะที่นำมาใช้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต	8.08*
6. การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก โปรเจคเตอร์ สมาร์ททีวี มีความจำเป็นน้อยมากในการนำมาใช้ในการทำงาน	2.96*
7. การส่งงานตามเวลาไม่จำเป็นต้องเสร็จก่อนเวลาที่กำหนดเพราะมีคอมพิวเตอร์เป็นตัวช่วยในการทำงาน	10.88*
ด้านความสัมพันธ์ในชุมชนสังคม	
8. เคารพในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	2.76*
9. กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก และกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม	4.07*
10. เคารพในกฎ ระเบียบ วินัย ในการทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม	11.59*

ข้อคำถาม	ค่าอำนาจจำแนก (t)
11. ร่วมมือร่วมใจพัฒนาและสร้างชื่อเสียงแก่มหาวิทยาลัยและไม่ประพฤติปฏิบัติตนอันอาจเป็นเหตุให้เสื่อมเสียชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	4.50*
12. ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ	6.15*
13. มีความสุภาพ ให้เกียรติ เคารพในศักดิ์ศรี และยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น	9.38*
14. ขาดเชื่อมั่นในระบบการทำงานเป็นทีม	10.75*
15. ไม่กล้าเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น	9.72*
16. เคารพในสิทธิเสรีภาพและไม่ละเมิดผลงานของผู้อื่น	3.66*
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	
17. ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และต่อผู้เกี่ยวข้องในฐานะผู้ปฏิบัติหน้าที่และบุคลากรทางการศึกษา	5.30*
18. ไม่นำทรัพย์สินของส่วนรวมไปใช้ออกเหนือจากการศึกษา การทำงาน เพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น	7.21*
19. รายงานการพบเห็นการทุจริตประพฤติมิชอบต่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ	2.57*
20. ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความจริงใจ ตรงไปตรงมา รักษาประโยชน์ของทางหน่วยงานและพร้อมรับการตรวจสอบ	7.56*
21. ไม่ยอมกระทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสมเพียงเพื่อรักษาประโยชน์หรือสถานภาพของตนเอง	2.06*
22. สามารถใช้ช่องว่างทางกฎหมาย เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่นได้	2.76*
23. การมีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในงานหรือหน้าที่ของตน มีกฎหมายที่หลีกเลี่ยงได้	4.58*
ด้านความกรุณาปรานี	
24. มีน้ำใจเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีมนุษยสัมพันธ์อันดี	3.55*
25. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบต่อผู้เรียน ผู้ร่วมงาน ผู้รับบริการ ชุมชน และสังคม	4.14*
26. ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นอย่างเป็นกัลยาณมิตรและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	2.05*
27. คำนึงถึงหลักสากลในการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนในงานของตน	4.41*
28. ส่งเสริมคุณค่าความเป็นมนุษย์ มีระเบียบ วินัย เคารพกฎหมายและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติ	5.98*
29. ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนและผู้ร่วมงานที่ถูกละเมิด หรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม	7.78*
30. ให้บริการและปฏิบัติต่อทุกคนตามระดับฐานะและพื้นฐานอาชีพ	6.70*
31. ปฏิบัติหน้าที่โดยเลือกใช้ความรู้สึกของตนเองที่คิดว่ามีความเที่ยงธรรม	11.09*
ด้านสาธารณประโยชน์	
32. พัฒนาชุมชนสังคมและสิ่งแวดล้อม	4.53*
33. คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน	2.46*

ข้อคำถาม	ค่าอำนาจจำแนก (t)
34. ร่วมในกิจกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยต่อสังคม	3.86*
35. ประพฤติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ ประเพณีและพิทักษ์สิ่งแวดล้อม	3.43*
36. ให้บริการแก่ประชาชนด้วยความเต็มใจ และเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง	11.59*
37. ในการปฏิบัติงาน ประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ต้องคำนึงถึงการรักษาสัมพันธภาพ ในการปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงานและผู้รับบริการ เพราะมีการทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	4.93*
38. ทำกิจกรรมตามคำสั่งขององค์กร ถึงแม้ผลที่ตามมาจะทำให้หน่วยงานเสื่อมเสียชื่อเสียง หรือทำให้ประชาชนขาดความไว้วางใจ	8.92*
ด้านสิ่งแวดล้อม	
39. รักษาความเป็นกลางทางการเมืองโดยไม่อาศัยตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นการให้ คุณให้โทษแก่นักการเมืองและพรรคการเมือง	2.63*
40. คำนึงถึงประโยชน์และความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรของรัฐ	5.98*
41. ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายโดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระบรมราโชวาท และหลักคำสอนทางศาสนามาปรับใช้	2.49*
42. ร่วมมือร่วมใจพัฒนาและสร้างชื่อเสียงแก่มหาวิทยาลัยและไม่ประพฤติปฏิบัติตนอันอาจเป็น เหตุให้เสื่อมเสียชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	5.98*
43. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีด้วย การเคารพกฎหมายและมีวินัย	3.27*
44. ส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมในทางศีลธรรมขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี หรือละเมิดกฎหมาย	22.19*
45. วิธีการ กระบวนการทำงาน ข้อกำหนดมีความเหมาะสมและไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ไม่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงโดยการสร้างสรรค์สิ่งใหม่	17.05*

*t > 1.75

จากตารางที่ 3 แบบสอบถามจริยธรรมจากการคัดเลือก 45 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ในช่วงค่า t เท่ากับ 2.01 – 22.19

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี มีจริยธรรมอยู่ในระดับเห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยจริยธรรม เท่ากับ 4.312 สำหรับจริยธรรมในแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับ คือ ลำดับที่ 1 ด้านความสัมพันธ์ในชุมชนสังคม ($\bar{X} = 4.420$) ลำดับที่ 2 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 4.419$) ลำดับที่ 3 ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.304$) ลำดับที่ 4 ด้านสาธารณประโยชน์ ($\bar{X} = 4.239$) ลำดับที่ 5 ด้านการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.194$) และลำดับที่ 6 ด้านความกรุณาปราณี ($\bar{X} = 4.178$) ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วยทุกด้าน

2. แบบสอบถามจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นเป็นแบบสอบถามที่มีคุณภาพ

2.1 มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ (IOC เฉลี่ย = 0.93)

2.2 มีค่าอำนาจจำแนกในช่วงค่า t เท่ากับ 2.05 - 22.19 และมีความเชื่อมั่น (Cronbach's α - Coefficient) เท่ากับ .90

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยอภิปรายผลที่เกิดขึ้น ดังนี้

1. นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี มีจริยธรรมอยู่ในระดับเห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยจริยธรรม เท่ากับ 4.312 สำหรับจริยธรรมในแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับ คือ ลำดับที่ 1 ด้านความสัมพันธ์ในชุมชนสังคม ($\bar{X}$ = 4.420) ลำดับที่ 2 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X}$ = 4.419) ลำดับที่ 3 ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}$ = 4.304) ลำดับที่ 4 ด้านสาธารณประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.239) ลำดับที่ 5 ด้านการพัฒนาตนเอง ($\bar{X}$ = 4.194) และลำดับที่ 6 ด้านความกรุณาปรานี ($\bar{X}$ = 4.178) ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วยทุกด้าน สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักศึกษามีจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์กในระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจารณญาณ หรือระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม ซึ่งพัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้ เป็นหลักจริยธรรมของผู้ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ผู้ทำหรือผู้แสดงพฤติกรรมได้พยายามที่จะตีความหมายของหลักการและมาตรฐานทางจริยธรรมด้วยวิจารณญาณ ก่อนที่จะยึดถือเป็นหลักของความประพฤติที่จะปฏิบัติตาม การตัดสินใจ “ถูก” “ผิด” “ไม่ควร” มาจากวิจารณญาณของตนเอง ปราศจากอิทธิพลของผู้มีอำนาจหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก กฎเกณฑ์ - กฎหมาย ควรจะตั้งอยู่บนหลักความยุติธรรม และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกของสังคมที่ตนเป็นสมาชิก (สุรงค์ ใศวตระกูล, 2554: 70) สนับสนุนด้วยงานวิจัยของ รพีพร หิงไธสง, และคณะ (2562: 44) ที่ได้ทำการศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พบว่าคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยภาพรวมมีคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.29) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความกตัญญู ($\bar{X}$ = 4.42) รองลงมา คือ ด้านความเสียสละ ($\bar{X}$ = 4.35) และค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{X}$ = 4.18) สุกรี บุญเทพ และหมัดเฟาซี รูบามา (2565: 479) ทำการศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ประจำปีการศึกษา 2563 พบว่านักศึกษามีพฤติกรรมด้านความเสียสละสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบด้านความอดทน แต่กลับพบว่านักศึกษามีพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมน้อยที่สุด คือด้านความซื่อสัตย์ อุดม ลีลา, ทวนทอง เขาวงกตพิงค์, และสำราญ มีแจ้ง (2561: 197) ทำการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ 2 พบว่าจริยธรรมของนักเรียน ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ความกตัญญูความซื่อสัตย์ และความอดทน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความมีวินัย และความรับผิดชอบ จิรภา คาทา, และสมบัติ วรินทร์นัฏ (2559: 1962) ทำการศึกษาคูณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น พบว่านักศึกษามีระดับคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ปณณวัฒน์ สนเล็ก, และธีระพงศ์ บุศรากุล (2563: 41-42) ทำการศึกษาคูณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร พบว่าคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้บริหารมีพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมระดับดี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความตั้งใจมั่นอยู่ในความยุติธรรมและให้ความเสมอภาคต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมา คือ ด้านความมีเมตตากรุณาอภัยพรหมวิหาร 4 และหลักธรรมทางศาสนา ($\bar{X} = 4.23$) ด้านความหมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อให้เป็นผู้ที่ทันสมัย ($\bar{X} = 4.16$) ด้านความมุ่งมั่นทำงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานที่ตนรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.13$) ด้านความไม่ใช้ กลวิธีหรืออิทธิพลเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตัว ($\bar{X} = 4.05$) ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 4.00$) และด้านความพึงรับผิดชอบทุกสิ่ง ทุกอย่างที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน ไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น ($\bar{X} = 3.97$) ส่วนด้านที่ผู้บริหารมีพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมระดับดี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความไม่ สร้างความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 3.93$)

2. แบบสอบถามจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นเป็นแบบสอบถามที่มีคุณภาพจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ มีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ (IOC เฉลี่ย = 0.93) สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า แบบสอบถามจริยธรรมที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้ศึกษาจริยธรรมในการแสดงออกตามแนวคิดเป็นพฤติกรรมของบุคคลในสังคมถึงหลักการปฏิบัติอันถูกต้องดีงามเป็นที่ยอมรับของสังคม ในการพัฒนาตนเอง ความสัมพันธ์ในชุมชนสังคม ความซื่อสัตย์สุจริต ความกรุณาปราณี ด้านสาธารณประโยชน์ และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งข้อความแบบวัดจริยธรรมให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นของความสามารถในด้านจริยธรรมได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านความสัมพันธ์ในชุมชนสังคม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความกรุณาปราณี ด้านสาธารณประโยชน์ และด้านสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม (Johnson & Christensen, 2000 อ้างถึงใน อนุวัติ คุณแก้ว, 2566: 195-196) กล่าวว่าการสร้างแบบสอบถามควรคำนึงถึง ข้อความหรือข้อคำถามต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสิ่งที่จะประเมิน หรือเรื่องที่จะสอบถาม มีความเข้าใจในกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มนักเรียนที่จะไปสอบถามเป็นอย่างดี ใช้ภาษาง่าย ๆ ที่ผู้ตอบอ่านแล้วเข้าใจ อย่าใช้คำที่เป็นเฉพาะอาชีพหนึ่ง ๆ หรือเฉพาะสาขา ข้อคำถามชัดเจนและกะทัดรัด ข้อคำถามต้องไม่ชี้แนะคำตอบ หลีกเลี่ยงคำถามที่ถามสองประเด็นในข้อเดียว หลีกเลี่ยงคำถามปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ กำหนดให้ชัดเจนว่าคำถามที่ถามนั้น เป็นคำถามแบบปลายปิดหรือปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบเข้าใจว่าจะตอบตามความคิดอิสระ หรือตอบตามคำตอบเลือกที่กำหนด กรณีที่มีคำตอบให้ผู้ตอบตัดสินใจเลือกคำตอบที่เป็นตัวเลข (เช่น 1-5) จะดีกว่าที่เป็นคำบรรยาย หรือข้อความ (เช่น เห็นด้วยอย่างยิ่ง - ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) ควรจะมีคำถามทั้งด้านบวกและด้านลบ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ตอบตอบแบบไม่คิด และควรสร้างแบบสอบถามที่ง่ายต่อการตอบ ไม่ยุ่งยากเพราะจะทำให้ผู้ตอบสับสนและเบื่อหน่าย ราชบัณฑิตยสภา (2564: 544) กล่าวว่าแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งอยู่ในรูปของชุดคำถามที่จัดเรียงอย่างเป็นระบบตามวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ศึกษาให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ทำเครื่องหมายหรือกรอกข้อมูล คำถามอาจมีลักษณะเป็นแบบปิดที่มีรายการคำตอบให้เลือก หรือแบบเปิดที่ผู้ตอบสามารถเขียนตอบได้ตามความต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยรัตน์ ดุจจานุทัศน์ (2559: 52) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับความตระหนักในจรรยาบรรณวิชาชีพครูของครูผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองคีรีขันต์ เขต 1 พบว่าการสร้างแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับความตระหนักในจรรยาบรรณวิชาชีพครู ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1.0

3. แบบสอบถามจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นมีอำนาจจำแนกในช่วงค่า t เท่ากับ 2.05 - 22.19 และความเชื่อมั่น (Cronbach's α - Coefficient) เท่ากับ .90 เป็นแบบสอบถามที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า แบบสอบถามจริยธรรมมีความชัดเจน ใช้ภาษาที่เหมาะสมมีความเข้าใจง่าย คำถามตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด สอดคล้องกับแนวคิดของ ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ (2543: 24) ในหลักการการสร้างแบบสอบถาม

โดยคำถามต้องแจ่มชัดและเข้าใจง่าย ไม่วกวน มีหลายแง่หลายมุม คำถามจะต้องช่วยให้ผู้ตอบอยากตอบ คำถามควรสั้น แต่ได้ความ ใช้ภาษาถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ต้องถามแต่เรื่องสำคัญ ๆ และผู้ตอบมองเห็นความสำคัญได้ คำใดเน้นในคำถามนั้น ควรขีดเส้นใต้ไว้ แบบสอบถามจริยธรรมมีค่าอำนาจจำแนกในช่วงค่า t เท่ากับ 2.05 - 22.19 ซึ่งค่า t ที่ยอมรับได้คือ ค่า $t > 1.75$ (Ewards, 1957 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ, 2543: 94-95) และมีความเชื่อมั่นในค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .90 ($\alpha = .90$) ซึ่งมากกว่าค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้คือ $\alpha > .70$ (ไพศาล วรคำ, 2565: 297) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ คำพล (2562, หน้า 103) ทำการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดจริยธรรมค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบประเมินจริยธรรมได้ค่าระหว่าง 0.30-0.60 ใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 จันทรพิรุณ มหาหงส์ (2566: 46-47) ทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาก่อนแก่้น เขต 3 ได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาก่อนแก่้น เขต 3 พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งสามารถนำข้อคำถามไปใช้ได้ทุกข้อ หาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) โดยกำหนดความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.80 ตามหลักวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.99

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เนื่องจากผลการดำเนินการครั้งนี้ปรากฏว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อจริยธรรมอยู่ในระดับเห็นด้วย นั้นคือนักศึกษามีจริยธรรมอยู่ในระดับดี จึงขอเสนอแนะให้ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ได้ส่งเสริมจริยธรรมนี้ต่อไป
2. การนำแบบสอบถามจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ผู้วิจัยจะต้องศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของแบบสอบถามจริยธรรมก่อนที่จะนำไปใช้กับนักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการนำแบบสอบถามจริยธรรมไปใช้ในการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนักศึกษามีจริยธรรมในระดับเห็นด้วย จึงมีแนวคิดว่าจะควรมีการทำการวิจัยในเรื่องต่อไปนี

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมจริยธรรม
2. การศึกษาทักษะทางปัญญาในการใช้ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้
3. การศึกษาความสัมพันธ์ของจริยธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะทางปัญญา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ในการศึกษาจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยตาปี ทำให้ได้ความรู้ใหม่ในการศึกษาจริยธรรม และมีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินจริยธรรม โดยทำให้เกิดแนวคิดใหม่ในการสร้างสรรค์งานวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรม ดังเช่น การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมจริยธรรม โดยมีแบบสอบถามจริยธรรมในการวัดก่อนและหลังการใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมจริยธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). **แผนด้านการอุดมศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนา**
กำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570. กรุงเทพฯ: กองยุทธศาสตร์และ
แผนงาน.
- กฎกระทรวง มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. (2565, 31 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 139 ตอนที่
20 ก. หน้า 28-31.
- จันทร์พิรุณ มหาหงษ์. (2566). **ทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขต**
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์, ศึกษาสาตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาภูมิ
ราชวิทยาลัย.
- จิรภา คาทา, และสมบัติ วรินทร์นุวัตร. (2559). การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบัน
เทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**, 9(2), 1962-1978.
- ปิ่นวัฒน์ สนั่นเล็ก, และธีระพงศ์ บุศรากุล. (2563). คุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. **วารสารการบริหารนิติบุคคลและ**
นวัตกรรมท้องถิ่น, 6(4), 42-53.
- ประมวลจริยธรรมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564, 9 กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 138 ตอน
พิเศษ 213 ง. หน้า 67-68.
- ประสิทธิ์ คำพล. (2562). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี**.
วิทยานิพนธ์, ปรัชญาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปาริชาติ ธีระวิทย์. (2561). **ทำการศึกษาการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่**
21. **วารสารเทคโนโลยีภาคใต้**, 11(1), 31-39.
- พระครูปลัดจักรพล สิริโร, พิมพ์อร สดเอี่ยม, และบุญช่วย ศิริเกษ. (2564). ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
นักศึกษามหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. **วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์**, 7(2), 89-
106.
- พระครูพิศาลจริยากร เลขธมโม, และสุนน ประวัติดี. (2562). จริยธรรม: ปัญหาพฤติกรรมและการจัดการในปัจจุบันของ
สังคมไทย. **วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์**, 5(2), 13-145.
- ไพศาล วรคำ. (2565). **การวิจัยทางการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 13). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- รพีพร หิงไธสง, จุฑาพร ศรีสมบุญ, วุฒิสักดิ์ รักหินลาด, วิลลยา เนื้อทอง, พัทธนา สุวรรณแสน, และสุกัญญา ศิริมาตย์.
(2562). การศึกษาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. **วารสารวิจัย**
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 4(1), 44-53.
- ราชบัณฑิตยสภา. (2564). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับบัณฑิตยราชสภา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงาน
ราชบัณฑิตยสภา.
- ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ. (2543). **เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สุกรี บุญเทพ, หมดเฟาชี่ รุบามา, สุพรรณิ หมาดโย๊ะ, และจิตรพงษ์ เจริญจิตร. (2565). พฤติกรรมด้านคุณธรรม
จริยธรรมของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ปีการศึกษา 2564. **การประชุมหาตใหญ่วิชาการ**
ระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13, (พฤษภาคม 2565), 404-417.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579**. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2554). **จิตวิทยาการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หทัยรัตน์ ดุจจานุทัศน์. (2559). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับความตระหนักใน จรรยาบรรณวิชาชีพครูของครูผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน:สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์, ศิษศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2566). **การทดสอบการวัดผลและการประเมินผลการศึกษาแนวใหม่**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดม ลีลา, ทวนทอง เขาวงกิตพงศ์, และสำราญ มีแจ้ง. (2561). **กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้น พื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ 2**. **วารสารวิชาการ ศึกษาาสตร์**, 19(2), 197-213.
- Ary, D., Jacobs, L. C., Razavieh, A., & Sorensen, C. (2006). **Introduction to Research in Education**. Australia: Thomson Wadsworth.
- Likert, R. (1932). A TECHNIQUE FOR THE MEASUREMENT OF ATTITUDES. **ARCHIVES OF PSYCHOLOGY**, 22(140), 5-55.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1976). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity. **Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association (60th, San Francisco, California, April 19-23, 1976)**, 1–35. <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED121845.pdf>.

การเปิดรับสื่อและทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ
ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

Media Exposure and Media Literacy Skills in Online Shopping of among
the Elderly, Tambon Tha Muang, Thepha District, Songkhla Province.

ภัททิรา กลิ่นเลขา*

Phattira Klinlekha

สาขาวิชาเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
Department of Mass Communication Technology, Faculty of Industrial Education and Technology, Rajamangala
University of Technology Srivijaya.

*Corresponding email: phattiraklinlekha@gmail.com

Received: March 6, 2025.; Revised: May 29, 2025.; Accepted: June 4, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ของผู้สูงอายุ 2. ศึกษาทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา และ 3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์สำหรับผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีการซื้อสินค้าออนไลน์ รวมทั้งสิ้น 334 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.19 มีอายุระหว่าง 66-70 ปี ร้อยละ 49.10 มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 31.74 และมีอาชีพเป็นข้าราชการบำนาญเกษียณอายุ ร้อยละ 23.95 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 10,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 37.43 และอาศัยอยู่กับคู่สมรส ร้อยละ 50.60

พฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้แพลตฟอร์ม Shopee และ Lazada ร้อยละ 33.53 และใช้โทรศัพท์มือถือในการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ ร้อยละ 83.83 ความถี่ในการซื้อสินค้าออนไลน์ส่วนใหญ่อยู่ที่ 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 60.48 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อความสะดวกสบาย ร้อยละ 74.85 และปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ ได้แก่ ราคาสินค้า ร้อยละ 87.43 และความน่าเชื่อถือของร้านค้า ร้อยละ 65.87 ผลการศึกษการรู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.42) และผลกระทบจากการซื้อสินค้าออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. 0.41)

คำสำคัญ : การเปิดรับสื่อ, ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ, การซื้อสินค้าออนไลน์, ผู้สูงอายุ

ABSTRACT

This research aimed to 1. Study the behavior of online media exposure of the elderly, 2. Study the media literacy skills in online shopping of the elderly in Tha Muang Subdistrict, Thepha District, Songkhla Province, and 3. To propose a guideline for developing media literacy skills in online shopping for the elderly. The sample group used was the elderly aged 60 years and over who purchased products online, totaling 334 people. A questionnaire was used as a tool for data collection and data analysis using descriptive statistics, including percentage, mean, and standard deviation.

The research results found that the majority of the sample group was female (54.19%), aged between 66-70 years, 49.10% had a bachelor's degree (31.74%), and 23.95% were retired civil servants. The average monthly income was mostly in the range of 10,001 - 20,000 baht (37.43%) and lived with a spouse (50.60%).

The behavior of online media exposure found that the majority of the sample group used the Shopee and Lazada platforms (33.53 percent) and used mobile phones to order products online (83.83 percent). The frequency of online shopping was mostly 1-2 times per month (60.48 percent), with the main purpose being convenience (74.85 percent). The important factors affecting the purchase decision were product price (87.43 percent) and store credibility (65.87 percent). The results of the study on media literacy in online shopping of the elderly were at a high level overall ($\bar{X}$ = 4.23, S.D. = 0.42) and the overall impact of online shopping was at a high level ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. 0.41).

Keywords Media exposure, media literacy skills, online shopping, Elderly

บทนำ

สภาวะของสังคมปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงเรื่องของด้านปัจจัยทั้งภายในและปัจจัยภายนอก ส่วนภายนอกครอบครัว ผู้สูงอายุหลายท่านมีการอยู่ห่างไกลจากบุตรหลานมากขึ้น เพราะในบางครอบครัว บุตรหลานได้มีการไปทำงาน หรือ ศึกษาต่อในต่างถิ่นทำให้ขนาดของครอบครัวเล็กลง โดยการแยกตัวออกจากครอบครัวใหญ่ออกมาใช้ชีวิตอยู่กันเป็นครอบครัวเล็ก ๆ จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในเรื่องของการติดต่อสื่อสาร ซึ่งมีการใช้เครือข่ายของสังคมออนไลน์มากขึ้น เพื่อให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ ผู้สูงอายุจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในเรื่องของการสื่อสาร เพื่อเปิดรับเครือข่ายสังคมออนไลน์ และในช่วงอายุของผู้สูงอายุสิ่งที่จะเป็นเพื่อนมากที่สุดนั้น คือ โทรศัพท์มือถือ หรือ คอมพิวเตอร์ เพราะนอกจากจะสามารถดูข่าวสารได้ทั่วโลกแล้ว ยังค้นหาสิ่งใหม่ ๆ ที่ตนเองสนใจหรือต้องการได้ เพียงแค่พิมพ์ข้อมูลที่ตนเองสนใจลงไป แต่อย่างไรก็ตามการบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตรวมถึง ข้อมูลข่าวสารของบุคคลรุ่นเดียวกัน ทำให้บุคคลกลุ่มนี้รู้สึกได้ว่าตนเองมีคุณค่าไม่ได้อยู่ตัวคนเดียวบนโลก และยังจะทำให้ตนเองเป็นที่ต้องการสำหรับคนในสังคมยิ่งขึ้น จากสถิติและพฤติกรรมการใช้สื่อของผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปพบว่า ผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ช่วงวัย 60 ขึ้นไป มีแนวโน้มในการส่งต่อข้อมูลข่าวสารมากที่สุดบนสังคมออนไลน์ ในช่วงที่กลุ่มอายุ 18-20 ปี มีเพียงร้อยละ 3 เท่านั้นและมากกว่ากลุ่มคนวัย 45-65 ปี ไม่ต่ำกว่า 2 เท่า ซึ่งเมื่อ

เทียบแล้วสูงวัยส่งต่อข้อมูลข่าวสารมากกว่ากลุ่มวัย 18-29 ปี ถึง 7 เท่า โดยผู้สูงอายุวัยอายุระหว่าง 55-73 ปี จะมีความถี่การใช้งานอยู่ที่ 10 ชั่วโมงต่อวัน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2565)

ผู้สูงอายุ ถือเป็นกลุ่มประชากรที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจากสัดส่วนของประชากรทั้งหมดในประเทศไทย ทำให้ประเทศกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ อีกทั้ง เทคโนโลยีและการสื่อสารก็มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค Charness & Boot (2020) กล่าวว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่เริ่มปรับตัวเข้าสู่โลกออนไลน์มากขึ้น โดยเฉพาะพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ซึ่งกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตประจำวัน แม้ว่าการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์จะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการได้สะดวกขึ้น แต่การขาดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) อาจทำให้เกิดความเสี่ยง เช่น การถูกหลอกลวงทางออนไลน์ การตัดสินใจซื้อที่ไม่เหมาะสม หรือการรับข้อมูลที่อาจบิดเบือน การรู้เท่าทันสื่อจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อให้อ่านและเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองมากที่สุด (Livingstone et al., 2021)

กลุ่มผู้สูงอายุในตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา เป็นกลุ่มที่มีการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สืบเนื่องจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านอินเทอร์เน็ตและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้ผู้สูงอายุในพื้นที่ดังกล่าวจะมีโอกาสเข้าถึงและใช้สื่อออนไลน์เพิ่มมากขึ้น แต่ระดับความสามารถในการวิเคราะห์ แยกแยะ และใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจอย่างรอบคอบยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องให้ความสนใจ การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความปลอดภัยในการซื้อสินค้าออนไลน์อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ (OECD, 2022)

ดังนั้น งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ของผู้สูงอายุในตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา พร้อมทั้งวิเคราะห์ระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์ นอกจากนี้ยังมุ่งเสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะดังกล่าวเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยจะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถออกแบบนโยบายหรือโครงการส่งเสริมความรู้ด้านดิจิทัลที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุ อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตและลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการซื้อสินค้าออนไลน์ต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ของผู้สูงอายุในตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์สำหรับผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อและทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา จำนวน 2,039 คน โดยหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด โดยใช้สูตรของ Taro Yamane และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ $\pm 5\%$ จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างประมาณ 334 คน ซึ่งคำนวณจากสูตร และใช้วิธีการสุ่ม

ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกผู้สูงอายุที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นประจำ จำนวน 334 คน เครื่องมือวิจัย แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะครอบครัว และสถานภาพสมรส

ตอนที่ 2 การเปิดรับสื่อออนไลน์ในการซื้อสินค้าออนไลน์ประเภทของสื่อที่ใช้ อุปกรณ์ที่ใช้ ความถี่ในการใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ และค่าใช้จ่าย

ตอนที่ 3 การรู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์ ได้แก่ ความสามารถแยกแยะข้อมูลจริงและข้อมูลเท็จเกี่ยวกับสินค้าที่สั่งซื้อออนไลน์ได้ ความสามารถอ่านและวิเคราะห์รีวิวกจากผู้ซื้อรายอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปรียบเทียบราคาสินค้าระหว่างร้านค้าต่าง ๆ ได้ มีสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลรีวิวและคะแนนผู้ซื้อเพื่อตัดสินใจซื้อได้ เป็นต้น

ตอนที่ 4 ผลกระทบจากการซื้อสินค้าออนไลน์ ได้แก่ มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นจากการซื้อสินค้าออนไลน์ มีความสุขและความพึงพอใจจากการซื้อสินค้าออนไลน์ มีความเสี่ยงในการถูกหลอกลวงหรือได้รับสินค้าไม่ตรงตามที่สั่งซื้อ เป็นต้น

วิธีการเก็บข้อมูล ใช้แบบสอบถามเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถตอบได้สะดวก การเก็บข้อมูล นักวิจัยจะลงพื้นที่ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา เพื่อแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลโดยตรงจากกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เช่น ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 54.19 รองลงมาเป็น เพศชาย จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 45.81 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 66-70 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 49.10 รองลงมาอายุ 60-65 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 30.54 และอายุ 71 ปีขึ้นไป จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 20.36

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 31.74 มากที่สุด รองลงมา อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 29.04 มัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 20.06 และต่ำกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 14.37 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพ ข้าราชการบำนาญเกษียณอายุ จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 23.95 รองลงมา เกษตรกร จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 23.05 ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 22.46 ค้าขาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 16.17 รับจ้างทั่วไป จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 14.37

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนรายได้ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 37.43 รองลงมา รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 22.16 รายได้ 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 19.76 รายได้ 30,001 – 40,000 บาท จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 14.97 รายได้ 40,001 – 50,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.59 และรายได้ 50,000 บาทขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.10 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีลักษณะของสมาชิกในครอบครัว โดยอาศัยอยู่กับสามีหรือภรรยา จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 50.60 รองลงมา อาศัยอยู่กับบุตร/หลาน จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 29.94 อาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 11.68 อาศัยอยู่คนเดียว จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 7.78 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สถานภาพ สมรส มากที่สุด คือ จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 72.46 รองลงมา โสด จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.78 หม้าย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 8.98 และหย่าร้าง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 7.78 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การเปิดรับสื่อออนไลน์ในการซื้อสินค้าออนไลน์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้สื่อออนไลน์ในการซื้อสินค้าออนไลน์ พบว่า เว็บไซต์ขายสินค้า (Shopee, Lazada) จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 33.53 รองลงมา Facebook จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 29.34 Line จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 23.65 อื่น ๆ เช่น ลูก หลาน สั่งซื้อให้ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 11.08%

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้สื่อออนไลน์ในการสั่งซื้อ โดยโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Smart Phone) จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 83.83 รองลงมา คือ แท็บเล็ต 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.78 และ โน้ตบุ๊ก จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.39

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ความถี่ในการซื้อสินค้าออนไลน์ต่อเดือน พบว่า ซื้อ 1 - 2 ครั้ง จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 60.48% รองลงมา 3 - 4 ครั้ง จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 22.46 ไม่เคยซื้อ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 12.57

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักในการซื้อสินค้าออนไลน์ พบว่า เพื่อความสะดวกสบาย จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 74.85 เพื่อประหยัดเวลา จำนวน 209 คนคิดเป็นร้อยละ 62.57 เพื่อหาสินค้าราคาถูก จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 เพื่อหาสินค้าที่หายากหรือไม่มีในพื้นที่ จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 37.43 และอื่นๆ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 12.57

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ พบว่า ราคาสินค้า จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 87.43 ความน่าเชื่อถือของร้านค้า จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 65.87 รีวิวจากผู้ซื้อ จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 61.98 การส่งสินค้ารวดเร็ว จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 การมีโปรโมชั่นหรือส่วนลด จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 37.43 อื่น ๆ เช่น ทดลองใช้ ส่งเป็นของขวัญ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.89

ตอนที่ 3 การรู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์ ได้แก่ ความสามารถแยกแยะข้อมูลจริงและข้อมูลเท็จเกี่ยวกับสินค้าที่สั่งซื้อออนไลน์ได้ ความสามารถอ่านและวิเคราะห์รีวิวจากผู้ซื้อรายอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปรียบเทียบราคาสินค้าระหว่างร้านค้าต่าง ๆ ได้ มีสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลรีวิวและคะแนนผู้ซื้อเพื่อตัดสินใจซื้อได้ เป็นต้น ผลการศึกษาปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

รู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านสามารถแยกแยะข้อมูลจริงและข้อมูลเท็จเกี่ยวกับสินค้าที่สั่งซื้อออนไลน์ได้	3.93	1.02	มาก	10
2. ท่านสามารถวิเคราะห์ข้อเสนอทางการค้า (เช่น ส่วนลด โปรโมชั่น) ได้อย่างมีวิจารณญาณ	4.35	0.67	มาก	4
3. ท่านสามารถตรวจสอบความน่าเชื่อถือของร้านค้าออนไลน์ได้	4.51	0.69	มากที่สุด	1
4. ท่านสามารถอ่านและวิเคราะห์รีวิวจากผู้ซื้อรายอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.27	0.70	มาก	5
5. ท่านสามารถตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย	3.99	1.01	มาก	8
6. ท่านสามารถเปรียบเทียบราคาสินค้าระหว่างร้านค้าต่าง ๆ ได้	4.40	0.62	มาก	2
7. ท่านสามารถระวังการถูกหลอกลวงจากการซื้อสินค้าออนไลน์ได้	3.98	1.02	มาก	9
8. ท่านสามารถใช้เครื่องมือการค้นหาข้อมูล (เช่น Google) เพื่อตรวจสอบข้อมูลสินค้าได้ก่อนการตัดสินใจซื้อ	4.38	0.63	มาก	3
9. ท่านสามารถแยกแยะระหว่างโฆษณาสินค้ากับข้อมูลจริงได้	4.23	0.70	มาก	7
10. ท่านสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลรีวิวและคะแนนผู้ซื้อเพื่อตัดสินใจซื้อได้	4.24	0.69	มาก	6
รวม	4.23	0.42	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยรายข้อในสามลำดับพบว่า ผลการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.69) รองลงมาได้แก่ สามารถเปรียบเทียบราคาสินค้าระหว่างร้านค้าต่าง ๆ ได้ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.62) ตามมาด้วย สามารถใช้เครื่องมือการค้นหาข้อมูล (เช่น Google) เพื่อตรวจสอบข้อมูลสินค้าได้ก่อนการตัดสินใจซื้อ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.63) และสามารถแยกแยะข้อมูลจริงและข้อมูลเท็จเกี่ยวกับสินค้าที่สั่งซื้อออนไลน์ได้ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 1.02) น้อยที่สุด ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลกระทบจากการซื้อสินค้าออนไลน์ ได้แก่ มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นจากการซื้อสินค้าออนไลน์ มีความสุขและความพึงพอใจจากการซื้อสินค้าออนไลน์ มีความเสี่ยงในการถูกหลอกลวงหรือได้รับสินค้าไม่ตรงตามที่สั่งซื้อ เป็นต้น ผลการศึกษาปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลกระทบจากการซื้อสินค้าออนไลน์ ได้แก่ มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นจากการซื้อสินค้าออนไลน์ มีความสุขและความพึงพอใจจากการซื้อสินค้าออนไลน์ มีความเสี่ยงในการถูกหลอกลวงหรือได้รับสินค้าไม่ตรงตามที่สั่งซื้อ

ผลกระทบจากการซื้อสินค้าออนไลน์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีรายจ่ายเพิ่มขึ้นจากการซื้อสินค้าออนไลน์	3.98	1.01	มาก	7
2. ท่านมีความสะดวกสบายและประหยัดเวลาในการจับจ่ายใช้สอย	4.37	0.65	มาก	3
3. ท่านมีการสื่อสารกับคนในครอบครัวหรือเพื่อนเพิ่มขึ้นจากการแบ่งปันข้อมูลของสินค้า	4.47	0.69	มาก	1
4. ท่านมีความสุขและความพึงพอใจจากการซื้อสินค้าออนไลน์	4.36	0.68	มาก	4
5. ท่านมีการซื้อสินค้าเกินความจำเป็นเนื่องจากโปรโมชั่นหรือส่วนลด	4.13	0.92	มาก	6
6. ท่านมีความเสี่ยงในการถูกหลอกลวงหรือได้รับสินค้าไม่ตรงตามที่สั่งซื้อ	4.36	0.65	มาก	5
7. ท่านมีการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์เพิ่มขึ้น	3.98	1.00	มาก	8
8. ท่านมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจับจ่ายใช้สอยจากร้านค้าทั่วไปมาสู่ร้านค้าออนไลน์	4.38	0.63	มาก	2
รวม	4.25	0.41	มาก	

จากตารางที่ 2 ผลกระทบจากการซื้อสินค้าออนไลน์ ได้แก่ มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นจากการซื้อสินค้าออนไลน์ มีความสุขและความพึงพอใจจากการซื้อสินค้าออนไลน์ มีความเสี่ยงในการถูกหลอกลวงหรือได้รับสินค้าไม่ตรงตามที่สั่งซื้อ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุได้รับผลกระทบระดับมากที่สุด พบว่า มีการสื่อสารกับคนในครอบครัวหรือเพื่อนเพิ่มขึ้นจากการแบ่งปันข้อมูลของสินค้า ได้รับคะแนนสูงสุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.69) รองลงมา คือ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจับจ่ายใช้สอยจากร้านค้าทั่วไปมาสู่ร้านค้าออนไลน์ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.63) ตามด้วย มีความสะดวกสบายและประหยัดเวลาในการจับจ่ายใช้สอย ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.65) มีความสุขและความพึงพอใจจากการซื้อสินค้าออนไลน์ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.68) มีความเสี่ยงในการถูกหลอกลวงหรือได้รับสินค้าไม่ตรงตามที่สั่งซื้อ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.65) มีการซื้อสินค้าเกินความจำเป็นเนื่องจากโปรโมชั่นหรือส่วนลด ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.92) มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นจากการซื้อสินค้าออนไลน์ ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 1.01) และ มีการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์เพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 1.00) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การเปิดรับสื่อและทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีประเด็นข้อค้นพบ ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลเพื่อให้ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ของผู้สูงอายุในตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุในพื้นที่ดังกล่าวมีการเปิดรับสื่อออนไลน์เพื่อการซื้อสินค้าออนไลน์อย่างแพร่หลาย โดยแพลตฟอร์มที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือเว็บไซต์ขายสินค้า เช่น Shopee และ Lazada (33.53%) รองลงมาคือ Facebook (29.34%) และ Line (23.65%) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้สูงอายุมีความคุ้นเคยกับแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซหลัก ๆ และสื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือสำคัญในการตัดสินใจซื้อ โดยแนวโน้มพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ผู้สูงอายุในกลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มที่จะใช้แพลตฟอร์มออนไลน์มากขึ้น โดยเฉพาะเว็บไซต์ขายสินค้าเช่น Shopee และ Lazada ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Smith & Anderson (2021) ที่ระบุว่าผู้สูงอายุมีแนวโน้มใช้แพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซเพิ่มขึ้นเนื่องจากความสะดวกและโปรโมชั่นที่ดึงดูดใจ ทั้งนี้อุปกรณ์ที่ใช้ในการสั่งซื้อส่วนใหญ่คือโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน (83.83%) ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุที่พัฒนาไปตามยุคดิจิทัลและสอดคล้องกับข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566) ที่ระบุว่า ผู้สูงอายุเรียนรู้การใช้อุปกรณ์ดิจิทัลจากบุตรหลานหรือสมาชิกครอบครัวสูงถึงร้อยละ 84.9 อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุบางส่วนยังพึ่งพาลูกหลานญาติ หรือคนในครอบครัวในการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ ซึ่งให้เห็นถึงข้อจำกัดบางประการด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างอิสระ

พฤติกรรมการซื้อสินค้าพบว่าส่วนใหญ่ซื้อสินค้าออนไลน์ 1-2 ครั้งต่อเดือน (60.48%) โดยมีแรงจูงใจหลักคือความสะดวกสบาย (74.85%) และการประหยัดเวลา (62.57%) นอกจากนี้ ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อคือราคาสินค้า (87.43%) และความน่าเชื่อถือของร้านค้า (65.87%) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านต้นทุนและความมั่นใจในการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kotler & Keller (2020) ที่กล่าวว่าผู้บริโภคยุคดิจิทัลให้ความสำคัญกับราคาสินค้าและรีวิวจากผู้ใช้งานจริงเป็นหลักในการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ และยังสอดคล้องกับสุทธยา สมสุข (2563) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ พบว่าความถี่ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ โดยใช้เฟซบุ๊กมากกว่า 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 59.4 และใช้สัปดาห์ละ 5-6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 39.6 เช่นกัน

2. ทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุในตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุในพื้นที่ดังกล่าวมีระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อในระดับ "มาก" ถึง "มากที่สุด" ในทุกด้าน โดยทักษะที่ได้รับคะแนนสูงสุด ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อเสนอทางการค้า เช่น ส่วนลดและโปรโมชั่น (ค่าเฉลี่ย 4.45, S.D. 0.73) และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลรีวิวและคะแนนผู้ซื้อเพื่อตัดสินใจซื้อ (ค่าเฉลี่ย 4.50, S.D. 0.66) แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุสามารถใช้ข้อมูลเชิงพาณิชย์เพื่อประกอบการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ทักษะที่ได้คะแนนต่ำสุด ได้แก่ การแยกแยะระหว่างโฆษณาสินค้ากับข้อมูลจริง (ค่าเฉลี่ย 4.29, S.D. 0.94) ซึ่งบ่งชี้ว่าผู้สูงอายุบางส่วนอาจมีข้อจำกัดในการประเมินความน่าเชื่อถือของเนื้อหาทางการตลาดและโฆษณาออนไลน์ ซึ่งอาจนำไปสู่ความเสี่ยงในการถูกหลอกลวงได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย อธิชา วุฒิรังสี (2564) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของผู้สูงอายุ พบว่า ปัจจัยด้านบุคคล เช่น อายุ เพศ และระดับการศึกษา ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของผู้สูงอายุ และ Chaffey (2022) ที่ระบุว่าผู้สูงอายุแม้จะมีทักษะการใช้เทคโนโลยี แต่ยังคงเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการถูกฉ้อโกงออนไลน์

3. แนวทางในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์สำหรับผู้สูงอายุ

จากผลการวิจัย พบว่า แม้ผู้สูงอายุจะมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อในระดับที่ค่อนข้างสูง แต่ยังมีจุดที่สามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ โดยแนวทางที่เสนอมีดังนี้

3.1 ควรมีการจัดอบรมหรือให้ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบข้อมูลสินค้าและการป้องกันการถูกหลอกลวงเนื่องจากผู้สูงอายุบางส่วนยังมีความเข้าใจที่จำกัดเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างโฆษณาและข้อมูลจริง ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของร้านค้าและการใช้แหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง

3.2 สนับสนุนให้ครอบครัวหรือชุมชนมีบทบาทในการช่วยเหลือผู้สูงอายุในการซื้อสินค้าออนไลน์ เนื่องจากบางคนยังต้องพึ่งพาลูกหลานในการซื้อสินค้าออนไลน์ ควรมีการให้ความรู้แก่ครอบครัวเพื่อช่วยแนะนำและป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

3.3 สร้างระบบแจ้งเตือนภัยออนไลน์เกี่ยวกับกลโกงหรือร้านค้าที่ไม่น่าเชื่อถือ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและสามารถหลีกเลี่ยงการตกเป็นเหยื่อของการฉ้อโกงทางออนไลน์

3.4 ควรมีโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์และการซื้อสินค้าออนไลน์ที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งการพัฒนามาตรการป้องกันการฉ้อโกงในแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซให้มีความเข้มงวดมากขึ้น เพื่อเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้บริโภคกลุ่มนี้

สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุ ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา มีแนวโน้มเปิดรับสื่อออนไลน์ในระดับสูง โดยนิยมใช้แพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซและโซเชียลมีเดียผ่านสมาร์ทโฟนเป็นหลัก มีพฤติกรรมการซื้อสินค้าส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่ความสะดวกและความคุ้มค่า แม้ผู้สูงอายุจะมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อในระดับที่ดี แต่ยังคงมีความท้าทายในด้านการประเมินข้อมูลโฆษณาและความน่าเชื่อถือของร้านค้าออนไลน์ ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาแนวทางเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการวิเคราะห์และป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางออนไลน์ให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการส่งเสริมความตระหนักรู้ด้านการรู้เท่าทันสื่อในกลุ่มผู้สูงอายุ โดยหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ควรมีโครงการอบรมเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล โดยเน้นการป้องกันภัยออนไลน์ เช่น การหลอกลวงทางการเงินและโฆษณาชวนเชื่อ หรือจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่เข้าใจง่าย เช่น วิดีโอสั้น อินโฟกราฟิก หรือแอปพลิเคชันที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

2. การออกแบบแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ เช่น พัฒนาเว็บไซต์และแอปพลิเคชันที่มีอินเทอร์เฟซใช้งานง่าย เช่น ตัวอักษรขนาดใหญ่ ระบบแนะนำสินค้าอัตโนมัติ และการแจ้งเตือนเกี่ยวกับความปลอดภัยในการซื้อสินค้าออนไลน์ เพิ่มช่องทางการชำระเงินที่สะดวกและปลอดภัย เช่น ระบบเก็บเงินปลายทางหรือการชำระเงินผ่านธนาคารที่ไม่ซับซ้อน

3. ควรมีการสนับสนุนจากภาคครอบครัวและชุมชน เช่น มีการส่งเสริมให้ครอบครัวมีบทบาทในการให้คำแนะนำด้านเทคโนโลยีแก่ผู้สูงอายุ สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายผู้สูงอายุเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การใช้งานแพลตฟอร์มออนไลน์และการป้องกันความเสี่ยงทางดิจิทัล

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1. ศึกษาวิจัยในประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างทางด้านพื้นที่ ที่เป็นผู้สูงอายุในเขตภาคอื่น ๆ หรือเขตเมืองหรือชนบท เพื่อเปรียบเทียบลักษณะรูปแบบใหญ่ขึ้นและครอบคลุมพื้นที่การศึกษาที่กว้างขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในวงกว้าง
2. ศึกษาลักษณะการเปิดรับสื่อประเภทอื่นที่ไม่ใช่สื่อออนไลน์ เช่น สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อบุคคลที่ขายสินค้า รวมไปถึงการเรียนรู้เท่าทันสื่อในลักษณะอื่นต้องการซื้อสินค้าออนไลน์ เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ การประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล การรับมือกับข้อมูลที่เป็นเท็จหรือหลอกลวง
3. ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่น การเรียนรู้ผ่านวิดีโอ การฝึกปฏิบัติจริง หรือการเรียนรู้แบบกลุ่ม
4. ศึกษาการพัฒนาแนวทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่น รูปแบบข้อความที่เข้าใจง่าย หรือการใช้ตัวละครเสมือน (Virtual assistant) เพื่อช่วยในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาการเปิดรับสื่อและทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อในการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุตำบลท่าม่วง อำเภอกงหรา จังหวัดสงขลา พบว่าองค์ความรู้จากการวิเคราะห์และศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กับการรู้เท่าทัน สื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงวัย มีความสัมพันธ์กันทางบวก ทำให้เห็นว่าการศึกษาที่ผู้สูงอายุมีการรู้เท่าทันสื่อมากการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากกว่าปกติ จะมีการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในภาพรวมที่ดี ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ รู้จักตัดสินใจ คิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจใช้สื่อออนไลน์ เพื่อป้องกันจากมิจฉาชีพออนไลน์ มีประสิทธิภาพในการแสดงความคิดเห็นในการส่งต่อข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถดึงศักยภาพของผู้สูงวัยเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ก็จะส่งผลดีต่อเราด้วย เช่น การเปิดโอกาสให้ผู้สูงวัยได้แสดงความคิดเห็นในสิ่งที่เราอยากรู้ อยากทราบ ผู้สูงวัยอาจจะมีคำแนะนำที่ดีให้แก่เราได้ เนื่องจากอาจจะมีประสบการณ์ในเรื่องเหล่านั้นมาก่อน ทำให้เราได้เห็นอีกมุมมองที่มากขึ้นได้และสร้างเกราะป้องกันตัวเองจากภัยจากโลกออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). รายงานสถิติผู้สูงอายุและพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยี. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2568. จาก <https://www.nso.go.th/>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.(2565). ความหมายของนวัตกรรมสร้างเสริมสุขภาพ. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2568. จาก <https://www.thaihealth.or.th/ความหมายของนวัตกรรมสร้างเสริมสุขภาพ>
- สุทธยา สมสุข. (2563). พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ของผู้สูงอายุในประเทศไทย. วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 33(1), 62-77. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2568. จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/parichartjournal/article/download/192059/163821>
- อริชา วุฒิรังสี. (2564). การตลาดดิจิทัลสำหรับผู้สูงอายุ: ความท้าทายและโอกาส. วารสารบริหารธุรกิจ, 12(3), 78-95. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2568. จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/sahasart/article/view/244781>

- Chaffey, D. (2022). Digital Marketing: Strategy, **Implementation and Practice**. Pearson.
- Charness, N., & Boot, W. R. (2020). Aging and information technology use: Potential and barriers. **Current Directions in Psychological Science**, 29(6), 516-522.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2020). **Marketing Management**. Pearson.
- Livingstone, S., Stoilova, M., & Kelly, A. (2021). The digital environment and children's rights: Challenges and policy implications. **New Media & Society**, 23(9), 2532-2550.
- OECD. (2022). Empowering the elderly in the digital world. **OECD Digital Economy Papers**, No. 325.
- Smith, A., & Anderson, M. (2021). **Online Shopping Trends Among Older Adults**. Pew Research Center.

**ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อวงจรเงินสดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดการลงทุนทางเลือก
(MAI) ในประเทศไทย**

**Factors Affecting the Cash Cycle of Listed Companies in the Market for
Alternative Investment (MAI) in Thailand**

พรรณนภา เชื้อบาง¹, ธิติวรดา แสงสว่าง^{2*}, สุทธิรัตน์ พลอยบุตร³, สิริเนตร วรณจักร⁴
และ กรรณิการ์ ธรรมสร้างกูร⁵
Pharnnapha Chuebang¹, Thitiworada Sangsawang^{2*}, Sutthirat Ploybutr³,
Sirinate Wanajuck⁴ and Kannika Thamsarangkul⁵

^{1,2,3,4,5}คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
^{1,2,3,4,5}Faculty of Management Science, Uttaradit Rajabhat University

*Corresponding email: pust42@gmail.com

Received: March 14, 2025 ; Revised: May 20, 2025 ; Accepted: June 4, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อวงจรเงินสดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดการลงทุนทางเลือกในประเทศไทย (MAI) ได้แก่ อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้า ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ย อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลัง ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย อัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า และระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า ระหว่างปี พ.ศ. 2565 – 2566 เก็บข้อมูลจากรายงานสรุปข้อสนเทศบริษัทมหาชนจำกัด จำนวน 203 บริษัท วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอย พหุคูณ ผลการวิจัยพบว่าระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ย ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย ส่งผลกระทบต่อวงจรเงินสด ในขณะที่ ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้าส่งผลกระทบต่อวงจรเงินสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ประโยชน์ที่ได้รับ คือ สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของ การจัดการสินค้าคงคลัง และบัญชีลูกหนี้ที่มีต่อสภาพคล่องของกิจการ รวมถึงการใช้เครดิตเทอมเป็นกลยุทธ์ทางการเงินในการรักษาสภาพคล่องอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : วงจรเงินสด, บริษัทจดทะเบียนในตลาดการลงทุนทางเลือก (MAI)

ABSTRACT

This research aims to study the factors affecting the cash conversion cycle of companies listed on the Market for Alternative Investment (MAI) in Thailand. The factors examined include accounts receivable turnover ratio, average collection period, inventory turnover ratio, average inventory holding period, accounts payable turnover ratio, and average payment period between the years 2022–2023. Data were collected from the summary reports of 203 publicly listed companies. The data were analyzed using statistical methods, including mean, standard deviation, correlation analysis, and multiple regression analysis. The results indicate that the average collection period and average inventory holding period have a positive impact on the cash conversion cycle. In contrast, the average payment period has a negative impact on the cash conversion cycle, with statistical significance at the 0.01 level. This study highlights the importance of inventory and accounts receivable management in enhancing business liquidity, and emphasizes the effectiveness of credit term strategies in maintaining financial stability.

Keywords: Cash Cycle, Market for Alternative Investment (MAI)

บทนำ

วงจรเงินสด (Cash Conversion Cycle) เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการประเมินประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์หมุนเวียนของกิจการ โดยเฉพาะการจัดการสินค้าคงคลัง การเก็บหนี้ และการจ่ายชำระหนี้ให้กับผู้ขาย ส่งผลโดยตรงต่อสภาพคล่องและศักยภาพในการดำเนินธุรกิจของกิจการ (Richard & Laughlin, 1980) ในบริบทของตลาดการลงทุนทางเลือก (Market for Alternative Investment: MAI) ของประเทศไทย ซึ่งเป็นตลาดรองสำหรับบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็กที่มีศักยภาพในการเติบโตสูง การจัดการวงจรเงินสดมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากบริษัทเหล่านี้มักเผชิญกับข้อจำกัดด้านแหล่งเงินทุนและการแข่งขันที่รุนแรงในตลาด (Charumilind et al., 2006)

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบกับความผันผวนทางเศรษฐกิจ เช่น การแพร่ระบาดของโควิด-19 และสงครามการค้าระหว่างประเทศส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรและการจัดการกระแสเงินสดของบริษัทจดทะเบียนในตลาด MAI เป็นอย่างมาก (Bank of Thailand, 2021) นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการปรับตัวของพฤติกรรมผู้บริโภคยังเพิ่มความซับซ้อนในการบริหารจัดการเงินสดของกิจการมากยิ่งขึ้น (Chenhall, 2003) ดังนั้นการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อวงจรเงินสดของบริษัทในตลาด MAI จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและเหมาะสมในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งในการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อวงจรเงินสดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดการลงทุนทางเลือก (MAI) ในประเทศไทย มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลายฉบับที่สามารถนำมาใช้เป็นกรอบคิดและเปรียบเทียบผลการศึกษาได้ คือ งานของ Nguyen and Mohanlingam (2018) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวงจรเงินสดกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ไทย (SET) โดยใช้ข้อมูลจาก 34 บริษัท ระหว่างปี พ.ศ. 2552–2556 ผลการศึกษาพบว่าวงจรเงินสดมีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญกับผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) โดยเฉพาะอย่างยิ่งระยะเวลาการผลิตและอัตราส่วนหนี้สินมีผลกระทบเชิงลบต่อ ROA ในขณะที่ระยะเวลาการชำระหนี้และขนาดของบริษัทมีผลกระทบเชิงบวกต่อ ROE งานของ Chotkunakitti and Srithaworn (2024) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารทุนหมุนเวียน การเติบโตของยอดขาย และความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) โดยใช้ข้อมูลจาก 325 บริษัท ระหว่างปี พ.ศ. 2561–2565 ผลการศึกษาพบว่าวงจรเงินสดมีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และอัตรากำไรสุทธิ (NPM) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการลดระยะเวลาของวงจรเงินสดสามารถเพิ่มความสามารถในการทำกำไรของบริษัทได้ งานของ Napompech (2012) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารทุนหมุนเวียน (วัดโดยวงจรเงินสด) กับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าวงจรเงินสดมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความสามารถในการทำกำไร สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าระยะเวลาของวงจรเงินสดสามารถเพิ่มความสามารถในการทำกำไรของบริษัทได้ งานของ Rattanacharuenchai and Chaiwong (2019) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวงจรเงินสดกับการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลจาก 371 บริษัท ระหว่างปี พ.ศ. 2555–2560 ผลการศึกษาพบว่าวงจรเงินสดมีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) งานของ Wongthatsanekorn (2010) ศึกษาผลกระทบของการบริหารวงจรเงินสดต่อความสามารถในการทำกำไรของโรงพยาบาลเอกชนในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลจาก 13 โรงพยาบาล ระหว่างปี พ.ศ. 2545–2551 ผลการศึกษาพบว่าระยะเวลาการเก็บหนี้และระยะเวลาการชำระหนี้มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตรากำไรหมุนเวียนสินทรัพย์ (AT) ซึ่งบ่งชี้ว่าการลดระยะเวลาของวงจรเงินสดสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ของโรงพยาบาลได้

จากการศึกษาข้างต้นพบว่าวงจรเงินสดมีบทบาทสำคัญต่อความสามารถในการทำกำไรของบริษัทในหลายอุตสาหกรรมในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ยังขาดงานวิจัยที่มุ่งเน้นเฉพาะบริษัทในตลาดการลงทุนทางเลือก (MAI) ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ เช่น ขนาดธุรกิจขนาดกลางและเล็ก โครงสร้างการเงินที่ยืดหยุ่น และความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อวงจรเงินสดของบริษัทในตลาด MAI จึงเป็นช่องว่างทางวิชาการที่ควรได้รับการเติมเต็ม และแม้ว่างานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารทุนหมุนเวียน (Working Capital Management) และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อวงจรเงินสดในบริบทของบริษัทขนาดใหญ่หรือในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) แต่ยังมีงานวิจัยจำนวนจำกัดที่มุ่งเน้นเฉพาะกลุ่มบริษัทในตลาดการลงทุนทางเลือก (MAI) ซึ่งมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากบริษัทในตลาดหลักทรัพย์หลัก ได้แก่ การมีขนาดธุรกิจขนาดกลางถึงขนาดเล็ก โครงสร้างการเงินที่ยืดหยุ่นมากขึ้น และความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ยิ่งไปกว่านั้น ยังขาดการศึกษาเชิงลึกที่วิเคราะห์ตัวแปรสำคัญด้านประสิทธิภาพการจัดการ เงินสด เช่น อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้า ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ย อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลัง ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย อัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า และระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า ในบริบทของบริษัท MAI ที่ต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านเงินทุนและสภาพคล่อง การศึกษารังนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากจะช่วยเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการโดยเฉพาะในกลุ่มกิจการขนาดกลางและขนาดเล็ก

ในตลาดทุนไทย รวมถึงให้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ด้านการบริหารเงินสดอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าปัจจัยด้านอัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้า ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ย อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลัง ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย อัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า และระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า ส่งผลกระทบต่อวงจรเงินสดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (MAI) อย่างไร ระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อวงจรเงินสดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (MAI) ได้แก่ อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้า ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ย อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลัง ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย อัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า และระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีขั้นตอนการศึกษาดังต่อไปนี้

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 1) อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้า (Accounts Receivable Turnover Ratio) 2) ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ย (Average Collection Period) 3) อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลัง (Inventory Turnover Ratio) 4) ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย (Days Inventory Outstanding) 5) อัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า (Accounts Payable Turnover Ratio) 6) ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า (Days Payable Outstanding) ตัวแปรตาม คือ วงจรเงินสด (Cash Conversion Cycle) ตามลำดับ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็มเอไอ (MAI) ของประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลย้อนหลังในช่วงปี พ.ศ. 2565 – 2566 จากรายงานของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2567) ซึ่งปรากฏว่ามีจำนวนบริษัทจดทะเบียนทั้งหมด 219 บริษัท จำแนกออกเป็น 8 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 12 บริษัท กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 19 บริษัท กลุ่มธุรกิจการเงิน 11 บริษัท กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม 47 บริษัท กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 38 บริษัท กลุ่มทรัพยากร 10 บริษัท กลุ่มบริการ 59 บริษัท และกลุ่มเทคโนโลยี 23 บริษัท อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ วงจรเงินสด ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการลูกหนี้การค้า สินค้าคงคลัง และเจ้าหนี้การค้า ผู้วิจัยจึงได้คัดกลุ่มธุรกิจการเงิน จำนวน 11 บริษัทออกจากกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากลักษณะการดำเนินงานของกิจการประเภทนี้ เช่น สถาบันการเงิน บริษัทประกันภัย และบริษัทหลักทรัพย์ มีแบบแผนการดำเนินงานด้านเงินทุนหมุนเวียนที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากธุรกิจทั่วไป และมักไม่ครอบคลุมตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสินค้าคงคลัง (García-Teruel & Martínez-Solano, 2007) นอกจากนี้ จากการตรวจสอบรายชื่อบริษัทในหมวดกลุ่มบริการพบว่ามี 5 บริษัทที่มีลักษณะการดำเนินธุรกิจแบบบริการเต็มรูปแบบ เช่น คลินิก โรงพยาบาล ธุรกิจสื่อและบันเทิง ที่ไม่มีการจัดการสินค้าคงคลัง จึงไม่เหมาะสมในการนำมารวมในการวิเคราะห์วงจรเงินสด ผู้วิจัยจึงตัดบริษัทเหล่านี้ออกจากกลุ่มตัวอย่างเช่นกัน ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างที่เหลือซึ่งเหมาะสมกับการวิเคราะห์มีจำนวนทั้งสิ้น 203 บริษัท จาก 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่

เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ทรัพยากร บริการ และเทคโนโลยี

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เก็บข้อมูลทุติยภูมิจากสรุปข้อสนเทศบริษัทมหาชนจำกัด (Factsheet) ที่เปิดเผยอยู่ในเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ลักษณะข้อมูลเป็น Panel Data คือ เป็นการเก็บข้อมูลของหน่วยสำรวจที่บันทึกค่าตัวแปรที่สนใจจากแต่ละหน่วย ณ จุดเวลาหนึ่ง (Cross Section Data) ที่กำหนด จากนั้นจึงเก็บข้อมูลของหน่วยสำรวจเดิมเพิ่มเติม ณ จุดเวลาถัด ๆ ไป (Time Series Data) ซึ่งอาจเพิ่มในจำนวนที่เท่ากันหรือไม่เท่ากันในระหว่างหน่วยสำรวจก็ได้ (มนตรี พิริยะกุล, 2544) คุณภาพข้อมูลผ่านการรับรองจากผู้สอบบัญชีตลาดทุน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนาอธิบายภาพรวมของตัวแปรในรูปของค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติเชิงอ้างอิงทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

วงจรเงินสด (Cash Conversion Cycle: CCC) หมายถึง ระยะเวลาที่องค์กรใช้ในการแปลงทรัพยากรและกิจกรรมการดำเนินงานให้เป็นกระแสเงินสด โดยวัดตั้งแต่การลงทุนในสินค้าคงคลัง การขายสินค้าหรือบริการ และการเก็บเงินจากลูกค้าจนกระทั่งได้รับเงินสดกลับเข้ามาในธุรกิจ (Richard & Laughlin, 1980) วงจรเงินสดสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการบริหารจัดการสินทรัพย์หมุนเวียน เช่น สินค้าคงคลัง บัญชีลูกหนี้ และบัญชีเจ้าหนี้ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อสภาพคล่องและความสามารถในการดำเนินธุรกิจขององค์กร (Shin & Soenen, 1998) สูตรในการคำนวณ คือ ระยะเวลาที่สินค้าคงคลังอยู่ในระบบก่อนถูกขายบวกระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการเก็บเงินจากลูกค้าหักระยะเวลาเฉลี่ยที่บริษัทใช้ในการชำระเงินให้กับผู้ขาย โดยวงจรเงินสดที่สั้นกว่าแสดงถึงความสามารถในการเปลี่ยนทรัพยากรเป็นเงินสดได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งช่วยเพิ่มสภาพคล่องและลดความจำเป็นในการพึ่งพาแหล่งเงินทุนภายนอก ในทางกลับกัน หากวงจรเงินสดยาวนานเกินไป อาจส่งผลให้องค์กรเผชิญกับปัญหาสภาพคล่องและต้นทุนทางการเงินที่สูงขึ้น (DeLoof, 2003)

อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้า (Accounts Receivable Turnover Ratio: ART) หมายถึง การวัดจำนวนครั้งโดยเฉลี่ยที่กิจการสามารถเก็บเงินจากลูกหนี้การค้าภายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (มักเป็นปีบัญชี) อัตราส่วนนี้สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจัดการและเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ที่ซื้อสินค้าหรือบริการในรูปแบบเครดิต หากอัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้ามีค่าสูง จะแสดงว่าบริษัทสามารถเก็บเงินจากลูกหนี้ได้อย่างรวดเร็ว และมีนโยบายการให้เครดิตและการเก็บหนี้ที่มีประสิทธิภาพ (Gill et al., 2010) สูตรในการคำนวณ คือ ยอดขายสินค้าหรือบริการในรูปแบบเครดิตหลังหักส่วนลดและสินค้าที่คืนหารด้วยยอดลูกหนี้การค้าเฉลี่ยระหว่างต้นงวดและปลายงวด โดยอัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้ายังช่วยให้องค์กรสามารถประเมินความสามารถในการเปลี่ยนบัญชีลูกหนี้เป็นเงินสด ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อสภาพคล่องและการดำเนินงานขององค์กร (Shin & Soenen, 1998) นอกจากนี้อัตราส่วนนี้ยังสามารถใช้วิเคราะห์ความเสี่ยงจากการผิดนัดชำระเงินของลูกค้า และปรับปรุงกลยุทธ์การบริหารจัดการบัญชีลูกหนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเงิน.

ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ย (Average Collection Period: ACP) หมายถึง ช่วงเวลาโดยเฉลี่ยที่กิจการใช้ในการเรียกเก็บเงินจากลูกค้าหลังจากที่ขายสินค้าหรือบริการในรูปแบบเครดิต โดยระยะเวลาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการบัญชีลูกหนี้ของกิจการ หากกิจการมีระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ยที่สั้นกว่าจะแสดงว่าบริษัทสามารถเปลี่ยนบัญชีลูกหนี้เป็นเงินสดได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะช่วยเพิ่มสภาพคล่องและลดความเสี่ยงจากการผิดนัดชำระเงินของลูกค้า (Shin & Soenen, 1998) มีสูตรการคำนวณ คือ ลูกหนี้เฉลี่ยในช่วงเวลาที่พิจารณาหารด้วยยอดขายสินค้าหรือ

บริการในรูปแบบเครดิตเฉลี่ยต่อวัน โดยระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ยเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของวงจรเงินสด และมีผลโดยตรงต่อความสามารถในการจัดการกระแสเงินสดขององค์กร (DeLoof, 2003) การวิเคราะห์ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ยช่วยให้องค์กรสามารถประเมินนโยบายการให้เครดิตและการเก็บหนี้ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกระแสเงินสดและเพิ่มศักยภาพในการทำกำไร

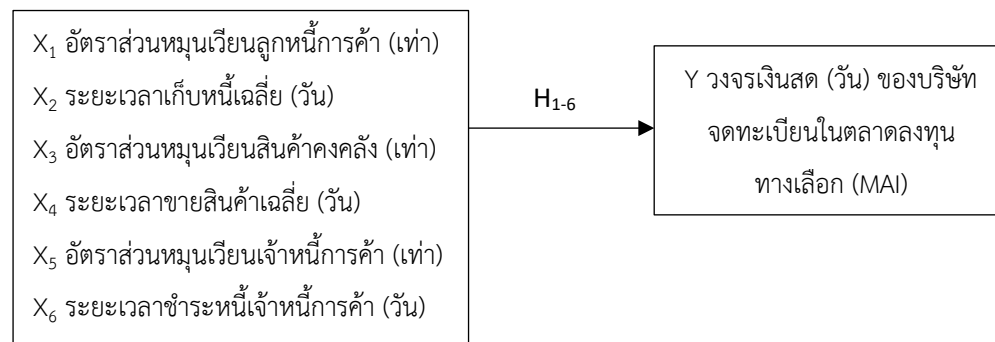
อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลัง (Inventory Turnover Ratio) หมายถึง การวัดจำนวนครั้งโดยเฉลี่ยที่บริษัทสามารถขายและเติมสินค้าคงคลังภายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (มักเป็นปีบัญชี) อัตราส่วนนี้สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจัดการสินค้าคงคลังขององค์กร หากอัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลังมีค่าสูง จะแสดงว่าบริษัทสามารถขายสินค้าคงคลังได้อย่างรวดเร็วและมีการบริหารจัดการสินค้าคงคลังที่มีประสิทธิภาพ ในทางกลับกัน หากอัตราส่วนต่ำ อาจบ่งชี้ถึงการสะสมสินค้าคงคลังมากเกินไปหรือการขายที่ช้า (Gill et al., 2010) สูตรในการคำนวณคือ ต้นทุนของสินค้าที่ขายในช่วงเวลาที่พิจารณาหารด้วยสินค้าคงคลังเฉลี่ยระหว่างต้นงวดและปลายงวด โดยอัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลังเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินว่าองค์กรมีการจัดการสินค้าคงคลังอย่างเหมาะสมหรือไม่ โดยเฉพาะในธุรกิจที่มีต้นทุนสินค้าคงคลังสูง เช่น ธุรกิจค้าปลีกหรือการผลิต อัตราส่วนนี้ยังช่วยลดความเสี่ยงจากการเก็บสินค้าคงคลังที่ล้าสมัยหรือเสื่อมสภาพ และเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้เงินทุนหมุนเวียน (Shin & Soenen, 1998).

ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย (Days Inventory Outstanding) หมายถึง ช่วงเวลาโดยเฉลี่ยที่สินค้าคงคลังอยู่ในระบบของบริษัทก่อนที่จะถูกขายออกไป ซึ่งเป็นตัววัดประสิทธิภาพของการจัดการสินค้าคงคลัง หากระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ยสั้นแสดงว่าบริษัทสามารถขายสินค้าคงคลังได้อย่างรวดเร็ว และมีการบริหารจัดการสินค้าคงคลังที่มีประสิทธิภาพ ในทางกลับกัน หากค่าระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ยยาวอาจบ่งชี้ว่าสินค้าคงคลังถูกเก็บไว้นานเกินไป ซึ่งอาจนำไปสู่ความเสี่ยงจากการสะสมสินค้าคงคลังที่ล้าสมัยหรือเสื่อมสภาพ (DeLoof, 2003) สูตรคำนวณ คือ สินค้าคงคลังเฉลี่ยระหว่างต้นงวดและปลายงวดหารด้วยต้นทุนของสินค้าที่ขายเฉลี่ยต่อวัน โดยระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ยเป็นองค์ประกอบสำคัญของวงจรเงินสดและช่วยให้องค์กรสามารถประเมินว่าสินค้าคงคลังถูกแปลงเป็นรายได้เร็วเพียงใด การลดระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ยสามารถช่วยเพิ่มสภาพคล่องและลดต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรักษาสินค้าคงคลัง เช่น ค่าเสื่อมราคาหรือค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ (Shin & Soenen, 1998)

อัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า (Accounts Payable Turnover Ratio) หมายถึง การวัดจำนวนครั้งโดยเฉลี่ยที่บริษัทชำระเงินให้กับเจ้าหนี้การค้าในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (มักเป็นปีบัญชี) อัตราส่วนนี้สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการชำระเงินให้กับผู้ขายหรือซัพพลายเออร์ หากอัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้ามีค่าสูง จะแสดงว่าบริษัทชำระเงินให้กับเจ้าหนี้อย่างรวดเร็ว ในทางกลับกัน หากอัตราส่วนต่ำ อาจบ่งชี้ว่าบริษัทใช้เวลาในการชำระเงินนานขึ้น ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการจัดการกระแสเงินสดเพื่อเพิ่มสภาพคล่อง (Gill et al., 2010) สูตรคำนวณ คือ มูลค่าการซื้อสินค้าหรือบริการในรูปแบบเครดิตหลังหักส่วนลดและสินค้าที่คืนหารด้วยเจ้าหนี้การค้าเฉลี่ยระหว่างต้นงวดและปลายงวด โดยอัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้าช่วยให้องค์กรสามารถประเมินนโยบายการชำระเงินและการบริหารความสัมพันธ์กับซัพพลายเออร์ หากบริษัทชำระเงินช้าเกินไป อาจส่งผลเสียต่อความน่าเชื่อถือขององค์กร แต่หากบริษัทชำระเงินเร็วเกินไปก็อาจทำให้ขาดสภาพคล่องที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงาน (Shin & Soenen, 1998)

ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า (Days Payable Outstanding) หมายถึง ช่วงเวลาโดยเฉลี่ยที่บริษัทใช้ในการชำระเงินให้กับเจ้าหนี้การค้าหลังจากซื้อสินค้าหรือบริการในรูปแบบเครดิต ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้าเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงความสามารถของบริษัทในการใช้เครดิตจากซัพพลายเออร์เพื่อสนับสนุนกระแสเงินสดและลดต้นทุนทางการเงิน หากระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้าสั้นแสดงว่าบริษัทใช้เวลาสั้นในการชำระเงิน ซึ่งอาจช่วยเพิ่มสภาพคล่องระยะสั้น แต่หากค่าระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้าสั้นเกินไปอาจบ่งชี้ว่าบริษัทไม่ได้ใช้ประโยชน์จากเครดิตการค้าอย่างเต็มที่ (DeLoof, 2003) สูตรคำนวณ คือ เจ้าหนี้การค้าเฉลี่ยระหว่างต้นงวดและปลายงวดหารด้วยต้นทุนของสินค้าที่ขายเฉลี่ยต่อวันโดยระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้าเป็นองค์ประกอบสำคัญของวงจรเงินสดและช่วยให้องค์กรสามารถประเมินว่านโยบายการชำระเงินของตนเหมาะสมหรือไม่ การปรับระยะเวลาชำระหนี้ให้อยู่ในระดับที่สมดุลจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้เงินทุนหมุนเวียนและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับซัพพลายเออร์ (Shin & Soenen, 1998)

อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้า ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ย อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลัง ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย อัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า และระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า ถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระ (Independent Variables) มีผลกระทบต่อวงจรเงินสดที่ถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรตาม (Dependent Variable) สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย:

- H₁ อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้าส่งผลกระทบต่อวงจรเงินสด
- H₂ ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ยส่งผลกระทบต่อวงจรเงินสด
- H₃ อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลังส่งผลกระทบต่อวงจรเงินสด
- H₄ ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ยส่งผลกระทบต่อวงจรเงินสด
- H₅ อัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้าส่งผลกระทบต่อวงจรเงินสด
- H₆ ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้าส่งผลกระทบต่อวงจรเงินสด

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y
$\bar{X}$	30.714	397.477	770.969	172.496	6.796	436.271	153.923
S.D.	212.769	4,198.192	9,122.418	360.170	5.623	4,173.074	5,014.769
X ₁	1.000	-0.013	-0.011	0.213**	0.139	-0.021	0.006
X ₂		1.000	-0.018	-0.169*	-0.092	0.986**	0.996**
X ₃			1.000	-0.040	-0.050	0.024	-0.048
X ₄				1.000	-0.065	0.086	0.971**
X ₅					1.000	-0.109	0.001
X ₆						1.000	-0.596**
Y							1.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปัจจัยที่มีผลกระทบต่อวงจรรเงินสดและตัวแปรตามวงจรรเงินสดพบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง -0.596 – 0.996 แปลความหมายได้ว่าตัวแปรที่ศึกษาที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและตรงกันข้ามในระดับปานกลางถึงสูง (ประคอง กรรณสูตร, 2538)

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณโดยใช้ตัวแปรตามเป็นวงจรรเงินสด

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อวงจรรเงินสด	ตัวแปรอิสระ (Y) วงจรรเงินสด (วัน)						
	H	B	SE	Beta	t	Sig	VIF
a ค่าคงที่		0.332	0.663		0.502	0.617	
X ₁ อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้า (เท่า)	H ₁	0.000	0.001	0.000	0.076	0.939	1.096
X ₂ ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ย (วัน)	H ₂	0.998	0.005	0.162	198.209	0.000*	1.260
X ₃ อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลัง (เท่า)	H ₃	0.000	0.000	0.000	0.196	0.845	1.007
X ₄ ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย (วัน)	H ₄	1.000	0.001	1.025	1,335.131	0.000*	1.116
X ₅ อัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า (เท่า)	H ₅	-0.011	0.046	0.000	-0.234	0.815	1.305
X ₆ ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า (วัน)	H ₆	-1.000	0.004	-0.227	-259.065	0.000*	1.453

F=315,771.125; p=0.000; R²=1.000; Adj.R²=1.000

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ย ($b_2=0.998$, $p\leq 0.05$) และระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย ($b_4=1.000$, $p\leq 0.05$) มีผลกระทบเชิงบวกต่อวงจรเงินสด ในขณะที่ระยะเวลารอหนี้เจ้าหนี้การค้า ($b_6=-1.000$, $p\leq 0.05$) มีผลกระทบเชิงลบต่อวงจรเงินสด ในขณะที่อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้า ($b_1=0.000$, $p\geq 0.05$) อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลัง ($b_3=0.000$, $p\geq 0.05$) และอัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า ($b_5=-0.011$, $p\geq 0.05$) ไม่มีผลกระทบเชิงบวกต่อวงจรเงินสด

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) พบว่ามีค่า Variance Inflation Factor (VIF) อยู่ระหว่าง 1.007 – 1.453 มีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้วิจัยอาจไม่สามารถแยกได้ว่าตัวแปรอิสระใดกันแน่ที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม (Black, 2006)

จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์วงจรเงินสด โดยสมการที่สามารถพยากรณ์วงจรเงินสดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=315,771.125$; $p=0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง $Adj.R^2=1.000$

$$Y = 0.332 + 0.000X_1 + 0.998X_2 + 0.000X_3 + 1.000X_4 - 0.011X_5 - 1.000X_6$$

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อวงจรเงินสดของบริษัทจดทะเบียนในตลาด MAI อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ 1. ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ย 2. ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย และ 3. ระยะเวลารอหนี้เจ้าหนี้การค้า โดยปัจจัยทั้งสามสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของการจัดการด้านเวลาในระบบทุนหมุนเวียนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของกระแสเงินสดมากกว่าตัวชี้วัดในรูปของอัตราส่วนหมุนเวียนทั่วไป โดยบริษัทควรกำหนดนโยบายการให้เครดิตแก่ลูกค้าอย่างเหมาะสมเพื่อไม่ให้ระยะเวลาเก็บหนี้ยืดยาวจนกระทบต่อวงจรเงินสด ควรเสริมสร้างระบบบริหารสินค้าคงคลังที่ดี เช่น การใช้ระบบ ERP หรือ Inventory AI เพื่อลดเวลาในการขายสินค้า และควรเจรจาเพื่อให้ได้เครดิตที่ยาวขึ้นกับเจ้าหนี้การค้าอย่างเหมาะสมเพื่อลดภาระกระแสเงินสดจ่าย ในทางกลับกันอัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้า อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลัง และอัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้าไม่แสดงผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อวงจรเงินสด ในแบบจำลองที่ใช้ศึกษา ดังนั้นบริษัทจึงควรมีการประเมินประสิทธิภาพรายกิจกรรม เช่น วันเก็บหนี้เฉลี่ยจริงเทียบกับเครดิตทอมเพื่อใช้ควบคุมกระแสเงินสด เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้าไม่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อวงจรเงินสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p>0.05$) อาจเกิดจากปัจจัยหลายประการที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเก็บหนี้จากลูกค้าซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้ 1. วงจรเงินสดมีหลายปัจจัยที่มีอิทธิพล วงจรเงินสดถูกกำหนดโดยการรวมระยะเวลาในการหมุนเวียนเงินจากกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเก็บหนี้จากลูกค้า การหมุนเวียนของสินค้าคงคลัง และการจ่ายหนี้ ดังนั้นแม้ว่าอัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้จะสูงหมายความว่าบริษัทสามารถเก็บหนี้ได้เร็วขึ้น แต่หากบริษัทมีสินค้าคงคลังที่หมุนเวียนช้า หรือมีการ

ชำระหนี้ที่ช้า ก็ยังอาจทำให้วงจรเงินสดยังคงยาวอยู่ได้ (DeLoof, 2003) 2. การเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้ อาจไม่มีผลกระทบต่อทันที แม้ว่าอัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้ที่สูงจะหมายความว่าบริษัทสามารถเก็บหนี้ได้เร็วขึ้น แต่ในบางกรณีการเปลี่ยนแปลงนี้อาจไม่สะท้อนผลกระทบต่อวงจรเงินสด เนื่องจากบางบริษัทอาจมีลูกหนี้จำนวนมากที่ไม่ได้จ่ายเงินในทันที หรืออาจมีการขยายเวลาการชำระหนี้ให้กับลูกค้า (Raheman & Nasr, 2007) 3. ปัจจัยการจัดการสินค้าคงคลังและหนี้สินมีอิทธิพลมากกว่าการหมุนเวียนสินค้าคงคลังและการบริหารจัดการหนี้สินเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากกว่าต่อวงจรเงินสด โดยเฉพาะในบริษัทที่มีสินค้าคงคลังจำนวนมากหรือมีการเจรจาต่อรองชำระหนี้กับซัพพลายเออร์ที่ช้า ซึ่งสามารถชะลอการหมุนเวียนเงินสดในระบบแม้ว่าจะสามารถเก็บหนี้จากลูกค้าได้เร็วขึ้น (Shin & Soenen, 1998) 4. ธุรกิจประเภทต่าง ๆ มีลักษณะการดำเนินงานที่แตกต่างกัน บริษัทที่ดำเนินธุรกิจที่มีลักษณะการลงทุนในสินค้าคงคลังสูง หรือมีระยะเวลาในการผลิตที่ยาวนาน อาจพบว่าแม้ว่าจะสามารถเก็บหนี้จากลูกค้าได้เร็ว แต่หากกระบวนการผลิตหรือการจัดการหนี้สินยังไม่มีประสิทธิภาพ อาจทำให้เงินสดยังไม่สามารถหมุนเวียนได้อย่างรวดเร็วและมีผลกระทบต่อวงจรเงินสด (Vishwanath & Ghosh, 2020) **ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 1**

สมมติฐานที่ 2 ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ยส่งผลกระทบต่อวงจรเงินสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$) เนื่องจากระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ยเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงระยะเวลาเฉลี่ยที่กิจการใช้ในการเรียกเก็บเงินจากลูกค้าหลังจากขายสินค้าหรือบริการในรูปแบบเครดิต การลดระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ยสามารถส่งผลกระทบต่อวงจรเงินสดเนื่องจากการเร่งกระบวนการเปลี่ยนทรัพยากรของกิจการให้กลายเป็นเงินสดได้เร็วขึ้นช่วยเพิ่มสภาพคล่องและประสิทธิภาพทางการเงินขององค์กร สอดคล้องกับงานของ Brigham & Houston (2019) กล่าวว่าเมื่อระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ยลดลงกิจการจะสามารถเรียกเก็บเงินจากลูกค้าได้เร็วขึ้นส่งผลให้เงินสดไหลเวียนเข้าสู่กิจการอย่างรวดเร็วช่วยลดความจำเป็นในการพึ่งพาแหล่งเงินทุนระยะสั้น เช่น การกู้ยืมเงินจากธนาคาร สอดคล้องกับงานของ Ross et al. (2021) กล่าวว่า วงจรเงินสด ประกอบด้วยสามองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ย ระยะเวลาหมุนเวียนสินค้าคงคลัง และระยะเวลาชำระหนี้ หากระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ยลดลงจะช่วยลดวงจรเงินสดโดยตรงทำให้บริษัทสามารถแปลงทรัพยากรเป็นเงินสดได้เร็วขึ้น งานของ Damodaran (2012) กล่าวว่า การลดระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ยช่วยเพิ่มสภาพคล่องของบริษัท ทำให้มีเงินสดสำรองเพียงพอสำหรับการดำเนินงาน การชำระหนี้ และการลงทุนใหม่ ๆ โดยไม่ต้องเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนเงินสด และสอดคล้องกับงานของ Gibson (2020) กล่าวว่า เมื่อกิจการสามารถเรียกเก็บเงินได้เร็วขึ้นจะช่วยลดความเสี่ยงที่ลูกค้าจะผิดนัดชำระเงินหรือเกิดหนี้สูญซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกระแสเงินสดในระยะยาว **ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 2**

สมมติฐานที่ 3 อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลังไม่ส่งผลกระทบต่อวงจรเงินสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p > 0.05$) เนื่องจากวงจรเงินสดขึ้นอยู่กับระยะเวลาการแปลงทรัพยากรเป็นเงินสดแม้ว่าอัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลังจะแสดงถึงความสามารถในการขายสินค้า แต่กระบวนการนี้ยังไม่ครอบคลุมถึงการแปลงยอดขายให้กลายเป็นเงินสดโดยตรง (Brigham & Houston, 2019) โดยวงจรเงินสดคำนึงถึงระยะเวลาทั้งหมดตั้งแต่การซื้อวัตถุดิบจนถึงการรับชำระหนี้จากลูกค้า หากสินค้าถูกขายแต่ลูกค้ายังไม่ชำระเงิน การหมุนเวียนสินค้าคงคลังที่สูงอาจไม่ได้ช่วยเพิ่มสภาพคล่องของบริษัท งานของ Jensen & Meckling (1976) กล่าวว่า การเพิ่มอัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลังอาจเพิ่มต้นทุนดำเนินงาน ดังนั้นการเร่งการขายสินค้าหรือลดปริมาณสินค้าคงคลังเพื่อเพิ่มอัตราส่วนหมุนเวียนอาจนำไปสู่ต้นทุนแฝง เช่น ค่าใช้จ่ายในการขนส่งเร่งด่วน หรือการผลิตแบบเร่งด่วน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกระแสเงินสด

ในทางลบ นอกจากนี้การลดสินค้าคงคลังมากเกินไปอาจทำให้ขาดแคลนสินค้าสำหรับตอบสนองความต้องการของลูกค้า ส่งผลให้ยอดขายลดลงและกระแสเงินสดชะลอตัว งานของ Ross et al. (2021) กล่าวว่า อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลังไม่มีผลโดยตรงต่อระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ยซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญของวงจรเงินสดหากลูกค้าใช้เวลาในการชำระเงินนาน แม้สินค้าจะถูกขายออกไปแล้ว กระแสเงินสดก็ยังไม่เพิ่มขึ้น และงานของ Damodaran (2012) กล่าวว่า การเพิ่มอัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลังอาจนำไปสู่ปัญหา เช่น การขาดแคลนสินค้าหรือการสูญเสียโอกาสในการขาย ซึ่งอาจส่งผลให้รายได้ลดลงและส่งผลกระทบต่อกระแสเงินสดในระยะยาว **ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 3**

สมมติฐานที่ 4 ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ยส่งผลกระทบต่อวงจรเงินสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$) เนื่องจากระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ยเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงระยะเวลาเฉลี่ยที่สินค้าคงคลังอยู่ในมือของบริษัทก่อนที่จะถูกขายออกไป การลดระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ยสามารถส่งผลกระทบต่อวงจรเงินสดเนื่องจากช่วยเร่งกระบวนการเปลี่ยนทรัพยากรของบริษัทให้กลายเป็นเงินสดได้เร็วขึ้น ซึ่งช่วยเพิ่มสภาพคล่องและประสิทธิภาพทางการเงินขององค์กร สอดคล้องกับงานของ Brigham & Houston (2019) กล่าวว่า เมื่อระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ยลดลง สินค้าคงคลังจะถูกขายออกไปได้เร็วขึ้น ส่งผลให้บริษัทสามารถสร้างรายได้จากการขายสินค้าได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งช่วยลดระยะเวลาที่ทรัพยากรถูกล็อกไว้ในรูปของสินค้าคงคลัง และทำให้วงจรเงินสดสั้นลง งานของ Ross et al. (2021) กล่าวว่า หากระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ยลดลงจะช่วยลดวงจรเงินสดโดยตรงทำให้กิจการสามารถแปลงทรัพยากรเป็นเงินสดได้เร็วขึ้น งานของ Damodaran (2012) กล่าวว่า การลดระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ยช่วยเพิ่มสภาพคล่องของกิจการ ทำให้มีเงินสดสำรองเพียงพอสำหรับการดำเนินงาน การชำระหนี้ และการลงทุนใหม่ ๆ โดยไม่ต้องเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนเงินสด และงานของ Gibson (2020) กล่าวว่า เมื่อกิจการสามารถขายสินค้าคงคลังได้เร็วขึ้นจะช่วยลดความเสี่ยงที่สินค้าจะล้าสมัยหรือเสื่อมคุณภาพ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกระแสเงินสดในระยะยาว **ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 4**

สมมติฐานที่ 5 อัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้าไม่ส่งผลกระทบต่อวงจรเงินสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p > 0.05$) เนื่องจากอัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้าเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงความสามารถในการชำระเงินให้กับเจ้าหนี้การค้าในช่วงเวลาหนึ่ง อัตราส่วนนี้แสดงถึงความสามารถของบริษัทในการจัดการระยะเวลาชำระเงินกับผู้ขายหรือซัพพลายเออร์ อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้าไม่ได้ส่งผลกระทบต่อวงจรเงินสดเนื่องจากเมื่ออัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้าสูงขึ้น หมายความว่าบริษัทชำระเงินให้กับเจ้าหนี้เร็วขึ้น ซึ่งจะทำให้กระแสเงินสดออกเร็วขึ้น โดยงานของ Brigham & Houston (2019) กล่าวว่า การชำระเงินเร็วเกินไปอาจลดสภาพคล่องของบริษัทและไม่ได้ช่วยปรับปรุงวงจรเงินสดในทางบวก สอดคล้องกับงานของ (Ross et al. (2021) กล่าวว่า หากอัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้าสูงขึ้นระยะเวลาเฉลี่ยที่กิจการใช้ในการชำระเงินให้กับเจ้าหนี้จะลดลงส่งผลให้วงจรเงินสดยาวขึ้นแทนที่จะสั้นลง งานของ Damodaran (2012) กล่าวว่า การรักษ้อัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้าในระดับต่ำ (หรือขยายระยะเวลาชำระหนี้) ช่วยให้กิจการสามารถใช้ประโยชน์จากเครดิตการค้าได้มากขึ้น ซึ่งช่วยเพิ่มสภาพคล่องและลดความจำเป็นในการใช้แหล่งเงินทุนภายนอก เช่น การกู้ยืมเงิน และงานของ Jensen & Meckling (1976) กล่าวว่า การชำระเงินให้กับเจ้าหนี้เร็วเกินไปอาจทำให้บริษัทสูญเสียโอกาสในการใช้เงินสดสำหรับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การลงทุนหรือการดำเนินงาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการจัดการกระแสเงินสด **ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 5**

สมมติฐานที่ 6 ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้าส่งผลกระทบต่อวงจรมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$) เนื่องจากระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้าสะท้อนถึงระยะเวลาเฉลี่ยที่บริษัทใช้ในการชำระเงินให้กับเจ้าหนี้การค้าหรือระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้ายาวนานขึ้นจะส่งผลกระทบต่อวงจรมีความสำคัญทางสถิติในบางกรณี เนื่องจากการขยายระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้าอาจทำให้ความสัมพันธ์กับซัพพลายเออร์เสียหาย ซึ่งอาจนำไปสู่การลดเครดิตการค้าหรือการเพิ่มราคาสินค้าในอนาคต (Brigham & Houston, 2019) ส่งผลให้บริษัทต้องใช้เงินสดเร็วขึ้นในการจัดหาสินค้าหรือวัตถุดิบ สอดคล้องกับงานของ Ross et al. (2021) กล่าวว่า หากบริษัทชำระเงินช้าเกินไป ซัพพลายเออร์อาจไม่เต็มใจให้เครดิตการค้าระยะยาวอีกต่อไป หรืออาจกำหนดเงื่อนไขการชำระเงินที่เข้มงวดขึ้น เช่น การเรียกเก็บดอกเบี้ยจากการชำระล่าช้า ซึ่งจะเพิ่มภาระทางการเงินและส่งผลกระทบต่อกระแสเงินสดในระยะยาว สอดคล้องกับงานของ Damodaran (2012) กล่าวว่า การขยายระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้ามากเกินไปอาจทำให้บริษัทพลาดโอกาสในการได้รับส่วนลดจากการชำระเงินเร็วซึ่งเป็นประโยชน์ทางการเงินที่สามารถช่วยลดต้นทุนและปรับปรุงกระแสเงินสด สอดคล้องกับงานของ Jensen & Meckling (1976) กล่าวว่า การชำระเงินล่าช้าอาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของบริษัทในตลาด ซึ่งอาจส่งผลให้ซัพพลายเออร์ไม่ยอมขายสินค้าให้ในอนาคต หรืออาจทำให้บริษัทต้องหันไปพึ่งพาแหล่งเงินทุนภายนอก เช่น การกู้ยืมเงิน ซึ่งจะเพิ่มต้นทุนทางการเงินและส่งผลกระทบต่อกระแสเงินสด และสอดคล้องกับงานของ Gibson (2020) กล่าวว่า หากซัพพลายเออร์ไม่พอใจกับพฤติกรรมการชำระเงินที่ล่าช้า บริษัทอาจเผชิญกับความเสี่ยงด้านการขาดแคลนวัตถุดิบหรือสินค้าคงคลัง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตหยุดชะงัก และส่งผลกระทบต่อยอดขายและกระแสเงินสดในระยะยาว โดยสรุปแม้ว่าการขยายระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้าจะช่วยเพิ่มสภาพคล่องในระยะสั้น แต่หากขยายเวลานานเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อวงจรมีความสำคัญทางสถิติในระยะยาว เนื่องจากความเสี่ยงด้านความสัมพันธ์กับซัพพลายเออร์ การสูญเสียโอกาสในการเจรจา และความเสี่ยงด้านการขาดแคลนวัตถุดิบ ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 6

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1. เชิงการบริหารจัดการภายในองค์กร: ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ย ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย และระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้ามีผลกระทบต่อวงจรมีความสำคัญทางสถิติ ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการควบคุมและวางแผนระยะเวลาในการเก็บหนี้และขายสินค้าให้มีประสิทธิภาพ และพิจารณากลยุทธ์ในการบริหารเครดิตทอมนกับคู่ค้าอย่างสมดุลเพื่อลดความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง
2. เชิงนโยบายของตลาดทุน: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (MAI) ควรใช้ข้อมูลจากการศึกษานี้เพื่อกำหนดแนวทางสนับสนุนการบริหารทุนหมุนเวียนสำหรับบริษัทขนาดกลางและเล็ก เช่น การอบรมเรื่องการบริหารวงจรมีความสำคัญ หรือการสนับสนุนซอฟต์แวร์บริหารลูกหนี้และเจ้าหนี้ที่เหมาะสมกับกิจการ
3. เชิงการให้ข้อมูลเชิงนโยบายด้านการเงิน: สถาบันการเงินสามารถใช้ผลการวิจัยนี้ในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อโดยอ้างอิงตัวชี้วัดด้านระยะเวลาทางบัญชีในระบบทุนหมุนเวียนของกิจการเพื่อประเมินความสามารถในการบริหารสภาพคล่องในระยะสั้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ (SET): เพื่อเปรียบเทียบลักษณะความสัมพันธ์ของปัจจัยทุนหมุนเวียนกับวงจรเงินสดในกิจการขนาดใหญ่ ซึ่งมีโครงสร้างการเงินและระบบบริหารที่ซับซ้อนขึ้น
2. การวิเคราะห์เชิงอุตสาหกรรมย่อย: เพื่อเปรียบเทียบในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมผลิตเทคโนโลยี หรือสังหาริมทรัพย์ ให้เข้าใจความแตกต่างในการจัดการทุนหมุนเวียนและวงจรเงินสดในเชิงลึก
3. เพิ่มตัวแปรใหม่ที่สะท้อนคุณภาพการบริหารจัดการ: เช่น ตัวแปรด้านนโยบายเครดิต นโยบายสินค้าคงคลัง หรือการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารบัญชี

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

งานวิจัยนี้สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อวงจรเงินสดของบริษัทในตลาด MAI โดยเน้นการจัดการสินค้าคงคลัง การใช้เครดิตการค้า ลักษณะเฉพาะของอุตสาหกรรม ความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร และบทบาทของเทคโนโลยี ตลอดจนผลกระทบของปัจจัยเศรษฐกิจมหภาค ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการกระแสเงินสดในบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อม

ข้อจำกัดการวิจัย

การเก็บข้อมูลในครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากรายงานสรุปข้อมูลบริษัทจดทะเบียนที่เผยแพร่โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งอาจมีข้อจำกัดด้านความครบถ้วนและความทันสมัยของข้อมูล เช่น ข้อมูลบางบริษัทอาจไม่เปิดเผยรายละเอียดทางการเงินบางประการ หรือมีการเปลี่ยนแปลงงบการเงินย้อนหลัง

เอกสารอ้างอิง

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2567). สรุปข้อสนเทศบริษัทมหาชนจำกัด (Factsheet). www.set.or.th
- ประคอง กรณสุตร. (2538). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี พิริยะกุล. (2544). Panel data analysis. วารสารรวมคำแห่งสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 30(2), 41–54.
- Bank of Thailand. (2021). Annual report 2021: Navigating through uncertainty. <https://www.bot.or.th>
- Black, K. (2006). Business statistics for contemporary decision making. (4th ed.). John Wiley & Sons.
- Brigham, E. F., & Houston, J. F. (2019). Fundamentals of financial management. (15th ed.). Cengage Learning.
- Charumilind, C., Kali, R., & Wiwattanakantang, Y. (2006). The economic effects of the Asian crisis: Firm-level evidence from Thailand. Pacific-Basin Finance Journal. 14(2), 153-174. <https://doi.org/10.1016/j.pacfin.2005.06.001>.

- Chenhall, R. H. (2003). **Management control systems design within its organizational context: Findings from contingency-based research and directions for the future.** *Accounting, Organizations and Society*, 28(2-3), 127-168. [https://doi.org/10.1016/S0361-3682\(01\)00027-7](https://doi.org/10.1016/S0361-3682(01)00027-7).
- Chotkunakitti, N., & Srithaworn, C. (2024). The relationship between working capital management, sales growth, and profitability of listed companies in the Stock Exchange of Thailand. *Journal of Accounting Management and Innovation*, 14(1), 88–103. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jam/article/view/268191>
- Damodaran, A. (2012). **Investment valuation: Tools and techniques for determining the value of any asset** (3rd ed.). Wiley.
- Deloof, M. (2003). Does working capital management affect profitability of Belgian firms? *Journal of Business Finance & Accounting*, 30(3-4), 573-588. <https://doi.org/10.1111/1468-5957.00008>.
- García-Teruel, P. J., & Martínez-Solano, P. (2007). Effects of working capital management on SME profitability. *International Journal of Managerial Finance*, 3(2), 164–177. <https://doi.org/10.1108/17439130710738718>.
- Gibson, C. H. (2020). **Financial reporting and analysis: Using financial accounting information.** (14th ed.). Cengage Learning.
- Gill, A., Biger, N., & Mathur, N. (2010). The relationship between working capital management and profitability: Evidence from the United States. *Business and Economics Journal*, 2010(1), 1-9.
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305-360. [https://doi.org/10.1016/0304-405X\(76\)90026-X](https://doi.org/10.1016/0304-405X(76)90026-X).
- Napompech, K. (2012). Effects of working capital management on the profitability of Thai listed firms. *International Journal of Trade, Economics and Finance*, 3(3), 227–232. <https://doi.org/10.7763/IJTEF.2012.V3.205>
- Nguyen, H. M., & Mohanlingam, S. (2018). The effects of working capital management on profitability: Evidence from listed companies in Thailand. *Asian Journal of Business and Accounting*, 11(3), 231–253. <https://ejournal.um.edu.my/index.php/AJBA/article/view/12148>
- Raheman, A., & Nasr, M. (2007). Working capital management and profitability – Case of Pakistani firms. *International Review of Business Research Papers*, 3(1), 279-300.

- Rattanacharuenchai, T., & Chaiwong, K. (2019). The impact of cash conversion cycle on financial performance: Evidence from Thai listed companies. **UTCC Journal of Business Administration and Accounting**, 41(1), 31-44. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/utccjournalhs/article/view/193678>
- Richard, A. C., & Laughlin, J. R. (1980). **Corporate liquidity: Management and measurement**. Financial Management, 9(2), 64-70. <https://doi.org/10.2307/3665053>.
- Richards, V. D., & Laughlin, E. J. (1980). **A cash conversion cycle approach to liquidity analysis**. Financial Management, 9(1), 32-38. <https://doi.org/10.2307/3665283>.
- Ross, S. A., Westerfield, R. W., & Jordan, B. D. (2021). **Fundamentals of corporate finance**. (13th ed.). McGraw-Hill Education.
- Shin, H. H., & Soenen, L. (1998). **Efficiency of working capital and corporate profitability**. Financial Practice and Education, 8(2), 37-45.
- Vishwanath, S., & Ghosh, M. (2020). Working capital management and firm performance: An empirical study of Indian SMEs. **Journal of Small Business Management**, 58(3), 529-546. <https://doi.org/10.1111/jsbm.12416>.
- Wongthatsanekorn, W. (2010). **Cash conversion cycle and corporate profitability: An empirical study of hospital industry in Thailand**. In Proceedings of the World Congress on Engineering and Computer Science 2010 (Vol. 2, pp. 1179-1184). IAENG. https://www.iaeng.org/publication/WCECS2010/WCECS2010_pp1179-1184.pdf

แนวทางการสร้างคุณค่าตราสินค้าวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระเบียง
เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น
อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
Guidelines for Building Brand Value of Processed Food Community
Enterprises in the Eastern Economic Corridor to Strengthen Local
Communities, Bang Khla District, Chachoengsao Province

ปริญญเมธี เทียนทอง^{1*} และ ทักษิณาส สมบูรณ์²
Prachayamethee Thianthong^{1*} and Thaksinat Somboon²

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

¹Lecturer in Marketing Faculty of management Science, Rajabhat Rajanagarindra University

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

²Lecturer in Tourism for Development Faculty of management Science, Rajabhat Rajanagarindra University

*Corresponding email: nuch4393@gmail.com

Received: February 25, 2025.; Revised: May 29, 2025.; Accepted: June 10, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บริบทและความต้องการของสินค้าวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา 2) พัฒนาแนวทางการสร้างคุณค่าตราสินค้าวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา สำหรับเป็นแนวทางส่งเสริมให้ชุมชนได้นำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างรายได้ให้ชุมชนต่อไป 3) กระตุ้นและพัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นต้นแบบเชิงพาณิชย์ในการสร้างคุณค่าตราสินค้าวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นฉะเชิงเทรา เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไป มีสถานะการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน มีสินค้าที่ผลิตเป็นของตนเอง เช่น กล้วยเบรคแตก มะม่วงกวน แยมมะม่วง น้ำปลาหวาน กล้วยตากอบแห้ง น้ำพริก เป็นต้น รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท แนวทางการสร้างคุณค่าตราสินค้าวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูป มีการแปรรูปสินค้าจากวัตถุดิบที่มาจากธรรมชาติในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน การกระตุ้นและพัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นต้นแบบเชิงพาณิชย์ โดยทำบรรจุภัณฑ์ที่สะดวกต่อการใช้งานตรงต่อความต้องการของผู้บริโภค และขอมาตรฐานการรับรองคุณภาพอาหารและยา รวมถึงหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรให้การส่งเสริมสนับสนุนด้านการจัดจำหน่ายให้มากขึ้น

คำสำคัญ : คุณค่าตราสินค้า, วิสาหกิจชุมชน, อาหารแปรรูป

ABSTRACT

The purposes of this research were to study: 1) Context and needs of community enterprise products in the category of processed food in the Eastern Economic Corridor, Bang Khla District, Chachoengsao Province; 2) to develop guidelines for creating brand value for community enterprises in the processed food category in the Eastern Economic Corridor, Bang Khla District, Chachoengsao Province, to be used as a guideline to encourage the community to use it in order to generate income for the community; and 3) to stimulate and develop entrepreneurs to be commercial models in creating brand value for community enterprises in the category of processed food in the Eastern Economic Corridor, Bang Khla District, Chachoengsao Province. This Participatory Action Research.

The research results found that female, aged 40 years and above, and had membership status in the community enterprise. They produce their own products such as deep-fried bananas, dried mango dessert, mango jam, sweet fish sauce, dried bananas, chili paste, etc. The average monthly income is between 10,001 - 15,000 baht. The guidelines for building brand value for community enterprises in the processed food category include: processing products from raw materials that come from the nature in the locality to increase value and generate income for households; encouraging and developing entrepreneurs to become commercial prototypes by making packaging that is easy to use, meets consumer needs; and requesting for food and drug quality certification standards. In addition, the government and private sector agencies should provide more support for distribution.

Keywords : Brand Awareness, Community Enterprises, Processed food

บทนำ

โครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เป็นการลงทุนโครงการขนาดใหญ่เพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศไปสู่ยุค“ไทยแลนด์ 4.0” ซึ่งได้มีการกำหนดเขตพื้นที่เป้าหมายนำร่อง 3 จังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง อีกทั้งยังได้กำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมเพื่อให้เกิดการลงทุนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค เพื่อเพิ่มศักยภาพรองรับการลงทุน และการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในพื้นที่รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการจัดระบบการสะสมเทคโนโลยี เพื่ออนาคตที่ยั่งยืนของประเทศไทย แผนโครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกถูกบรรจุในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งประกอบไปด้วย (1) แผนปฏิบัติการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (2) แผนปฏิบัติการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล (3) แผนปฏิบัติการการพัฒนาศูนย์กลางธุรกิจ และศูนย์กลางการเงิน (4) แผนปฏิบัติการการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย (5) แผนปฏิบัติการการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว และ (6) แผนปฏิบัติการการพัฒนาบุคลากร การศึกษา การวิจัย และเทคโนโลยี สำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในโครงการระเบียงเศรษฐกิจ

พิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย 12 ประเภท ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ (2) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (3) อุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (4) อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร (5) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (6) อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ (7) อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (8) อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (9) อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (10) อุตสาหกรรมดิจิทัล (11) อุตสาหกรรมการป้องกันประเทศ (12) อุตสาหกรรมการพัฒนาบุคลากรและการศึกษา จารุวรรณ เหมยากร, สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.). เขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษ สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2564 จาก <https://eeco.or.th/th>

หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจและเร่งผลักดันพัฒนาในเรื่องดังกล่าวเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศและเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศอีกทางหนึ่งด้วย และในเขตโครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกที่ประกอบไปด้วยจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง ตามข้อมูลเขตพื้นที่ คือ มีการประกอบอุตสาหกรรมขนาดเล็กทั้งในพื้นที่และครัวเรือนเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนนั้นคือ การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐโดยกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาโครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีรายละเอียดสำคัญ คือ การยกระดับสินค้าโอท็อปนำนวัตกรรมเข้ามาช่วยพัฒนาสินค้า การจัดระบบการขายสินค้าให้ตรงต่อความต้องการของตลาด เพิ่มรายได้ชุมชนในพื้นที่เขตโครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), (2560)

โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและผู้ค้ารายย่อยในเขตโครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกนำเทคโนโลยีมาส่งเสริมสินค้าโอท็อปเพิ่มศักยภาพการขยายช่องทางจำหน่ายให้ตรงตามความต้องการของตลาด อีกทั้งช่วยหาแหล่งเงินทุนให้ผู้ค้ารายย่อย ชุมชน พร้อมตั้งกลุ่มเป้าหมายและสินค้าที่นิยมในพื้นที่นำร่อง อย่างน้อย 10 ชุมชน ได้แก่ จังหวัดระยอง เช่น ทุเรียนทอดกรอบ เครื่องเงิน จังหวัดชลบุรี เช่น พุดดิ้งมะพร้าวอ่อน ข้าวกล้อง สบู่เปลือกมังคุด จังหวัดฉะเชิงเทรา เช่น มะม่วงน้ำดอกไม้ หมูแท่งอบกรอบ เป็นต้น โดยมีแนวทางดำเนินการ 2 รูปแบบ ได้แก่ ตั้งบริษัทวิสาหกิจชุมชน เช่น การลงทุนร่วมระหว่าง สกพอ. สำนักงานกองทุนหมู่บ้านเอกชน ทำหน้าที่วางแผนการผลิต การตลาดส่งเสริมการขายอย่างต่อเนื่อง และศูนย์พัฒนาธุรกิจชุมชนทำหน้าที่ ศึกษาวิจัย พัฒนาสินค้าชุมชนให้มีคุณภาพในระดับมาตรฐานมีรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจ รวมทั้งฝึกอบรมบุคลากรให้ทำงานร่วมกับนวัตกรรมใหม่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), (2560)

ประกอบกับเขตพื้นที่ดังกล่าวมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมสูง มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่สามารถขายให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวได้ แต่ด้วยสถานการณ์ด้านการแข่งขันของตลาดในปัจจุบันมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น สินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ยังไม่เป็นที่รู้จัก ไม่ได้รับความนิยม ดังนั้น การสร้างคุณค่าตราสินค้า การสร้างการรับรู้ การให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ การย้ำเตือนความทรงจำ รวมไปถึงการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จึงเป็นเรื่องสำคัญที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน สถาบันการศึกษา รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดต้องเร่งพัฒนาการสร้างคุณค่าตราสินค้าและสร้างการรับรู้ให้มากขึ้น จัดหาสถานที่จัดจำหน่าย เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายรูปแบบออนไลน์เพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภค และยังสามารถขยายฐานลูกค้าในต่างจังหวัดได้ด้วยการส่งเสริมการตลาดและการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อส่งผ่านข้อมูลผลิตภัณฑ์ให้รวดเร็วในวงกว้าง สร้างยอดขาย การสร้างรู้จักสินค้าในกลุ่มเป้าหมายจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการเพื่อช่วยส่งเสริมผลักดันและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อมในระดับชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งสามารถแข่งขันได้ในตลาดที่มีขนาดใหญ่ขึ้น

จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าการศึกษาแนวทางการสร้างคุณค่าตราสินค้าวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในด้านวิชาการคือ ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลนำทฤษฎีด้านการจัดการตราสินค้า การสร้างภาพลักษณ์ตราสินค้าและการสื่อสารทางการตลาดเข้ามาช่วยในการระดมความคิด วางแผนดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของสินค้า เพิ่มส่วนประกอบ รสชาติ รูปแบบตัวสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้มีความสะดวกต่อการรับประทานและการใช้งาน รวมถึงการวิเคราะห์พฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน เมื่อวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง มีการรวมกลุ่มสมาชิกที่มากขึ้น มีสินค้าที่หลากหลาย มีนวัตกรรมและกระบวนการผลิตที่ดี ได้รับมาตรฐานการรับรองการผลิตสินค้า ภาครัฐและภาคเอกชนควรให้การสนับสนุนผลักดันเรื่องการจัดจำหน่าย การขยายตลาดให้สินค้าวิสาหกิจชุมชนเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากยิ่งขึ้นจะช่วยสร้างโอกาสและสร้างรายได้กลับสู่ครัวเรือน และพัฒนาให้เป็นพื้นที่ต้นแบบในเรื่องของการสร้างคุณค่าตราสินค้าวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของสินค้าวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อกำหนดแนวทางการสร้างคุณค่าตราสินค้าวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อกระตุ้นและพัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นต้นแบบเชิงพาณิชย์ในการสร้างคุณค่าตราสินค้าวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการสร้างคุณค่าตราสินค้าวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษาข้อมูลบริบทพื้นฐานสินค้าวิสาหกิจชุมชนในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จังหวัดฉะเชิงเทรา และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการสร้างคุณค่าตราสินค้าวิสาหกิจชุมชนในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีรายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การรวบรวมข้อมูล

กิจกรรมที่ 1 ทีมผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ทำการสำรวจภาคสนามเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการด้านการสร้างคุณค่าตราผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา และสภาพพื้นที่ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแผนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างคุณค่าตราสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการดำเนินการในพื้นที่ และประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมในชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ศักยภาพด้านการตลาด

กิจกรรมที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้นำหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขต
ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างคุณค่าตรา
ผลิตภัณฑ์ ซึ่งกระบวนการนี้ผู้วิจัยดำเนินการส่งเครื่องมือในการวิจัยต่อสถาบันวิจัยเพื่อส่งตรวจจริยธรรมการวิจัยใน
มนุษย์ก่อนที่จะนำเครื่องมือในการวิจัยไปใช้ดำเนินการสัมภาษณ์จริงต่อผู้นำหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนประเภท
อาหารแปรรูปในเขตระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

กิจกรรมที่ 3 ทำการสนทนากลุ่ม ตัวแทนผู้ประกอบการวิสาหกิจ หน่วยงานภาครัฐ/ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง
เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างคุณค่าตราผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระยองเศรษฐกิจพิเศษ
ภาคตะวันออก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

กิจกรรมที่ 4 จัดทำคู่มือการสร้างคุณค่าตราผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารแปรรูปในเขตระยองเศรษฐกิจพิเศษ
ภาคตะวันออก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้วยวิธีการสังเคราะห์ข้อมูล

กิจกรรมที่ 5 ถ่ายทอดข้อมูลให้กับชุมชน/พื้นที่และจัดทำการประชุมสัมมนาพื้นที่ต้นแบบในการสร้างคุณค่า
ตราผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูป อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อำเภอบางคล้า จังหวัด
ฉะเชิงเทรา และบุคคลที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานภาครัฐ/ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้จำแนกกลุ่มตัวอย่างจาก
วัตถุประสงค์การวิจัย ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างการวิจัยออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ตัวแทนผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 20 คน
2. ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 คน
3. ตัวแทนหน่วยงานภาคเอกชนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้วผู้วิจัยได้ดำเนินการ เพื่อตอบวัตถุประสงค์
ของการวิจัยที่ได้ตั้งไว้โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยได้นำการวิเคราะห์เชิงพรรณนามาใช้เพื่อการอธิบาย การบรรยายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการ
แจกแจงข้อมูลตัวแปรต่าง ๆ ตามปัจจัยด้านคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง
2. นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมาสรุปเป็นข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการสนทนากลุ่ม และนำ
ข้อมูลมาใช้ในการอภิปรายผล
3. สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะในการวิจัย โดยให้มีความครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา
ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้และจัดทำคู่มือเพื่อดำเนินการเผยแพร่ต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการสร้างคุณค่าตราสินค้าวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระยองเศรษฐกิจ
พิเศษภาคตะวันออกเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้ทำการ
สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาเป็นแนวทางและต้นแบบในการสร้างคุณค่าตราสินค้าวิสาหกิจ
ชุมชนประเภทอาหารแปรรูปกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า

1. บริบทของผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จากตัวแทนผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 20 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไป สถานะการเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีสินค้าที่ทำการผลิตเป็นของตนเอง เช่น ก๋วยเตี๋ยวแตกกวน มะม่วงกวน แยมมะม่วง น้ำปลาหวาน ก๋วยเตี๋ยวอบแห้ง เป็นต้น ลักษณะสินค้าที่ทำการผลิตเป็นสินค้าประเภทอาหารแปรรูปและเครื่องจักรสาน เช่น หมวกกล้วยเลี้ยว กระเป๋าผ้า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ได้รับจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอยู่ระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท ต่อเดือน

2. แนวทางการสร้างคุณค่าตราสินค้าวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ตัวแทนวิสาหกิจชุมชนได้เสนอแนวทางว่า

การจัดจำหน่ายสินค้าของวิสาหกิจชุมชน รูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายโดยจัดตั้งสถานที่จัดจำหน่ายไว้เป็นหลักคือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้านค้าในชุมชน การตั้งจุดจำหน่ายที่ปั๊มน้ำมัน การวางจำหน่ายตามแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด รวมถึงการจัดจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ทั้งแอปพลิเคชันไลน์และเฟซบุ๊ก และฝากถึงหน่วยงานภาครัฐให้เร่งผลักดันสินค้าของวิสาหกิจชุมชนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง สนับสนุนให้มีการจัดงานแสดงและจัดจำหน่ายสินค้าของวิสาหกิจชุมชน เช่น การจัดงานโอท็อปที่เมืองทองธานี เนื่องจากมีสถานที่กว้างขวางและอยู่ในชุมชนเมืองที่กลุ่มผู้ซื้อหรือผู้บริโภคมีกำลังซื้อ เพื่อให้สินค้าเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นและเป็นการได้ออกไปเปิดตัวให้สินค้าได้เป็นที่รู้จักมากขึ้นด้วย และทำการขยายอาณาเขตการขายไปยังจังหวัดอื่น ๆ เช่น ชลบุรี ระยอง ปราจีนบุรี และนำสินค้าไปฝากขายตามร้านค้า ร้านอาหารในจังหวัดอื่น ๆ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยว เป็นย่านการค้า เขตอุตสาหกรรม และสถานศึกษา และขอให้สนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดทำบรรจุภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องจักร เช่น เครื่องอบแห้ง เครื่องเป่าลมร้อน เครื่องขึ้นถักอาหาร เป็นต้น

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีอัตลักษณ์ ที่สื่อถึงชุมชนแหล่งต้นกำเนิดของสินค้า ออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีคุณภาพเป็นตราสัญลักษณ์ และในภาพรวมควรสื่อการรับรู้ที่เชื่อมโยงถึงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดฉะเชิงเทราให้ผู้บริโภคได้รับรู้และมีความเข้าใจถึงประวัติความเป็นมาของจังหวัดและความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเสริมไปด้วย โดยนำเสนอเป็นเรื่องราวและพิจารณาว่า สินค้าตัวไหนที่สามารถนำมาประกอบในการนำเสนอเป็นเรื่องราวที่สร้างการติดตามและสร้างความน่าเชื่อถือได้ว่า ถ้ามาท่องเที่ยวที่จังหวัดฉะเชิงเทราจะต้องหาซื้อสินค้านี้ดังกล่าวน่ามาทดลองรับประทาน

3. การกระตุ้นและพัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นต้นแบบเชิงพาณิชย์ในการสร้างคุณค่าตราสินค้าวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

จากการสนทนากลุ่มตัวแทนหน่วยงานภาครัฐวิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมแม่บุญมี ตำบลปากน้ำ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 5 คน ได้เสนอแนวทางว่า ควรมีการสนับสนุนการนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นอาหารและขนม ซึ่งการนำวัตถุดิบในท้องถิ่นของเกษตรกรไม่ว่าจะเป็นรายใหญ่หรือรายย่อยมาเป็นส่วนประกอบในอาหารและขนมยังเป็นการสร้างรายได้ให้กลับคืนสู่ท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่ง ทำให้มีรายได้หมุนเวียนอยู่ในครัวเรือนในท้องถิ่น สามารถนำวัตถุดิบของท้องถิ่นมาเป็นส่วนประกอบทั้งในอาหารและขนม เช่น ขนมปั้นขลิบไส้ปลา กะพง น้ำพริกกุ้งเสียบ ซึ่งได้มาจากกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากระพงและกุ้งในท้องถิ่นนำมาขายส่งให้กับทางกลุ่มนำมาแปรรูปเป็นอาหารและขนม มะม่วง มะพร้าว สับปะรด ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ฯลฯ

เรื่องการจัดจำหน่ายควรรขยายช่องทางการขายผ่านทางออนไลน์ การออกงานแสดงสินค้าโอท็อป ของจังหวัดฉะเชิงเทรา รวมถึงนำสินค้าไปวางขายในร้านสะดวกซื้อ (7-11) การจัดทำบรรจุภัณฑ์ควรดำเนินการจัดทำและออกแบบป้ายฉลาก โลโก้ เพื่อให้สินค้ามีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับมีความน่าเชื่อถือ แข่งขันกับสินค้ารายอื่น ๆ ได้ และสามารถนำออกขายสู่ตลาดภายนอกได้

จากการสนทนากลุ่มตัวแทนหน่วยงานภาคเอกชนบริษัทผลไม้แปรรูปพร จำกัด จำนวน 5 คน ได้เสนอแนะทางว่า ควรสนับสนุนและมีการรับวัตถุดิบจากแหล่งชุมชนเพื่อนำมาแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งวัตถุดิบหลักจากกลุ่มเกษตรกรในท้องถิ่น หลัก ๆ คือ มะม่วง เป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรในท้องถิ่นมีรายได้กลับสู่ครัวเรือนและควรส่งเสริมการอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรในท้องถิ่นในเรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมถึงการให้ความรู้ในการการขายออนไลน์ผ่านทางเฟซบุ๊ก หรือ ไลน์ และเว็บไซต์การขายออนไลน์ต่าง ๆ ส่งเสริมพื้นที่ในการขาย การจัดงานเทศกาลของดีประจำจังหวัดโดยการเปิดตลาดให้พื้นที่ขายสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมถึงการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการขอใบอนุญาตมาตรฐานอาหารและยา (อย.) เพื่อส่งเสริมและช่วยยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้เติบโตและแข็งแกร่งสามารถแข่งขันได้ในส่วนของภาคอุตสาหกรรมประเภทอาหารแปรรูปต่อไป

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อให้สินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้น ผู้ประกอบการต้องอาศัยสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาช่วยโฆษณาประชาสัมพันธ์ หรือการติดต่อรายการโทรทัศน์ด้านอาหารที่มีชื่อเสียง เพื่อทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้สินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงมากยิ่งขึ้น หรือเมื่อมีโอกาสได้ออกงานแสดงสินค้าก็ควรใช้สื่อสังคมออนไลน์ อย่างเช่น การไลฟ์สดเพื่อแสดงให้ผู้บริโภคได้เห็นสินค้า หรือขึ้นตอนกระบวนการผลิตสินค้า และควรนำเสนอเป็นเรื่องราวความเป็นมาของผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ว่ามีที่มาที่ไปอย่างไร เพื่อสร้างการติดตาม การค้นหา และนำมาซึ่งการค้นหาซื้อสินค้ามาทดลองบริโภค และเข้าร่วมการศึกษาดูงานตามสถานประกอบการที่สามารถเป็นตัวอย่างการผลิตและแปรรูปสินค้าวิสาหกิจชุมชน ศึกษาดูขั้นตอนการแปรรูป การทำบรรจุภัณฑ์ การเข้าสู่ตลาด เทคนิควิธีการขายและนำเสนอสินค้า และกลยุทธ์ด้านการตลาด เป็นต้น และควรให้ผู้ที่มีบทบาทในชุมชนติดต่อรายการโทรทัศน์มาถ่ายทอดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่สามารถเป็นต้นแบบได้ นำเสนอสินค้าที่ขายดี ที่มียอดขายสูง และมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับเพื่อให้มีผู้ติดตาม และตามหาเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดฉะเชิงเทรา

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 บริบทของผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นเพศหญิงช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไป สถานะการเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีสินค้าที่ทำการผลิตเป็นของตนเอง เช่น กล้วยเบรคแตก มะม่วงกวน แยมมะม่วง น้ำปลาทูหวาน กล้วยตากอบแห้ง เป็นต้น ลักษณะสินค้าที่ทำการผลิตเป็นสินค้าประเภทอาหารแปรรูปและเครื่องจักรสาน เช่น หมวกกุญแจ กระเป๋าผ้า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ได้รับจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอยู่ระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท ต่อเดือน พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตจิรา ไชยขวัญ (2555) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของสมาชิกในอำเภอสวี จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า (1) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 50.70 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว จบการศึกษาระดับภาคบังคับ ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.74 คน แหล่งและระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารระดับปานกลางในภาพรวมและจากสื่อบุคคล ส่วนใหญ่จากเกษตรกรตำบลและเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร

อาชีพหลักที่ทำรายได้ให้กับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมากที่สุด คือ อาชีพการเกษตร จำนวนพื้นที่ถือครองทำการเกษตรเฉลี่ย 21.65 ไร่ จำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.32 ราย จำนวนแรงงานจ้างภาคการเกษตรเฉลี่ย 1.55 ราย รายได้ภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 341,472.39 และ 122,489.66 บาท ตามลำดับ รายจ่ายภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 93,920.25 และ 188,322.09 บาท ตามลำดับ และรายได้จากการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 14,979.14 บาท ส่วนใหญ่สมาชิกมีหนี้สิน และแหล่งเงินทุนที่ใช้ทำการเกษตรมาจากทุนของตนเอง (2) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนระดับมากในภาพรวม (3) ปัญหาของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด และมีเพียงส่วนน้อยที่ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการขยายฐานในการคำนวณภาษีเพิ่มขึ้นจากเดิมที่ให้กลุ่มมีรายได้พึงประเมิน 1,800,000 บาท

การอภิปรายผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อกำหนดแนวทางการสร้างคุณค่าตราสินค้าวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เสนอไว้คือ ควรออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีอัตลักษณ์ ที่สื่อถึงชุมชนแหล่งต้นกำเนิดของสินค้า ออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีคุณภาพเป็นตราสัญลักษณ์ และในภาพรวมควรสื่อการรับรู้ที่เชื่อมโยงถึงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดฉะเชิงเทราให้ผู้บริโภคได้รับรู้และมีความเข้าใจถึงประวัติความเป็นมาของจังหวัดและความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเสริมไปด้วย โดยนำเสนอเป็นเรื่องราวและพิจารณาว่า สินค้าตัวไหนที่สามารถนำมาประกอบในการนำเสนอเป็นเรื่องราวที่สร้างการติดตามและสร้างความน่าเชื่อถือได้ว่ามาท่องเที่ยวที่จังหวัดฉะเชิงเทราจะต้องหาซื้อสินค้าดังกล่าวมาทดลองรับประทาน เนื่องจากไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวหรือการจับจ่ายซื้อสินค้าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ต้องดำเนินมาด้วยกัน สินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถจัดซื้อจัดหาเป็นของขวัญของฝากได้นั่นเอง ดังนั้นนอกจากการบรรจุภัณฑ์แบบซื้อรับประทานส่วนตัวแล้วยังสามารถจัดบรรจุภัณฑ์ในลักษณะที่เป็นแพ็คเกจสำหรับเป็นของขวัญ ของที่ระลึก และเป็นของฝากคนที่เรารักก็ได้ พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงยุทธ ต้นวัน และ รัชดาพร บุญกอง (2566) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ด้านการแปรรูปอาหารเพื่อสุขภาพ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการแปรรูปอาหารเพื่อสุขภาพเชิงสร้างสรรค์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ 1.1) การแปรรูปอาหารเพื่อสุขภาพเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วัตถุดิบจากพืช และ 1.2) การแปรรูปอาหารเพื่อสุขภาพเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วัตถุดิบจากสัตว์ จำนวน 20 รายการ 2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ ด้านการแปรรูปอาหารเพื่อสุขภาพ มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าให้มีความหลากหลายเป็นที่น่าสนใจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ผลิตภัณฑ์มีความแปลกใหม่ โดดเด่นเป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มทำให้เกิดการจดจำผลิตภัณฑ์ผ่านตราสินค้าและเป็นการประชาสัมพันธ์สินค้าอีกทางหนึ่ง 3) ยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการจากวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการจำหน่ายสินค้าออนไลน์และออฟไลน์ จัดเวทีแสดงสินค้าเป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะได้นำองค์ความรู้ไปใช้ในการแข่งขันด้านการแปรรูปอาหารเพื่อสุขภาพและเพิ่มช่องทางการตลาดให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พระมหาสุริยัน อุตตโร และคณะ (2562) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาเทคนิคและกระบวนการถนอมอาหารตามภูมิปัญญา ท้องถิ่นของวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนกาหลง อ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาบรรจุภัณฑ์อาหาร ได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในการบรรจุภัณฑ์อาหาร คือ เครื่องขึ้นสุญญากาศ และมีการพัฒนาออกแบบตราสัญลักษณ์สินค้าและกล่องบรรจุภัณฑ์ เพื่อ เป็นการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์และเป็นการประชาสัมพันธ์ตัวผลิตภัณฑ์และกลุ่มผู้ผลิตได้ อีกทางหนึ่งด้วย รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวิชญา บุญโสอด, บำเพ็ญ เขียวหวาน และ นารีรัตน์ สิริสาร (2562) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร อำเภोज้ำหมื่น จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า (1) สมาชิกวิสาหกิจ

ชุมชนส่วนมากมีความรู้เกี่ยวกับการจดทะเบียนจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนแต่ยังเข้าใจผิดเกี่ยวกับเป้าหมายที่แท้จริงของวิสาหกิจชุมชน สมาชิกได้รับความรู้จากสื่อกิจกรรมโดย วิธีการประชุมกลุ่มย่อยมากที่สุด และมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตมีความเหมาะสมมากที่สุด (2) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุดในด้านการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในการเป็นผู้ผลิตสินค้าหรือบริการของกลุ่ม (3) วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีศักยภาพด้านกระบวนการดำเนินงานอยู่ในระดับดี ในด้านผู้นำโดยมีการเปิดโอกาสและกำหนดวิธีการให้สมาชิกทั้งหมดมีส่วนร่วม ผลลัพธ์ในการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุด คือสมาชิกส่วนใหญ่มีความพึงพอใจโดยเข้าร่วมกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอทำให้กิจกรรมส่วนใหญ่ประสบผลสำเร็จ สมาชิกมีความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มโดยการศึกษาดูงานและต้องการความรู้ด้านการผลิต ด้านการจัดการผลผลิต ด้านความรู้เกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพและระบบรับรองคุณภาพ (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะ คือ สินค้ายังไม่เป็นที่รู้จักมากเนื่องจากขาดการส่งเสริมการตลาดจึงควรมีการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยของผลิตภัณฑ์เพื่อจัดทำแผนการส่งเสริมและพัฒนาการตลาดให้ตรงเป้าหมาย รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายทางด้านการตลาดเพื่อเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการตลาด ซึ่งจะทำให้สินค้าเป็นที่รู้จักและมีผู้ต้องการมากขึ้น อันจะนำมาสู่การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

การอภิปรายผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อกระตุ้นและพัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นต้นแบบเชิงพาณิชย์ในการสร้างคุณค่าตราสินค้าวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารแปรรูปในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา หน่วยงานภาครัฐให้แรงผลักดันสินค้าของวิสาหกิจชุมชนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง สนับสนุนให้มีการจัดงานแสดงและจัดจำหน่ายสินค้าของวิสาหกิจชุมชน เช่น การจัดงานโอท็อปที่เมืองทองธานี เนื่องจากมีสถานที่กว้างขวางและอยู่ในชุมชนเมืองที่กลุ่มผู้ซื้อหรือผู้บริโภคมีกำลังซื้อ เพื่อให้สินค้าเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น และเป็นการได้ออกไปเปิดตัวให้สินค้าได้เป็นที่รู้จักมากขึ้นด้วย ทางกลุ่มยังขอฝากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ช่วยสนับสนุนและผลักดันให้สินค้าเป็นที่รู้จักและขยายอาณาเขตการขายไปยังจังหวัดอื่น ๆ เช่น ชลบุรี ระยอง ปราจีนบุรี และนำสินค้าไปฝากขายตามร้านค้า ร้านอาหารในจังหวัดอื่น ๆ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวค่อนข้างเยอะ เป็นย่านการค้า เขตอุตสาหกรรม และสถานศึกษา และขอให้สนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดทำบรรจุภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องจักร เช่น เครื่องอบแห้ง เครื่องเป่าลมร้อน เครื่องขึ้นถ่วงอาหาร เป็นต้น พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฏฐนันท์ ศูนย์จันดา (2566) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารจัดการประกอบด้วยด้านวัตถุดิบ กลุ่มมีการใช้ผลผลิตจากการเกษตรของท้องถิ่นตนเอง ด้านการผลิต กลุ่มมีการจัดตั้งศูนย์กลางการผลิต มีการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพ ด้านการขนส่ง กลุ่มได้ดำเนินการใช้การขนส่ง จากหน่วยงานภายนอกและจัดส่งด้วยกลุ่มเอง ด้านการตลาด มีการจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง มีช่องทางการจำหน่ายทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ ส่วนด้านบริการ กลุ่มมีการสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมความพึงพอใจของลูกค้า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนา ประกอบด้วยปัจจัยภายใน พบว่า สมาชิกทุกคนมีบทบาทร่วมกันในการพัฒนาการจัดการตั้งกลุ่ม รวมทั้งการบริหารจัดการภายในกลุ่มร่วมกัน กลุ่มมีการส่งเสริมการเรียนรู้ เพิ่มพูนความรู้อย่างสม่ำเสมอ กลุ่มมีการจัดการด้านการเงิน มีการจัดทำบัญชี และมีการจัดสรรกำไร เงินปันผลให้กับสมาชิกกลุ่มทุกเดือน ปัจจัยภายนอก พบว่ากลุ่มมีเครือข่ายความร่วมมือทั้งด้านการตลาด องค์ความรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ งบประมาณ และการสนับสนุนด้านกำลังใจจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนา พบว่า การมีคู่แข่งทางการตลาดในกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ใกล้เคียงกันเป็นจำนวนมาก การพึ่งพาภาครัฐในการจัดการด้านการตลาด ความไม่แน่นอนของผลผลิตที่เป็นวัตถุดิบในท้องถิ่น และปัญหาด้านการผลิต ส่วนแนวทางการพัฒนาเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีประสบความสำเร็จ พบว่าความเข้มแข็ง

ความร่วมมือกันของประธานกลุ่มและสมาชิก การใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ การตลาดและช่องทางการจัดจำหน่าย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของลูกค้า และการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตและการจัดจำหน่ายเพื่อส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการสร้างอาชีพและสร้างรายได้สู่ครัวเรือน รวมถึงจัดกิจกรรมอบรมเสริมความรู้เรื่องการขอมาตรฐานจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ให้ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินการยื่นขอการรับรองมาตรฐานได้

2. ควรมีการจัดอบรมแบบฝึกปฏิบัติการใช้สื่อออนไลน์ในการขายสินค้าให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำมาใช้งานได้จริง เพื่อเพิ่มช่องทางการขายสินค้า ขยายฐานลูกค้าให้กว้างมากยิ่งขึ้น สร้างรายได้และผลกำไรให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. การจัดทำบรรจุภัณฑ์ควรออกแบบให้มีอัตลักษณ์ที่สื่อถึงชุมชนต้นกำเนิดของสินค้า ออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีคุณภาพ สะดวกต่อการใช้งานและมีตราสัญลักษณ์ของท้องถิ่น

2. จัดทำสินค้าเป็นชุดของขวัญของฝากหรือของที่ระลึกที่เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อ และขยายตลาดโดยนำสินค้าไปร่วมขายหรือเปิดตัวตามงานเทศกาลของจังหวัดในพื้นที่

3. จัดกิจกรรมอบรมเสริมความรู้ให้กับตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเรื่องของการถนอมอาหารหรือการยืดอายุของสินค้า เนื่องจากสินค้าที่ทำการผลิตมาส่วนใหญ่เป็นอาหารแปรรูปที่มาจากธรรมชาติ มีช่วงอายุหรือระยะเวลาที่สั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนสภาพเน่าเสียได้ง่าย

4. การโฆษณาประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการขาย สามารถนำเทคโนโลยีสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าของกลุ่มได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาสินค้าประเภทเครื่องจักรสานเพิ่มเติมเนื่องจากในเขตพื้นที่ ตำบลปากน้ำ อำเภอบางคล้า มีสินค้าประเภทเครื่องจักรสานและสินค้าจากผ้า ที่ชุมชนยังคงมีความต้องการให้ช่วยผลักดันสินค้าดังกล่าว

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นใกล้เคียงกัน หรือมีการผลิตแปรรูปสินค้าในกลุ่มที่คล้ายคลึงกันเพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกับหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อประโยชน์และเป็นแนวทางการสร้างคุณค่าตราสินค้าวิสาหกิจชุมชน

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่มีการพัฒนาผ่านกระบวนการเชิงบูรณาการร่วมกันของเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากที่ผู้วิจัยได้ทำการสนทนากลุ่มกับตัวแทนวิสาหกิจชุมชน ตำบลปากน้ำ อำเภอบางคล้า ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลในเรื่องของวัตถุดิบที่นำมาผลิตขนมหมี่กรอบเป็นวัตถุดิบจากธรรมชาติ ซึ่งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับซื้อวัตถุดิบจากเกษตรกรในท้องถิ่นเป็นการสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน เช่น ฟักทอง ข้าวไรซ์เบอร์รี่ มันม่วง มันเทศ สับปะรด มะเขือเทศ เป็นต้น โดยสามารถนำมาเป็นส่วนประกอบคือสีให้กับขนมหมี่กรอบโดยการคั้นน้ำแล้วนำไปเป็นส่วนผสมกับน้ำขอสในการผัดหมี่หลังจากที่ได้ทอดหมี่กรอบไว้ และส่วนประกอบที่จะทำให้หมี่กรอบมีรสชาติหวานกำลังดีและมีกลิ่นหอม คือการเลือกใช้น้ำตาลมะพร้าวแทนการใช้น้ำตาลทราย

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ เหมยากร. สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.). เขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษ. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2564 จาก <https://eeco.or.th/th>.
- จิตจิรา ไชยขวัญ. (2555). ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของสมาชิกในอำเภอสวี จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณัฐนันท์ ศูนย์จันดา. (2566). การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน ตำบลแก่งกระจาน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดเพชรบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 12(3), 117-126.
- ทรงยุทธ ตันวัน และรัชดาพร บุญกอง. (2566). การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ด้านการแปรรูปอาหารเพื่อสุขภาพจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดสนุ (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร). วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม 7(1), 112-126.
- พระมหาสุริยัน อุตโตโร,พระมหาสิงห์ณรงค์ สิรินทรเมธี,พระสฤทธิ์ สุ่มโน,พระพัฒนพล สิริสุวณโณ, และพระวชิรทอง สุภทโท. (2562). การพัฒนาเทคนิคและกระบวนการถนอมอาหารตามภูมิปัญญา ท้องถิ่นของวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนกاهหลง อ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์ 6(1), 381- 396.
- สวิษฐา บุญโสด, บำเพ็ญ เขียวหวาน และ นารีรัตน์ สิริสาร. (2562). แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง. การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 16 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน วันที่ 3-4 ธันวาคม 2562.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.).(2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. Online เข้าถึงได้จาก<https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=index>.

ผลของโปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ที่มีต่อพฤติกรรม
ป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ของผู้สูงอายุ :

กรณีศึกษาผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม

The Effect of Mobile Phone Security Literacy Promotion Program on Self-
Protective Behavior from Scam Calls of the Older People from Call Center
Scammer : A Case Study of Older People in Nakhon Pathom Province.

ศุภนิดา เฮงนิรันดร์¹, พิชชาดา ประสิทธิ์โชค^{2*} และ พิชญาณี พูนพล³

Supanida Hengnirun¹, Pitchada Prasittichok^{2*} and Pitchayanee Poonpol³

¹นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹Student, Master of Science, Applied Behavioral Science Research, Srinakharinwirot University

^{2,3}ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

^{2,3}Assistant Professor Dr., Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

*Corresponding email: pitchada@g.swu.ac.th

Received: March 29, 2025.; Revised: June 3, 2025.; Accepted: June 11, 2025

บทคัดย่อ

ในการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์และความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ของผู้สูงอายุ 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ของกลุ่มผู้สูงอายุก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม และ 3) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ระหว่างกลุ่มผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโปรแกรม และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ดี ใช้สมาร์ตโฟนได้ในระดับดี และเคยรับโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์อย่างน้อย 1 ครั้ง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) คน เริ่มจากการเลือกจังหวัดนครปฐม เป็นพื้นที่ศึกษา ต่อด้วยการสุ่มอำเภอด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) 1 อำเภอ จากนั้นได้จำแนกผู้สูงอายุด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบจำแนกกลุ่ม (Random Assignment) ได้ 2 ตำบล และสุดท้ายจึงทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์คัดเข้า - เกณฑ์คัดออก เพื่อให้ได้ผู้สูงอายุที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเข้ากลุ่มทดลอง (Intervention group) และกลุ่มควบคุม (Control group) กลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรม ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) โปรแกรมส่งเสริม

ความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ จำนวน 6 ครั้ง 2) แบบวัดพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์ และ 3) แบบวัดความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติ Paired sample t – Test และสถิติ Independent sample t – Test ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์และค่าเฉลี่ยความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์สูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม ๓ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงกล่าวได้ว่า โปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ได้

คำสำคัญ : ความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์, พฤติกรรมป้องกันตนเอง, การหลอกลวงทางโทรศัพท์

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) To examine the Self-Protective Behaviors against Scam Calls from Call Center Scammer and Mobile Phone Security Literacy among older people. 2) To compare the Self-Protective Behaviors against Scam Calls from Call Center Scammer among older people before and after participating in the intervention program. and 3) To compare the the Self-Protective Behaviors against Scam Calls from Call Center Scammer between the group of older people who participated in the program and those who did not. The participants consisted of older people who were can help ownself well, can use smartphone at good level, have recieved the phone from call center scammer at least 1 time. A Multi-stage Sampling method was used. Nakhon Pathom Province was selected as the study area. One district was randomly selected using Simple Random Sampling. Subsequently, two sub-districts were selected using stratified Random Assignment. Finally, Purposive Sampling was employed based on specific inclusion and exclusion criteria to recruit older people with similar characteristics into two groups: the intervention group and the control group, with 20 participants in each. Intervention group join activity in the promotion program, while control group did not join. The research instruments included 1) Mobile phone security literacy promotion program consistong of 6 times 2) Self-protective behavior from scam calls scale and 3) Mobile phone security literacy scale. The statistical for research using Descriptive Statistics, Paired sample t - Test, and Independent sample t - Test. The results showed older people who joined the promotion program have an average of self-protective behavior and an average of mobile phone security literacy higher than older people who did not join the promotion program, at the 0.05 statistical significance. It can

therefore be concluded that mobile phone security literacy promotion program is effective, can be used to enhance the ability of older people to protect themselves from scam calls from call center scammer.

Keywords : Mobile Phone Security Literacy, Self-Protective Behavior, Scam Calls

บทนำ

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันที่ตอบสนองความต้องการของผู้คนได้อย่างไร้ข้อจำกัด แต่อีกทางหนึ่งกลับก่อให้เกิดอาชญากรรมที่เป็นปัญหาสำคัญอยู่ในขณะนี้ นั่นคือ “การหลอกลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์” ซึ่งเป็นที่ทราบกันว่ามิจฉาชีพนั้นทำงานกันเป็นขบวนการ และยากต่อการทลายล้างให้หมดไป (ต่อศิลป์ ตันเจริญ และ สมพงษ์ อัสวบุญมี, 2566) อีกทั้งแก๊งคอลเซ็นเตอร์ยังใช้เทคนิคการหลอกลวงที่เป็นวิถีทางจิตวิทยาที่สามารถโน้มน้าวให้เหยื่อหรือเป้าหมายหลงเชื่อและทำตามที่มีฉ้อโกงบอกได้ (สรวิต บุญมี, 2566) ซึ่งมักพบเห็นได้บ่อย เช่น การแอบอ้างเป็นเจ้าของหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ โทรมาสร้างสถานการณ์ ช่มชู้ให้ตกใจกลัว หรือเร่งรัดกดดันให้รีบตัดสินใจและทำตามโดยไม่ทันได้พิจารณาให้รอบคอบ กล่าวได้ว่าเป็นเทคนิควิธีที่เหยื่อหรือเป้าหมายตั้งรับและป้องกันได้ยากที่สุด จึงเป็นเหตุให้ประชาชนในหลายประเทศทั่วโลกต่างตกเป็นเหยื่อและได้รับความเสียหายจากการถูกแก๊งคอลเซ็นเตอร์โทรหลอกลวง

จากการศึกษาที่ผ่านมาทำให้เห็นว่า หลายประเทศกำลังเผชิญปัญหาการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์แบบเดียวกัน ยืนยันจากสถิติการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ยกตัวอย่างเช่น สหรัฐอเมริกาที่พบสถิติการโทรหลอกลวง (Scam Calls) สูงขึ้นกว่าปีก่อนหน้า หรือประเทศมาเลเซียที่รวมมูลค่าความเสียหายจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์แล้วติดอันดับ 20 ประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์มากที่สุด (ต่อศิลป์ ตันเจริญ และ สมพงษ์ อัสวบุญมี, 2566; Asri & Mahamad, 2023) ประเทศไทยเช่นเดียวกัน จากข้อมูลทางสถิติที่เกี่ยวข้องกับแก๊งคอลเซ็นเตอร์ของหลายหน่วยงาน อาทิ ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยมีสถิติการหลอกลวงทางโทรศัพท์หรือการข่มขู่ทางโทรศัพท์เพิ่มขึ้นทุกปี และปัญหานี้ยังคงเป็นปัญหาอาชญากรรมที่เป็นคดีแจ้งความมากที่สุด (ณัฐวุฒิ ไวทยรุ่งโรจน์, 2560; สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย, 2566) ทั้งยังมีรายงานพบว่า แก๊งคอลเซ็นเตอร์มุ่งเป้าการหลอกลวงไปที่กลุ่มผู้สูงอายุโดยเฉพาะ (กรุงเทพธุรกิจ, 2567) เนื่องจากผู้สูงอายุมีเงินเก็บสะสมจากการทำงาน และมีความเปราะบาง (Vulnerability) อันเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุตกเป็นเหยื่อของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ได้โดยง่าย เช่น การขาดความรู้ (Literacy) ในการรับมือกับแก๊งคอลเซ็นเตอร์ (Rasi et al., 2021) ประกอบกับกระบวนการรับรู้ที่เสื่อมถอย (Shang et al., 2022) จึงทำให้ตามไม่ทันวิธีการที่มีฉ้อโกงใช้โน้มน้าว และตกเป็นเหยื่อในที่สุด ดังที่การศึกษาของอุทิศ บำรุงชีพ และคณะ (2566) กล่าวไว้ว่าการหลอกลวงของแก๊งคอลเซ็นเตอร์เป็นปัญหาสำหรับผู้สูงอายุ แม้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะเร่งจัดการปัญหาแก๊งคอลเซ็นเตอร์ แต่ถึงกระนั้น ผลลัพธ์กลับออกมาไม่ดีเท่าที่ควร ผู้สูงอายุยังคงเป็นหนึ่งในกลุ่มผู้เสียหายโดยเห็นได้จากข่าวเป็นเหตุให้รัฐบาลออกแถลงการณ์เตือนให้เฝ้าระวังผู้สูงอายุจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์เป็นสำคัญ อีกทั้งหลายจังหวัดเริ่มมุ่งส่งเสริมภูมิคุ้มกันทางไซเบอร์ให้กับผู้สูงอายุ

จังหวัดนครปฐมได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565 และมีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดนครปฐม 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ซึ่งระบุว่า จังหวัดนครปฐมยังขาดศูนย์การเรียนรู้กลางของจังหวัดที่ครอบคลุมการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ รวมถึงด้านภัยคุกคามทางไซเบอร์ การเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับประชาชนกลุ่มผู้สูงอายุด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์เพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันตนเองจึงเป็นเรื่องที่จังหวัดนครปฐมต้องเร่งดำเนินการ (สำนักงานจังหวัดนครปฐม กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด, 2566) ซึ่งการขาดแคลนศูนย์การเรียนรู้กลางด้านภัยคุกคามทางไซเบอร์ของจังหวัดนครปฐม หมายรวมไปถึงสื่อการเรียนรู้ กิจกรรมส่งเสริมการป้องกันตนเองจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ตรงกับที่ Jansen and Schaik (2019) กล่าวในการศึกษาว่าการแก้ไขปัญหาด้วยกิจกรรมแทรกแซง (Intervention) เพื่อปรับพฤติกรรมการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลยังพบได้น้อย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ของผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม

การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความรู้และสามารถป้องกันตนเองจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ได้จึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหา ด้วยพฤติกรรมป้องกันตนเอง (Self-protective behavior) ช่วยลดโอกาสที่จะตกเป็นเหยื่อทางไซเบอร์ให้น้อยลง ถือเป็นสิ่งสำคัญในการต่อสู้กับอาชญากรรมไซเบอร์ (Limsumlitnipa 2023; Ghazali et al., 2023) อีกทั้งการศึกษาของธัญพิชชา สามารถ (2565) กล่าวสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเรียนรู้เทคนิคการหลอกลวงที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไปพร้อมกับเรียนรู้วิธีการป้องกันตนเองไม่ให้ถูกหลอกลวง ทั้งนี้ ผู้สูงอายุมีความต้องการในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชญากรรมไซเบอร์ที่เฉพาะเจาะจง จึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมและใช้ทรัพยากรในการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพ (Karagiannopoulos et al., 2021) ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบโปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์สำหรับใช้ในการฝึกอบรมให้ผู้สูงอายุรู้เท่าทันกลลวงของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ และเรียนรู้วิธีป้องกันตนเองจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ เริ่มต้นด้วยกิจกรรมสร้างแรงจูงใจในการป้องกันตนเอง ที่ผู้สูงอายุจะได้รับรู้ความรู้แรงจากสถานการณ์การหลอกลวงทางโทรศัพท์ของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ รับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อแก๊งคอลเซ็นเตอร์ คาดหวังในประสิทธิผลของวิธีป้องกันแก๊งคอลเซ็นเตอร์ และคาดหวังในความสามารถของตนเองในการป้องกันแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ตามทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกัน (Protection Motivation Theory) ของ Roger (1975) ที่สามารถสร้างแรงจูงใจในการป้องกันตนเองจากอาชญากรรมไซเบอร์ให้กับผู้คนได้ (Martens et al., 2019; Ghazali et al., 2023) ต่อด้วยกิจกรรมฝึกทักษะที่มาจากการบูรณาการแนวคิดความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ (Mobile Phone Security Literacy) ของผู้วิจัย เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสามารถในการเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน และประยุกต์ใช้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการป้องกันตนเองจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์หรือเทคนิคการหลอกลวงของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ซึ่งเมื่อมีผู้สูงอายุมีทักษะเหล่านี้จะช่วยให้ปลอดภัยจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์ โดยกิจกรรมเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศให้ผู้สูงอายุของนันทยา ดวงภุมเมศ และคณะ (2566) ที่ผู้สูงอายุในการศึกษาดังกล่าวรู้เท่าทันสื่อเพิ่มขึ้นและลดพฤติกรรมเสี่ยงจากการเสพสื่อหลังจากได้เรียนรู้การรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นการสนับสนุนการบูรณาการแนวคิดความรู้ (Literacy) ของผู้วิจัย

กิจกรรมทั้งหมดในโปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ ดำเนินไปที่ละขั้นตามแนวคิดการเรียนรู้จากการมีประสบการณ์ (Experiential Learning) ของ Kolb (1984) เน้นการลงมือทำ การมีปฏิสัมพันธ์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยขั้นแรกเป็นการสร้างประสบการณ์ผ่านการให้ผู้สูงอายุได้ลงมือปฏิบัติ

ก่อนชวนสะท้อนการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ต่อด้วยการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ออกมาเป็นความรู้ ความเข้าใจของตนเอง และฝึกประยุกต์ใช้ความรู้ ความเข้าใจใหม่นั้นกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จำลองขึ้น ซึ่งการศึกษาของรัตยา อัสวติณณา และพิชญานี พูนพล (2566) พบว่าแนวคิดการเรียนรู้จากการมีประสบการณ์เหมาะสมกับการใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้สูงอายุ ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดดังกล่าวมีประสิทธิผลกับการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันให้กับผู้สูงอายุ

งานวิจัยครั้งนี้ช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ รวมถึงสามารถส่งต่อความรู้ที่ได้รับจากโปรแกรมให้กับผู้อื่นได้ ซึ่งถือเป็นประโยชน์ในระดับบุคคลและระดับสังคม ในระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแล ส่งเสริม และพัฒนาผู้สูงอายุ เช่น โรงเรียนผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือแม้แต่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ งานวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ในการใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีภูมิคุ้มกันต่อการหลอกลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ หรือสามารถพัฒนาต่อยอดเป็นคู่มือสำหรับกระจายให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สูงอายุโดยทั่วไปให้เข้าถึงข้อมูลและปฏิบัติตามได้อย่างทั่วถึง ทั้งหมดที่กล่าวไปข้างต้นล้วนมีส่วนช่วยในการลดอัตราการตกเป็นเหยื่อและลดมูลค่าความเสียหายจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ให้กับประเทศไทย อีกทั้งเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องกิจกรรมเสริมสร้างองค์ความรู้ สื่อการเรียนรู้ หรือการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันแก๊งคอลเซ็นเตอร์ที่ยังพบได้น้อย ตอบสนองต่อเป้าหมายที่จะฝึกทักษะดิจิทัลและความสามารถทางเทคโนโลยีรองรับผู้สูงอายุอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์และความรอบรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ของผู้สูงอายุ
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ของกลุ่มผู้สูงอายุก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ระหว่างกลุ่มผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโปรแกรม และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม

วิธีดำเนินการวิจัย

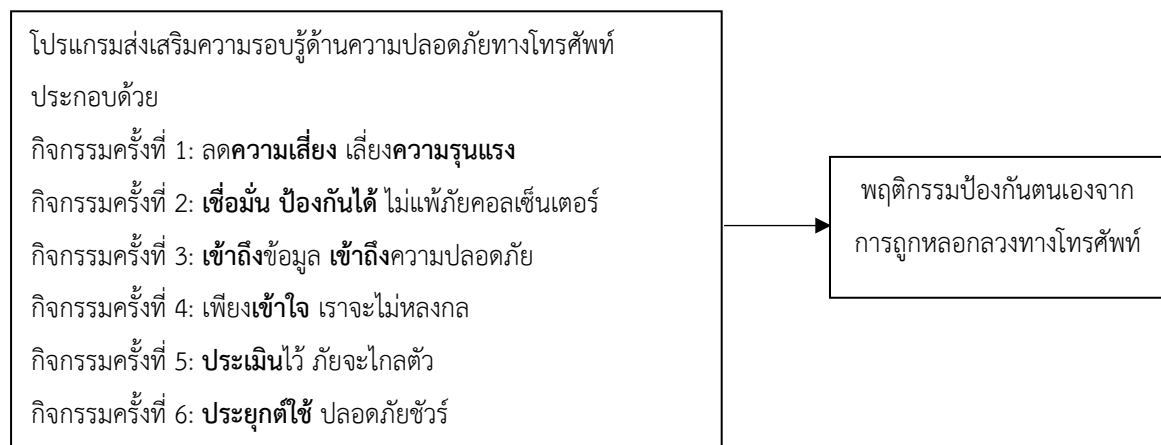
การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เริ่มจากการเลือกจังหวัดนครปฐมเป็นพื้นที่ศึกษา ต่อด้วยการสุ่มอำเภอ 1 อำเภอด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากนั้นจำแนกผู้สูงอายุออกเป็น 2 ตำบลด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบจำแนกกลุ่ม (Random Assignment) แล้วจึงทำการคัดเลือกผู้สูงอายุเข้ากลุ่มทดลอง (Intervention group) และกลุ่มควบคุม (Control group) กลุ่มละ 20 คน ด้วยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์คัดเข้า - เกณฑ์คัดออก เพื่อให้ได้ผู้สูงอายุที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน มีการวัดพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์และความรอบรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ก่อนทดลองและหลังทดลอง (The Pretest-Posttest Control group Design)

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้สูงอายุภายหลังที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์将会有พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์ที่สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ
2. ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์将会有พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์ที่สูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมฯ

กรอบแนวคิด

โปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์มีพื้นฐานมาจากการใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกัน (Protection Motivation Theory) ของ Roger (1975) ในการออกแบบกิจกรรม เพื่อให้ผู้สูงอายุรับรู้ความรุนแรงของสถานการณ์แก๊งคอลเซ็นเตอร์โทรหลอกลวง รับรู้โอกาสเสี่ยงต่อสถานการณ์การถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ คาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองเมื่อใช้วิธีป้องกันแก๊งคอลเซ็นเตอร์ และคาดหวังในความสามารถของตนเองในการป้องกันแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ต่อด้วยกิจกรรมที่ให้ผู้สูงอายุฝึกเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันแก๊งคอลเซ็นเตอร์ เข้าใจวิธีการป้องกันแก๊งคอลเซ็นเตอร์ รวมถึงเทคนิคที่แก๊งคอลเซ็นเตอร์ใช้ในการหลอกลวง ประเมินสถานการณ์การหลอกลวงทางโทรศัพท์ ตลอดจนเลือกใช้วิธีการป้องกันแก๊งคอลเซ็นเตอร์ที่เหมาะสม และประยุกต์ใช้ความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ที่ได้รับหากต้องเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าว อันจะนำไปสู่ความสามารถของผู้สูงอายุในการป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์ ซึ่งออกแบบโดยใช้แนวคิดความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ (Mobile Phone Security Literacy) ที่ผู้วิจัยได้บูรณาการขึ้น กิจกรรมทั้งหมดดำเนินไปตามแนวคิดการเรียนรู้จากการมีประสบการณ์ (Experiential Learning) ของ Kolb (1984) ผู้สูงอายุจะได้รับประสบการณ์ผ่านการลงมือทำ การมีปฏิสัมพันธ์ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโปรแกรม ฯ ด้วยกัน ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์ของผู้สูงอายุต่อไป

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครปฐม จำนวน 109,416 คน (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2568)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในตำบล 2 แห่ง จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power version 3.1.9.4 กำหนดใช้สถิติ t-test, Statistic test และ Mean: Difference between Two Dependent Means (Match Paired) ระบุขนาดอิทธิพลจากงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน กำหนดความเชื่อมั่นทางสถิติที่ระดับ .05 และกำหนดอำนาจการตรวจสอบ (Power of test) ที่ .95 จากการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 18 คน เพื่อป้องกันการคาดเคลื่อนของข้อมูลจึงคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพิ่ม 20% รวมเป็นกลุ่มละ 20 คน ในการวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 40 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยเลือกจังหวัดนครปฐมเป็นพื้นที่ศึกษา จากนั้นทำการสุ่มอำเภอ 1 อำเภอด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ต่อด้วยการจำแนกผู้สูงอายุด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบจำแนกกลุ่ม (Random Assignment) ได้ 2 ตำบล โดยมีผู้สูงอายุเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์คัดเข้า คือ ผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ดี ใช้สมาร์โฟนได้ในระดับดี และเคยได้รับโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์อย่างน้อย 1 ครั้ง เกณฑ์คัดออก คือ ผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วม เพื่อให้ได้ผู้สูงอายุที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

โปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ ซึ่งผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมในโปรแกรม ฯ โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกัน (Protection Motivation Theory) ของ Roger (1975) ร่วมกับแนวคิดความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ (Mobile Phone Security Literacy) ที่ผู้วิจัยได้บูรณาการขึ้น และดำเนินการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการเรียนรู้จากการมีประสบการณ์ (Experiential Learning) ของ Kolb (1984) โปรแกรมดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ และดำเนินการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะให้สมบูรณ์ พร้อมทั้งได้นำโปรแกรม ฯ ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้สูงอายุที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง และนำข้อผิดพลาดมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำโปรแกรม ฯ ไปทดลองเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ จัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ จำนวน 6 ครั้ง ครั้งละ 90 -120 นาที โดยมีรายละเอียดของกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมครั้งที่ 1 “ลดความเสี่ยง เลี่ยงความรุนแรง”

กิจกรรมครั้งที่ 2 “เชื่อมั่น ป้องกันได้ ไม่แพ้ยักษ์คอลเซ็นเตอร์”

กิจกรรมครั้งที่ 3 “เข้าถึงข้อมูล เข้าถึงความปลอดภัย”

กิจกรรมครั้งที่ 4 “เพียงเข้าใจ เราจะไม่หลงกล”

กิจกรรมครั้งที่ 5 “ประเมินไว้ ภัยจะไกลตัว”

กิจกรรมครั้งที่ 6 “ประยุกต์ใช้ ปลอดภัยชั่วชีวิต”

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

แบบวัดพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากนิยามเชิงปฏิบัติการ จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” จนถึง “น้อยที่สุด” โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ (Best John W, 1977) ผู้ที่มีคะแนนมากแสดงว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์มากกว่าผู้ที่ได้คะแนนน้อย แบบวัดพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: α) เท่ากับ .708

เกณฑ์การแปลค่าคะแนน

1.00 – 1.75 หมายถึง พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.76 – 2.51 หมายถึง มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์อยู่ในระดับน้อย

2.52 – 3.27 หมายถึง มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์อยู่ในระดับมาก

3.28 – 4.00 หมายถึง มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์อยู่ในระดับมากที่สุด

แบบวัดความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากนิยามเชิงปฏิบัติการ จำนวน 22 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” จนถึง “น้อยที่สุด” โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ (Best John W, 1977) ผู้ที่มีคะแนนมากแสดงว่าเป็นผู้มีความรอบรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์มากกว่าผู้ที่ได้คะแนนน้อย แบบวัดความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: α) เท่ากับ .888

เกณฑ์การแปลค่าคะแนน

1.00 – 1.75 หมายถึง พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.76 – 2.51 หมายถึง มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์อยู่ในระดับน้อย

2.52 – 3.27 หมายถึง มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์อยู่ในระดับมาก

3.28 – 4.00 หมายถึง มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์อยู่ในระดับมากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนเริ่มการทดลอง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยให้ผู้สูงอายุทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์ และแบบวัดความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ (pre-test) จากนั้นจึงดำเนินการทดลอง โดยผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มทดลองจะได้เข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ จำนวน 6 ครั้ง กำหนดการจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 90 – 120 นาที สำหรับผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มควบคุมจะไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรม ฯ หลังสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลให้ผู้สูงอายุทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์ และแบบวัดความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์อีกครั้ง (post-test) จากนั้นจึงนำแบบวัดทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์ ก่อนการทดลอง (Pre-test)

2. ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองจะได้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ ส่วนผู้สูงอายุกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม โดยโปรแกรมประกอบด้วย 6 กิจกรรม กำหนดการจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 90 – 120 นาที รายละเอียดดังนี้

กิจกรรมครั้งที่ 1 “ลดความเสี่ยง เลี่ยงความรุนแรง” ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโปรแกรม จะได้รับรู้ถึงสถานการณ์ความรุนแรงของการระบาดของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ตระหนักถึงความเสียหายและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์ ไปจนถึงได้รับรู้ปัจจัยเสี่ยงต่อการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์ ผ่านการจำลองเหตุการณ์โดยให้ผู้สูงอายุตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงทางโทรศัพท์ของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ตามข่าวที่ได้รับ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงความรุนแรงและความเสียหายที่เกิดขึ้น รวมถึงปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้ตกเป็นเหยื่อแก๊งคอลเซ็นเตอร์ พร้อมสำรวจจุดอ่อนหรือปัจจัยเสี่ยงที่ตนเองมี ก่อนร่วมกันหาวิธีการลดความเสี่ยง เลี่ยงความรุนแรงดังกล่าว

กิจกรรมครั้งที่ 2 “เชื่อมั่น ป้องกันได้ ไม่แพ้ยักษ์คอลเซ็นเตอร์” ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโปรแกรม จะได้ร่วมกันออกแบบวิธีการป้องกันแก๊งคอลเซ็นเตอร์โดยใช้อุปกรณ์การ์ด ทำให้ได้รู้จักวิธีการป้องกันที่ตนเองสามารถทำได้ และรับรู้ถึงผลลัพธ์เมื่อใช้วิธีการป้องกันนั้น ๆ อีกทั้งยังได้ลองป้องกันตนเองด้วยวิธีการป้องกันดังกล่าวผ่านเกมที่เป็นทริคในการป้องกันที่จำและทำได้ง่าย ซึ่งช่วยสร้างความมั่นใจให้กับตนเองในการป้องกันการหลอกลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์

กิจกรรมครั้งที่ 3 “เข้าถึงข้อมูล เข้าถึงความปลอดภัย” ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโปรแกรม จะเข้าถึงข้อมูลด้วยการฝึกสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ตามหัวข้อที่ได้รับ เรียนรู้วิธีการสืบค้นข้อมูลที่ถูกต้อง พร้อมกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ที่ต่างสืบค้นได้

กิจกรรมครั้งที่ 4 “เพียงเข้าใจ เราจะไม่หลงกล” ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโปรแกรม จะได้ทำความรู้จักและทำความเข้าใจเทคนิคการหลอกลวงของแก๊งคอลเซ็นเตอร์แต่ละเทคนิคผ่านโปสเตอร์ ต่อด้วยการเล่นเกมให้สัญญาณไฟเพื่อทำความเข้าใจในการใช้วิธีป้องกันตนเองให้เหมาะสมกับบริบท ปิดท้ายด้วยการให้สาธิตวิธีการป้องกันตนเองจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ เพื่อแสดงถึงความเข้าใจในเนื้อหาดังกล่าว

กิจกรรมครั้งที่ 5 “ประเมินไว้ ภัยจะไกลตัว” ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโปรแกรม จะฝึกประเมินสถานการณ์การหลอกลวงทางโทรศัพท์จากบทสนทนาที่ได้รับ ทั้งสถานการณ์การหลอกลวงทางโทรศัพท์ที่คุ้นเคยและสถานการณ์การหลอกลวงทางโทรศัพท์ใหม่ล่าสุด พร้อมประเมินวิธีการป้องกันตนเองเพื่อใช้ให้สอดคล้องกับบทสนทนานั้น ก่อนร่วมกันสรุปวิธีการป้องกันตนเองที่สั้น ง่าย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

กิจกรรมครั้งที่ 6 “ประยุกต์ใช้ ปลอดภัยชั่ว” ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโปรแกรม จะได้ลองสวมบทบาท (Role play) ในฐานะแก๊งคอลเซ็นเตอร์ กลุ่มเป้าหมาย และผู้พิทักษ์เพื่อเรียนรู้วิธีการแสดงออกของแต่ละบทบาท และกลับมาสวมบทบาทในฐานะผู้มีความรอบรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ ที่สามารถช่วยเหลือผู้อื่นด้วยการส่งต่อความรู้ในการป้องกันตนเองจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ผ่านการคัดลอกส่งต่อ

3. ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์ หลังการทดลอง (Post-test)

4. ผู้วิจัยนำแบบวัดพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์ทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์

2. สถิติ Paired sample t – Test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภายในกลุ่มก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม

3. สถิติ Independent sample t – Test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยหลังเข้าร่วมโปรแกรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

จากผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไป จำนวน 40 คน พบว่ากลุ่มทดลองจำนวน 20 คน เป็นเพศหญิงทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 มีอายุเฉลี่ย 65.9 ปี โดยมีช่วงอายุที่มากที่สุดคือช่วงอายุ 60 - 64 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40 สถานภาพของกลุ่มทดลองส่วนใหญ่ สมรส จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55 และกลุ่มทดลองมีระดับการศึกษาอยู่ที่ประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45 กลุ่มควบคุม มีเพศชายจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20 มีเพศหญิงจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 80 อายุเฉลี่ย 66.2 ปี โดยมีช่วงอายุที่มากที่สุดคือช่วงอายุ 60 - 64 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60 สถานภาพของกลุ่มควบคุมมีสถานภาพสมรสเป็นส่วนใหญ่ โดยมีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45 และระดับการศึกษาของกลุ่มควบคุมอยู่ที่ประถมศึกษา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 75 โดยเพศไม่มีผลต่อการทดลอง

2. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ของผู้สูงอายุ

ระยะการทดลอง	พฤติกรรมป้องกันรายข้อ	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ก่อนการทดลอง	1	3.85	0.36	มากที่สุด	3.45	0.75	มากที่สุด
	2	3.60	0.68	มากที่สุด	2.65	1.26	มาก
	3	2.30	1.34	น้อย	3.00	0.97	มาก
	4	1.50	0.76	น้อยที่สุด	2.25	0.96	น้อย

ระยะการทดลอง	พฤติกรรมป้องกันรายข้อ	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	5	2.50	1.39	น้อย	3.00	1.07	มาก
	6	3.10	1.33	มาก	2.85	0.81	มาก
	7	3.35	1.08	มากที่สุด	3.40	0.88	มากที่สุด
	8	3.80	0.69	มากที่สุด	3.40	0.88	มากที่สุด
	9	3.50	1.10	มากที่สุด	3.45	1.05	มากที่สุด
	10	3.90	0.30	มากที่สุด	3.50	0.94	มากที่สุด
	ภาพรวม	3.14	0.32	มาก	3.10	0.37	มาก
หลังการทดลอง	1	4.00	0	มากที่สุด	3.65	0.48	มากที่สุด
	2	3.75	0.78	มากที่สุด	3.10	1.02	มาก
	3	3.90	0.44	มากที่สุด	3.05	0.88	มาก
	4	2.85	1.46	มาก	2.60	0.94	มาก
	5	3.00	1.25	มาก	2.70	1.03	มาก
	6	3.65	0.93	มากที่สุด	2.90	1.02	มาก
	7	4.00	0	มากที่สุด	3.00	0.97	มาก
	8	3.85	0.67	มากที่สุด	2.65	1.03	มาก
	9	3.90	0.44	มากที่สุด	3.00	1.07	มาก
	10	4.00	0	มากที่สุด	3.30	0.73	มากที่สุด
	ภาพรวม	3.69	0.25	มากที่สุด	3.00	0.43	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ก่อนการทดลอง ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับผู้สูงอายุกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผู้สูงอายุกลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ความรอบรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความรอบรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์

ระยะการ ทดลอง	ความ รอบรู้ รายชื่อ	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ก่อนการ ทดลอง	1	2.80	1.10	มาก	2.90	0.91	มาก
	2	2.70	1.21	มาก	2.40	0.99	น้อย
	3	3.30	1.26	มากที่สุด	2.65	1.22	มาก
	4	3.30	0.92	มากที่สุด	3.10	0.91	มาก
	5	3.55	0.75	มากที่สุด	3.25	0.91	มาก
	6	3.85	0.48	มากที่สุด	3.20	0.83	มาก
	7	3.80	0.52	มากที่สุด	3.45	0.75	มากที่สุด
	8	3.40	0.68	มากที่สุด	3.10	0.71	มาก
	9	2.90	1.29	มาก	2.40	0.82	น้อย
	10	3.25	0.91	มาก	3.15	0.74	มาก
	11	2.85	1.38	มาก	2.35	0.93	น้อย
	12	3.30	0.73	มากที่สุด	3.15	0.81	มาก
	13	3.05	1.19	มาก	1.85	0.93	น้อย
	14	3.35	0.74	มากที่สุด	3.20	0.76	มาก
	15	3.55	0.94	มากที่สุด	3.10	0.91	มาก
	16	2.75	1.44	มาก	3.30	0.97	มากที่สุด
	17	3.80	0.69	มากที่สุด	3.30	0.86	มากที่สุด
	18	3.50	0.94	มากที่สุด	2.25	0.71	น้อย
	19	3.45	0.99	มากที่สุด	2.05	0.88	น้อย
	20	3.50	0.94	มากที่สุด	3.00	0.79	มาก
	21	2.75	1.01	มาก	2.45	0.75	น้อย
	22	3.55	0.99	มากที่สุด	2.75	0.96	มาก
	ภาพรวม	3.28	0.37	มากที่สุด	2.83	0.30	มาก
หลังการ ทดลอง	1	4.00	0	มากที่สุด	2.95	0.68	มาก
	2	3.85	0.67	มากที่สุด	2.20	1.00	น้อย
	3	3.50	1.05	มากที่สุด	2.45	0.99	น้อย
	4	3.70	0.92	มากที่สุด	3.00	0.91	มาก
	5	3.70	0.92	มากที่สุด	2.85	0.98	มาก
	6	3.90	0.30	มากที่สุด	3.35	0.67	มากที่สุด

ระยะการ ทดลอง	ความ รอบรู้ฯ รายชื่อ	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	7	3.90	0.30	มากที่สุด	3.30	0.73	มากที่สุด
	8	3.40	1.23	มากที่สุด	3.00	0.72	มาก
	9	3.45	1.14	มากที่สุด	2.10	0.55	น้อย
	10	3.65	0.93	มากที่สุด	3.20	0.52	มาก
	11	3.40	1.04	มากที่สุด	2.25	1.01	น้อย
	12	3.95	0.22	มากที่สุด	3.35	0.58	มากที่สุด
	13	3.65	0.87	มากที่สุด	1.95	0.99	น้อย
	14	4.00	0	มากที่สุด	3.20	0.83	มาก
	15	4.00	0	มากที่สุด	3.40	0.75	มากที่สุด
	16	3.90	0.44	มากที่สุด	2.65	1.08	มาก
	17	4.00	0	มากที่สุด	3.45	0.68	มากที่สุด
	18	3.75	0.78	มากที่สุด	2.35	0.81	น้อย
	19	3.80	0.61	มากที่สุด	1.95	0.94	น้อย
	20	3.80	0.41	มากที่สุด	3.05	0.94	มาก
	21	3.80	0.61	มากที่สุด	2.20	1.00	น้อย
	22	4.00	0	มากที่สุด	3.10	1.02	มาก
ภาพรวม		3.78	0.30	มากที่สุด	2.79	0.39	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ก่อนการทดลอง ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองมีความรอบรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผู้สูงอายุกลุ่มควบคุมมีความรอบรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์อยู่ในระดับมาก หลังการทดลอง ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองมีความรอบรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้สูงอายุกลุ่มควบคุมมีความรอบรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์อยู่ในระดับมาก

4. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ของกลุ่มผู้สูงอายุก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ของกลุ่มผู้สูงอายุก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม จำนวน 20 คน

การทดลอง	n	$\bar{X}$	S.D.	t	P-Value
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ	20	3.14	0.32	8.19	.000*
หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ	20	3.69	0.25		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์ของกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรม ๖ มีค่าสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม ๖ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

5. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ระหว่างกลุ่มผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโปรแกรม และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ระหว่างกลุ่มผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโปรแกรม และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม จำนวน 40 คน

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	t	P-Value
กลุ่มทดลอง	20	3.69	0.25	6.17	.000*
กลุ่มควบคุม	20	2.99	0.43		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์ของกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรม ๖ มีค่าสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม ๖ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

1) พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ของผู้สูงอายุ พบว่า ก่อนการทดลอง ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์อยู่ในระดับมาก หากแต่หลังการทดลองผู้สูงอายุกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าระดับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ของกลุ่มทดลองมีการเพิ่มขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลองอยู่ในระดับมาก ด้วยปัจจุบันผู้สูงอายุใช้สมาร์โฟนกันมากขึ้น รวมถึงมีประสบการณ์ในการรับโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์และได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแก๊งคอลเซ็นเตอร์ จึงทำให้พอทราบการปฏิบัติที่ช่วยให้ป้องกันแก๊งคอลเซ็นเตอร์ได้ อย่างไรก็ตามหลังเข้าร่วมโปรแกรม ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองมีระดับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์เพิ่มขึ้นเป็นระดับมากที่สุด ซึ่งหากพิจารณาในรายข้อจะพบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองรู้จักและสามารถใช้งานแอปพลิเคชันต่าง ๆ ให้ปลอดภัยจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ได้มากขึ้น หมายความว่าโปรแกรมนี้ช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองมีแนวทางในการป้องกันตนเองจากการถูกล่อลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ นอกจากการติดตามข่าวสาร การรักษาข้อมูลส่วนตัว และการพิจารณาข้อมูล ยังสามารถปกป้องตนเองด้วยการตั้งค่าเครื่องมือสื่อสารหรือแอปพลิเคชัน อันเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุในขณะนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของอุดมสิทธิ์ อุ่นพัฒนาศิลป์ และคณะ (2567) ที่กล่าวว่าแนวทางในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการถูกล่อลวงทางธุรกรรมทางการเงินออนไลน์ของผู้สูงอายุคือการติดตามข่าวสารอยู่เสมอ รวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลการเงินเพื่อความปลอดภัย หรืองานวิจัยของชวพร ธรรมนิตยกุล และ กันยารัตน์ ศรีวิสุทธิกุล (2567) ที่กล่าวว่า ผู้สูงอายุต้องการการวัดกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีและความเป็นพลเมือง

ดิจิทัลเพื่อความปลอดภัย และงานวิจัยของฐาปนี เสนารักษ์ และคณะ (2567) ที่กล่าวถึงการสอนให้ผู้สูงอายุมีทักษะการใช้งานแอปพลิเคชัน อันเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเรียนรู้และมีทักษะนี้อย่างต่อเนื่อง

2) ความรอบรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ พบว่า ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองมีความรอบรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับผู้สูงอายุกลุ่มควบคุมที่มีความรอบรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ก่อนการทดลองและหลังการทดลองอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ด้วยผู้สูงอายุในปัจจุบันใช้เทคโนโลยีในการเข้าถึงสื่อและข้อมูลมากขึ้น แต่ยังคงขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีกับข้อมูล รวมถึงความรู้ความเข้าใจในการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ (พระอารักษ์ ญาณธมโม (สัมปยุตโคตร), 2568) การเข้าร่วมโปรแกรมจึงทำให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองมีความรอบรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์อยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยรายชื่อในทุกข้อเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมสร้างความมั่นใจในตนเองให้กับผู้สูงอายุกลุ่มทดลองยิ่งขึ้นในการเข้าถึงเข้าใจ ประเมิน และประยุกต์ใช้ข้อมูลให้สามารถปลอดภัยจากการหลอกลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ จึงกล่าวได้ว่า การบูรณาการแนวคิดความรอบรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ (Mobile Phone Security Literacy) ในโปรแกรมมีประสิทธิภาพกับผู้สูงอายุ ใกล้เคียงกับการศึกษาของ Zanchetta et al., (2022) ที่ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการรู้เท่าทันดิจิทัลหรือการรู้เท่าทันออนไลน์ของผู้ใหญ่ และนำมาพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมโดยผู้เข้าร่วมต้องประเมินสถานการณ์ซึ่งเป็นสถานการณ์จริงที่สามารถพบได้บนโลกออนไลน์ ผู้เข้าร่วมกล่าวว่าโปรแกรมดังกล่าวช่วยเพิ่มความรู้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัย และคาดหวังว่าจะนำความรู้ไปปรับใช้ในสถานการณ์จริง การศึกษานี้ทำให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการพัฒนาการรู้เท่าทันให้กับผู้สูงอายุเพื่อเป็นผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างมีประสิทธิภาพ

3) พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมของผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง และพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์ระหว่างผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและผู้สูงอายุกลุ่มควบคุมพบว่ามีผลแตกต่างกัน โดยหลังจากเข้าร่วมโปรแกรม ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์เพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม และยังมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์สูงกว่าผู้สูงอายุกลุ่มควบคุม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุกลุ่มทดลองเกิดความตระหนักถึงรุนแรงและผลกระทบหากตกเป็นเหยื่อแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ส่งผลให้แสดงออกทางการกระทำเพื่อปกป้องความปลอดภัยของตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อมากขึ้น และมากกว่ากลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มควบคุม จึงกล่าวได้ว่า การใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกัน (Protection Motivation Theory) ในการส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์มีประสิทธิภาพกับผู้สูงอายุ คล้ายคลึงกับการศึกษาของ Jansen and Schaik (2019) ที่นำทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันมาใช้ในการออกแบบข้อความเตือนภัยให้เกิดความกลัวต่อการถูกหลอกลวงทางออนไลน์ (The fear appeal messages) ซึ่งเน้นไปที่ความรุนแรงของการถูกหลอกลวงทางออนไลน์และความเสี่ยงของบุคคลที่มีโอกาสถูกหลอกลวงทางออนไลน์ ต่อด้วยการเน้นไปที่ประสิทธิผลของการตอบสนองที่มีการวิจัยก่อนหน้านี้ระบุว่าปฏิกิริยาที่มีประสิทธิภาพที่สุด ผลลัพธ์ของการศึกษาดังกล่าวระบุว่า การเตือนภัยให้เกิดความกลัวมีประสิทธิภาพต่อการสร้างการรับรู้ ทักษะ และสร้างแรงจูงใจในการทำพฤติกรรมความปลอดภัยให้กับผู้ใช้งานออนไลน์

ผลการศึกษาดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่า เมื่อผู้สูงอายุกลุ่มทดลองได้รับรู้ถึงความรุนแรงของสถานการณ์การหลอกลวงทางโทรศัพท์ของแก๊งคอลเซ็นเตอร์และการสูญเสียของเหยื่อแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ทำให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองตระหนักว่าควรระมัดระวังตนเองมากขึ้นและนำไปสู่การปฏิบัติตามวิธีที่จะป้องกันแก๊งคอลเซ็นเตอร์ได้ อันเป็นการแสดงออกทางพฤติกรรม ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อการป้องกัน (Protection Motivation Theory) อีกทั้งผู้สูงอายุกลุ่มทดลองได้รู้จักเทคนิคการหลอกลวงที่แก๊งคอลเซ็นเตอร์ใช้ในปัจจุบัน ทำให้รู้เท่าทันกลลวงของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ทุกรูปแบบ และรู้ว่าจะสามารถป้องกันตนเองได้อย่างไรหากเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าว เนื่องจากผู้สูงอายุกลุ่มทดลองมีความรอบรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ (Mobile Phone Security Literacy) จากการฝึกฝนระหว่างเข้าร่วมโปรแกรมจนเกิดความเข้าใจ ทักษะ และความมั่นใจที่จะป้องกันตนเองจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ได้และป้องกันตนเองได้อย่างถูกต้องมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุถือว่ามีส่วนช่วยในการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ โดยโปรแกรมนี้นำแนวคิดการเรียนรู้จากการมีประสบการณ์ (Experiential Learning) มาใช้ในกระบวนการทำกิจกรรม ผู้สูงอายุจึงได้ฝึกลงมือทำจริง มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเดียวกัน และเรียนรู้จากประสบการณ์ของเพื่อนผู้เข้าร่วมด้วยกันที่ต่างคนต่างมีประสบการณ์เกี่ยวกับแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ช่วยให้ผู้สูงอายุเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งบรรยากาศในการเรียนรู้เต็มไปด้วยความสนุกสนาน ทำให้ดึงดูดความสนใจในการเข้าร่วมของผู้สูงอายุกลุ่มทดลองได้เป็นอย่างดี ซึ่งการศึกษาของรติยา อัสวติณณา และพิชญานี พูนพล (2566) ได้นำการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลของผู้สูงอายุ ผลลัพธ์ปรากฏว่าการจัดกิจกรรมด้วยการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีประสิทธิภาพ อีกทั้งหลักการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์เป็นหนึ่งแบบในหลักการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนผู้สูงอายุ (มงคลกิตติ โวหารเสาวภาคย์ และเสาวนีย์ ไชยกุล, 2563)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรพิจารณาจำนวนครั้งในการจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ โดยไม่ให้มีจำนวนครั้งมากเกินไป เพื่อยังคงแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุ
2. หลังเสร็จสิ้นการทำกิจกรรม ควรมีการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ และปัญหาหรืออุปสรรคในขณะร่วมกิจกรรม เพื่อให้สามารถประเมินได้ว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ และสามารถนำข้อคิดเห็นที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนากิจกรรมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. ควรเพิ่มกิจกรรมที่ให้ผู้สูงอายุได้ทบทวน พึงระลึกเกี่ยวกับธุรกรรมต่าง ๆ ที่ตนเองมี เพื่อให้เกิดความตระหนัก ชั่งใจ และสามารถรับมือได้หากเผชิญเทคนิคการหลอกลวงที่แอบอ้างการทำธุรกรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำทฤษฎีทางสังคมหรือทฤษฎีอื่น ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันตนเองจากอาชญากรรมไซเบอร์
2. ควรศึกษาต่อยอดเพื่อให้เกิดกิจกรรมการส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันตนเองที่สามารถใช้ได้กับการหลอกลวงทุกรูปแบบ และเหมาะสมสำหรับทุกช่วงอายุที่มีความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงทางเทคโนโลยี

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยครั้งนี้ คือ แนวคิดความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์ (Mobile Phone Security Literacy) ซึ่งผู้วิจัยได้บูรณาการขึ้น เหมาะสำหรับการส่งเสริมการป้องกันตนเองจากการหลอกลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์โดยตรง เป็นการบูรณาการระหว่างแนวคิดความรู้ (Literacy) เข้ากับข้อมูลความปลอดภัยทางโทรศัพท์ที่ล้วนเป็นเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ เช่น เทคนิคการหลอกลวงของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ การเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน และประยุกต์ใช้ข้อมูล เพื่อให้ผู้สูงอายุรู้เท่าทันการหลอกลวงทุกรูปแบบ และสามารถรับมือกับการหลอกลวงรูปแบบต่าง ๆ ได้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ผ่านการฝึกฝนระหว่างเข้าร่วมโปรแกรม ซึ่งผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า แนวคิดความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์มีประสิทธิภาพต่อการนำไปใช้ในการส่งเสริมความรู้ด้านความปลอดภัยทางโทรศัพท์และพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ให้กับผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2568). รายงานข้อมูลจังหวัดนครปฐม. 3 หมอ. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2568. จาก https://3doctor.hss.moph.go.th/main/rp_ampur?region=5&prov=NzM=&provn=4LiZ4LiE4Lij4Li b4LiQ4Lih
- กรุงเทพธุรกิจ. (2567). เตือนภัย ‘ผู้สูงอายุ’ เป้าหมาย ‘แก๊งคอลเซ็นเตอร์’ เนะ 6 หลักป้องกันโดนหลอก. bangkokbiznews. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2567. จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/news-update/1117630>
- ชวพร ธรรมนิตยกุล และกันยารัตน์ ศรีวิสุทธิกุล. (2567). ความต้องการและรูปแบบการสื่อสารนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลด้านความปลอดภัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ. วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ, 31(1), 75-93.
- ฐานี เสนารักษ์, กิตติศักดิ์ ศรีเสถียร, ธีระ ราวีศรี และรัชชนก สอนสีดา. (2567). พฤติกรรมการใช้และแนวทางการพัฒนาทักษะการใช้แอปพลิเคชันของผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลโพธิ์พิทักษ์ ตำบลโพนางดำตก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท. วารสารร่มยุงทอง, 2(3), 73-90.
- ณัฐวุฒิ ไทหรั่งโรจน์. (2560). มาตรการทางกฎหมายของสถาบันการเงินเพื่อบรรเทาความเสียหายจากการหลอกลวงให้โอนเงินทางโทรศัพท์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). CUIR at Chulalongkorn University. <https://cui.car.chula.ac.th/handle/123456789/60892>
- ต่อศิลป์ ต้นเจริญ และสมพงษ์ อัสวบุญมี. (2566). ปัญหาแก๊งคอลเซ็นเตอร์โทรหลอกลวง. วารสารกิจการสื่อสารดิจิทัล, 7(1), 131-150.
- ธัญพิชชา สามารถ. (2565). การตกเป็นเหยื่อทางไซเบอร์ของผู้สูงอายุ (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). Chula Digital Collections. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/6716/>
- นันทิยา ดวงกุ่มเมศ, ขวัญจิต ศศิวงศาโรจน์, สิรินทร พิบูลภาณุวัฒน์, อีรพงษ์ บุญรักษา และวราภรณ์ สืบวงศ์สุวรรณ. (2566). การสร้างหลักสูตรรู้เท่าทันสื่อสำหรับผู้สูงอายุไทยด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม. วารสารนิเทศศาสตร์, 41(2), 120-138

- พระอารักษ์ ญาณธมโม สัมปยุตโคตร, พระมหาอินทร์วงศ์ อิสสภานี และจันทร์สม์ ตาบุลึง. (2568). แนวคิดการป้องกันการถูกหลอกลวงทางสื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุตามหลักพระพุทธศาสนา. *วารสารชัยภูมิปริทรรศน์*, 8(1), 125-138.
- มงคลกิตติ์ ไวรหารเสาวภาคย์ และเสาวนีย์ ไชยกุล. (2563). โรงเรียนผู้สูงอายุ: หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน. *วารสาร มจร อุบลปริทัศน์*, 5(2), 421-434
- รติยา อัสวติณณา และพิชญณี พูนพล. (2566). ผลของโปรแกรมพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร (ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ). DSpace JSPUI. <http://ir-thesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/2171>
- สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย. (2566). เปิดตัวสถิติแจ้งความออนไลน์ ห้วง 9 เดือน คนไทยเป็นเหยื่อมีจาชิปกว่า 50,000 ล้านบาท. NTB Digital 2HD. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2567. จาก <https://nbt2hd.prd.go.th/th/content/category/detail/id/2153/iid/239294>
- สรวิต บุญมี. (2566). ภัยแก๊งคอลเซ็นเตอร์ จากอาชญากรรมทางเศรษฐกิจสู่อาชญากรรมทางเทคโนโลยี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 17(2), 19-26.
- สำนักงานจังหวัดนครปฐม กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. (2566). แผนพัฒนาจังหวัดนครปฐม 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2567) (ฉบับทบทวน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. จังหวัดนครปฐม. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2568. จาก chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.nakhonpathom.go.th/files/com_news_develop_plan/2022-06_befcd92133e762c.pdf
- อุดมสิทธิ์ อุ่นพัฒนาศิลป์, ศมานันท์ รัตนศิริวิไล, วิจิต สุรดิษฐ์กุล และณลินี สุรดิษฐ์กุล. (2567). แนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงถูกหลอกลวงทำธุรกรรมทางการเงินออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัด สุพรรณบุรี. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 7(1), 42-56.
- อุทิศ บำรุงชีพ, พัทธวิภา โพธิ์ศรี และมงคล ยิ่งทนต์. (2566). พฤติกรรมความเป็นพลเมืองดิจิทัลยุคพลิกผันของผู้สูงอายุในประเทศไทย. *Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia*, 29(3), 53-68. สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/psujssh/article/view/266266>
- Asri, F. M., & Mahamad, T. E. T. (2023). Anatomy of phone scams: Victims' recall on the communication phrases used by Phone Scammers. *Proceedings of the International Conference on Communication and Media 2022 (i-COME 2022)*. (pp. 498-509). Atlantis Press. http://doi.org/10.2991/978-2-38476-098-5_43
- Best, John W. (1977). *Research is Evaluation*. (3rd ed). Englewood cliffs: N.J. Prentice Hall.
- Ghazali, N. N., Hassan, S., & Ahmad, R. (2023). Fortifying Against Cyber Fraud: Instrument Development with the Protection Motivation Theory. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, 14(10), 519-526. <https://doi.org/10.14569/IJACSA.2023.0141055>

- Jansen, J., & Schaik, P. A. (2019). The design and evaluation of a theory-based intervention to promote security behaviour against phishing. **International Journal of Human-Computer Studies**, **123**, 40-55. <https://doi.org/10.1016/j.ijhcs.2018.10.004>
- Karagiannopoulos, V., Kirby, A., Moghadam, S. O., & Sugiura, L. (2021). Cybercrime awareness and victimisation in individuals over 60 years: A Portsmouth case study. **Computer Law & Security Review** **43**, 105615. <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2021.105615>
- Kolb, D. (1984). **Experiential Learning: Experience As The Source Of Learning And Development (1)**.
- Limsumlitnipa, T. (2023). Social Media Exposure, Personal Risk Perception, and Protection Behavior toward Phone Scams. **Hong Kong Journal of Social Sciences**, **62**, 451-458. <https://doi.org/10.55463/hkjs.issn.1021-3619.62.44>
- Martens, M., Wolf, R. D., & Marez, L. D. (2019). Investigating and comparing the predictors of the intention towards taking security measures against malware, scams and cybercrime in general. **Computers in Human Behavior**, **92**, 139-150. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.11.002>
- Rasi, P., Vuojärvi, H., & Rivinen, S. (2021). Promoting media literacy among older people: A systematic review. **Adult Education Quarterly**, **71**(1), 37-54. <https://doi.org/10.1177/0741713620923755>
- Rogers, R. W. (1975). A protection motivation theory of fear appeals and attitude change1. **The journal of psychology**, **91**(1), 93-114. <https://doi.org/10.1080/00223980.1975.9915803>
- Shang, Y., Wu, Z., Du, X., Jiang, Y., Ma, B., & Chi, M. (2022). The psychology of the internet fraud victimization of older adults: A systematic review. **Frontiers in psychology**, **13**, 912242. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.912242>
- Zanchetta, C., Schiff, H., Novo, C., Cruz, S., & Carvalho, C. V. D. (2022). Generational inclusion: Getting older adults ready to own safe online identities. **Education Sciences**, **12**(10), 715. <https://doi.org/10.3390/educsci12100715>

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ภาวะซึมเศร้าและพฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้า
ของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
The Relationship Between Health Literacy on Depression and Depression
Prevention Behaviors Among Public Health Students at Muban
Chombueng Rajabhat University

วิกานต์ดา โหม่งมัตย์^{1*}, พิสินันท์ สุตสวัสดิ์ทองคำ², โศรยา นุ่มสร้อย³ และ ธนากร ก้อนทอง⁴
Wikanda Mongmat^{1*}, Pisanan Susawatthongkam², Soraya Numsoy³ and Thanakorn Konthong⁴

^{1,4}มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี

^{1,4}Muban Chom Bueng Rajabhat University, Ratchaburi

^{2,3}มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม

^{2,3}Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom

*Corresponding email: Wikanda.mcru@gmail.com

Received: March 31, 2025 ; Revised: June 16, 2025 ; Accepted: June 25, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความรู้ภาวะซึมเศร้า และพฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ภาวะซึมเศร้า และพฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ประชากรที่ศึกษาเป็นนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงที่กำลังศึกษาประจำปีการศึกษา 2567 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้ภาวะซึมเศร้า และส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้า มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและแบบประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient)

ผลการศึกษาพบว่า ระดับความรู้ด้านการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า ด้านการแลกเปลี่ยนซักถามข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า ด้านการบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.83) ส่วนระดับพฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.81) และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ความรู้ภาวะซึมเศร้าด้านการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับ

ภาวะซึมเศร้า ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า ด้านการแลกเปลี่ยนซักถามข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า ด้านการบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก ($r=0.803, 0.869, 0.803, 0.797, P - \text{value} = 0.001$)

คำสำคัญ : ความรอบรู้ภาวะซึมเศร้า, พฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้า, นักศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ABSTRACT

This study aimed to 1) study health literacy and depression prevention behaviors of public health students at Muban Chombueng Rajabhat University, and 2) study the relationship between Health literacy and depression prevention behaviors of public health students at Muban Chombueng Rajabhat University. The population studied was public health students at Muban Chombueng Rajabhat University who were studying in the academic year 2024. The research instruments were questionnaires developed by the researcher, including Part 1: general information questionnaire, Part 2: depression literacy questionnaire, and Part 3: depression prevention behavior questionnaire, which were multiple choice and estimation types. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and correlation using inferential statistics, namely Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient.

The results of the study found that the level of health literacy in accessing information about depression, health literacy and understanding about depression, exchanging information about depression, and sharing information about depression at a moderate level ($\bar{X} = 3.39, S.D. = 0.83$), while the level of depression prevention behavior was at a high level ($\bar{X} = 3.41, S.D. = 0.81$). The results of the correlation analysis revealed that depression literacy in terms of accessing information about depression, literacy and understanding about depression, exchanging information about depression, and sharing information about depression were significantly related to positive depression prevention behavior at a statistical level of .001, with a very high correlation value ($r = 0.803, 0.869, 0.803, 0.797, P - \text{value} = 0.001$).

Keywords : Health Literacy, Depression prevention behavior, Students, Rajabhat University

บทนำ

ภาวะซึมเศร้า เป็นภาวะทางจิตเวชที่พบได้บ่อย สาเหตุเกิดจากปัจจัยสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมถึงความผิดปกติทางพันธุกรรมและการใช้สารเสพติด ผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้านักพบ อาการ อารมณ์เศร้า เบื่อหน่าย หงุดหงิด สิ้นหวัง ไม่อยากทำอะไร ไม่อยากอาหาร นอนไม่หลับ และมีความคิดด้านลบ หรือมีความคิดอยากตาย โดยภาวะนี้สามารถรักษาให้หายได้หากเข้าพบจิตแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ (กรมสุขภาพจิต, 2567)

องค์การอนามัยโลกได้รายงานสถานการณ์ภาวะซึมเศร้าของประชากรทั้งโลก พบว่า ประชากร 1 ใน 4 ทั่วโลกหรือประมาณ 450 ล้านคน มีอาการป่วยด้วยภาวะซึมเศร้า และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีสาเหตุเกิดจากปัจจัยหรือสภาวะความเจริญทางเทคโนโลยี ระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงสาเหตุอาจเกิดจากความผิดปกติทางพันธุกรรมหรือการเลี้ยงดูในครอบครัวได้ และที่น่าเป็นกังวล องค์การอนามัยโลก ยังพบว่า ในทุก ๆ ปี จะมีผู้เสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายจากภาวะซึมเศร้ามากกว่า 700,000 คน ซึ่งเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับสี่ในกลุ่มอายุ 15 - 29 ปี อีกด้วย (World Health Organization, 2566) สำหรับประเทศไทยได้มีรายงานสถานการณ์ภาวะซึมเศร้าจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระบุว่า พบคนไทยป่วยเป็นภาวะซึมเศร้าและมีการฆ่าตัวตายจากปัญหาสุขภาพจิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยพบว่าในปี 2563 มีผู้ป่วยภาวะซึมเศร้า จำนวน 355,537 คน และในปี 2564 มีผู้ป่วยภาวะซึมเศร้าเพิ่มขึ้น จำนวน 358,267 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม จำนวน 2,730 คน นอกจากนี้ยังพบว่า ในปี 2563 มีอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ อยู่ที่ 5 - 6 คน ต่อประชากรแสนคน และต่อมาในปี 2564 ได้มีอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จเพิ่มขึ้นจากเดิมเป็น 7.4 คนต่อประชากรแสนคน และส่วนใหญ่กลุ่มอายุที่ฆ่าตัวตายมากที่สุดคือช่วงอายุ 15 - 34 ปี ในขณะที่ข้อมูลกรมสุขภาพจิตเมื่อเดือนมีนาคม 2565 พบว่า ประชาชนมีความเครียดสูงขึ้น จำนวน 2.1 เท่า และมีภาวะซึมเศร้าเพิ่มขึ้น 4.8 เท่า ซึ่งเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายถึง 5.9 เท่า (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, 2567)

จากรายงานสถานการณ์ภาวะซึมเศร้าในกลุ่มนักศึกษาของกรมสุขภาพจิต ที่ได้ทำการสำรวจข้อมูลสุขภาพจิตของวัยรุ่น ผ่านแอปพลิเคชัน Mental Health Check-in ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ 2565 ถึง เดือนตุลาคม 2567 พบว่า มีนักศึกษาเสี่ยงทำร้ายตนเอง ร้อยละ 17.4 และเสี่ยงป่วยภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 10.28 (กรมสุขภาพจิต, 2567) และยังพบอีกว่านักศึกษาไทย 1 ใน 3 มีภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้าที่สูงขึ้น และจากข้อมูลรายงานยังพบอีกว่า ในปี 2560 - 2564 มีนักศึกษาฆ่าตัวตายสำเร็จ จำนวน 14 คน ซึ่งมีสาเหตุจากปัจจัยพฤติกรรมเสี่ยงสุขภาพรอบด้าน เช่น ปัจจัยกระตุ้นจิตตก ไปโพลาร์ และภาวะซึมเศร้า ซึ่งมีผลให้มีความเสี่ยงฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้น รวมถึงยังพบปัจจัยทางด้านบุคคลที่ส่งผลต่อการเกิดภาวะซึมเศร้า เช่น เพศหญิงพบการเกิดภาวะซึมเศร้านักมากกว่าเพศชาย และชั้นปีที่กำลังศึกษารวมถึงผลการเรียน (ดวงใจ วัฒนสินธุ์ และคณะ, 2562) โดยพบว่านักศึกษามีภาวะเครียดเรื่องการเรียนเนื่องจากความคาดหวังของตนเองและความคาดหวังของครอบครัวที่ต้องการให้มีผลการเรียนที่ดี รวมถึงในบางรายวิชาที่ใช้นักศึกษาเรียนอาจมีความซับซ้อนในเนื้อหาจึงส่งผลให้นักศึกษามีภาวะเครียด และที่สำคัญปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจในการได้รับค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายจึงอาจส่งผลให้นักศึกษามีภาวะเครียดได้ และปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือสัมพันธภาพของครอบครัวก็เป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้นักศึกษามีความเข้มแข็งในด้านจิตใจอีกด้วย จากสถานการณ์ส่งผลให้ภาพรวมสุขภาพจิตของนักศึกษาเข้าขั้นวิกฤต ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรสร้างกระบวนการ พัฒนานวัตกรรม การดูแลสุขภาพจิต

นักศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อลดการสูญเสียชีวิตและโอกาสทางสังคม (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2567)

ในปัจจุบันประเทศไทยได้ใช้วิธีการป้องกันการเกิดภาวะซึมเศร้าโดยใช้หลักการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยใช้เป้าหมายย่อย 3.4 ลดการตายก่อนวัยอันควรจากโรคไม่ติดต่อให้ลดลงหนึ่งในสาม ผ่านทางการป้องกันและการรักษาโรค และสนับสนุนสุขภาพจิตและความเป็นอยู่ที่ดี โดยมีเป้าหมายทำให้สำเร็จภายในปี 2573 เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ใช้แนวคิดความรอบรู้สุขภาพด้านการป้องกันภาวะซึมเศร้า เช่น การป้องกันภาวะซึมเศร้าด้านการเข้าถึงข้อมูล ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการแลกเปลี่ยนซักถามข้อมูล และด้านการบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างความรอบรู้ภาวะซึมเศร้า และพฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าไปพัฒนาระบบการป้องกันภาวะซึมเศร้า และสร้างเสริมระบบพัฒนาสุขภาพจิตเพื่อให้นักศึกษามีคุณภาพชีวิตที่ดีในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรอบรู้ภาวะซึมเศร้า และพฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ภาวะซึมเศร้า และพฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จำนวน 211 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2567)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อวิเคราะห์หาค่า Index of Item Objective Congruence (IOC) ของแต่ละข้อคำถามได้เท่ากับ 0.67 -1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลอง ใช้กับประชากรที่มีความคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นนำมาหาค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) ด้านการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า ด้านการแลกเปลี่ยนซักถามข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า ด้านการบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.831 และแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้า ได้เท่ากับ 0.856

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ส่วน โดยมีรายละเอียดของแบบสอบถาม ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา ผลการเรียนเฉลี่ยรวม ค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาได้รับจากผู้ปกครอง สัมพันธภาพของครอบครัว ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรอบรู้ภาวะซึมเศร้า แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า จำนวน 5 ข้อ
2. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า จำนวน 6 ข้อ
3. ด้านการแลกเปลี่ยนซักถามข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า จำนวน 5 ข้อ
4. ด้านการบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า จำนวน 5 ข้อ

มีลักษณะเป็นมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ แบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ซึ่งมีการแปลผลระดับความรอบรู้ภาวะซึมเศร้า ดังนี้

ช่วงคะแนน	4.21 - 5.00	แปลผลระดับ	มากที่สุด
ช่วงคะแนน	3.41 - 4.20	แปลผลระดับ	มาก
ช่วงคะแนน	2.61 - 3.40	แปลผลระดับ	ปานกลาง
ช่วงคะแนน	1.81 - 2.60	แปลผลระดับ	น้อย
ช่วงคะแนน	1.00 - 1.80	แปลผลระดับ	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้า จำนวน 16 ข้อ

มีลักษณะเป็นมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ แบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ซึ่งมีการแปลผลระดับพฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้า ดังนี้

ช่วงคะแนน	4.21 - 5.00	แปลผลระดับ	มากที่สุด
ช่วงคะแนน	3.41 - 4.20	แปลผลระดับ	มาก
ช่วงคะแนน	2.61 - 3.40	แปลผลระดับ	ปานกลาง
ช่วงคะแนน	1.81 - 2.60	แปลผลระดับ	น้อย
ช่วงคะแนน	1.00 - 1.80	แปลผลระดับ	น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขออนุญาตถึงประธานสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร
2. ผู้วิจัยแนะนำตัวต่อกลุ่มประชากร พร้อมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยและแนะนำวิธีการตอบแบบเก็บข้อมูลแบบสอบถาม (Questionnaire) และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร โดยการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มประชากรเป็นผู้กรอกแบบสอบถามเองและเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน
4. นำแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้วทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
5. ทำการประมวลผลข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสังเคราะห์ข้อมูล โดยการจัดทำฐานข้อมูลแล้วคำนวณค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และเบี่ยงเบนมาตรฐาน ต่อจากนั้น จัดทำตารางวิเคราะห์ข้อมูล ตารางนำเสนอและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
6. ทำการวิเคราะห์สถิติ โดยการนำเอาค่าสถิติต่าง ๆ ที่ได้จากการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล มาทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือสถิติที่มีความเหมาะสมต่อชุดข้อมูลที่ได้ แล้วสามารถแปลผลข้อมูลในด้านความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม
7. สรุปผลความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถามใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลความรู้ด้านการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า ด้านการแลกเปลี่ยนซักถามข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า ด้านการบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์สถิติหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามใช้สถิติเชิงอนุมาน คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มประชากร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 87.20 เพศชาย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 11.40 และเพศทางเลือก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.40 ตามลำดับ กลุ่มประชากรส่วนใหญ่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 31.80 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 ชั้นปีที่ 1 จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 25.10 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 16.10 ตามลำดับ กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีผลการเรียนระดับ 2.00 - 3.00 จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 ผลการเรียนน้อยกว่า 2.00 จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 29.90 และผลการเรียนตั้งแต่ 3.01 ขึ้นไป จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ

25.10 ตามลำดับ กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ได้รับค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองต่อวัน 201 บาท ขึ้นไป จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 60.70 วันละ 100 - 200 บาท จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 33.10 และวันละน้อยกว่า 100 บาท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.20 กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีสถานภาพของบิดามารดาอยู่ด้วยกัน จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 60.70 บิดาหรือมารดาเสียชีวิต จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 20.30 บิดามารดาหย่าร้าง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 และบิดาและมารดาแยกกันอยู่ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความรอบรู้ภาวะซึมเศร้าของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร จำแนกตามระดับความรอบรู้ภาวะซึมเศร้า (n= 211)

ความรอบรู้ภาวะซึมเศร้า	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. ด้านการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า	3.23	1.02	ปานกลาง
2. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า	3.58	0.77	มาก
3. ด้านการแลกเปลี่ยนซักถามข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า	3.34	0.89	ปานกลาง
4. ด้านการบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า	3.40	0.91	ปานกลาง
รวม	3.39	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มประชากรมีความรอบรู้ภาวะซึมเศร้าในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.83) จำแนกตามรายด้านพบว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.77) ด้านการบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.91) ด้านการแลกเปลี่ยนซักถามข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.89) และด้านการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 1.02) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร จำแนกตามระดับพฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้า (n= 211)

พฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้า	$\bar{X}$	SD.	ค่าระดับ
1. ท่านหมั่นสังเกตอารมณ์ของตนเองอยู่เสมอ	3.58	0.84	มาก
2. ท่านทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวเพื่อกระชับความสัมพันธ์ เช่น ทำอาหาร, ดูหนัง, ร้องเพลง	3.54	0.89	มาก
3. ท่านรักษาจิตใจให้สดชื่นแจ่มใสอยู่เสมอ	3.71	1.07	มาก
4. ท่านไม่นำตนเองไปอยู่ในสถานการณ์ที่กระตุ้นให้เกิดภาวะซึมเศร้า เช่น การเสพสารเสพติด	3.57	1.00	มาก

พฤติกรรมกำบังกันภาวะซึมเศร้า	$\bar{X}$	SD.	ค่าระดับ
5. ท่านไม่นำตนเองไปอยู่ในสถานการณ์ที่กระตุ้นให้เกิดภาวะซึมเศร้า เช่น การทะเลาะกับครอบครัว หรือคนรัก หรือเพื่อน เป็นต้น	3.42	1.02	มาก
6. ท่านพูดคุยกับครอบครัว เพื่อระบายความรู้สึกเศร้า	3.58	1.08	มาก
7. ท่านพูดคุยกับอาจารย์ เพื่อระบายความรู้สึกเศร้า	3.36	1.09	ปานกลาง
8. ท่านพูดคุยกับเพื่อนสนิท เพื่อระบายความรู้สึกเศร้า	3.52	0.96	มาก
9. ท่านออกกำลังกายเมื่อรู้สึกเศร้า	3.14	1.04	ปานกลาง
10. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของมหาวิทยาลัยเมื่อรู้สึกเศร้า	3.20	0.96	ปานกลาง
11. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมเมื่อรู้สึกเศร้า	3.42	1.07	มาก
12. ท่านพบปะกับเพื่อนเมื่อรู้สึกเศร้า	3.31	1.03	ปานกลาง
13. เมื่อท่านมีอาการผิดปกติทางจิตใจท่านไปพบแพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา หรือบุคลากรสาธารณสุข	3.21	1.06	ปานกลาง
14. ท่านรับประทานอาหาร และนอนให้เป็นเวลาทุก ๆ วัน	3.52	1.17	มาก
15. ท่านรับมือกับภาวะเครียด หรือภาวะกดดันทางสังคมได้	3.47	1.20	มาก
16. ท่านตั้งสติหรือนั่งสมาธิเมื่อรู้สึกเศร้า	3.31	1.00	ปานกลาง
รวม	3.42	0.81	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มประชากรมีพฤติกรรมกำบังกันภาวะซึมเศร้าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.42$, S.D. =0.81)

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ภาวะซึมเศร้าและพฤติกรรมกำบังกันภาวะซึมเศร้าของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านภาวะซึมเศร้าและพฤติกรรมกำบังกันภาวะซึมเศร้าของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (n=211)

ตัวแปร	พฤติกรรมกำบังกันภาวะซึมเศร้า	
1. ด้านการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า	R	.803**
	P - value	.001
	ระดับความสัมพันธ์	สูงมาก
2. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า	R	.869**
	P - value	.001
	ระดับความสัมพันธ์	สูงมาก
3. ด้านการแลกเปลี่ยนซักถามข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า	R	.803**
	P - value	.001
	ระดับความสัมพันธ์	สูงมาก

ตัวแปร	พฤติกรรมกำบังกำบังภาวะซึมเศร้า	
4. ด้านการบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า	R	.797**
	P - value	.001
	ระดับความสัมพันธ์	สูงมาก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความรอบรู้ภาวะซึมเศร้าด้านการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำบังกำบังภาวะซึมเศร้าในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก ($r=0.803$, $P\text{-value}=0.001$), ความรอบรู้ภาวะซึมเศร้าด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำบังกำบังภาวะซึมเศร้าในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก ($r=0.869$, $P\text{-value}=0.001$), ความรอบรู้ภาวะซึมเศร้าด้านการแลกเปลี่ยนซักถามข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำบังกำบังภาวะซึมเศร้าในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก ($r=0.803$, $P\text{-value}=0.001$) และด้านการบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำบังกำบังภาวะซึมเศร้าในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก ($r=0.797$, $P\text{-value}=0.001$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ภาวะซึมเศร้าและพฤติกรรมกำบังกำบังภาวะซึมเศร้า ของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความรอบรู้ภาวะซึมเศร้าของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า กลุ่มประชากรมีความรอบรู้ภาวะซึมเศร้าในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชากรที่ศึกษา ยังสามารถที่จะพัฒนาทักษะตนเองในกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องภาวะซึมเศร้าหรือการกำบังภาวะซึมเศร้าได้เพิ่มอีก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มประชากรที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1 และ 2 ยังไม่ได้ลงเรียนในรายวิชาสุขภาพจิตซึ่งในรายวิชานี้จะมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภาวะซึมเศร้าและการกำบังภาวะซึมเศร้า และอาจเกิดจากปัจจัยความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิต รู้ถึงวิธีการค้นหาข้อมูลและแหล่งช่วยเหลือต่าง ๆ ที่มีอยู่ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลรับรู้ เข้าใจ จัดการ และป้องกันปัญหาทางจิต (Jorm, 2012) ทั้งนี้หากจำแนกตามรายด้านของความรอบรู้ภาวะซึมเศร้า ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1) ด้านการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องมาจากความตระหนักถึงความรุนแรงของภาวะซึมเศร้ายังอยู่ในระดับน้อยส่งผลให้บุคคลบางรายไม่เห็นถึงความสำคัญของภาวะซึมเศร้า จึงทำให้ไม่เลือกที่จะเข้าถึงข้อมูลหรือติดตามสถานการณ์ของภาวะซึมเศร้า ตามเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อออนไลน์ ด้านที่ 2) ด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากการศึกษาค้นคว้าของตนเองทางสื่อต่าง ๆ หรือการเรียนรู้จนเกิดทักษะในห้องเรียน ดังนั้นสถานศึกษาควรส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้และทักษะในเรื่องการกำบังภาวะซึมเศร้า ด้านที่ 3) ด้านการแลกเปลี่ยนซักถามข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งในด้านนี้จะสืบเนื่องจากมาจากการ

เข้าถึงข้อมูล ถ้าหากบุคคลไม่มีความสนใจในเรื่องการป้องกันภาวะซึมเศร้าจะเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลที่น้อยลง และด้านสุดท้าย ด้านที่ 4) ด้านการบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับปานกลางเนื่องมาจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 2 และ 3 ยังไม่ได้ลงฝึกปฏิบัติงานในชุมชน จึงอาจส่งผลให้นักศึกษาขาดทักษะการบอกต่อข้อมูล หรือช่องทางการบอกต่อ หรือนักศึกษายังไม่สำเร็จการศึกษาจึงอาจยังไม่มีความพร้อมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันตนเอง

2. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า กลุ่มประชากรมีพฤติกรรมกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากบุคคลได้รับการส่งเสริมการป้องกันภาวะซึมเศร้าจากครอบครัว สถานศึกษา หรือจากสื่อ ตามช่องทางออนไลน์อย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมกรรมการป้องกันตนเองจากภาวะซึมเศร้าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิกานต์ดา โหม่งมาตย์ (2566) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าในนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควัดตะวันออก พบว่าอิทธิพลจากสื่อสังคมออนไลน์ การส่งเสริมการป้องกันภาวะซึมเศร้าจากสถานศึกษา และการส่งเสริมการป้องกันภาวะซึมเศร้าจากครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้า

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ภาวะซึมเศร้าและพฤติกรรมกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า ความรู้ภาวะซึมเศร้าด้านการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าในเชิงบวกในระดับสูงมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่บุคคลมีความรู้เรื่องภาวะซึมเศร้ามากเท่าไรก็ส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้ามากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดวงใจ บุญพัฒน์ และ อมรรัตน์ ปิ่นคำ (2567) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพจิต และภาวะซึมเศร้าในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย พบว่าความรู้ด้านสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้านั้นหมายความว่าเมื่อนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีความรู้ด้านสุขภาพจิตเพิ่มมากขึ้นจะทำให้มีภาวะซึมเศร้าลดลง ถ้าหากแยกเป็นความสัมพันธ์รายด้าน พบว่า ด้านที่ 1) ความรู้ภาวะซึมเศร้าด้านการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าในเชิงบวกในระดับสูงมาก ทั้งนี้ เนื่องมาจากปัจจุบันมีสื่อและเทคโนโลยีในการใช้เข้าถึงข้อมูลแบบออนไลน์ซึ่งมีความง่าย สะดวก และรวดเร็วจึงส่งผลให้บุคคลเกิดทักษะความรู้ในเรื่องภาวะซึมเศร้าได้ง่ายสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญพนมพร ธรรมไทย และคณะ (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการถอดบทเรียนการพัฒนาสื่อประสมเพื่อการป้องกันโรคซึมเศร้าในวัยรุ่นไทย พบว่า บุคคลสามารถใช้ความรู้จากสื่อประสมเป็นแนวทางในการป้องกันโรคซึมเศร้า ด้วยตนเองได้ ด้านที่ 2) ความรู้ภาวะซึมเศร้าด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าในเชิงบวกในระดับสูงมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากถ้าหากบุคคลมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องภาวะซึมเศร้าได้อย่างดีก็ส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าที่ดีไปด้วยนั่นเอง ด้านที่ 3) ความรู้ภาวะซึมเศร้าด้านการแลกเปลี่ยนซักถามข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าในเชิงบวกในระดับสูงมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะเกิดกระบวนการเรียนรู้และเกิดทักษะการนำไปใช้ จึงอาจส่งผลให้บุคคลมีทักษะในการป้องกันภาวะซึมเศร้าเพิ่มมากขึ้น และด้านที่ 4) ด้านการบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าในเชิงบวกในระดับสูงมากเช่นเดียวกับทั้ง 3 ด้าน ทั้งนี้เนื่องมาจากการบอกต่อข้อมูลเป็นการฝึกใช้ความรู้ความสามารถและทักษะการปฏิบัติตนเองเกี่ยวกับการป้องกันภาวะซึมเศร้า ซึ่งอีกนัยหนึ่งก็เปรียบเสมือนการทบทวนความรู้ของตนเองในการป้องกันภาวะซึมเศร้า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการผลการวิจัย

1. ความรอบรู้ภาวะซึมเศร้าโดยภาพรวมของกลุ่มประชากรอยู่ในระดับปานกลาง สาขาวิชาควรส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้และทักษะเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าให้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการใช้หลักแนวคิด Health literacy
2. ความรอบรู้ภาวะซึมเศร้าของกลุ่มประชากรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับสูงมาก ดังนั้นสาขาวิชาควรส่งเสริมความรอบรู้ภาวะซึมเศร้าให้นักศึกษาเพื่อให้นักศึกษามีความรู้ ความสามารถ และทักษะไปใช้กับตนเอง คนรอบข้าง และประชาชนในชุมชนที่นักศึกษาไปปฏิบัติงานในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับความรอบรู้ภาวะซึมเศร้ากับพฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้า เพื่อให้ได้รายละเอียดที่ชัดเจนและให้ได้ข้อมูลเชิงลึก กลุ่มประชากรสามารถนำผลที่ได้ไปใช้ในการป้องกันตนเอง บุคคลรอบข้างและประชาชนในชุมชนได้
2. ควรมีการนำผลการวิจัยไปใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงทดลอง โดยสร้างโปรแกรมการป้องกันภาวะซึมเศร้า ในนักศึกษา เพื่อได้เป็นแนวทางหรือต้นแบบสำหรับสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

1. นำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดี ในสาขาวิชาชีพสาธารณสุขชุมชนให้กับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไป
2. สามารถนำมาใช้ในการประยุกต์และพัฒนาสร้างองค์ความรู้ในระดับสถานศึกษาให้เกิดความตระหนัก ในการดูแลสุขภาพจิต
3. นำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้ในการเรื่องการสร้างเสริมสุขภาพจิตในสถานศึกษา รวมถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพจิตของนักศึกษาให้เกิดความตระหนักในการป้องกันภาวะซึมเศร้า รวมถึงมีองค์ความรู้ที่สามารถถ่ายทอดให้กับบุคคล ครอบครัว หรือชุมชนได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2567). อัตราการป่วยรายใหม่และความชุกโรคซึมเศร้าในคนไทยอายุ 15 ปี ขึ้นไป ปี พ.ศ.2565 - 2567. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2568. จาก https://bmha.dmh.go.th/info_reading.php?infoid=11.
- ขวัญพนมพร ธรรมไทย, ซาลินี สุวรรณยศ, รจเรช อินทโชติ, ซากาโมโต, ณรงค์ มณีทอง, อัสวิน นาคพงศ์พันธุ์, ยุพาพรรณ ศิริอ้าย, อรุณี ปาลี, จิตรา โภคาพานิช, ประเสริฐ ไทยสังคม, ศิริธร เรียบสันเทียะ, ชยุดพงศ์ ชัยแก้ว, อินทุวัฒน์ ทาปัญญา, ภาวินี สิงคราช และรสสุคนธ์ คำโพธิ์. (2562). การถอดบทเรียน การพัฒนาสื่อประสมเพื่อการป้องกันโรคซึมเศร้าในวัยรุ่นไทย. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 64(3), 235 -244.
- ดวงใจ วัฒนสินธุ์, ลีริพิมพ์ ชูปาน, ภาคินี เดชชัยยศ. (2562). การแก้ปัญหาทางสังคมและภาวะซึมเศร้าของนักศึกษา พยาบาล. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข, 29(1), 87 -99.

- ดวงใจ บุญพัฒน์ และอมรรัตน์ ปิ่นคำ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพจิต และภาวะซึมเศร้า
ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย. รายงานบทความวิชาการ
“คลังปัญญาเชียงราย”. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย.
- วิกานต์ดา โหม่งมัตย์. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันภาวะซึมเศร้าในนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ภูมิภาควัดวันตก. วิทยานิพนธ์บัณฑิตศึกษา. คณะสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. (2567). รายชื่อนักศึกษา ปีการศึกษา
2567. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2567. จาก https://apr.mcru.ac.th/regist1/std_list1.php.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2567). รายงานสุขภาพคนไทย 2567. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม
2568. จาก <https://www.thaihealth.or.th/>.
- Jorm. (2012). Mental health literacy; empowering the community to take action for better mental
health. *American Psychologist*, 67(3), 231 –243.
- World Health Organization. (2566). **Depressive disorder (depression)**. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2568. จาก
<https://www.knowledge-action-portal.com/en/content/depressive-disorder-depression>.

แบบฟอร์มการส่งบทความวิชาการ/บทความวิจัย
วารสารราชนครินทร์ (Journal of Rajanagarindra) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

1. ชื่อ – นามสกุล ผู้ส่งบทความ

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ขอส่งบทความ ☐ บทความวิชาการ ☐ บทความวิจัย ☐ อื่นๆ ระบุ.....

2. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

.....

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

3. กรณีที่เป็นอาจารย์และนักศึกษา ให้ระบุสาขาวิชาที่สังกัด

(ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ).....

4. ระดับการศึกษาสูงสุด (ภาษาไทย) (ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งทางวิชาการ (ภาษาไทย) (ภาษาอังกฤษ).....

5. หน่วยงานที่สังกัด

(ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ).....

6. ชื่อผู้เขียนร่วม

6.1 ชื่อ (ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ)

วุฒิการศึกษา สาขาวิชา

6.2 ชื่อ (ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ)

วุฒิการศึกษา สาขาวิชา

หมายเหตุ กรณีมีผู้เขียนร่วมมากกว่า 1 คน ให้ระบุเฉพาะคนที่ 1 ส่วนคนอื่นๆ ระบุในบทคัดย่อ

7. ผู้รับผิดชอบบทความชื่อ สกุล

8. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

.....
.....
.....
.....

โทรศัพท์.....E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานตามชื่อเรื่องที่ระบุในบทความจริง

โดยบทความต้นฉบับนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และระหว่างรอผลการพิจารณารับลงตีพิมพ์จากวารสารราชชนรินทร์ ข้าพเจ้าจะไม่นำส่งบทความต้นฉบับนี้ไปรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ อีก หากพบว่าการส่งไปรับการพิจารณาที่อื่นด้วย ข้าพเจ้ายินดีให้ทางวารสารฯ ยกเลิกการพิจารณาโดยทันที และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสารราชชนรินทร์ ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์

ลงนาม.....

(.....)

ผู้ส่งบทความวิชาการ/บทความวิจัย

****กรณารอกข้อมูลที่เป็นจริงและสมบูรณ์ที่สุด เพื่อความสะดวกในการประสานงานและการตีพิมพ์บทความ****

วารสารราชชนรินทร์ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ประเภทของบทความและรูปแบบบทความ

ผู้ส่งบทความสามารถส่งบทความได้ 2 ประเภท คือ บทความวิจัย และบทความวิชาการ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. บทความวิจัย ประกอบด้วยหัวข้อ

- 1.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 1.2 ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 1.3 สังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 1.4 บทคัดย่อ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 1.5 คำสำคัญ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 1.6 บทนำ
- 1.7 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 1.8 วิธีดำเนินการวิจัย
- 1.9 ผลการวิจัย
- 1.10 อภิปรายผลการวิจัย
- 1.11 ข้อเสนอแนะ
- 1.12 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย
- 1.13 เอกสารอ้างอิง

2. บทความวิชาการ ประกอบด้วยหัวข้อ

- 2.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 2.2 ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 2.3 สังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 2.4 บทคัดย่อ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 2.5 คำสำคัญ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 2.6 บทนำ
- 2.7 เนื้อหา
- 2.8 บทสรุป
- 2.9 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย
- 2.10 เอกสารอ้างอิง

รูปแบบและการเรียงลำดับเนื้อหา

วารสารราชชนครินทร์ ได้กำหนดรูปแบบการเขียนบทความสำหรับการตีพิมพ์ลงในวารสาร โดยผู้เขียนสามารถจัดเตรียมเนื้อหาให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนด โดยมีความยาวของบทความ 10 – 14 หน้า (ขนาดกระดาษ A4) ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตลอดบทความทุกหน้า ดังแสดงในตาราง

ที่	หัวข้อ / ส่วนประกอบ ของบทความ	คำอธิบาย	ขนาดตัวอักษร
1	ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา	18 pt.
2	ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา	18 pt.
3	ชื่อผู้เขียนภาษาไทย	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา และมีสัญลักษณ์ * อยู่ท้ายนามสกุล ผู้ประสานงานหลัก	14 pt.
4	ชื่อผู้เขียนภาษาอังกฤษ	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา และมีสัญลักษณ์ * อยู่ท้ายนามสกุล ผู้ประสานงานหลัก	14 pt.
5	บทคัดย่อ	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา เนื้อหาในบทคัดย่อจัดแบบกระจาย ชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
6	คำสำคัญ	เป็นคำหลักที่สำคัญจากชื่อเรื่อง บทความ หรือตัวแปรที่สำคัญ (ประมาณ 3 – 5 คำ) จัดชิดซ้าย	12 pt.
7	ABSTRACT	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา เนื้อหาในบทคัดย่อจัดแบบกระจาย ชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
8	Keywords	เป็นคำหลักที่สำคัญเป็น ภาษาอังกฤษจาก (ตามคำสำคัญ ภาษาไทย) จัดชิดซ้าย	12 pt.

ที่	หัวข้อ / ส่วนประกอบ ของบทความ	คำอธิบาย	ขนาดตัวอักษร
9	บทนำ	จัดชิดซ้าย ตัวหนา เนื้อหาให้ บรรยายถึงความสำคัญและที่มาของ การวิจัย โดยมีเนื้อหาไม่เกิน 2 หน้า จัดกระจายแบบชิดขอบ เนื้อหาใช้ ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
10	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	จัดชิดซ้าย ตัวหนา เนื้อหาใน วัตถุประสงค์เขียนเป็นข้อ ๆ จัดกระจายแบบชิดขอบ เนื้อหา ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
11	วิธีดำเนินการวิจัย	จัดชิดซ้าย ตัวหนา เนื้อหาระบุ ประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ วิจัย วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ขอบเขต เนื้อหา แนวคิดทฤษฎี หรือการเก็บ รวบรวมข้อมูล ระบุเครื่องมือ พร้อมค่าสถิติ จัดกระจายแบบชิด ขอบ ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
12	ผลการวิจัย	จัดชิดซ้าย ตัวหนา เนื้อหาให้ใส่ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย สามารถ ใส่ภาพ ตาราง พร้อมทั้งอธิบาย อย่างย่อ จัดกระจายแบบชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
13	อภิปรายผลการวิจัย	จัดชิดซ้าย ตัวหนา เนื้อหาแสดง เหตุผลทางวิชาการถึงสิ่งที่พบจาก การวิจัย โดยมีการอ้างอิง และ นำเสนอเท่าที่จำเป็นอย่างชัดเจน และครอบคลุม จัดกระจายแบบ ชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.

ที่	หัวข้อ / ส่วนประกอบ ของบทความ	คำอธิบาย	ขนาดตัวอักษร
14	ข้อเสนอแนะ	จัดชิดซ้าย ตัวหนา จัดกระจาย แบบชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษร ขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
15	องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย	จัดชิดซ้าย ตัวหนา จัดกระจาย แบบชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษร ขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
16	เอกสารอ้างอิง	จัดชิดซ้าย ตัวหนา จัดกระจาย แบบชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษร ขนาด 14 pt. (ระบุเอกสารอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาบทความให้ ครบถ้วน)	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
17	ชื่อตาราง	ตารางที่ (ใช้ตัวหนา) จัดชิดซ้าย	14 pt.
18	คำอธิบายภาพ แผนภูมิ หรือ กราฟ	ภาพที่ (ใช้ตัวหนา) จัดกึ่งกลาง ใต้ภาพ ตัวอักษรขนาด 14 pt.	14 pt.
19	การเว้นระยะขอบกระดาษ	- ขอบบน 1.5 นิ้ว - ขอบล่าง 1 นิ้ว - ขอบซ้าย 1.25 นิ้ว - ขอบขวา 1 นิ้ว	

การส่งต้นฉบับ ส่งบทความวิจัย/บทความวิชาการ ในรูปแบบไฟล์ Word และในรูปแบบไฟล์ PDF พร้อมทั้งแบบฟอร์มส่งบทความ เพื่อรับการพิจารณาลงตีพิมพ์ลงวารสาร ในระบบ ThaiJo วารสารราชชนรินทร์

การติดต่อ กองบรรณาธิการวารสารราชชนรินทร์ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัย
ราชภัฏราชชนรินทร์ เลขที่ 422 ถ.มรุพงษ์ ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา 24000 หมายเลขโทรศัพท์/
0-3850-0000 ต่อ 6415

ชื่อบทความ (ภาษาไทย) (ตัวอักษรขนาด 18 pt.)

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ) (ตัวอักษรขนาด 18 pt.)

ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย) (ตัวอักษรขนาด 14 pt.)

ชื่อผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ) (ตัวอักษรขนาด 14 pt.)

สังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทย) (ตัวอักษรขนาด 12 pt.)

สังกัดผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ) (ตัวอักษรขนาด 12 pt.)

*Corresponding email: (ตัวอักษรขนาด 12 pt.)

บทคัดย่อ (ตัวอักษรขนาด 16)

(ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

คำสำคัญ : (ไม่เกิน 5 คำ) (ตัวอักษรขนาด 12 pt.)

ABSTRACT (ตัวอักษรขนาด 16)

(ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

Keywords : (ไม่เกิน 5 คำ) (ตัวอักษรขนาด 12 pt.)

บทนำ (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....
.....
..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)
.....
.....
.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

1.
2. (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)
3.

วิธีดำเนินการวิจัย (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....
.....
..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)
.....
.....
.....

ผลการวิจัย (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....
.....
..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)
.....
.....
.....
.....

อภิปรายผลการวิจัย (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....

.....

..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....

.....

..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

.....

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....

.....

..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....

.....

..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

.....

.....

.....

การอ้างอิงเอกสาร

1. ในเนื้อเรื่อง เอกสารภาษาไทยใช้ชื่อย่อต้น เอกสารภาษาอังกฤษใช้ชื่อสกุล

ตัวอย่าง

1. วราลี ถนอมชาติ และนภัส ศรีเจริญประมง (2562). รายงานว่า.....
ถ้าเกิน 2 คน ใช้เฉพาะชื่อแรกแล้วต่อด้วย และคณะ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษ et al.
2. การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในช่วงที่เด็กกำลังพัฒนาไปสู่ขั้นที่สูงกว่า
สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว (ทิสนา แคมณี, 2562)
3. การรู้สารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Breivik, 1987)

2. ในการอ้างอิงเอกสาร

1) บทความวารสาร

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่พิมพ์ (ฉบับ), หน้า.

น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2550). ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา
ในประเทศไทย. **วารสารห้องสมุด**. 51(2), 81 – 92.

Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W. (1970). Determining Sample
Size for Research Activities. **Educational and Psychological
Measurement**. 30(3), 607-610.

2) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ยุพิน พิพิธกุล. (2540). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ :
บริษัทการพิมพ์.

เดชา เดชะวัฒนไพศาล. (2551). เอกสารประกอบการบรรยายโครงการพัฒนา
วิชาการ “ก้าวใหม่ในโลกธุรกิจ”. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.

กรณีผู้แต่งเป็นคนไทย แต่ง เขียนหนังสือภาษาอังกฤษ ให้ลงชื่อผู้แต่งเหมือนคนไทยที่แต่งหนังสือ

ภาษาไทย

Khanjanapaj Lewmanomont. & Hioao Ogawa. (1995). **Common seaweeds
and seagrasses of Thailand**. Bangkok : Integrated Promotion
Technology Co.Ltd.

3) การอ้างอิงจากอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่สารนิเทศบนอินเทอร์เน็ต). ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความ.

สืบค้นเมื่อ..... จาก www.....

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). นโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี. สืบค้นเมื่อ
9 พฤศจิกายน 2550. จาก <http://www.onec.go.th>

วารสารราชนครินทร์

กองบรรณาธิการวารสารราชนครินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

422 ถนนมรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จัหวัดฉะเชิงเทรา 24000

0-3850-0000 ต่อ 6415

rru.journal@gmail.com

ISSN 2774 - 1230 (Online)